

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı
27 Mayıs 2021 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve trnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3632)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Yılmaz Tunç'un, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasında geçen Komisyonla ilgili bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasında Komisyonla ilgili ifade ettiği sözü geri aldığına ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU

5'inci Toplantı

27 Mayıs 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TTBMM Adalet Komisyonu saat 11.11'de açılarak üç oturum yaptı.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3632), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın, görüşülmekte olan (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi ile aynı konulara ilişkin tekliflerinin birleştirilerek görüşülmesine ilişkin talebi, yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi.

Komisyon Başkanı Yılmaz Tunç, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasındaki Komisyonla ilgili bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu, (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasında Komisyonla ilgili ifade ettiği sözü geri aldığına,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından toplantıya saat 20.23'te son verildi.

27 Mayıs 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.11

BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)

SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Değerli Komisyon üyelerimiz, değerli katılımcılar; toplantımızı açıyorum, hepiniz hoş geldiniz *

Dünkü yoğun ve yorucu çalışmanın ardından bugün bir başka teklifi görüşmek için tekrar bir aradayız. Hepinize kolaylıklar diliyorum.

Bugünkü gündemimizde, aslında dağıtılan gündemde toplanma saati 15.00 idi ancak gruplar, partilerin anlaşmasıyla günü daha verimli geçirebilmemiz adına saat 11.00'e almış olduk; öğleden sonra da uygulamadan, akademisyenlerden de katılanlar olacaktır toplantımıza.

Kahramanmaraş Milletvekilimiz Sayın Ahmet Özdemir ve 21 Milletvekilinin Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

*1.- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3632) ***

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önce, geneli üzerindeki görüşmeleri gerçekleştireceğiz her zaman olduğu gibi, ardından maddelere geçilmesi kararlaştırıldıktan sonra da maddeler üzerinde tartışmalarımızı yaparak çalışmamızı tamamlayacağız.

Kanun teklifinin ilk imza sahibi Sayın Ahmet Özdemir şu anda aramızda. Kendisine teklifle ilgili açıklamaları yapmak üzere mikrofonu veriyorum, buyurun.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; bugün Adalet ve Kalkınma Partisi olarak vermiş olduğumuz Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin görüşmeleri için bir araya gelmiş bulunuyoruz. Sayın Başkanım, şahsınızı ve Komisyonumuzun kıymetli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da yaklaşık on altı yıllık uygulaması sırasında zaman zaman değişiklikler yapılmış ve infaz sistemimizin daha etkin, verimli ve insan haklarına duyarlı bir şekilde işlemesi sağlanmıştır. Malumunuz 2020 yılı Nisan ayında çıkardığımız ve kamuoyunda “infaz paketi” olarak bilinen 7242 sayılı Kanun'la da infaz sistemimizde önemli değişiklikler yapmıştık. Bugün getirdiğimiz teklif, insani, vicdani, teknolojik gelişmelerin uygulamaya uyarlanmasını, sahadan alınan verilerin mevzuata dönüştürülmesini ve uygulamada birlik oluşturmayı (*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

(**) (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi tutağa eklidir.

hedefleyen düzenlemeler içermektedir.

Yapılan bu değişikliklere ek olarak hükümlülerin dış dünyayla ilişkilerini daha da güçlendirmek istiyoruz. Teknolojik imkânların gelişmesiyle birlikte ceza infaz kurumlarında dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi amacıyla bazı düzenlemeler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Böylelikle hükümlülerin dış dünyayla ilişkilerinin iyileştirilmesi de daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmiş olacaktır. Öte yandan, teklifle Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 2 Mart 2021 tarihinde kamuoyuna açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan bazı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi de hedeflenmektedir.

Teklif 13 maddeden oluşmaktadır. Değerli Başkanım, kıymetli milletvekilleri; teklif 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun'un olmak üzere 4 farklı kanunda değişiklik içermektedir.

Şimdi, teklifte yapılması öngörülen değişikliklere kısaca değinmek istiyorum. Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu'nda yapılması öngörülen değişiklikler: Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurullarına, hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görebilme, inceleyebilme, yönetici ve görevlilerden bilgi alabilme, hükümlü ve tutukluları dinleyebilme görevleri verilmektedir. İzleme Kurulları tarafından düzenlenen raporların bir örneğinin Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna da gönderilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca bu raporların infaz hâkimliklerine gönderilmesi bakımından infaz hâkimliğine yapılmış bir şikâyetin bulunması koşulu da kaldırılmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nda yapılması öngörülen değişiklikler: Fiili işlediği sırada akıl hastası olanlar hakkında verilen güvenlik tedbirlerinin infazı aşamasında verilecek kararların infaz hâkimleri tarafından verilmesi gerektiği açıkça hükme bağlanmakta ve böylelikle uygulamada yaşanılabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Yabancı hükümlüler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezaların infazına karar verildikten sonra sınırdışı edilebilme işlemleriyle ilgili olarak bu hükümlülerin durumlarının İçişleri Bakanlığınca değerlendirilmesine imkân sağlanmaktadır. Koşullu salıverilme aşaması için kanunda yer alan bu imkân denetimli serbestlik aşaması için de getirilmiştir.

Tamamen insani saiklerle ve çocuğun yüksek menfaati gözetilerek hazırlanmış bu maddede anne ve babanın hükümlü olmasından dolayı çocuğun yaşayacağı mağduriyetlerin önüne geçirilmesi düşünülmüştür. Adalet Komisyonumuzun kıymetli üyelerinin oluruyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun kabulü söz konusu olduğunda 15 yaşından küçük çocuğu olan 217 adli ve 205 örgütlü suçlardan olmak üzere toplam 422 kadın hükümlünün çocuğu bu imkândan faydalanacaktır.

Nakil talebinde bulunan hükümlülerin maddi durumlarının yetersiz olduğunu belgelendirmeleri durumunda bu hükümlülerden nakil giderlerinin alınamayacağı da hükme bağlanmaktadır. Hükümlülere gerekli teknik alt yapının bulunduğu ceza infaz kurumlarında elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilme imkânları getirilmektedir. Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgrafların ekonomik ortamda da alıcısına ulaştırılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Kamu düzeninin korunmasıyla, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör ve örgütlü suçlardan mahkûm olan hükümlülere gelen veya bu hükümlüler

tarafından gönderilen mektup, faks ve telgrafların dijital olarak kaydedilmek suretiyle veya fiziki olarak saklanabileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu iletilere ilişkin kayıt ve belgeler amacı dışında kullanılmayacak, kanunda açıkça belirtilen hâller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılmayacak, soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinecek, resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks, telgraf veya elektronik iletiler dijital olarak kaydedilmeyecek veya fiziki olarak muhafaza edilmeyecektir.

Ceza infaz kurumunda bulunan bu hükümlülerin ziyaretçileriyle yaptığı görüşmelerin dinlenebilmesine veya kaydedilebilmesine imkân tanınmaktadır. Mevcut mevzuatta şu anki cezaevlerinde bulunan 283 bin mahkûmun dinlenmesi söz konusu iken getireceğimiz düzenlemeyle dinlenebilecek mahkûm sayısı mevcut durumun yüzde 10'una kadar düşürülmektedir; terör suçları ve örgütlü suçlarla sınırlandırılmaktadır ve kişiye de yaptığı görüşmelerin dinlenebileceği önceden bildirilmektedir.

Hükümlüleri ziyaret süresi uzatılmaktadır. Hükümlülere ve tutuklulara hasta ziyareti amacıyla verilen izinler arasındaki beklenilmesi gereken bir aylık süre şartı da kaldırılmaktadır.

5235 sayılı Kanun'la yapılması öngörülen değişiklikler: Soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla cumhuriyet başsavcılarına ve bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılarında sorumluluk verilmektedir. Böylelikle uygulamada benzer olaylarda birbiriyle çelişen kararların verilmesi önlenerek yargıya olan güvenin artırılması amaçlanmaktadır.

Değerli Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri; ülkemizin adalet ve ceza infaz sisteminin iyileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan teklifin milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum. Teklifin müzakerelerine vereceğiniz katkılar nedeniyle şimdiden hepimize çok teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi geneli üzerinde söz talep edenler var; Halil Bey'in partide Merkez Disiplin Kurulu Toplantısı varmış, eğer müsaade ederseniz önce onunla başlayalım.

Buyurun Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bugün bizim MYK, MDK ortak toplantısı olduğu için biraz erken ayrılacağız, o bakımdan kusura bakmayın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair -13 maddelik- Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlamış bulunmaktayız. Öncelikle, teklifin amacına ulaşmasını temenni ediyoruz. Teklifin içeriğine baktığımızda; işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik tedbirler, 15 yaş altı çocuğu olan annenin cezasının ertelenmesi, e-posta ile haberleşme hakkı, hükümlünün ziyaretçilerle yaptığı görüşme sürelerinin artırılması gibi önemli önerilerin olduğu görülmektedir.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, kanun teklifiyle, hatırlanacağı üzere 57'nci Hükûmet döneminde İngiltere'den esinlenerek hayata geçirilen cezaevi izleme kurullarına yeni görevler de tevdi edilmektedir. Buna göre izleme kurulları hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görebilecek, inceleyebilecek, görevlilerden bilgi alabilecek, hükümlü ve tutukluları dinleyebilecektir. Yasayla izleme kurulları tarafından cezaevlerinin yönetim, işleyiş ve uygulamalarına yönelik düzenlenen raporlardan

birer örnek teklifin yasalaşmasıyla Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna da gönderilecektir.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, teklifte önemli gördüğümüz bir diğer önemli düzenlemeysen yabancı hükümlüler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazına karar verildiği takdirde sınır dışı edilme işlemleriyle ilgili olarak İçişleri Bakanlığına görev tevdi edilmesidir; böylelikle yabancı hükümlünün şartlı salıverilmesi veya cezasının infazının tamamlanması hâlleri uygulanabilir hâle gelecektir. Diğer bir olumlu ve beklenti dâhilinde olan düzenlemeysen, on yıldan az hapis cezasına mahkûm olan kadın hükümlülerin 15 yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayaçağının değerlendirilmesi hâlinde cezasının infazının ertelenmesidir; böylelikle çocuklar, gelişmelerinde önemli olumsuz etki yaratabilecek cezaevi yerine ailesiyle birlikte, sosyal yaşamında yetişmiş olacaktır.

Saygıdeğer üyeler, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatile girmesine yakın Adalet Komisyonu olarak iş yükümüzün artacağı aşıkârdır. Geçtiğimiz salı günü görüştüğümüz İcra ve İflas Kanunu'nda yapılan değişikliklerin ardından, bugün Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da değişiklik, önümüzdeki günlerde de Dördüncü Yargı Reformu kapsamında insan haklarını içeren kanun teklifi gibi çok önemli mevzuat çalışmalarını gerçekleştireceğiz. Önemli diyorum çünkü vatandaş odaklı hizmet, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının güçlendirilmesi, hukuk güvenliğinin geliştirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması gibi beklentiler görüşmekte ve görüşecek olduğumuz tekliflerde yerini bulacaktır. Bu bakımdan önümüze gelen tekliflere ne kadar önemli ve olumlu katkı sunabilirsek yasalaştığında da o kadar verimli bir hâl almış olacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak milletimizin huzuru ve etkin hukuk ihtiyacı için alınacak her karara bundan önce olduğu gibi bundan sonra yapılacak her reforma destek vererek katkı sunacağız. İnanıyoruz ki etkin bir adaletle adil ve hakkaniyetli bir yargı uygulaması, ülkemizin güçlü geleceği için önemli bir temel teşkil edecektir.

Saygıdeğer milletvekilleri, eğitim müfredatı tamamen yenilenen Türkiye Adalet Akademisi, vizyonu ve misyonu doğrultusunda, 7 amaç, 32 hedef ve 81 performans göstergesinden oluşan 2021-2025 Stratejik Planı geçtiğimiz günlerde kamuoyuyla paylaşmıştır. 2021-2025 arasını kapsayan bu orta vadeli planda yer alan 7 amaçtan özellikle 3'ünü çok önemseyeceğimizi belirtmek isterim. Bu kapsamda, milletimizin adalet beklentisini karşılayacak yetkinlikte, hukuka ve insan haklarına bağlı, tarafsız ve bağımsız, Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olan, vicdani kanaatlerine göre hüküm veren, mesleki etik ilkelerini benimseyen hâkimler ve savcılar yetiştirmek, diğer taraftan uzmanlaşma esaslı eğitimlerle hâkim ve savcıların insan haklarına ve evrensel hukuk ilkelerine uygun, adil, hızlı ve etkin yargılama yapabilmesi becerilerini geliştirmek, diğer hukuk profesyonellerinin alanlarıyla ilgili bilgi, birikim ve kapasitelerini artırmak ve hâkim ve savcılar ile adayların insan hakları konusundaki farkındalıklarını ve yetkinliklerini artırma yönündeki çalışmalara olabildiğince fazla bütçe ayrılması ve ehemmiyet gösterilmesi özellikle önem arz etmektedir.

Kıymetli üyeler, Komisyonunda yapmış olduğumuz konuşmaların içeriğinde adalet sistemimizin etkin, hızlı ve adil olması gerekliliği hepimizin titizlikle vurguladığı önemli bir olgudur. Bu bakımdan, bize göre, Komisyonumuza havale edilen tüm yasal tekliflere adalet sistemimize önemli katkılar sunacağı gözıyla bakıyoruz. Bugün görüşmekte olduğumuz teklife de bu gözle bakıyor ve kanun teklifine destek vereceğimizi belirtiyor ve teklifin ülkemize, milletimize ve Türk hukuk sistemine hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Öztürk.

Sayın Zeynel Emre, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, kıymetli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Adalet Komisyonu önüne gelen kanun tekliflerini elbette görüşecek, görüşmeli ama aynı zamanda -geçen günkü toplantıda izah ettiğim gibi- Türkiye’deki yargıya ilişkin sorunların da görüldüğü, konuşulduğu yer olması lazım ve önemli meselelerde, yargıya ilişkin ciddi problemlerde de çözümün arandığı yer olması lazım.

Şimdi, temel sorunlarımızdan biri ne diye düşündüğümüzde, aslında eşitlik ilkesi. Zaman zaman örnek veriyoruz, diyoruz ki: Ya, Türkiye’de bizim arzu ettiğimiz şey, herkese eşit hukuk uygulanması. Adalet dediğiniz şeyin en temeli de eşitliktir. Eşitliğin olmadığı bir yerde de ne demokrasiden ne insan haklarından ne de hakkaniyetten bahsedilebilir, adalet arayışı da hep devam eder.

Şimdi, 2 örnek vereceğim yani kişiye özel, kuruma özel, şahsa özel hukuk konusunda 2 çarpıcı örnek vereceğim. Sizin partinizin yöneticilerinden biri bir kitap hazırladı; şu an kitapçılarda, neredeyse Türkiye’nin bütün kitapçılarında satılıyor. Kitabın başlığı “Yönünü Şaşırın Ok.” Cumhuriyet Halk Partisine demediğini bırakmıyor, bir sürü iftira var, yanlış bilgiler var, çarpıtma var vesaire vesaire. Şimdi ben içeriğini tartışmayacağım, buradan başka bir yere geleceğim. Partinizde de görev yapıyor, böyle zaman zaman gaf yaptığını da görüyoruz televizyonlarda ama göreve devam ediyor. İki: Cumhuriyet Halk Partisi Merkez Yönetim Kurulu böyle bir kitap değil de bir kitapçık hazırladı; 21 soruda 21 gerçek ve AKP-FETÖ ilişkisini delilleriyle, belgeleriyle ortaya koyan, ağırlıklı olarak da sizin yöneticilerinizin ve bakanların yaptığı açıklamalar üzerine kitapçık. Ne oldu biliyor musunuz? Hemen hızlıca toplantı kararı Türkiye’nin her yerinde, peki ve onu hazırlayan MYK üyelerinin hepsine, 17 kişiye fezleke Meclise geldi Genel Başkanımız dâhil olmak üzere; milletvekili olanlara fezleke, milletvekili olmayanlara dava açıldı. Kime dava açıldı? Mesela, Genel Başkan Yardımcısı gençlik politikalarından sorumlu Gökçe Gökçen’e dava açıldı.

Şimdi, Gökçen Hanım’ın dosyasını istedim, inceledim, neden açmış davayı, nasıl açmış diye. 4 tane suçlama var; halkı kin ve düşmanlığa sevk, -ağır cezada sanık bu arada. Bugün ayın 27’si, dün ilk duruşması oldu- Cumhurbaşkanına hakaret; kamu görevlisine hakaret yani hakaretin her türlü, 125, 299. Şimdi, bunlara tabii Türkiye’de muhalefetteyseniz alışı olmanız lazım, zaten bunlar açılır; yani ne yapsanız açılır bu davalar. Peki, şimdi, gelelim çarpıcı yere. Cumhurbaşkanına fiilî saldırı. Sayın Başkan, bakın, Cumhurbaşkanına fiilî saldırı; Türk Ceza Kanunu’nun 310’uncu maddesinin 2’nci fıkrasından iddianame düzenlenmiş. Şimdi, önünüzde Ceza Kanunu varsa bir bakın, yoksa da çok rica ediyorum, hakikaten bir bakın, yoksa da internetten bakın. Cumhurbaşkanına fiilî saldırı 310’uncu madde; 1’inci fıkra Cumhurbaşkanına suikastı anlatır, 2’nci fıkrasında da her türlü fiilî saldırıyı anlatır.

Şimdi, Gökçe Hanım 28 yaşında, Merkez Yönetim Kurulu üyesi gençlik politikalarından sorumlu. Ben hayatımda zannetmiyorum ki herhangi bir platformda Cumhurbaşkanıyla aynı mecrada bulunsun yani fiilî saldırı yapmayı bırakın aynı mecrada bulunduğunu zannetmiyorum, belki de 5 kilometrelik bir alanına girmemiştir hiç, hiç zannetmiyorum. Cumhurbaşkanına fiilî saldırıdan bir cumhuriyet savcısı iddianame düzenleyebiliyor. Şimdi, normal bir hukuk düzeninde hani “Olmaması gereken ne?” dediğimizde elbette bu iddianamelerin olmaması. Tazminata konu hukuk davası konusu olur, olmaz. İki uygulama arasındaki farklılığa işaret etmek açısından bu örneği verdim ve hakikaten de ricam var, buna bakın; 310’un 2’nci fıkrası, Cumhurbaşkanına fiilî saldırıdan bir CHP Genel Başkan Yardımcısına dava açıldı.

Şimdi, bunları düzeltmeden işte, büyük sözlerle söylenen öyle yargı reformuymuş, yargıya

güven artırıcı önlemlermiş, işte, vesaireymiş gibi büyük söylemlerin hiçbir karşılığı olmaz. Peki, hepimiz zaman zaman başvurular alıyoruz, mektuplar alıyoruz, mailler alıyoruz. Şimdi, ben bugün cezaevinden aldığım bir mektubu yanımda getirdim. Karı koca, ikisi de ayrı ayrı tutuklu, -suçunun bir önemi yok- yedi buçuk yıl ceza almış, infazı bitmiş, beş yıldır içeride. Niye infazı bitmiş içeride? Bakın, temyiz hakkını kullanmış, dosya Yargıtayda ama Yargıtay, dosyayı görüşmediği için -görüştü, o nasılsa çıkacak- tutuklu statüsünde, hükümlü değil. İnsanlar “Ya, ben haksız ceza aldım.” demiyor, bak “Haksız ceza aldım.” demiyor; “Ceza aldım, ben bunu temyiz ettim haksız ceza aldım diye yani suçsuzluğumu ispatlayacağım ama ondan da vazgeçtim; hakkımı aradığım için, temyiz ettiğim için ben hâlâ cezaevindeyim ve zaten bu verilen ceza doğru kabul edilse bile benim çıkmam lazım.” Ve böyle çok sayıda örnek var. Şimdi, buna Adalet Komisyonunun bir çözüm bulması lazım. Kanunda nasıl tarif edilirse edilir; yani, bu, bugünkü teknolojik imkânlarla çok basittir bunun hesabının yapılması. Bir defa insanların aldığı cezadan daha fazla cezaevinde kalması diye bir şey bugünkü teknolojik imkânlarla bugünün dünyasında yaşanmaması, olmaması gereken bir şey. Buna acil bir çözüm lazım. İşte yargı reformu nasıl olacak? Yargı reformu, böyle esaslı konuları başlık edip tek tek çözmeye başlarsak o zaman bir reformdan, iyileşmeden bahsedebiliriz, yoksa bunlar geçici şeyler.

Şimdi, bir diğer mesele, ilginçtir, genelde Türkiye Büyük Millet Meclisinde meslek kollarına göre baktığımızda en fazla hukukçu milletvekili yer alır, geçmişten bugüne hep böyledir, işin niteliği de biraz bunu gerektirir. Türkiye’de avukatların inanılmaz problemleri var, son dönemde çok arttı; işte işsizlik var, geçim sıkıntıları vesaire var, o yargılamadaki konuları itibarıyla eşitsiz pozisyonda bulunmaları var. Bugün diyebilir miyiz bir hâkimin, bir savcının yani iddia makamı, karar makamıyla savunma makamının eşit pozisyonda olduğunu? Eşit pozisyonda olması lazım. Öyle mi? Değil elbette. Yakın zamanda genç bir meslektaşımız gittiği bir icra görevi esnasında öldürüldü, çok sayıda saldırıya uğranılıyor. Dolayısıyla avukatların problemlerinin de çözülmesi lazım; birçoğu çözülebilecek, önlenebilecek işler.

Biz geçtiğimiz günlerde, haftası da dolmadı, Hâkim ve Savcılar Kurulunun oluşumuna şahit olduk, Mecliste büyük oranda da bir ittifakla çıktı. İlginç, yeni HSK üyelerinin seçildiği gün Mecliste en kapsamlı kararnamelerden biri yapılıyor, 3.070 hâkim ve savcının görev yeri değişiyor. Yani Türkiye’deki hâkim ve savcı sayısını düşündüğümüzde, hani yüzde 15 civarında hâkim ve savcının görev yeri değişiyor. Şimdi, yapılan iş atama; doğruluğu yanlışlığı bir yana ama Türkiye’de genelde şöyle bir uygulama vardır: Bir yere yeni bir isim seçildiğinde -bu, pekâlâ seçimlerde de olur yani belediye başkanlığı seçimlerinde de yaşanır, diğer seçimlerde de olur- yenisi gelene kadar, yenisi seçilmiş göreve başlayana kadarki o kısacık dönem içerisinde çok esaslı işlerin altına imza atılmaz; yeni gelen, seçilen göreve başlar, artık ona o imza atar. Şimdi, çarpıcı hakikaten; yani bu denli geniş kapsamlı bir kararnamenin çıkartılmış olmasını da hakikaten çarpıcı buluyorum.

Şimdi, gelelim bu kanun teklifine. Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, ben gerekçeye bakıyorum, bu gerekçeyi ben size söyleyeyim, yardımcı olayım. O kadar güzel anlatılabilir ki bu teklif -yani özensizlik dediğimiz şey burada başlıyor- genel gerekçe şöyle; geçen ki yarım sayfa falan vardı, bu sefer yarım sayfanın da altında, şöyle küçücük. Şimdi, hâlbuki, biliyorsunuz siz de bu meselede sizin Grup Başkan Vekiliniz Meclis Genel Kurulunun arka tarafında, grupların hep görüştüğü yerde, nöbetçi Meclis Başkan Vekilinin odasında parti gruplarını ve partinin yetkili hukukçularını davet ederek bu konuyu konuştu ve orada denildi ki: Şimdi acil bir mesele var, bir kanun çıkacak, buraya ek yapalım. Çünkü bu yönetmelikle... Zaten cezaevindeki suçluların ya da tutuklu, hükümlülerin dinlendiği bir gerçek ama Anayasa Mahkemesinin bu dinleme fiilinin hukuksuzluğundan ziyade böyle bir şeyin yönetmelikle yapılamayacağına yönelik tespiti ve o yönetmeliğin iptaliyle birlikte bir boşluk doğdu; şu anda bizim hızlıca bir kanun yapmamız lazım çünkü Anayasa Mahkemesi iptal ettiği için yönetmeliği biz fiilen

onları dinlemiyoruz. Şöyle örneklerimiz var çoklukla yaşadığımız üzere. Mesela, işte, örnek vereyim: Kadına karşı şiddet; gitmiş saldırmış, cezaevine düşmüş, talimat verebiliyor “Gidin şunu tamamlayın, öldürün.” Bunları da genelde gördüğümüz kişiler vasıtasıyla yapıyor ya da bir organize suç örgütü lideri talimatlarını böyle veriyor, böyle bir çözüm bulunması lazım. Dolayısıyla boşluk var, hızlıca bunun geçmesi lazım. Biz de dedik ki: “Teknik olarak -bütün parti Grup Başkan Vekilleri ve hukukçuları vardı- bu tartışılabilir yani bu ihtiyacı karşılamaya yönelik Meclisin elbette bir şey yapması lazım ama bunun yeri Adalet Komisyonu. Adalet Komisyonuna gelsin hızlıca burada geçirelim, konuşalım orada.” Peşine orada Adalet Bakanı arandı, Adalet Bakanına da bu konuda bilgi verildi ve eğer parti grupları bunda mutabıksaksa, bu ilk etapta Adalet Komisyonuna gelsin, hızlıca buna bir çözüm bulunsun; peki.

Şimdi, bu gerçeklik var bakın, benim gördüğüm. Ben yazsam bunu hani hakikaten ya derim ki -kardeşim, zaten bizim kanun teklifleri gelmiyor ama siz yazıyorsunuz, Mecliste biz muhalefet partisiyiz ama ya bari, doğru olsun- der ki insan: “Şu yönetmelik kapsamında tutuklu, hükümlüler dinleniyordu, şu tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edildi; Anayasa Mahkemesi kararının içeriği budur, ekli Anayasa Mahkemesi kararında görüldüğü üzere...” İşte, bu; hep anlattığım özensizlik, ciddiye almamanın verdiği bir sonuçtur yani pekâlâ bu anlatılır. O zaman da burada insanlar görüşürken daha farklı bir pencereden meseleyi alır. İzleyen basın mensubu, sanki Türkiye’de bugüne kadar cezaevinde hiç kimse dinlenmemiş de bundan sonra dinleniyormuş gibi bir algı oluşur. Yani nereden baksanız yanlış, onu bir söyleyeyim size.

Maddelere ilişkin iyi gördüğüm yerler de var, yanlış gördüğüm yerler de var, onları da yine zamanı gelince ayrı ayrı söyleyeceğiz. Cezaevlerinde, evet, dinleme yıllardan beri yapıyor. Ben dosya örneklerine avukatlık döneminde baktığım davalardan, dosyalardan da biliyorum; görüşmelerin zaman zaman kayıt altına alındığına, dosyaların delil olarak indiğinde de şahit olmuştuk. Dolayısıyla bu, dünyada da olmayan bir şey değil, dünyada da her tarafta bu gerçekleşiyor ama şimdi burada sınırı şöyle çizmek lazım: Keyfiliğin önüne geçilecek, takdir hakkını çok geniş tutmayacak, hele hele bu denli yanlış uygulamanın olduğu bu Türkiye gerçekliği karşısında da topu yönetmeliğe çok fazla atmayacak açıklıkta hangi durumda, hangi pozisyonda nasıl dinleneceğinin çok net olarak kanunda çerçevesinin çizilmiş olması lazım. Maddeleri geçince orada izah edeceğim, bazı yerlerde çok muğlak ifadeler var, bunların çıkartılması ve düzeltilmesi lazım. Diğer değerlendirmelerimizi devamında ifade edeceğiz.

Teşekkürler ederiz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Emre.

Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli kurum temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben hemen Zeynel Bey’in bıraktığı yerden devam etmek istiyorum. Değerli Başkan, şimdi, esasında bu kanun teklifinin gerçek alanını Terörle Mücadele Yasası teşkil ediyor. Şöyle baktığımız zaman, birkaç madde dışında tamamıyla Terörle Mücadele Yasası’ndan kaynaklı, bu yasadaki cezaevinde bulunan hükümlü hâle gelen veya tutuklu olan kişileri -daha çok siyasi nedenlerden dolayı cezaevinde olan- daha çok siyasi mahpusları ilgilendirdiğini belirtmekte yarar var, çünkü bu kanun teklifinin temel özü bu.

Şimdi, Değerli Başkan, toplumsal muhalefeti baskılamak, düşünce ve kanaat hürriyetini baskılamak açısından mevcut olan iktidarlar tarafından bir baskı aracı olarak kullanılıyor Terörle Mücadele Yasası maalesef. “Terörle Mücadele Yasası” deyince neler bu işin içine giriyor? Ben hemen sizinle şöyle birkaç başlık altında bunu paylaşmak istiyorum ve Adalet Komisyonunun hemen hemen bütün toplantılarında

değiniyoruz, değinmeye de devam edeceğiz.

Bakın, bir insan bir basın açıklaması yaptığı zaman, bu, Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına girebiliyor, giriyor. Bir hukuksuzluğun eleştirdiği, siyasal iktidarın mevcut olan hukuksuzluklarını dile getirdiği zaman herhangi bir kişi Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına girebiliyor. Bir "tweet" in herhangi bir düşünce katmaksızın "retweet" lenmesi veya paylaşılması; böyle bir paylaşımında bulunan herhangi bir kişi bir insan hakkı savunucusu da olsa kim olursa olsun bu, Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına giriyor. Mecliste bir milletvekilinin basın açıklaması yapmasının veya kürsüde bir konuşma yapmasının yine Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına girmesi; bir sanatçının bir eserini paylaşması -bu bir resim olabilir, bir müzik olabilir- ve bunun toplumsal muhalefeti işaret etmesi hâlinde bunun da Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamının içerisine girmesi; bir aydının, bir düşünürün bir makaleyi ele alması ve bir makaleyi yazıya dökmesi, halkla, kitlelerle paylaşması ve bu, siyasal iktidara dokunuyorsa, mevcut sisteme dokunuyorsa bunun da Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına girmiş olması; gazetecinin güvenlik görevlilerince yapılan her türlü hukuksuzluğu veya işkenceye benzer olayları haberleştirmesinin yine Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına girmesi gibi.

Örnek diyorsanız; Osman Şiban helikopterden atılıyor Van'da, Murat Kaya bir operasyonda öldürülüyor ve bunları haberleştiren gazeteciler bundan dolayı Terörle Mücadele Yasası nedeniyle soruşturmaya tabi tutuluyor ve tutuklanıyor maalesef. Bir akademisyenin bir bildiriye imza atması da -barış bildirisinde olduğu gibi- yine Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına giriyor. Bir avukatın müvekkiline ilişkin bir savunma yapması, mevcut olan adliye koridorlarında böyle bir mücadele etmesi yine Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına giriyor; örnek istiyorsanız, Selçuk Kozağaçlı şu anda cezaevinde, İbrahim Vargün İnsan Hakları Derneği Ankara Şube Başkanıydı ve aynı zamanda bir avukattı, beş yıl ceza aldı sırf takip ettiği dosyalar nedeniyle.

Bir siyasi partinin üyesi olmanız da hele hele HDP'ye üyeyseniz ve burada bir siyaset yürütüyorsanız ve a ciddi bir insan hakkı mücadelesi veriyorsanız ve sayılarınız on bini aşacak tarzda yine bu Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına giriyorsunuz; bu Terörle Mücadele Yasası nedeniyle on binlerce siyasetçi cezaevine girebiliyor. Sendikal çalışmalar yürütüyorsanız ve bu sendikal çalışmalar yine sisteme dokunuyorsa, yine halktan yanaysa, halkın mücadelesini ve sağlık mücadelesini veriyorsa yine Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına giriyor. Örnek mi istiyorsanız? Daha iki gün önce Sağlık Emekçileri Sendikası (SES)'in Ankara'da mevcut olan yöneticileri ve önceki yöneticileri gözaltına alındı, hâlâ dosyalar üzerinde gizlilik kararı var ve hâlâ Terörle Mücadele Şubesinde tutuluyorlar. Bir öğretmen "Çocuklar ölmesin." dediği zaman yine Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamının içerisine giriyor. Örnek mi istiyorsunuz? Ayşe Çelik meselesi herkesçe bilinen bir gerçek değerli arkadaşlar.

Bu örnekleri saymakla bitirmiyoruz, bitiremeyiz. Bakın, kitlesel çalışma yapan, düşünce açıklaması yapan, muhalefette bulunan herhangi biriyseniz ve mevcut olan iktidarlardan yana değilseniz maalesef -tırnak içerisinde- "terör soruşturması" adı altında hemen Terörle Mücadele Yasası devreye giriyor ve mevcut olan özel mahkemeler ve özel yetkilerle donatılmış olan savcıların devreye girmesi suretiyle kararlar, operasyonlar, şafak operasyonları düzenleniyor ve bu insanlar gözaltına alınmak suretiyle cezaevlerine alınıyor.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri, bütün temel yasalarda öncelikle mevcut olan bir hakkın tanımı yapılıyor ve bu hakkın tanımının hemen arkasında "ancak" kelimesiyle "terörle mücadeleden kaynaklı" "terör suçlusu" denilmek suretiyle yine verilen ve aynı zamanda toplumsal muhalefeti sergileyecek olan diğer insanlardan bu hak o an kanun üzerinde ve o kâğıt üzerinde tekrardan geri alınıyor. Bakın, bu terör suçları hariç olmak üzere bütün insani ve hukuki demokratik haklardan bu muhalefeti sergileyen demokratik bir toplumun oluşması için mücadele eden aydınlar, sanatçılar,

siyasetçiler, bilim insanları ve neredeyse toplumun büyük bir kesimi bu haklardan mahrum bırakılıyor.

Sayın Başkan, bu Komisyondan ve bu Meclisten çok yakın bir zamanda bir İnfaz Yasası geçti. Bakın, bu İnfaz Yasası'nda biraz önce de belirttiğimiz üzere bu düşünce suçluları, Terörle Mücadele Yasası'nın kapsamına giren bütün insanlar dışarıda bırakılmak suretiyle maalesef suç örgütleri, katiller, istismarcılar aklandı ve yukarıda saydığımız aydınların, siyasetçilerin, bilim insanlarının hepsi bu yasanın kapsamının dışında bırakıldı. Peki, bu neyi getirdi? Bakın, bu son günlerde Türkiye'nin yaşadığı, aynı zamanda mafya, devlet ve sermaye ilişkisinin ne denli yoğun olduğuna, ne denli can yaktığına ve ülkeyi ne kadar yerlerin dibine batırdığına ilişkin olayları ne yazık ki hep beraber seyrederek hâle geldik.

Peki, burada biz niye siyasi tutsaklara “rehin” diyoruz Değerli Başkan? Şundan dolayı diyoruz: Şimdi, Anayasa metninin 90'ıncı maddesine göre uluslararası sözleşmeler üst norm niteliğindedir. Bakın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Demirtaş Türkiye kararında -mevcut olan karar ve mevcut olan tutukluluk süresi sadece Demirtaş'a dönük değil- bütün siyasi tutsakların, bütün siyasi tutukluların yapmış oldukları siyasal mücadele nedeniyle tutuklu olduklarına ve aynı zaman da derhâl serbest bırakılmalarına ilişkin vermiş olduğu bir karar var bu karar hâlâ uygulanmıyor. Bu kararın uygulanmaması, -üst norm olmasına rağmen- mevcut olan tarafsız ve bağımsız olmayan mahkemeler tarafından tutukluluk hâllerinin devamı ve daha sonra “kumpas davası” olarak nitelendirilen Kobani davası gibi bir davanın oluşturulması nedeniyle biz bu arkadaşlarımızın tamamı için “rehin” kelimesini kullanıyoruz.

Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; bu sorunların bu şekilde çözüme ulaştırılmaması başka ihlallere neden olacağı gibi şu anda mevcut olan yasanın yani Terörle Mücadele Yasası'nın bu kadar geniş tanımlanmasını, bu kadar geniş tutulmasını da gözettiğimizde bu mevcut olan önümüzdeki kanun teklifinin de bu şekilde geçmesi yine başka hak ihlallerine neden olacak.

Örnekler vermek gerekirse, bakın, sadece bir “tweet”i paylaştığı için, başka hiçbir katkı sunmadığı hâlde milletvekilimiz Ömer Faruk Gergerlioğlu şu anda cezaevinde, bir diğer milletvekilimiz Leyla Güven şu anda cezaevinde, Musa Farisoğulları cezaevinde değerli arkadaşlar. Bakın, bunlar hak ihlalleridir, insan hakkı ihlalidir ve bunun bu şekilde devam etmesi hâlinde bu değişikliklerin hiçbirisi çare olmayacak.

Peki, ne yapmak gerekiyor Değerli Başkan? Her şeyden önce, bu Adalet Komisyonunun önüne gelebilecek olan husus, kanun değişikliği... Biz, gerçek anlamda bir terörle mücadele yasasının mevcut olan temel ceza yasalarının içerisinde ayıklanması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun ötesinde ne yapmak gerekiyor? Yeniden demokratik bir toplumsal sözleşmenin yapılması gerektiğini biz burada haykırmak istiyoruz.

Değerli Başkan, yargı, yargı olmaktan çıkmış durumdadır. Bakın, biz bunu söylemeye devam edeceğiz ve her toplantıda da dile getireceğiz. Yargı, tarafsızlığını ve bağımsızlığını yitirmiş durumdadır. Bizim iki gün önce yine bu sıralarda yapmış olduğumuz eleştiri, HSK'nin seçimiyle ilgiliydi. Bizim doğru olmadığını dile getirmemizle beraber, burada tartıştığımız esnada gitmekte olan ve neredeyse dolaplarını dahi boşaltan Hâkimler ve Savcılar Kurulu 3.070 tane hâkim ve savcının yerini değiştirdi; Meclise karşı, bu kurula karşı, yeni seçilen HSK üyelerine karşı âdeta darbe niteliğinde bir atama idi. Ha, “yaz kararnamesi” diyorsunuz ama yaz kararnamesini engelleyecek veya birkaç gün sonra yapılabilmesine engel olabilecek hiçbir husus yoktu maalesef.

Değerli arkadaşlar ve değerli Başkan; Türkiye'de adil yargılanma hakkı ne yazık ki kalmamış. Bu sağlanmadan, bu adil yargılanma hakkı sağlanmadan, Terörle Mücadele Yasası'ndaki meşru olmayan bu tarzda, meşru olmayan bu şekildeki değişiklikler ile bu önümüzde mevcut olan bir kanun teklifiyle

yol almak insan hakları açısından gerçek anlamda bir hak ihlaline neden olacak değerli arkadaşlar.

Bakın, cezaevlerinde çok ciddi ihlaller söz konusu. Cezaevleri şu anda Türkiye'deki en önemli sorunların başında geliyor. Neden cezaevleri çok önemli değerli arkadaşlar, onu da hemen birkaç veriyle sizinle paylaşmak istiyorum. Bakın, Avrupa Konseyinin dünyada, 47 ülke arasında yapmış olduğu araştırmaya göre Türkiye, neredeyse ilk sıralarda yer almaktadır; ilk sıralarda yer aldığı husus, cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü olan kişilerin sayısıdır.

Peki, başka ne var değerli arkadaşlar? Küresel Stratejiler Araştırma Merkezinin dünyada ve Türkiye'de cezaevleriyle ilgili -daha yakın bir rapor- 7/3/2021 tarihindeki raporuna göre, Türkiye'de en fazla işlenen suçların başında -tırnak içerisinde- terör suçları gelmektedir 1'inci sıradadır; buna göre 48 bine yakın kişi sadece terörden dolayı tutukludur şu anda cezaevlerinde, terör suçlamasından kaynaklı 6 binin üzerinde hükümlü bulunmaktadır. Bu neyi gösteriyor? Bu, Terörle Mücadele Yasası'nın Türkiye'de gerçek anlamda ne kadar insanlık dışı bir şekilde uygulandığının ve mevcut olan muhalefeti baskılamaya yönelik olduğuna dair başka bir tablonun başka bir açıklaması demektir.

Peki, siz bu kanun teklifini neden bugün gündeme getiriyorsunuz veya neden bugün gündeme geliyor? O da şundan dolayı değerli arkadaşlar: Bakın, bugün kanunlaştırmak istediğiniz konularla ilgili cezaevlerinde şimdiye kadar, yıllardır hak ihlalleri yaşanmaktadır. Kanuni olmamasına rağmen dinlemeler sağlanıyor, kanuni olmamasına rağmen mahpusun, siyasi tutuklunun, siyasi hükümlünün mevcut olan faksına veya mektubuna el konuluyor, haberleşme hakkı ihlal ediliyor, haberleşme hakkının önüne gerçek anlamda engeller konuluyor.

Ben buraya gelmeden önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu konuda ölçüleri ne olur diye birkaç araştırma yaptım ve şöyle sonuçlara vardım Değerli Başkan: Bir defa, bu kanunun yapılabilmesi için her şeyden önce Terörle Mücadele Yasası'nın biraz önce belirttiğim gibi, örnekleriyle ortaya koyduğumuz gibi elden geçirilmesi gerekiyor ve değiştirilmesi gerektiğine yönelik gerçek anlamda bir düşünce hâkim. Yapılabilecek sınırlamanın demokratik toplum gereklerine aykırı olmaması gerekiyor yani kişinin haberleşme özgürlüğü ve özel yaşamına dokunabilecek tarzda olmaması gerekiyor; haklar ile özel infaz rejimi arasında adil bir dengenin sağlanması gerekiyor. Bu denge sağlanacak mı sağlanmayacak mı? Haberleşme hakkının mutlak surette güvence altına alınması gerekiyor. Bu var mı? Bu kanun teklifiyle maalesef olmayacak. Sınırlamanın mümkün olduğu oranda dar tutulması gerekiyor. "Terör suçları" deyip kim olursa olsun... Bakın, Değerli Başkan, burada muhalefet sıralarında oturan birçok arkadaşımız hakkında Mecliste fezlekeler var, şu anda benim hakkımda da 7-8 tane fezleke var; yarın öbür gün dokunulmazlığım kalktığı zaman, sırf basın açıklaması yaptığımdan dolayı ben de terör suçlamasıyla karşı karşıya kalacağım ve dolayısıyla şu anda -tırnak içerisinde- yanınızda bir "terörist" oturuyor, yanınızda oturuyorum ben; şimdi benim, yani bunların tanımlanmasına göre. Cumhuriyet savcısı "Terör propagandası yapıyor ve terörle ilgili suç işledi." diye hakkımda fezleke hazırlamış durumda yani sözüm ona ben bir teröristim şu anda.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz sessiz kaldığımız için biz de teröre yardımcılık suçuyla mı... İddianameler var böyle.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) - Siz de sessiz kaldığımız için, evet, maalesef öyle, aynen öyle. Benim yapılan bir basın açıklaması nedeniyle, orada bulunduğum için, oradan ayrılmadığım için, terör propagandasına destek sunduğumdan dolayı hakkımda yine bir fezleke var değerli arkadaşlar. Arkadaşımın ağzını kapatmadığım için benim hakkımda terörden açılmış bir soruşturma var ve şu anda bizim Komisyonumuzun da ortak olduğu Karma Komisyonunda bekletiliyor; Adalet ve Anayasa Komisyonunun ortak olduğu komisyonunda bekletiliyor. Merak eden arkadaşlar gitsinler, benim kendi özel dosyalarımı baksınlar zaten bakma hakkı var buradaki bütün arkadaşların; sınırlama yok değerli

arkadaşlar.

Ben bugün burada bu toplum için, emekçiler için, Türkiye'nin demokratikleşmesi için ve benim gibi mücadele eden partimdeki bütün arkadaşlarım, muhalefetteki bütün arkadaşlar hepimiz bu mücadeleyi veriyoruz, biz herhangi bir şeyi bölmek için bu mücadeleyi vermiyoruz. Biz, bu toplumda daha adil, daha barışçıl ve daha demokratik bir ortamda yaşamak için bu mücadeleyi veriyoruz ama biz de ne yazık ki yarın öbür gün bir dokunulmazlık kalktığı zaman biz de aynı şekilde bu statüye gireceğiz ve bu, Terörle Mücadele Yasası'ndan kaynaklı.

“Meşruluk kazanıp kazanmamasının ölçütü” deniliyor; Terörle Mücadele Yasası'nda bir meşruiyet var mı? Yok. Eğer bu sınırlamayı getirmezseniz yine bir hak ihlaliyle karşı karşıya kalacağız. “Mevzuatın belirsiz olmaması ve hukuki olması, adil olması, cezanın tüm sonuçlarıyla demokratik muhalefet ve toplum önünde engel olabilecek sonuçlarına neden olmaması gerekir.” deniliyor; bunlar bilimsel görüşler. Bunlar bu kanun teklifinde tartışıldı mı değerli arkadaşlar? Tartışılmadı.

Mevcut hukuksuzlarla birlikte bir değerlendirme yapıldığı zaman muhalefetin bastırılması, keyfilik, düşünce hürriyetinin sınırlanması açısından bu kanun teklifi gibi Terörle Mücadele Yasası da meşru değildir, bu şekliyle bu kanun teklifinin bir bütün olarak içinde birkaç tane olumlu madde dışarıda bırakılmak suretiyle geri çekilmesini biz öneriyoruz, maddeler kısmında yine görüşlerimizi belirteceğiz.

Hepiniz sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Koç.

Sayın Kaboğlu herhâlde siz yola çıkacaksınız; arkadaşlar, müsaade ederseniz, Komisyon üyemiz değil ama.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Anayasa Komisyonu Başkanımız yani.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Efendim?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Anayasa Komisyonu Başkanımız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Anayasa Komisyonu Başkanı benim bildiğim Bekir Bozdağ ama.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Gelecek iktidarda.

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Hayal ediyor!

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Hayallerin sınırı yok!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O zaman seçime gidelim hayalse; buyurun, hadi erken genel seçim, hadi!

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli başkanlar, üyeler; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum, Adalet Bakanlığı mensuplarına da hoş geldiniz diyorum. Bu teklifi hazırlayan grup başkanı, üyelerine de emekleri için teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, yaşadığımız ortam itibarıyla hâliyle bizim Komisyon Başkanımız veya Sözcümüz olsun, HDP Komisyon Sözcüsü olsun ister istemez bu çerçevenin dışına çıktılar, teklif çerçevesinin dışına çıktılar çünkü sadece teklifi okumakla Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu anlamak zor. Ama Sayın Başkan, belki konuklarımızı bir tanısak -zannediyorum, hani biz burada biliyoruz ki sadece hukukçulardan oluşan tek komisyon Adalet Komisyonu, bu bakımdan çok önemli ama- en azından tanımakta yarar var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet Hocam, isterseniz o zaman -toplantının başında, hepsi geldikten

sonra tek tek okuruz diye şey yaptık ama- mevcutları size takdim edeyim.

Sayın Niyazi Acar, Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürümüz; Sayın Yunus Alkaç, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz; Mehmet Ökmen, Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcımız; Mustafa Artuç, Yargıtay 14. Ceza Dairesi Üyemiz; Fatih Güngör, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Daire Başkanımız; Neşe Tok Toptaş, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Daire Başkanımız; Rıdvan Özkan, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Tetkik Hâkimi; Aslan Uslu Yargıtay Cumhuriyet Savcısı; Hamdi Taşyapan Adalet Bakanlığı Tetkik Hâkimi; Halil Yıldız yine Tetkik Hakimi, Çiğdem Erman Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi avukat arkadaşımız, Gökhan Uslu Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi...

Evet, Hocam buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet, teşekkürler, hepinize...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hiç insan hakları derneklerinden temsilci yok mu? Mahkûm ailelerinden, insan hakları savunucularından yok yani.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bir saniye, yazdığımız kurumları ben size söyleyeyim. Saat 15:00 olarak ilan etmiştik ama sonra saat değişikliği yapınca durum değişti.

Kamu Denetçiliği Kurumunu davet ettik, öğleden sonraki toplantımıza iştirak ederler. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanlığını davet ettik, İçişleri Bakanlığını davet ettik, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığını davet ettik.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Tamam, öğleden sonra gelirler o zaman.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Tekrar bütün konuklarımıza hoş geldiniz diyorum, çünkü onların bulunması çok önemli hem uygulamadan bize aktaracakları bilgiler açısından önemli hem de bizim yapacağımız tespitler ve eleştiriler onlar tarafından mutlaka...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Maskeyle konuşmak sizi çok zora sokar biraz sonra, çıkarın isterseniz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler, sağ olun.

Bizim yapacağımız tespitler açısından, yönelteceğimiz eleştiriler ve bunların dikkate alınması açısından da konuklarımızın burada hazır olması çok önemli; dileriz ki sivil toplum örgütü ve diğer paydaşlar da gelirler ilerleyen saatlerde.

Evet, şimdi, ben Anayasa Komisyonu üyesi olmakta birlikte mesaimin daha fazlasını Adalet Komisyonuna verdim ve vermeye çalışıyorum çünkü Anayasa Komisyonu daha az çalışıyor ve bu çerçevede bu metin, karşımızda bulunan metinle ilgili, yasa önerisiyle ilgili ilk saptamam Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı'na yollama yapmakla olacak; acaba bu gerek tam iki yıl önce açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde gerekse yaklaşık üç ay önce açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nda yapılan tespitler, saptamalar, eleştiriler ve öneriler ne ölçüde dikkate alınmıştır? Bunun saptanması önemli çünkü bu arada, yani Yargı Reformu Strateji Belgesi'nden sonra Adalet Komisyonunda birçok yasa teklifi görüşüldü ve bunlar içerisinde en önemli olanları 7188 sayılı Yasa ile 7251 sayılı Yasa, bir de özel af niteliğinde olan 7242 sayılı Yasa'dır. Ve bunların hemen hemen hepsi torba yasa niteliğinde olan yasalardır ve mesela, 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 69 maddelik Kanun bilindiği gibi, Anayasa Mahkemesi tarafından 7'ye karşı 8 oyla reddedilmiştir bütün olarak ki 7 oyun,

bildiğiniz gibi bazen 1 muhalif oyun bile değeri çok fazla ama 7 Anayasa Mahkemesi üyesi bunun tümünden iptal edilmesi gerektiği yönünde oy kullanmışlardır.

Şimdi, bu açıdan bakıldığı zaman ilk saptama şudur, içeriğe girmeden ilk tespit: Ben özellikle vurguladım, hepimiz hukukçuyuz, Adalet Komisyonunun belki tek özelliği ve konuklar da hep hukukçu ve bazı kanunlar Adalet Komisyonuna yakışmıyor, Türkiye Büyük Millet Meclisine de yakışmıyor aslında ama bu torba yasa uygulaması Adalet Komisyonuna hiç yakışmıyor; ne var ki bunda ısrar eden bir yaklaşım söz konusu.

Şimdi, bu bakımdan mesela, arkadaşların da, sayın üyelerin de değindiği üzere 8 ve 9'uncu maddeler esasen yaklaşık bir ay önce 3716 sayılı Yasa'dan Genel Kurulda geri çekildi itirazlarımız sonucu çünkü onlar Anayasa'ya aykırılıkla malul olan maddeleri –mahpus hakları, biraz sonra değineceğim- ve geri çekildi. Olumlu bir adım geri çekilmesi kuşkusuz çünkü bunlar Plan ve Bütçe Komisyonu yoluyla gelmişti, ne ilgisi varsa, nasıl koymuşlarsa hapishanelerin durumunu Plan ve Bütçe Komisyonuna? Geri çekilmiş ama şimdi kayda değer bir değişikliğe uğramadan buraya gelmiş bulunuyor ama bununla sınırlı değil, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen ve geçen hafta Genel Kurul aşamasında Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'dan çıkarılan 2 madde dün Komisyon aşamasında –sizin, benim katılmadığım- yasa önerisine eklendi.

Şimdi, Sevgili Başkan, değerli üyeler; Adalet Komisyonu bir tür Plan ve Bütçe Komisyonunun bugüne değin oynadığı işlev, tabii, tırnak içerisinde, bir torba komisyon işlevine mi büründü, bir bakıma torbalar arasında geçiş komisyonu mu oldu? Burada bunu eleştiri ve öz eleştiri olarak alabilirsiniz -beni dışarıdan görmeyin, Adalet Komisyonunun fiili üyesi olarak görebilirsiniz- buna da dikkat çekmek istiyorum. O zaman, Adalet Komisyonu Bütçe Komisyonunda kirlenilen maddeleri aklama yeri olmamalıdır; dolayısıyla, burası çünkü hukukçulardan oluşan Komisyon. Orada yönettiğim eleştirilere hukukçu olmadıkları için kızıyorlardı ama biz hukukçu olarak öz eleştiri yapma yeteneğine nesnel olarak sahip olduğumuz için kızma yerine gereğini yerine getirmek için önlemler alabiliriz diye düşünüyorum.

Şimdi, bu itibarla birkaç hususa bu çerçevede değinmek istiyorum benden önce yapılan konuşmalarla çakışmaması kaydıyla. Bugün bilindiği gibi 27 Mayıs; 27 Mayıs 1960 dönemi, darbesi ve onun anılması. Şimdi, sabahleyin televizyonu açar açmaz hemen büyük sözler, büyük değerlendirmeler yapıldığına tanık oldum, tabii, onlara girmeyeceğim ama biz tam bir yıl kadar önce -tıpkı Karma Komisyon olarak geçen ay ve geçen hafta Adalet ve Anayasa Komisyonu uzlaşmasıyla belirli bir aşama kaydettiğimiz üzere- Haziran 2020'de Anayasa Komisyonu olarak yine uzlaşma yoluyla 27 Mayıs sonuçlarının, mağduriyetlerinin ortadan kaldırılması amacıyla bir af yasasına imza attık. Şimdi, bu önemliydi fakat orada vurguladığımız husus şu idi: Evet, darbelerin neden olduğu mağduriyetleri ortadan kaldıralım ama eşit bir biçimde yani sadece 27 Mayıs değil 12 Mart, 12 Eylül ve diğerleri 15 Temmuz kadar eşit biçimde kaldıralım. Şimdi, bu açıdan bakıldığı zaman, mesela, şu anda yaşadığımız 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında ilan edilen olağanüstü hâl uygulaması döneminde yürürlüğe konulan OHAL kanun hükmünde kararname ek listelerine adları yazılan binlerce, on binlerce kişi yargısız infaza tabi tutuldu ve onlar terörist olarak nitelendirildi. Şimdi, 27 Mayıs darbesine karşı çıkarken bugün yaşadığımız askerî olmayan ama dünya hukuk tarihinin en büyük yargısız infazı olarak nitelendirilecek kanun hükmünde kararname ek listelerine adları konan kişilerin mağduriyetleri konusunda susmak ise, geçmişteki mağduriyetleri sorgularken günümüzde yaşanan mağduriyetler karşısında sessiz kalmak tam da işte bu, ikiyüzlülük, çifte standart olmaktadır.

Şimdi, bu çerçevede, bizim geçen hafta yaptığımız Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçimine ilişkin

ilk toplantı ve sonraki toplantı arasında bilmiyorum kaçınız fark ettiniz 2 hukuk fakültesi kuruldu, 2 hukuk fakültesi kuruldu. Şimdi, ben bütün üyelerin hukukçulardan oluştuğu heyete sorsam: Türkiye’de kaç hukuk fakültesi var acaba? Hiçbiriniz cevap veremezsiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 103.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Acaba, Abdullah Bey, üç ay önce siyasal saiklerle kurulan Boğaziçi Hukuk, 1 Mayıs Resmî Gazetesi’nde ilan edilen Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hukuk Fakültesi de dâhil mi buna?

İkinci sorum şu: Acaba, bu dönemde OHAL KHK’leriyle hukuk fakültelerinden kaç araştırma görevlisi, kaç doktor öğretim üyesi, kaç doçent ve kaç profesör gece yarılarında üniversite dışına itildi, bırakıldı ve onların ne kadarı üniversiteye geri döndü?

Şimdi, sayın üyeler, değerli Adalet Bakanlığının üst düzey mensupları; biz, bu iki konuyu sorgulamazsak eğer, bu yaptığımız yasaların sonuçları bakımından hep göreceli bir sonuca ulaşma veyahut da tersi yönde sonuçların doğmasıyla karşı karşıya kalmamız kaçınılmazdır. Çünkü biz, burada Hâkim ve Savcılar Kurulunun -Yüksek Kurulu esas itibarıyla- en nitelikli üyelerini belirlemek için uzlaşma arayışında iken hiçbirimizin haberi olmadan bir gece yarısı 2 hukuk fakültesi kuruluyor. Peki, biz nitelikli hukukçuları nasıl yetiştireceğiz? Çok sayıda kurulan hukuk fakülteleriyle mi yoksa çok nitelikli öğretim üyelerinin üniversite dışına gece yarılarında yine kararnemelerle atılması suretiyle mi? Bunu sorgulamamız gerekiyor. E, bunu sorgulamadığımız zaman, belki yirmi yıl, otuz yıl sonra bizi sorgularlar, biz nasıl ki 27 Mayıs yargılamalarını, 12 Martı ve 12 Eylül yargılamalarını bugün sorguluyor isek.

Şimdi, tabii, bu konularla demokratik siyaset alanı ile demokratik toplum alanının daraltılması, giderek fiilî durumlarla, uygulamalarla daraltılması arasında doğrudan bir ilişkinin bulunduğunu da kaydetmek gerekir.

Şimdi, doğrudan doğruya bu teklife dönecek olursam, bu teklifin öncülü olan 7242 sayılı Kanun, Af Kanunu. Bunu çok tartıştık, çok itiraz ettik ve çifte anlamda Anayasa Mahkemesine götürdük; bu itibarla Anayasa Mahkemesinin de sorumluluğunu bu vesileyle hatırlatmak gerekir. Neden buna özellikle değiniyorum? Çünkü mahpus hakları açısından eşitlik ilkesi geçerlidir ve mahpus haysiyeti bakımından da hangi suçu işlemiş olursa olsun kural olarak eşit haysiyet ilkesi geçerlidir, yaşam hakkı önünde de eşitlik ilkesi uygulanır ve o nedenle geçen yıl yapılan af’a önemli bir ayrımcılık yapıldı, kayda değer bir ayrımcılık yapıldı. Bu nedenle “özel af” dedik ve mesela, özel af’a çıkan suç örgütü başının, Türkiye’nin kurucu partisinin Genel Başkanını tehdit edişine tanık olduk, bazı siyasi odaklar da onun hamiliğine soyundular ve şimdi neye tanık oluyoruz? Yine, başka bir biçimde cezaevinde kalmış, suç araçlarıyla tamamen kamuoyunda bilinen ve şu anda da son günlerde izlenme rekorları kıran bir çetebaşı oluk oluk kan akıtmaktan söz etmişti, barış akademisyenlerinin kanını akıtacaktı ve sonra bizim neden meşru olmadığını üç yıldır vurgulamaya çalıştığımız 2017 Anayasa değişikliğine destek amaçlı büyük mitingler düzenlemişti Anadolu’da ve onları desteklemişti.

Şimdi, bu açıdan, anayasızlaşmanın olduğu yerde, hukuktan uzaklaşıldığı ölçüde hukuk dışı zeminlerin, ortamların oluşması ölçüsünde çeteleşmenin kaçınılmaz olduğuna bugün bütün acı gerçekleriyle tanık olmaktadır. Bu açıdan, tabii ki bizim son üç yılda özellikle bu komisyonlarda ve Genel Kurulda dillendirdiğimiz demokratik anayasa talebinde haklılığımız, Türkiye’nin parti başkanı tek kişi tarafından neden yönetilemeyeceğine dair haklı eleştirilerimiz, esasen, onların mimarı olan her iki partinin Cumhuriyet İttifakı liderinin 1 Şubat akşamı yaptığı açıklamayla sivil anayasa yönünde ve ortağının da yine bir anayasa taslağı hazırlamak suretiyle 16 Nisan 2017’de oylanan parti başkanı yoluyla devlet ve hükümet yönetimi sisteminin yürümeyeceğini, sürdürülemezliğini ortaya koymuş

bulunuyor. Peki, neden buna değiniyorum? Değinmemin nedeni şu: Evet, biz Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerini seçtik burada, uzlaşma yoluyla seçtik. Evet, en nitelikli üyelerde uzlaşmasak da vasat nitelikte bir uzlaşma oldu ama gelin, görün ki ne kadar uzlaşsanız da esasen 6 üyenin yürütme tarafından tek başına belirlendiği ve yargının tümüyle dışlandığı bir Hâkimler ve Savcılar Kurulu olduğu sürece hâkim ve savcılarının bağımsızlığını ve güvencesini sağlamak mümkün olmayacaktır. Bu açıdan tabii, yargı bağımsızlığının ve bunun sağlanmasının Anayasa yoluyla ne denli önemli olduğunu vurgulamak gerekir.

Şimdi, somut olarak... Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala'nın süregelen tutuklukları, yargı reformu konusunda karşı karşıya bulunduğumuz durumun acı ve somut gerçekleridir veyahut da 301 madencinin hayatını kaybettiği Soma katliamının faillerinin olası kastla cezalandırılmaları yönündeki Yargıtay kararı sonrası Yargıtay heyeti değiştirilerek söz konusu karar aleyhe bozulmuştur. Gezi davası sürecinde ise FETÖ'cü savcılarının iddianamelerinin kıymetlendirilmesine ve beraat kararı sonrasında bozma kararı ile bir kumpas davası girişimine tanık olmaktadır.

Şimdi, bakın, burada, tıpkı biraz önce değindiğim Soma davası örneğinde olduğu gibi, gece yarılarında üniversite dışına atılan öğretim üyelerinin başvurabildikleri tek merci, Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu olmuştur; o ise beş yılda bunları sonuçlandıramamıştır fakat sonuçlandırdığı ve reddettiği dosyaların Ankara İdare Mahkemesine götürülmesi sonucu olumlu karar veren İdare Mahkemesinin heyeti değiştirilmiştir. Demek ki bu heyet değiştirme, Yargıtay heyetinin değiştirilmesi istisnai değildir Soma davası sonrası, idari yargıda da bu söz konusu olmaktadır. Demek ki münferit uygulama değil, bilinçli olarak tanık olduğumuz uygulamadır. Şimdi, bu açıdan bakıldığında zaman, hani, bu reform girişimi veyahut da torba yasayla yapılan düzenlemenin getireceği ve götüreceği bu açılardan mutlaka ele alınmalıdır.

Ben şimdi maddelere girmeyeceğim. Tabii ki hani bu tabloyu çizdim ama bu şu anda Adalet Bakanlığının burada bulunan temsilcilerinin sorumluluğunda değil veyahut da bu teklifi hazırlayan vekillerin sorumluluğunda değil ama bu, Türkiye'nin sorunudur, Cumhur İttifakı'nın sorunudur, bizim de tabii, demokratik anayasa arayışında üzerinde durmamız gereken önemli, genel sorunlardır.

Fakat burada esasen dikkat çekeceğim husus, başında da belirttiğim üzere bu 7316 sayılı Yasa'dan Genel Kurul aşamasında çekilen ve kayda değer bir değişikliğe tabi tutulmadan buraya konulan mahpus haklarıyla ilgili 2 maddedir ve bu 2 madde 8'inci madde ve 9'uncu maddedir. Bu maddeler -Plan ve Bütçe Komisyonunda- yapılan görüşmeler sonrası Genel Kurulda yapılan itirazlar sonucu çıkarılmıştı ama buraya getirilmesi ve konuluş biçimi dikkate alındığı zaman, birçok ilkeyi ihlal etmesinin yanı sıra esasen mahpuslar arasında eşitlik ilkesi, mahpusların özellikle haysiyet yönünden eşitliği ilkesini ihlal etmektedir ve burada göz ardı edilen önemli bir konu, mahpus olmak işlenen suçun yaptırımıdır. Yani demir parmaklıkların arkasında bulunmak beş yıl, on yıl, on beş yıl başlıca yaptırımıdır, o özgürlüğünden alıkonulmak başlıca yaptırımıdır ama şunu çok karıştırıyoruz, özgürlüğünden alıkonulmak haklardan alıkonulmak anlamında değildir, özgürlüğünden alıkonulmuştur bir kişi fakat mahpus olarak birçok haktan yararlanmaya devam eder; bunun başında da iletişim hakları, haberleşme hakları gelmektedir.

Bu açıdan bu 2 madde çok sorunludur. Şimdi, eğer girersem bunların içine, sıradaki vekillerin hakkına tecavüz etmiş olurum. O bakımdan, bu 2 madde üzerinde özellikle daha ilerleyen saatlerde konuşma hakkım saklı tutulmak kaydıyla ve bu 2 maddenin ya geri çekilmesi veyahut da Anayasa'ya uygun bir yazıma tabi tutulması gereğini vurgulamak suretiyle sözlerimi burada sonlandırıyorum.

Hepinize dinlediğiniz için, sabrınız için teşekkür etmek istiyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, Hocam, teşekkür ederiz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Yılmaz Tunç'un, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasında geçen Komisyonla ilgili bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yalnız, tabii, bazı ifadelerinizle ilgili, Komisyonumuzla ilgili söylediğiniz bazı cümleler eleştiri sınırını aşan cümleler. Özellikle “Plan ve Bütçe Komisyonunun kirli işlerini temizleyen bir Komisyon hâline mi geldi?” sözünüzle kastınızı aştığınızı zannediyoruz çünkü burada bu bütün Komisyon üyelerimizin de alınabileceğini bir husus.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasında Komisyonla ilgili ifade ettiği sözü geri aldığına ilişkin açıklaması

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hemen geri alıyorum; tabii, benim ağzımdan çıkmamalıydı öyle bir söz. O sözü şöyle geri alıyorum: Tabii ki öyle bir söz tarafımda kullanılmaz ama oluyor demek ki. Bir hukukçu olarak karşı karşıya geldiğimiz durumun vahameti karşısında bir biçimde infial yaratıyor; şu kadar yıllık hukukçuyum ve daha mı olacak şeklinde bir kaygıyla...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocam, burada infial yaratacak bir husus yok. Burada bahsettiğiniz... Siz tamamlayın.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sevgili Başkan, şöyle infial yaratacak husus... Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonunda şöyle demiştim, bakın, biz yıllar yılı, on yıllar boyunca bu komisyonları yasamanın mutfağı olarak öğrencilerimize, hukukçu adaylarına öğrettik. Fakat gelin görün ki mutfak işlevi bir yana kiler işlevi bile göremiyor çünkü kiler söz konusu olunca gelen malzeme...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tabii, bizim Komisyonumuzun çalışmalarını yakından takip edemediğiniz için...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yo, ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – ...böyle bir izleniminiz var.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

1.- Komisyon Başkanı Yılmaz Tunç'un, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine yaptığı konuşmasında geçen Komisyonla ilgili bazı ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda ben 2007 yılından beri üyeyim ve birçok arkadaşımızla da değişik dönemlerde birlikte çalıştık. Adalet Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin en önemli ihtisas komisyonlarından bir tanesi ve burada meslektaşlarımızın tamamı hukukçu ve dışarıdan davet ettiğimiz uzmanların da katkısıyla bu Komisyonda çok önemli yasal düzenlemeler gerçekleştirdik, hukuk inşa eden bir Komisyon. Türkiye Büyük Millet Meclisinin son yıllarda, seksen doksan yıldır uygulanan ve çeviri olan kanunları bütün partilerin uzlaşmasıyla Türk Ticaret Kanunu başta olmak üzere, ceza kanunlarının tamamı, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza Güvenlik Tedbirleri İnfazı Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Borçlar Kanunu'nun hepsi buradan uzlaşmayla geçti ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da bu çok sayıda maddeler, belki seneler alacak maddeler buradaki arkadaşlarımızın yoğun çalışmasıyla Genel Kurulda da uzlaşmayla geçti yani hukuk inşa eden bir Komisyon Adalet Komisyonu. O nedenle arkadaşlarımız, iktidarıyla muhalefetiyle buradaki herkes bu cümlelerden üzüntü duymuştur tahminim.

Tabii ki eleştiriler olacak, bunlar doğal, demokrasinin içerisinde bunların hepsi var, zaten bu eleştirilere tahammül ediyoruz, hepsine cevap vermiyoruz, cevap verilmesi gereken, hususlarda belki çoğu zaman susuyoruz çünkü hep beraber burada yapmamız gereken Türkiye Cumhuriyeti devletinin hukuk devleti niteliğini güçlendirme adına çalışmaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu evet torba kanun dediğimiz...

BURAK ERBAY (Muğla) – Mafya devleti olduk!

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Söz alınca konuşursunuz ya!

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bir saniye arkadaşlar. Torba kanun dediğimiz çok sayıda...

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Hayır “mafya devleti” ne demek?

BURAK ERBAY (Muğla) – Mafya oldu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bir saniye arkadaşlar, bir bitireyim.

BURAK ERBAY (Muğla) – Konuşmayacak mıyız? Mafya devleti oldu.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Söz alıp konuşursun ya!

BURAK ERBAY (Muğla) – Hukuk mukuk yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Arkadaşlar, ben siz konuşurken sözünüzü kesiyor muyum?

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Yahu, dışarıdan gelip Komisyona “Mafya devleti olduk.” diyor; böyle konuşulmaz.

BURAK ERBAY (Muğla) – Sana mı soracağım? Sana mı soracağız ne söyleyeceğimizi? Nedir ağabey, söylemeyecek miyiz? El kol sallamayın ağabey ya!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kardeşim, Başkan konuşuyor, niye bağıırıyorsunuz? Başkan konuşuyor. Söz al.

BURAK ERBAY (Muğla) – Konuşabilir ya! “Hukuk yok.” diyorum ben de.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Arkadaşlar, mikrofon açtım mı ben size? Böyle bir üslup yok. Yani arkadaşlar...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yahu, söz al.

BURAK ERBAY (Muğla) – Allah Allah! Size mi soracağız nerede, ne konuşacağımızı?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkan konuşuyor kardeşim. Ne bağıırıyorsunuz?

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam da bana laf attı.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Yahu, “mafya devleti” deyip şey yapıyorsun, laf atıyorsun.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam, düşündüğümü söyledim o anda.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Arkadaşlar tamamlayayım sözlerimi. Böyle bir üslup yok arkadaşlar, böyle karşılıklı laf atmalar. Söz alırsınız, mikrofonu basarsınız size söz veririz.

Şimdi değerli Hocam, Plan ve Bütçe Komisyonuna gelen tekliflerin her bir maddesi değişik bir konuyu düzenleyen maddeler. Takdir edersiniz ki siz de bilirsiniz bu her bir maddenin ayrı bir kanun olarak gelmesi durumunda yasama ekonomisi açısından günler, haftalar, aylar süreceğini hepimiz biliyoruz. Anayasa Mahkemesinin denetiminden de bu temel kanun şeklinde görüşülmesiyle ilgili hususlar geçti, o kararlar da ortada, onları tartışmıyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna hukukla ilgili bazı maddelerin zaman zaman geldiği oluyor. Özellikle Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğu düzenleyen 90 ve mali sorumluluğu düzenleyen 92'nci madde düzenlemeleri Genel Kurul gündemine geldiğinde orada hep beraber bizim milletvekillerimizin de

iktidar milletvekillerinin de AK PARTİ, CHP, diğer partilerin milletvekillerinin de “Bu bir hukuki konu: Tazminatı düzenliyor, tazminat hukukuyla ilgili, destekten yoksun kalma tazminatıyla ilgili Adalet Komisyonunda tartışılmasında fayda var.” görüşü nedeniyle Genel Kuruldan bu maddeler geri çekildi ve Adalet Komisyonunda görüşülmesi yönünde bir görüş birliği ortaya çıktı. Evet, bu konular tam Adalet Komisyonunun konusu, Plan ve Bütçe Komisyonunun kirli işi falan değil, zaten sözünüzü geri aldınız, onu artık kapatıyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş ama daha sonra biz, milletvekillerimizin takdiriyle bir teklif içerisinde madde ihdası şeklinde Karayolları Trafik Kanunu’nun hukuki sorumluluk ve zorunlu mali sorumlulukla ilgili hususlarını dün tartıştık ve bir karara bağladık ve teklifin rapora dönüşmesi sonrasında Genel Kurulda görüşmeleri yapılacak. Buradaki husus, tamamen hukuki bir konudur, tazminat hukukuyla ilgili bir konudur, Adalet Komisyonuna gelmesi de çok doğru olmuştur ve burada da geniş bir şekilde tartışmaları gerçekleştirdik ve tutanaklara geçmiştir.

Diğer husus, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun da yine Plan ve Bütçeden geçip aynı şekilde Genel Kurul tartışmaları sırasında, hükümlünün görüşmesi sırasındaki kayıt ve mektuplaşması, haberleşmesiyle ilgili maddelerin de Adalet Komisyonunun ihtisasına gireceği düşüncesiyle geri çekildi ve bugünkü teklifte de değerli arkadaşımız, milletvekillerimiz bu hususun düzenlenmesini teklife dönüştürdüler. Bunlar tamamen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’ne uygun ve Anayasa’mıza da uygun şekilde gerçekleştirilen çalışmalaradır Hocam, bunu ifade etmek istedim ve zaten siz de sözlerinizi geri aldınız.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bir cümleyle sizi destekleyen...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocam, uzatmayalım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yok, hayır, bir cümleyle sizi desteklemek açısından, bir daha olmaması anlamında...

Şimdi, 16 Ekim 2020 gecesi Genel Kuruldan 3 madde çekildi, 2’si korsan baz istasyonlarına dair, 1’i OHAL ek tedbirleriyle ilgili, OHAL düzenlemeleri ve şu gerekçe kullanıldı: “Partiler arasında uzlaşma sağlanmak kadıyla” denildi fakat o sabah yeniden o 3 madde Plan ve Bütçe Komisyonuna torba yasayla götürüldü ve 23 gecesi orada görüşüldü, sonra Genel Kurula geldi. Ben ısrarla, ilk görüşmede de ikinci görüşmede de “Hayır, bunlar doğrudan Adalet Komisyonuna gitmeli.” dedim; iki, Anayasa Mahkemesi kararları üzerine inşa edildiği için, en azından Anayasa Komisyonuna ama olmadı. Esasen mutfak-kiler tartışması da orada çıktı ve bu oldu. Dolayısıyla, belki sizin verdiğiniz örneklerle, geçen hafta ve şimdi yaşadığımız, bundan böyle demek ki olmayacak. İşte bu düzenlemeler Sevgili Başkan, ne yapıyor, biliyor musunuz? Anayasa Mahkemesinin de yakınması sonucunu doğuruyor çünkü Anayasa Mahkemesi etkili bir denetim yapamıyor. Karşısına bir torba kanun geliyor, 15 kanunda değişiklik yapılmış, hangi raportöre gönderecek, hangi uzman raportöre gönderecek? Dolayısıyla etkili denetim yapamadığı için kuşku durumunda reddediyor, birkaç yıl sonra tekrar gündeme geliyor. Yani burada bizim amacımız, zaten sizin sözlerinizde belirttiğiniz gibi -ben valorize etmek istedim yani kıymetlendirmek istedim- hukukçulardan oluşan heyet hukuk konusunda çok daha özenli olmalıdır. Dolayısıyla icabında, Plan ve Bütçe Komisyonundan bu 2 maddenin transfer edildiğine tanık olunca “Hayır, bunu baştan transfer edin, yoksa Genel Kuruldan çıktıktan sonra yapmayın.” diyebilmek lazım, bu sizin yetkinizdedir diye düşünüyorum. Olumlu anlamda söyledim onu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocam, teşekkür ederiz.

Tabii, bu noktada, belki diğer komisyonlardaki o laf atmalar biraz daha fazla oluyor, oradaki alışkanlıklardan buraya intikal eden hususlar da oluyor. Burada gördüğümüz husus şu: Herkes gerçekten hazırlıklı geliyor teklifler konusunda, özellikle her detaya inilerek tartışmalar yapıldığına Adalet Komisyonunda şahidiz. O nedenle bütün arkadaşlarımıza da teşekkür ediyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3632) (Devam)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi devam ediyoruz.

Önce, Komisyon üyelerimize sözü verelim.

Sayın Erel, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım, çok kıymetli üyeler, Adalet Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Meclis çalışanları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki kanun teklifini hazırlayan arkadaşlarımızın iyi niyetinden, bu kanunun taraflarına menfaat sağlama adına güzel niyetlerinden dolayı bir endişemiz yok; başta Ahmet Bey olmak üzere, emeği geçen bürokratlara, milletvekili arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

Ben hep şunu söylüyorum: Yani bizim mevzuatımızda, kanunlarımızda çok büyük bir sıkıntı yok, genelde uygulayan kafalarda sıkıntılar var. Mesela, getirdiğiniz kanun teklifinde şöyle bir terim var: Kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere bazı kısıtlamalar getiriliyor. Yani ben şimdi, kurul yöneticisi olarak belli bir ideolojiye mensupsam ve o karşıdaki tutuklu veya hükümlü de başka bir kutuptaysa ben bu adama bu hükümden faydalanarak her türlü engellemeyi yasa adına yapabilirim. Dolayısıyla, kanunlarımızda, mevzuatımızda çok büyük bir sıkıntı yok; sıkıntı, bu mevzuatı uygulayan kafalarda.

Burada bulunan çeşitli partilere mensup olan arkadaşlarımdan özür dileyerek beyan etmek istiyorum. Ben avukatlık yaparken bir dönem müvekkiller gelip “Ya, Ayhan Hocam, sen ülkücüsün ama hâkimler daha çok sosyal demokrat, kusura bakma, ben dosyamı sana vermeyeceğim.”

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu, tarihten önce galiba!

AYHAN EREL (Aksaray) – Kusura bakmayın yani.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani bu, elli yıl önce galiba.

AYHAN EREL (Aksaray) – Veya bir dönem...

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Doğru söylüyor, hâlâ öyle.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Tarihten önce bu.

AYHAN EREL (Aksaray) – Bir dönemde...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yaşlandı da bizim...

AYHAN EREL (Aksaray) – Bir dönem de ya, bu badem bıyıklı hâkim bir FETÖ'cü hâkim, dolayısıyla her ilde bulunan FETÖ'cü bir hukuk derneği mensubu avukat arama gayesinde olan müvekkillerimizle karşılaştık.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu, yakın zamanda.

AYHAN EREL (Aksaray) – Günümüzde de şimdi arkadaşlar, müvekkillerimiz AK PARTİ'li avukatlar arıyorlar. Yani sizin koyduğunuz kanunlar, sizin koyduğunuz mevzuat ne kadar dört dörtlük olursa olsun...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – AK PARTİ'de avukatlıktan hâkimliğe geçenleri mi arıyorlar?

AYHAN EREL (Aksaray) – Süleyman Ağabey...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben meramını anladım, soruyu anlayamadım da hani ondan...

AYHAN EREL (Aksaray) – Ben meramımı anlatıyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Süleyman Ağabey, tutanakları istersin artık.

AYHAN EREL (Aksaray) – Şimdi, dolayısıyla gerek yargıda gerekse devletin kamu kurumlarında çalışan insanların kafaları, fikirleri, düşünceleri değişmediği sürece siz dünyanın en güzel kanunlarını, mevzuatını da getirseniz bu sıkıntıları yaşayacağız, yaşamaya da devam edeceğiz.

Mesela, 2001’de kurulan AK PARTİ’nin özetle hedeflerine baktığımızda, parti programına baktığımızda: “Partimiz, ideolojik platformlarda değil çağdaş demokratik değerler platformunda siyaset yapmayı benimseyen bir partidir. Partimiz bu vasfıyla tüm vatandaşlarımızı cinsiyetleri, etnik kökenleri, inançları ve dünya görüşleri ne olursa olsun ayırım yapmaksızın kucaklamaktadır. ‘Herkes özgür olmadıkça kimse özgür değildir.’ özdeyişi partimizin temel ilkelerindedir. Partimiz, bireyi bütün politikalarının merkezine alarak demokratikleşmenin sağlanmasını, temel insan hak ve özgürlüklerini temin etmeyi ve korumayı en önemli ödev sayar. Partimiz, Türkiye Cumhuriyeti’nin birlik ve bütünlüğünün, laik, demokratik, sosyal hukuk devletinin, sivilleşmenin, demokratikleşmenin, inanç özgürlüğünün ve fırsat eşitliğinin temel esas kabul edildiği bir zemindir. Halkla özdeşleşen partimiz, herkesin yarınları güvenle bakmasını, kendisini bu toplumun saygıdeğer ve horlanmayan bir ferdi olarak hissetmesini sağlamak azim ve kararlılığındadır; zorlaştıran değil kolaylaştıran, iten değil kucaklayan, bölen değil birleştiren, haklı zayıfları haksız güçlülere karşı koruyan bir yönetim anlayışına sahibiz. Evrensel ölçülerde hak ve özgürlüklere dayalı bir anlayışı tüm alanlara yaymak temel hedefimizdir.”

Şimdi, tabii burada yazılanlar çok güzel, eğer hâlâ bu, 2001’de yazılan AK PARTİ’nin programında duruyorsa o zaman bence üzerinde yaşadığımız topraklara ad alan bir anayı, “bay” sıfatıyla nitelendirip tehdit etmek, her şeyden önce az önce okuduğum AK PARTİ’nin bu prensipleriyle örtüşmemektedir. Ha, diyebilirsiniz ki “Kardeşim, bu Sayın Genel Başkanın da daha önceden söylemleri var, buna karşılık olmuş olabilir.” ama Sayın Cumhurbaşkanı, 84 milyonun, Türkiye Cumhuriyeti’nin her köşesine gidecek vatandaşın teminatıdır, garantisidir, sadece AK PARTİ’ye oy veren vatandaşları değil, 84 milyonu kucaklayacak bu prensiplere göre, ötekileştirmeyen, ayırıştırılmayan, kutuplaştırmayan bir felsefeyle, söylemlerle hareket edecektir. Sayın Cumhurbaşkanı sık sık Şeyh Edebali’nin Osman Gazi’ye vasiyetini konuşmalarında dillendiriyor “Ey Oğul! Artık bey sensin! Bundan sonra öfke bize, uysallık sana. Gücenmek bize, gönül almak sana. Suçlamak bize, katlanmak sana. Acizlik bize, hoş görmek sana. Anlaşmazlıklar bize, adalet sana. Haksızlık bize, bağışlama sana.”

Bu özelliklerde ve bu söylenen güzel sözler çerçevesinde defalarca hareket ettiğini beyan eden Sayın Cumhurbaşkanının bu söylemi, her şeyden önce, bir Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Türk devlet geleneğine hiç yakışmamıştır. 5 milyon vatandaşın her türlü baskıya, horlanmaya, itelenmeye rağmen oy verdiği bir partinin Genel Başkanına söylediği “bay” sıfatı ve “tehdit” kelimelerinin biz de amacını aşan kelimeler olduğu düşüncesindeyiz. Zira, dediğim gibi, Sayın Cumhurbaşkanı belki bu konuşmayı AK PARTİ Genel Başkanı olarak yapmış olabilir ama biz bir Cumhurbaşkanı olarak görüyoruz ve bütün, 84 milyonu aynı heyecanla, aynı sevgiyle, aynı şevkle kucaklaması gerektiği inancındayız diye düşünüyorum. İnşallah, nefret demeyelim de bu hoş olmayan dilin yerine bir sevgi dili, hoşgörü dili hâkim olur zira, yapılan araştırmalarda, Türkiye’de her geçen gün kutuplaşmanın boyutlarının bir sonraki dönemde azaltılamayacak, ortadan kaldırılamayacak şekilde açıldığını görmekteyiz. Yapılan anketlere göre bir aile kendine göre uç olan, kutup olan bir siyasi parti mensubu -yüzde 73’ü- komşuluk yapmak istemiyor, yüzde 75’i çocuğunun o partiye mensup çocuklarla arkadaş olmasını istemiyor. Yani Türkiye, gerçekten çok büyük bir kutuplaşma

atmosferi çemberi içerisinde, bu da gelecekte Türkiye'nin yaşayacağı sıkıntılarının temellerinden bir tanesi olacak. Başta biz siyasiler olmak üzere, bu söylemelerden vazgeçip milletimize, vatandaşımıza örnek olma durumundayız diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler Sayın Erel.

Sayın Turan Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bütün katılımcılara toplantıya hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, Sevgili Başkanım, önce usule ilişkin iki talebim var. Bu görüşülmekte olan kanun teklifiyle benzer teklifler. Benzer değil tabii ki farklı ama aynı konulara ilişkin teklifler benim tarafımdan da verilmişti daha önce. 17 Aralık 2019 tarihinde vermiş olduğum bir kanun teklifi var; burada 0-6 yaş grubu çocuklarla alakalı bir düzenleme önermiştim.

Cezaevlerinde yapılan araştırmalarda bazı veriler var, önce onlarla ilgili bilgi vereyim: Koşuların kapasitesinin 3 katı yurttaş tarafından işgal edildiği, infazda değişiklik yasasından sonra böyle bu hâle geldiği; kasıtlı psikolojik baskı araçlarının kullanıldığı; kışın ısınma probleminin olduğu; temiz suya erişme sorununun olduğu; su temininde sorun olduğu; çocukların özellikle yaşlarına uygun olarak alanlara çıkarılmadıkları; hobi faaliyetleri için imkân sağlanmadığı; sağlığa erişim hakkının çok net bir şekilde engellendiği; doktor muayenelerine tutuklu ve mahkûmların kelepçeli götürülmesi karşısındaki travmatik tablo vesaire falan. Bütün bunları bir kenara koyduğumuzda, bu yasa teklifinde de esasında kısmen bir tartışma konusu yapılmış olan durum söz konusu.

Bunlara ilişkin Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da bir değişiklik teklifim vardı. "Doğumun üzerinden altı ay geçmeyen kadınlar hakkında infazın altı yıl ertelenmesi." şeklinde bir ibarenin kanuna, dördüncü fıkraya eklenmesi yönünde bir teklifim vardı; önce onu dile getiriyorum ve İç Tüzük'ün 35'inci maddesine göre birleştirilerek görüşülmesinin uygun olacağını düşünüyorum.

Yine, 5275 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin (6)'ncü fıkrasında "...ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen..." ibaresinin kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Anayasa'nın eşitlik ilkesine çok açık ve net aykırılık teşkil ediyor. Sağlık hakkı açısından, vücut bütünlüğü açısından, Hocamın da az önce dile getirdiği gibi, bırakın mahkûmiyeti, tutuklulara bile bu madde uygulandığında bazı haklara erişimin doğrudan engellendiği bir tablodur ki siz aksine bu getirdiğiniz teklifle beraber bunu biraz daha pekiştirme ihtiyacı duyuyorsunuz anladığım kadarıyla; tam aksine bu bendin kaldırılmasını talep eden 2 önergem var, teklifim var ve onların birleştirilerek görüşülmesini talep ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; bu teklifi olumlu olumsuz yanlarıyla değerlendiririz; nihayetinde madde madde de değerlendirmeleri yapacağız. Konuya çok detay olarak şimdi girdiğimizde o maddelerde anlatacaklarımızı peşinen anlatıp haksızlık yapmış olabiliriz ama ortada bir garabet yaşıyoruz, hukuk dünyası açısından bir garabet yaşıyoruz. Aşağı yukarı yirmi yirmi beş gündür Türkiye'ye yönelik işaat yapıyor. Ben işaati yapanların adını anmayacağımı daha önce buradaki Adalet Komisyonu toplantımız sırasında söyledim. Biz Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletvekilleri olarak devletimize ne kadar değer verdiğimizizi kullandığımız üslupla doğru izah ederek ortaya koymak zorundayız ama bu devlete verdiğimiz ve bu millete verdiğimiz değerlerin bir diğer yansıması da hukukun doğru işlemesidir. İşaatın nereden geldiğinden, kimden geldiğinden çok işaatın itibar edilebilir olup olmadığının kamuoyunda yaratmış olduğu tablodur yani hukuk, kamuoyu vicdanını tatmin etmek zorundadır.

Tam yirmi beş güne yakın oldu, bilemiyorum ben o videoların bir kısmını izliyorum, bir kısmını izlemiyorum yani bana göre eleştirel yanları var, dikkate değer yanları var vesaire. Ben kendi açımdan bakışımı size burada empoze etmek durumuna sokmayacağım kendimi ama Allah için ya, bir savcı çıkıp “Ben bunu soruşturuyorum.” demedi. Bakınız, son birkaç yıldır özellikle, HSK’nin ve başsavcılıkların basın birimleri var. Toplum soruyor “Ya, bu kadar ifşaat yapılıyor; bunlarla ilgili bir adım atıldı mı?” Bir savcılığın basın birimi çok çeşitli konularda açıklamalar yapmalarına rağmen, toplumu aydınlatmalarına rağmen bu konuyla alakalı “Biz başlattık, şunu yaptık, bunu yaptık.” diye yirmi yirmi beş gündür ağzını açmadı.

İşin ilginç tarafı yani Anayasa’da erk olarak sayılan hukuk bu tekçi Anayasa’nın bütün hükümlerini üzerinde hissederek bu suskunluğu yaratmışken, ikinci bir suskunluk “dördüncü kuvvet” dediğimiz basında yaşandı. Basının belli kısımları kendini bağımsız, özgür hissediyor -ya da bu iktidarla bağlı hissediyor hissetmiyor; bunlar abesle işgal tariflerdir esasında hem basın için hem yargı için- onlar bu konuyu sorguladılar ama iktidardan belki kendine alan yaratan, belki varlığını iktidara borçlu hisseden birtakım basın kuruluşları -ve Türkiye’nin çoğunluğu bunlar, basın olarak çoğunluğu- bugüne kadar ağzını açmadı ya! Bizi böyle bir ülkede yaşatmak zorunda kalmanın acısını yüreklerinizde hissedin diye bunları söylüyorum. Arkasında durduğunuz Anayasa, arkasında durduğunuz devlet yönetme biçiminin Türkiye’yi getirmiş olduğu yer budur ve burada hukukçular olarak konuşurken bunu ben içime sindiremiyorum, sizin de sindiremediğinizi sizin adınıza dile getirme ihtiyacı hissediyorum. “Ben içime sindiriyorum.” diyeniniz varsa çıksın arkasında dursun kardeşim; desin ki: “Yirmi beş gündür ağzını açmayan yargıyı da içime sindiriyorum, yirmi beş gündür bunu konu edinmeyen basını da içime sindiriyorum.”

Dost sohbetlerinde bir şey söylemiştim. Ben tam on beş yirmi gündür basına çıkıp bu konularla ilgili çok fazla da konuşmuyorum açıkçası; bekliyorum ki devletin kurumları bu konuları bir şekilde çözümlensin. Ucuz konuşmayalım, rastgele konuşmayalım, devleti de zan altında bırakmayalım; bu devlet bizim devletimiz. İnşallah Allah izin verirse çok kısa süre içerisinde aynı bürokratlarla beraber, aynı kadrolarla beraber bu devleti biz yöneteceğiz; kimseyi zan altında bırakamayız. Aynı yargıyla beraber yine biz yöneteceğiz, onları da zan altında bırakamayız diye ağzımızı açmıyoruz ama dost sohbetlerinde şunu söyledim: “Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı konuştuğu andan itibaren bu 2 kurum da konuşur hâle gelecek.” Acı değil mi? Çok acı değil mi? Sayın Cumhurbaşkanı dün bu konuyla ilgili iki buçuk kelime etti. “İçişleri Bakanının arkasındayız, eski Başbakanımızın da arkasındayız.” dedi, sahiplendi sahiplenmedi; ben böyle gazete köşelerinde yazıldığı şekliyle bu işleri değerlendirmiyorum, kim nasıl değerlendirirse değerlendirsin. İki buçuk kelimedenden sonra bu dediğim basın konuşmaya başladı, tam Sayın Cumhurbaşkanının söylediği yerden konuşmaya başladı; bu zatı asıyor, kesiyor, oraya sıkıştırıyor, buraya sıkıştırıyor vesaire.

Sayın Cumhurbaşkanı yargının yerine geçti, dedi ki “Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı bununla ilgili soruşturma başlattı.” Hani erkler ayrılığı vardı? Tamam, Sayın Cumhurbaşkanı devleti temsil ediyor, burada hiç beis yok, devletin adına çıkar bu açıklamayı da yapar. Anayasa 104’e göre bütün kurumların koordinasyonu ile alakalı da bir görevi var, burada da bir beis yok, çıkıp bunu anlatır ama yargı, kendini anlatamayacak kadar âciz mi arkadaşlar ya? Nasıl bir devlet yapımız var bizim? Nasıl bir yere sıkıştırdınız siz bizi bu Anayasa’yla beraber? Nasıl mubah görüyoruz biz bu millete bunları?

Şimdi, geldiğimiz noktada yargı bu konuyla ilgili işini yapar yapmaz; zaman gösterecek. Susurluk’ta yapamayan yargı ki bu yargıdan çok daha bağımsız bir yargıydı... Yargı mensuplarını asla töhmet altında bırakmıyorum, aslanlar gibi mesleğini yapan insanlar var yargının içerisinde. Bu

ağırlığın, bu balyoz ağırlığının altında ben yargı mensubu olsaydım ne yapardım diye açıkçası kendime sormaya bile cesaret edemiyorum. İyi bir şey yapan yargı mensuplarının aniden yerlerinin değiştiği... Mesela, Yargıçlar Sendikasının İstanbul yönetimindeki bir savcının ta Urfa'ya gönderildiği, orada bloke edildiği bir sistemin içerisinde yaşıyoruz.

Şimdi gelelim başka bir yere. Geçen yıl tam bu zamanlar, sanıyorum 8 Nisan tarihiydi, infaz yasasıyla alakalı konuları görüşüyorduk o tarihlerde. O tarihte çıktım, Mecliste, Genel Kuruldaki konuşmamda bu ifşaatla bulunan arkadaşı da kastederek: Ya, böyle böyle bir şahıs var “Oluk oluk kan akıtacağım, altında da düş alacağım” diyor meydanlarda, siz bu arkadaşı sorgulayamıyorsunuz, çağırılmıyorsunuz, eğer adliyeye çağırırsanız bile kırmızı plakalı araçla, çakarlı arabalarla gidiyor. -Bizler milletvekili olarak her yerde bu çakarlı araba meselesini kullanmazken bu arkadaşımız böyle gidiyor- Siz burada bize bataklığı kurutmayla ilgili bir yasa getirmiyorsunuz, siz bizi oyalyorsunuz burada dedim, konuşmanın özeti buydu. Şimdi gördük ki gerçekten bataklığı kurutacak hiçbir şey yapmadınız, o yasa teklifi yasalaştıktan sonra da Türkiye’de çete savaşlarının su yüzüne çıktığı bir tablo yaşadık, hukukun bertaraf edildiği, çete savaşlarının su yüzüne çıktığı bir tablo yaşadık; arada bizim Genel Başkanımız kazığa oturtulmakla tehdit edildi, seyrettiniz, hepiniz seyrettiniz. Sizi birisi kazığa oturtmakla tehdit etse ne olur biliyor musunuz? Önce biz karşı çıkarız, önce biz açıklama yaparız; bu Parlatentonun saygınlığına, bu Parlatentodaki her görüşün temsil edilmesi gerektiğine önce biz sahip çıkarız. Cumhuriyet Halk Partisinin 100 kûsur milletvekili aynı anda sosyal medyada da basın açıklamasıyla da Genel Başkan düzeyinde de size sahip çıkar arkadaşlar. Sustunuz, seyrettiniz, hiç kimse ağzını açmadı. Nasıl ki Çubuk’ta bir linç girişimi olduğunda da seyrettiniz, hiçbir şey söylemediniz, bazı partilerin genel başkanları “Geçmiş olsun.” demeyi bile kendilerine yediremediler, can güvenliğimizi teslim ettiğimiz bu Hükûmetin başı ağzını açmadı ve bize şu mesajı verdiniz: “Hiçbirinizin can güvenliği yoktur.” Arkadaşlar, dün, bu abesi bir daha yaşadık; Grup toplantımızda Sayın Cumhurbaşkanı -sanıyorum dil sürçmesidir, ben kimsenin yerine geçerek onun iradesini yorumlama hakkını kendimde görmüyorum ama laf söylendiğinde en azından lafzi olarak yorumlanır, gai yorumu kendisine aittir söyleyenin- “Daha bu başınıza gelenler hiçbir şey, daha neler göreceksiniz.” dedi Sayın Meral Akşener’e; içinize sindi mi? Alkışladınız orada ya! Alkışladınız, ayağa kalktınız alkışladınız. Şimdi ben burada soruyorum: Sayın Meral Akşener’e siyaset yaparken linç girişimini alkışlıyorsanız yarın, sizinle burada terini döken, üreten, emek veren, bu kanun tekliflerinde iyi şeyler getirdiğinizde onayan, yanlış bulduğuna karşı çıkan biz arkadaşlarımızı da infaz mı edeceksiniz? Ne olursunuz, bu soruların cevaplarını verin. Sayın Başkan İstanbul Milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisine aynı oylarla geldik biz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ben Bartın Milletvekiliyim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bartın Milletvekili, özür dilerim; Abdullah Bey için söyleyecektim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – İstanbul’da ilçe başkanlığı yaptım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Senin İstanbul Barosuna kaydın oldu ama.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, kaydım orada zaten.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aynı oylarla geldik buraya. Bunu bize söyleyecek misiniz ya? “Sizin de başımıza çok az şey geldi.” diyecek misiniz? Bu mudur demokrasi anlayışımız? Bu mudur bugün burada hukuk yaparkenki hukukçu nezaketimiz, nezahetimiz birbirimize? Bu mudur burada yaptığımız hukukun demokratik bir hukuk devletinin kurgusunun altına yerleşme isteğimiz? Şimdi burada anlatacaksınız, diyeceksiniz ki “Tutuklularla ilgili şu iyiliği yapıyoruz, şunlarla ilgili bu iyiliği yapıyoruz. Bu yasayı getirirken amacımız şuydu buydu.” Sevgili meslektaşımız çıkacak bunları

anlatacak, katılacağız katılmayacağız, eleştireceğiz. Tutuklularla ilgili bu kadar hassassınız da koca bir cezaevinde kendini özgür zannedenlerle ilgili, can güvenliğiyle alakalı ne yapıyorsunuz arkadaşlar? Bakın, buralardan dönmemiz lazım. Hukuk, önce barış ortamında yeşerir; barış ortamının olmadığı yerde hiçbir...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Toparlayalım Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Daha bir yere girmedik Sevgili Başkan, Kaboğlu kadar konuşmadım bile.

Efendim, barış ortamının olmadığı yerde hukuk yapmaya kalkarsanız herkes kendi hukukunu uygular bugünkü gibi. Bugünkü gibi işte, insanlar ortalıkta gezer, birbirlerine caka satarlar; devleti kimin yönettiği konusunu tartışır milletimiz. Bu kötüdür, bu yanlışır; buradan çıkmamız gerekir; buradan çıkabilmemiz için hepimizle iş birliği yapma zorunluluğunuz vardır. Devlet yönetmek bir siyasi partinin otoriterleştirdiği yapıların, onun bunun üzerine çökmesi meselesi değildir, gücüne yettiğine çöküp gücüne yetemediğini sokakta bırakması değildir. Devlet ciddiyeti, devletin o cebri kullanabilme hakkı yeteneğini hissettirebilme noktasıdır aynı zamanda; devleti süsleyen yanlardan birisi devletin haklı cebir kullanmasıdır. Ve haklı cebri mazlum vatandaşa değil, ortak irademizi bozanlara karşı kullanabilme yeteneğidir. Sizi, buraya davet ediyorum. Sizi, bu -kirli dil demeyeceğim, yakışı kalmaz; Sayın Cumhurbaşkanı nihayetinde Cumhurbaşkanıdır, kullandığı ibareleri saygın bir dille eleştirmemiz gerekir- kardeşliğe aykırı, bu barışı bozan dile asla ortak olmamaya davet ediyorum. Siz kendi parti gruplarınızda bunları değerlendirirsiniz diye söyledim, anlatmaya çalıştım.

Şimdi, eşitlik ilkesine aykırı bir hukuk düzeninin de olduğu ülkede yaşıyoruz. Şimdi, burada, eşitlik ilkesi nedir, Anayasa'daki eşitlik ilkesi? Ancak empati yapılarak anlaşılabilir bir ilkedir, Anayasa'nın 10'uncu maddesi empati yaparsanız anlayacağınız bir ilkedir, uzak durursanız anlayacağınız bir ilke değildir. "Benim borum bugün ötüyor. Ben adliyeye gittiğim zaman, hâkim ve savcıların önünde ayaklarımı uzatarak onlara kül tablası getirme yeteneğim var." dersiniz, eşitlik ilkesinin ne olduğunu anlamazsınız; eşitlik ilkesini anlayabilmeniz için empati yapmanız lazım. Sayın Cumhurbaşkanının kullandığı sözleri ya da bazı sözleri, herhangi bir siyasinin Sayın Cumhurbaşkanına ya da size kullandığını düşünün. Şimdi burada, bir ağır darp olayıyla, saldırı olayıyla karşı karşıya kalsanız herhangi birinize kalkıp şunu söylesem, size desem ki: "Daha başımıza bir şey gelmedi, neler gelecek..." Ertesi gün beni tehditten, şantajdan, şundan bundan şikâyet edersiniz, dokunulmazlığımın kalkmasını istersiniz. Niye bunlar bu kadar ucuz söyleniyor? Nerede Anayasa'daki eşitlik ilkesi? Var mı Sayın Cumhurbaşkanının, özellikle AK PARTİ Genel Başkanı olarak, bir şahıs olarak grup toplantısında bunları söyleme ayrıcalığı? Bunların hepsini bir göz önüne almanızı istiyorum.

Şimdi, arkadaşlar, öyle hukuksuzluklar yaşıyoruz ki aslında bu ceza ve güvenlik tedbirlerini de çok fazla ilgilendiriyor, uygulaması anlamında çok fazla ilgilendiren konular. İstanbul'da bir akademisyen sosyal medyada canlı olarak İstanbul Sözleşmesi'ni savunurken kapısına polis dayandı ya! O canlı yayından dolayı kapısına polis dayandı. İstanbul Sözleşmesi'ni savunuyor, diyor ki: "Kaldırılmaması lazım; hakkımızdır, hukukumuzdur." Bir topluluğun içerisinde onu o gece aldılar, götürdüler, sorguladılar; milletvekilleri olarak bizler ilgilendik, bırakıldı. Yani kapısına sütçü gelmedi! İstanbul Sözleşmesi ya! Bu ülkenin öyle ya da böyle hâlâ yürürlükte olan bir sözleşmesini, çekilmiş olmanın yetmediği bir sözleşmeyi savunan bir kadın gazeteciyi evinden aldı bizim Emniyet güçlerimiz. Tek başına yapamaz bunu, sakın anlatmayın; "Emniyet tek başına gitti aldı." demeyin sakın. Polis de bizim için kıymetli, onlarla da çalışacağız iktidar olduğumuz zaman. Nasıl bir zulmün altında çalıştıklarını dönem dönem bizlere anlatıyorlar. Bir zulüm de budur işte; haksızlığı göre göre bir adama bir görev infaz ettirmek bir zulümdür.

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine yapılanları hep beraber seyrettik. İçinize sindi mi? Boğaziçi'ne yapılan operasyonlar içinize sindi mi? Sayın Hocam burada az önce söyledi, Boğaziçi Üniversitesi marka değeri olan bir üniversite. Orada, Üniversite Senatosunda çoğunluk sağlayıp bazı işlerinizi icra edebileniz için hukuk fakültesi kurmaya kalkıyorsunuz; onu da YÖK Kanunu'na aykırı, var olan meri mevzuata aykırı kurduğunuz zannediyorsunuz. Yok; ne Üniversite Senatosunun kararı var, ne Yönetim Kurulu kararı var; ne o var ne bu var; "Biz hukuk fakültesi kurduk." diyorsunuz. Bunları içinize sindiriyor musunuz? Bunlar, hukuk devletinde yapılabilecek şeyler midir?

Bakın, basit bir örnek vereceğim, sakın polemik olarak anlamayın lütfen bunu. Ekrem İmamoğlu'nun vücudunun coğrafi durumuna göre soruşturmalar açılıyorsunuz ya! Eli neredeydi, ayağı nedereydi? Kaşının üstünde gözü var mı, gözle kaş yer mi değiştirdi? Rezil oluyorsunuz ya! Mahcup oluyorsunuz ya!

İstanbul'da sizi katladı adam ya, katladı. İçinize sindiremediniz, bir yargı faciası yarattınız, yargıyı sopaya çevirdiniz, bir seçimi iptal ettiniz; Allah'ın sopasına döndü, orada dünyanın dersini aldınız bu nobranlığımızdan sonra. Ondan sonra bakıyorsunuz, eli orada mı, ayağı orada mı? Lütfetik, soruşturma izni vermedik. Verin kardeşim, verin! Ne bulacaksınız başka? Ancak elinin, kolunun yeriyile uğraşırsınız. Ama öyle bir hukuk düzenimiz var ki işte keyfilikten arınmıyor.

Sayın İmamoğlu usulüne uygun olarak önceki döneme ilişkin hukuksuz olduğunu düşündüğü -bakın, suçlamıyorum, bir yargılama yapılmamışsa, sübuta ermemişse birtakım şeyler, şudur budur demiyorum- klasörleri Bakanlığa teslim etti, soruşturma izni vermiyorsunuz. Öyle mi? Siz hukukta arınlıklık arayacaksanız, siz hukuk devleti iddiasında bulunacaksınız. Soruşturulması gerekenlerin arkasında durun, bütün büyükşehir belediye başkanlarını görevden alın, tek kelimelik soruşturma başlatmayın, Demokles'in kılıcı gibi tehdit onların boynunun üzerinde dursun, siz de bize "hukuk devleti" diyeceksiniz; olmaz arkadaşlar. Biz Komisyon üyeleri için bunları kullanmıyoruz. Burada, beraber, ortak bir mesai yapacağız, bu kanunları bir yere vardıracağız; sizin samimiyetinizle ilgili benim hiçbir kaygım yok arkadaşlar, en azından emeğimize saygılı olmak zorundayız ama duruş bu.

Bir parti otoriterleştirilmiş bir devlet yönetme biçimiyle beraber istediğini soruşturuyor, istediğini soruşturmuyor. Bakınız, bu soruşturma onayı verip vermeme meseleleri -burada hukukçu arkadaşlarımız var- keyfi meseleler değildir. "Keyfime göre verdim vermedim." dersiniz; bir başkası gelir, verir, ortaya çıkarsa rezil olursunuz. Bu makamlar kişiye tayin edilmiş makamlar değildir; başkası gelir, soruşturma izni verir, rezillikler ortaya çıkar. İnşallah çıkmaz, onu da söyleyeyim, inşallah çıkmaz. Nerede görülmüş ya, bir soruşturma için başvuruyor Büyükşehir Belediye Başkanı, yirmi dört saat dolmadan o soruşturma evraklarına bile gizlilik kararı konuluyor ya. Niye? Sayın Çevre Bakanı o tarihte bürokrat İstanbul'da; öyle mi? Neden korkuyorsunuz arkadaşlar ya! Yargı artık sadece yasak veriyor, yasak kararı koyuyor, dosyalar üzerine yasak kararı koyuyor. En bariz örneğini söyleyeyim mi? Silivri Emniyet Müdürünün öldürülme olayında da bu karar konuldu, -o davayı takip ediyordum- bir gün bir savcı bir hafta sonu dedi ki: "Buna yasak koymamız lazım." O güne kadar olanlar aleyhe, telefon görüşmeleri... Yasak konuldu. Çözemediniz ya! Yasak koyduğunuzda soruşturmanın selameti için koyuyorsunuz, soruşturma selamete ermiyor. Kirli, kirli arkadaşlar, her taraf çok kirli ya, gerçekten çok kirli ya. Üzülüyorum, ben otuz yılını avukatlık mesleğine vermiş bir arkadaşımız olarak üzülüyorum.

Az önce söyledim, geçen yıl infazla ilgili değişiklik yaparken sizi uyardık, dedik ki: Bu olmaz, bu bir özel af kanunu, bununla beraber Türkiye'nin geleceğine yönelik olarak dinamit koyuyorsunuz. Burada, gerçekten doğru işler yapmak istiyorsak şu, şu, şu suçların bunun kapsamında olması lazım... Bugün getirdiğiniz yer, çetelerin, mafyaların çatıştığı bir ülke. Hâkim de olamıyorsunuz ne yakalayabiliyorsunuz ne yargılayabiliyorsunuz ne sorgulayabiliyorsunuz. Herkes kendi alanının

amiri oldu; bunu sizi eleştirirken küçük düşürmek anlamında söylemiyorum. Yardım isteyin bizden, yardım. Gelin, bu konularda bu ülkede mutabık kalalım; yardım isteyin. Parlatonun bütün partileri Türkiye'nin temizlenmesini istiyor, burada temsilcileri var. Sorarsanız tamamı Türkiye'nin bağırsakları temizlensin diyor, kılınız hiç yerinden kıpırdamıyor.

Sevgili Başkanım, şimdi, bu kanunda çokça madde var. Mesela 2'nci maddede...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Onu maddelerde konuşsak çünkü saat bir buçukta ara vereceğiz, genelini oyladıktan sonra. Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın da söz talebi var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Tabii, tabii.

Bir iki örnek vereyim: Cumhuriyet savcılarının bir temyiz makamı hâline dönüşmesi var; 3'üncü maddede, 4'üncü maddede, 6'ncı maddede, 8'inci maddede değinmemiz gereken şeyler var ama bir kardeşimiz, bir arkadaşımız -hepimiz cezaevlerinde ziyaretler yapıyoruz- çok kıymetli bir meslektaşımız, Ankara Milletvekilimiz Ali Haydar Hakverdi -kendisi de burada - bir rapor hazırladı cezaevleriyle ilgili.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ali Haydar Bey'e söz vereceğim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Efendim, müsaade ederseniz...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Genelini oyladıktan sonra, öğleden sonra söz versem Ali Haydar Bey, zaman açısından.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Olur Başkanım.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Geneliyle ilgili konuşmalar bitmedi.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bitirdikten sonra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, buradaki başlıklar ortak tespitimizdir. Örneklemeyle beraber...

Arkadaşlar, ben devam ediyorum, siz devam edecekseniz. Yani rica ediyorum.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yok, yok, Turan Bey konuşsun zaten...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Buradaki tespitler ortak tespitlerimizdir. Biz milletvekilleri cezaevlerini ziyaret ettikçe -o cezaevinde kurumsal ilişkilerle de- o cezaevinde cezası infaz edilen ya da tutukluluk hâlinde olan insanların da dile getirdiği şeydi.

Bir defa sağlık kurumlarında görevli kapasitesi yetersizliği sorunu var. Revirlere ve hastanelere zamanında sevk edilmiyor insanlar, burada az önce söyledik; sağlık hakkı, yaşam hakkı, tutuklu, hükümlü, özgür fark etmiyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan, bunlar Ali Haydar Bey'in raporunda var, belki kendisi ifade edecektir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ali Haydar Bey'in izniyle anlatıyorum, bizim de tespitlerimiz efendim, bırakın siz ben bunları söyleyeyim. Kaçmayın bunlardan, bunları konuşmamız lazım buralarda.

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Tamam da Başkana da saygılı olun ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hastane sevkleri sırasında...

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Neden kaçacak Başkan?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben onu sana anlatırım ayrıca, uzun olur...

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Üslubunuza da dikkat edin yani.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben sana onu anlatırım ayrıca; uzun olur. Uzun olur, ben sana

anlatırım, dersini şey yaparız...

Hastane sevklerinde fazla sayıda kelepçelenme, muayene sırasında hasta mahremiyeti ihlalleri yaşanıyor, insanlık onuruna aykırı aramalar yapılıyor, baskınlar yapılıyor; bunlar hepimizin tespitleri. Koşullara baskın niteliğinde aramalar yapılıyor. Hükümlü ve tutukluların ortak kullanım alanlarında kameralarla banyo tuvalet gibi alanların kapılarının izlenmesiyle kişi mahremiyetini ihlal eden durumlar söz konusu. Örnekleri veriyorum: Sohbet hakkı ihlalleri var, telefon hakkı ihlalleri var, görüş sürelerine riayet edilmemesi ihlali var, sigara içilmeyen koşullar sorunu var, efendime söyleyeyim, su problemi var, -az önce söyledim, oranları da var onların bende- görüş hakkına müdahaleler var, dilekçe hakkına müdahaleler var, haberleşme hakkına müdahaleler var. Cezaevleri bir sorun yumağı, bunların hepsini saymayacağım, bunlar bizim ortak şeylerimiz. Ali Haydar kardeşim yeri geldiğinde bunları sayar, kendisine teşekkür ediyorum. Bizim bunları konuşmamız lazım, bu getirdiklerinizde de bazı iyileştirmeler var kısmen, onları konuşuruz teşekkür ediyorum ama bize göre daha otoriterleştiren ve muallakta bırakan ifadeler de var. Onları da ayrıca konuşacağız ama şunu söylemeye çalışıyorum bu işin genel kısmında, Türkiye, hukuka susadı. Bu tentürdiyot tedbirleriyle hukuk yaptığımızı zannediyoruz; bunlar sadece kanundur, bunlar sadece yazılı mevzuattır. Hukuksuzluktan boğuluyoruz arkadaşlar.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Züleyha Gülüm.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şöyle, buçukta ara vereceksek benim konuşma yarıda kalsın istemiyorum, öğleden sonraya bırakalım, şimdi ara verelim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Size söz verdim.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – E tamam işte, bu durumu söylüyorum yani...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yok daha buçuğa yirmi dakika var.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Öğleden sonraya şimdi ara verirsek o süreyi kısaltırsanız iyi olur.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, öğleden önceki oturumumuzda genelini tamamlayalım diye.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kısa sözü olan biri alsın; kısa sözü olan arkadaşım varsa...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Subaşı.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben uzun yıllar mesleğimden uzak kaldım ama siyaset yaptığım zaman diliminde de adaleti ve demokrasiyi hep önceledim, merkeze aldım. Adalet Komisyonundan da çok yararlanıyorum, ilgiyle de izliyorum, takip ediyorum; görüntü de beni memnun ediyor, Milliyetçi Hareket Partisinden Halil Öztürk'ü dinlediğimde adil yargı ve tarafsız yargının altını çizdi. Yine Cumhuriyet Halk Partisinden Zeynel Emre'yle başlamıştık, eşitlik prensibi üzerinde durdu, özellikle altını çizdi, bir yargı reformunun öneminden bahsetti. HDP'den Abdullah Koç Milletvekilimiz Terörle Mücadele Yasası üzerinde durdu ve çok haklı tarafları vardı, o da neydi kısaca değinmek isterim. Hükümet yetkilileri, Bakanımız "300-400 terörist kaldı Türkiye'de, sonuna geldik, bitirdik." derken, çarpıcı tespitlerde bulundu, 40-50 bin kişinin sadece Terörle Mücadele Yasası'na göre tutuklu ya da hükümlü olduğundan söz etti ve kendisinin de bu yasaya göre potansiyel bir suçlu olabileceğinden söz etti ve ben de kendi partime olan geçmişteki iddiaları düşünürsem, hem FETÖ'cülükle hem PKK'ya yakın olmakla suçlandığımızı, CHP'nin de aynı şekilde suçlandığını iyi biliyorum, hatırlıyoruz. Yani söylemek istediğim şudur ki, bugünkü siyaset sisteminin dili ve iddialarıyla neredeyse yüz binler, milyonlar her zaman terörle suçlanabilir, hele yargı

ve yargı sistemimiz bağımsız ve tarafsız değilse tabii ki çok tehlikeli. Neden tehlikeli? Siyasi erk sahipleri, iktidar sahibi çok kolaylıkla teröre bulaştırabiliyor, bu iddialarını yineliyorsa yargının rahat çalışması, bunu önemsememesi, göz ardı etmesi çok kolay değildir. Yasaya baktığımız zaman, Terörle Mücadele Yasası'na, gerçekten bir yazarın yazısının, bir akademisyenin konuşmasının "Bu, şu örgüte fayda sağlar." zannıyla rahatlıkla terörden suçlanıp terör üyesi olabileceğine amir bir hükümdür Terörle Mücadele Yasası.

Şimdi hatırlamıyorum, sanıyorum -ben de bir değişiklik talebinde bulunmuştum- 7'nci maddesi olabilir. Şimdi, kastı yok, üyeliği yok ama yorum budur, o maddedeki yorum. Tabii, o da çok tehlikeli. Hele hele "Terörü bitirdik." denilirken, siyaseten işin övünme faslına geldiğimizde "300 kaldı." "400 kaldı."yı söylüyoruz ama yüz binleri de töhmet altında tutabiliyoruz. Bu yüz binler kimdir? Hüküm giymeden, masumiyet karinesine bakarsak bu ülkenin yurttaşlarıdır.

Ben burada öncelikle şundan memnun oldum: Bütün parti gruplarının, özellikle adil yargı, tarafsız yargı ve yargı reformuna inancı tabii ki memnuniyet verici. Ama bizim yapısal sorunlarımız olduğu da çok belli; aylardır, yıllardır bu Komisyon bunlarla uğraşiyor, üst üste paketler çıkarıyoruz ve bütün kanunları bir nevi ele aldık, değiştiriyoruz. Neden? Daha iyi işlesin diye. O zaman düşünmemiz lazım; acaba bizim sistemimizde mi sorun var? Ayhan kardeşimizin de bahsettiği gibi bizim yasalarımız çok sorunlu değil, yeterli ama uygulayıcılarda var sorun." demişti. Peki uygulayıcılar mı sorunlu? Ne var, hâkimimizi, yargıcımızı bu ülkenin evlatlarından yetiştiriyoruz. Acaba sorun onlarda mı? Hayır. İktidarın, gücün yanlış yapılanmasından, erklerin bir güçte birleşmesinden, o çok ciddi gücün baskısından yargıç ve savcı görev yapamaz hâle gelmiştir. Onun için biz kanunlarla ne kadar oynasak, ne kadar değiştirmeye çalışsak bunları bir türlü oturtamayacağız çünkü o yargıcın, savcının gözü siyasi iktidarda olacaktır.

Peki, bunlarla en başta hemen başa çıkıvermenin yolu bellidir. Nedir? Hemen HSK yapısını, yapılanmasını basitçe değiştirebiliriz, yani iktidarın elini mümkün olduğu kadar oradan çekeriz. Diğer taraftan, coğrafi teminatı hemen güçlendirir, yargıya, sistemimize monte ederiz; yukarıya bakan, iktidara bakan, korku içinde olan yargıcı ve savcıyı bu güvence ve teminata kavuşturduktan sonra, o zaman mevcut kanunların nasıl işletildiğini hem görürüz hem bu kadar da pöste ki saymayız, bocalayıp durmayız. Şimdi, ne kadar yargı reformu yaparsak yapalım biz bunların altından kalkamayız çünkü ciddi bir sistem sorunu ortaya çıkmıştır.

Sayın Genel Başkanımız Akşener, Rize'de evet, birtakım provokatif olaylar oldu ama takip etti, gitti, halkla beraber eylemini yaptı; oradaki taş ocağına karşı şarkılar söylendi köylülerle birlikte, Rizeliler misafirperverliğini gösterdi. Ama o küçük provokasyonlar yetmemiş herhâlde ki Cumhurbaşkanı "Daha bu başına gelen ilk; asıl bundan sonra başına neler gelecek?" diyebilmiştir. Şimdi, devletin başındaki sorumsuz kişi ama birliğimizden sorumlu olan, Anayasa'nın 104'üncü maddesine göre Türkiye'nin birliğinden, anayasal düzenini savunmaktan, Anayasa'yı savunmaktan ve Anayasa kurumlarının uyumunu sağlamaktan görevli Cumhurbaşkanımız bu dille konuşabiliyor. Çok vahimdir, çok tehlikelidir. Yani "Ey hemşehrilerim, gördüm, aferin ama yetmedi, devam edin." O zaman siyaset nasıl yapılacak? Ya da bu nereye gidecek, bundan sonrası ne olacak? Tabii, kimsenin gözünü budaktan esirgediği yok ama bir sorumsuz Cumhurbaşkanının ama Türkiye'nin birliğinden sorumlu kişinin üslubu bu olmamalıdır. Ha, üslup buysa yargının bu hâlde olması, kanunların bir türlü işlerlik kazanamaması, adaleti tesis edemememiz, reformlardan sonuç alamamamız son derece doğaldır.

Ben yıllarca siyasetin içinde o ya da bu şekilde bulundum, mesleğimi de dediğim gibi uzun yıllar icra edemedim. Bugün ismi geçen Mehmet Ağar'ın, Süleyman Soylu'nun birisi bir tarafta birisi bir tarafta... Konuşmalara baktığım zaman bundan üzüntü duymamam mümkün değil, Aynı parti içinde

de bulunmuştuk ama ne olursa olsun adalet ve demokrasiyi ve hukuk düzenini hep temel prensip edinmişimdir çünkü kamu hizmeti ve devlet ahengi bütün bunların üzerindedir, parti çıkarlarının da üzerindedir; siyaset uğruna devleti ve kamunun çıkarlarını paramparça edemeyiz ki. Ne kanun devletine benziyoruz, zaten hukuk devleti asla değiliz, kaybettik ama etik anlayışı da oluşturmamız yeniden artık çok zorlaştı. Geçtiğimiz günlerde eski Ticaret Bakanının kendi Bakanlığıyla ticareti doğal karşılandı. Benim hatırladığım yıllarda, siyaset yaptığımız yıllarda siyasete giren, bütün ticaretini tasfiye ederdi insanlar yanlış anlayabilir ya da bir zenginleşme söz konusu olursa anlatamam diye. Ama şimdi gördüğümüz bugünkü tablodan ben bu kuruldaki hukukçu arkadaşlarımızın hangi partide olursa olsun memnun olmadığından yüzde yüz eminim. O hâlde bütün bunların üstesinden gelebilmenin tek yolu Türkiye Büyük Millet Meclisini güçlü hâle getirip çalıştırmak, sorunlara çözüm aramak ama onun da en önemli unsuru ve tetikleyicisi olan Adalet Komisyonunda “Ne oluyoruz, bunun doğrusu acaba bu mudur?”u ortak anlayışlarla tartışabilir hâle gelmektir. Tartışmaktan çekinmemeli, eleştirden çekinmemeli ama hakaret ve küfür asla yanımıza da uğramamalı. Bugün hükümlülerin, tutukluların durumuyla ilgili konuşuyoruz ama sürekli konuşan, geçtiğimiz yıllarda devlet tarafından himaye edilen, devletin yanı başında olan hatta üzümlük söylüyorum, suç ortağı gibi görülen Sedat Peker de bir hükümlüdür, bir mahkûmdur ama biz burada kader mahkûmlarının durumunu acaba bir tık daha nasıl iyileştirebiliriz derken bu tür mahkûmların, Alaattin Çakıcı ya da Sedat Peker gibi hükümlülerin, mahkûmların, suçluların hatta mafya olduğu söylenen insanların devletin yanında, siyasetçinin yanı başında görülmesi de doğrusu maalesef üzüntü vermektedir, bunlar devleti sarsan, yıpratın konuların başında gelir maalesef.

Daha fazla uzatmak istemiyorum ama yineliyorum, tek çözüm mercisi gene de Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu halkın seçilmiş milletvekilleri ve Adalet Komisyonu ve konuların hiç değilse enine boyuna çekinmeden tartışılabilmesi, içinden ortak paydaların bulunup yine de bir anlaşma zemini bulunabilmesi tek çaremizdir gibi geliyor. Bunları vurgulamak istedim.

Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Subaşı.

Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Başkanım, ben kısa konuşacağım diye veriyorsan, biraz uzatacağım bu sefer.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Siz toparlarsınız; maddelerde de konuşacağız zaten.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ama genel bir değerlendirme yapmak istiyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Öğleden sonra mı olsun? Maddelere geçince konuşursunuz o zaman.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Öğleden sonra...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Olur, tamam.

Sayın Antmen...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Maddelere geçince konuşmayacağız Başkan, önce konuşacağız. Bir yanlışlık olmasın yani, daha bekliyoruz burada.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ben kısa konuşayım da sıramı savayım Başkanım o zaman.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Şimdi, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni Komisyonumuz görüşüyor. Takdir edersiniz ki ceza hukukunu bir devletin en adil şekilde kanunlaştırması ama en caydırıcı şekilde

uygulaması gereken kanundur, devlet gücünün ve otoritesinin en önemli noktası. Bu arada ceza infazı ise adil olduğu kadar caydırıcı ama hepsinden de önemlisi hümanist olmak zorunda.

Kanunun maddelerinde ayrı ayrı görüşerek fikirlerimizi ileri sürebiliriz ama genel gerekçeye baktığımızda, üç paragraflık bu genel gerekçenin aslında kanun yapma tekniği açısından doyurucu olmadığını söylemek istiyorum. Bu arada, görüştüğümüz maddeler içinde 2'nci ve 3'üncü maddenin çok kötü anlamlarda ya da kötü şekillerde kullanılabileceğine işaret etmek istiyorum; cumhuriyet başsavcılarını sanki cumhuriyet savcılarının itiraz mercisi gibi, mahkeme gibi bir yetkiyle donatılacak.

Sayın Başkanım, 6'ncı maddesine 18 yaşında kız çocuğu olanları da eklememizde yarar var. Bu arada ölüm koşullarında gaip olan kişileri de 6'ncı maddeye eklememiz lazım ama bu kanun metninin en belki de üzerinde en çok tartışılması gereken hükmü 8'inci ve 9'uncu maddeler; bir kurum yetkilisine yani cezaevi ve tutukevi müdürüne kişisel görüşmeleri dinleme, saklama, depolama hak ve yetkisi veriyoruz. Bu maddelerin kalkması gerekiyor ama illa bu maddeler devam edecek diyorsanız da mutlaka ve mutlaka burada kurum müdürünün yerine izni infaz hâkimine veya sulh ceza hâkimine bağlamamız gerekiyor.

Şimdi, Türkiye'deki hukuk sistemine baktığımız zaman ciddi anlamda yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığından söz etmenin çok güç olduğu noktaları görüyoruz. Ceza hukukunun ve ceza infazının çok daha etkin olması için öncelikle hâkim bağımsızlığının ve adil yargılanmanın tam anlamıyla kanunlaştırılması ve uygulanması gerekiyor; sadece kanunlar yetmiyor, uygulama da çok önemli.

Bu arada, bu maddeleri görüşüyoruz fakat çekle ilgili, kendilerine mağdur diyen çek borçlularının durumu var, çekte hapis cezası ne olacak? Vergi usul Kanunu 359'uncu maddesinden her yıl için ayrı ayrı ceza alanlar var, bunların durumu ne olacak? Bunları da görüşmemiz gerekiyor.

Bu arada, Sayın Başkan, muhalefet partilerinin özellikle Cumhuriyet Halk Partisinin Adalet Komisyonunu birebir ilgilendiren ve gerçekten de hukukumuzda çok katkı sağlayacak kanun tekliflerini de gündeme almanızı sizden istirham ediyorum.

Tabii, ülkemizde hukukun uygulanması için özellikle parlamenter demokratik sisteme ve kuvvetler ayrılığının güçlendirilmiş olduğu bir parlamenter demokratik sisteme geçilmesi gerekiyor. Türkiye'nin, tabii, pek çok ekonomik sorunu var ama öncelikli olan adaletin sağlanması, yargı bağımsızlığın sağlanması ve herkesin ceza hukuku anlamında ve ceza infazı anlamında hem adilliğe hem de caydırıcılığa sonuna kadar inanması gerekiyor. Adaleti bağımsız olmayan ya da adil olmayan bir devletin bağımsızlığının da tehlikeye gireceğine işaret etmek istiyorum.

Maddeler hakkında ayrı ayrı görüşlerimi aktarmak üzere, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Vergi Usul Kanunu 359'la ilgili İnsan Hakları Eylem Planı'nda açıklanmıştı; herhâlde, muhtemelen dördüncü yargı paketinde bir çalışma söz konusu olabilecek.

Şimdi, Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben uzun konuşacağım Başkan, ben bir saate yakın konuşacağım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – 13.30'da ara vermeyecek miydik?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Cezaevleri konusunda, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü burada ona soracağım sorular var, çok soru var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – İlgili gördüğü kanun tekliflerini birleştirme talebi vardı.

Birleştirme talebini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Teklifin genelini oylarınıza...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Geneli üzerine konuşmalar bitmedi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Geneli hakkında konuşmadım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şöyle, arkadaşlar, sizlerin sözleri baki. 1’inci maddeye geçtiğimizde 1’inci madde...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Öyle şey olur mu?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O zaman devam edelim.

Buyurun Sayın Züleyha Gülüm, devam edelim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Devam ediyoruz, değil mi Başkanım?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, evet, devam ediyoruz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – “Bir buçukta ara vereceğiz.” demiştiniz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun, devam edelim.

Hazır değilseniz, Sayın Bülbül...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – İki dakika beklerseniz... Sanırım Bülbül benim yerime konuşmaz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Şimdi, hakkını almayalım Sayın Başkan.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ya Sayın Bülbül, sen konuş; Bir saat sonra ara veririz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Tamam o zaman.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Hakverdi.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Komisyon üyelerinden önce söz veriyorsanız uygun düşmez Başkanım yani hakikaten şimdi, Sayın Vekilim...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Başkanım, daha genelini konuşmadık ki.

BELGİN UYGUR (Balıkesir) – Konuşsaydınız.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – “Konuşsaydınız.” olur mu ya? Ne kadar saygısızınız!

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Saat 14.30’da toplanacağız. Sizlere söz vereceğim yine, sözleriniz baki.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 13.31

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.41****BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Toplantıyı açıyorum.

Maddelerine geçmiştik.

1'inci maddeyi okutuyorum.

Size söz vereceğim maddeyi okuttuktan sonra.

**CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/6/2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına (1) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiş, aynı fıkranın mevcut (3) numaralı bendine “Başkanlığına,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna,” ibaresi eklenmiş ve aynı bentte yer alan “görev alanına giren bir şikâyet konusu bulunduğu takdirde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“2. Hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz taleplerine geçiyorum; tabii, geneli üzerinden söz veremediğimiz arkadaşlardan başlıyorum.

Sayın Züleyha Gülüm, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şimdi, yeni bir infaz yasasını önümüze getirmiş durumdasınız ama önce eski infaz yasasına bir bakmak gerekiyor galiba. Eski infaz yasasında ne oldu? Aslında mahpusların haklarının daha fazla kısıtlandığı, en temel hakkı olan yaşam hakkının bile ihlal edildiği bir düzenleme getirdiniz ve üstelik bunu da...

Yine pandemi sürecince işte mahpusların yaşam hakları, sağlık hakları vesaire gibi söylemlerle getirilen bir infaz yasası oldu ama bu İnfaz Yasası'yla her zaman olduğu gibi düşüncesinden dolayı, basın özgürlüğü gereği basın hürriyetini kullanan ve haber alma hakkını, haber yayma hakkını kullanan insanların ya da aydın, sanatçı, yazarların, siyasetçilerin cezaevinde bırakılmaya devam edildiği; mafya liderlerinin, aslında kadınlara karşı suçlar işleyenlerin tahliye edildiği bir süreç yaşadık.

Şimdi, bugün de yine İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde denilip aslında görünüşte bir insan hakları hikâyesi gibi gösterip yine mahpusların haklarını gasbeden, yine onların haklarını ihlal eden, en temel haklarını yok sayan bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Şimdi bu düzenlemeye geçmeden önce şunu söylemek lazım, kimlerle tartışıldı, bugün burada kimler var, kimlerin görüşleri alındı meselesi aslında bir yasanın çıkma süreci öncesinde demokratik bir yasa olup olmadığına da en önemli kriterlerinden bir tanesi. Mesela cezaevlerinde mahpuslarla görüşmeler yapıldı mı? Onlar gerçekte ne sıkıntı yaşıyorlar, cezaevlerinde hangi hak ihlalleri var?

Bunların düzeltilmesi noktasında neler öneriyorlar buna dair hiçbir bilgi burada göremiyoruz. Tutuklu yakınları var, yıllardır cezaevlerinde yakınları için mücadele edenler var, hak gasplarına karşı onların dışarıda sesi olmaya çalışanlar var ama bunların da burada ne temsilini ne de daha öncesinden bir görüşün alındığını göremiyoruz.

Yine cezaevlerine ilişkin çalışan çok sayıda demokratik kitle örgütü var; bunlar da yok, bunlara dair de herhangi bir görüş alınabilmiş değil, bugün de burada temsil edilmiyorlar. Kimler temsil ediliyor? Üç aşağı beş yukarı iktidara yakınlığıyla bilinen, farklı düşünse de burada söz kurmakta, sizin baskıcı anlayışınız gereği söz kurmakta zorlanacak insanlar sadece görüş verebiliyor. Bu yasa bu çıkış hâliyle bile zaten antidemokratik olacağının çok açık göstergesi.

Şimdi bu yasal düzenleme, infaz meselesi aslında öyle toplamda tüm siyasi anlayışımızdan farklı bir durum değil. Başından beri söylüyoruz, aslında düşmanla savaş hukuku denilen bir hukuku uyguluyorsunuz, gerçek anlamda insan haklarından, demokrasiden, özgürlüklerden yana bir hukuk tartışması maalesef, sizin cenahınıza geçmiyor. Bu düşmanla savaş hukuku düşman ceza hukukundan sonra düşman ceza infaz hukukuna geçti ve şimdi bütün bunların düzenlemesini gerçekleştiriyorsunuz çünkü sizin açınızdan özellikle siyasi mahpuslar sadece siyasiler de değil aslında adli, sıradan suçlardan yatanlar da insan kavramına, insan hakları kavramı girmiyor ve o nedenle de onların hakları zaten olamaz diye varsaydığınız için bugün getirilen düzenleme de aslında bir bütün olarak uygulamalarınızın, pratiğinizin kendisi de bu yaklaşımın çok açık bir göstergesi.

Şimdi ne oluyor? Çete mensupları, mafya liderleri cezaevlerinde gayet rahat, rahat rahat yaşayabiliyorken, her türlü hakları hatta cezaevine kabul edilemeyecek, tolere edilmesi mümkün olmayan birtakım uygulamalarla cezaevinde kalıyorken siyasiler açısından ve adlilerden de yoksul olanlar, ağa olamayanlar, içeride kendi hükümdarlıklarını kuramayanlar açısından tam bir kölelik durumunun yaşandığı cezaevleri sistemiyle devam ediyorsunuz.

Şimdi bir tane örnek vereyim, dün basına da düştü. Ağır hasta, mahpus Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevinde olan Mehmet Emin Özkan -şurada fotoğrafını da gösteriyorum ki belki bakar da bir şey hissedersiniz yani belki duygularınız ya da vicdanınız harekete geçer; bugüne kadar geçmedi ama belki fotoğrafını görünce geçer- yirmi beş yıldır cezaevinde. Niye cezaevinde? Bugün sizin kabul etmediğiniz 2 kişi yani örgüt üyesi olduğu iddia edilen 2 kişi hakkında birtakım asılsız beyanlar verdi diye cezaevinde hüküm giymiş durumda ve bu insan 5 kez kalp krizi geçirdi, 4 defa anjiyo oldu, kalp, tansiyon, zehirli guatr, kemik erimesi, böbrek ve bağırsak bozuklukları, aşırı derecede kilo kaybı, duyma, görme eksikliği, hafıza kaybı gibi çok çeşitli sorunlar yaşıyor. Videoyu izlediyseniz görmüşsünüzdür yürüyemiyor, 2 kişi koluna girmiş, o şekilde hastaneye götürülüyor ve üstelik de bu hastaneye götürme manzarasında elleri kelepçeli ve o da yetmiyor hastaneye yatırıldığında da yatağa da kelepçelenerek tutuluyor. Şimdi, bu mudur insan haklarından anladığınız şey, bu mudur demokrasiden anladığınız şey? 83 yaşında; nasıl bir tehlike oluşturabilir? Ölecek. Cezaevinde ölmesini mi bekliyorsunuz, bir sürü mahpusun ölmesini beklediğiniz gibi.

Bu mahpusa bu uygulamayı yaparken öbür tarafta çete liderlerine nasıl bir cezaevi sunduğunuzu gösterelim; Kırıkkale Cezaevi Sağlık kurulu raporları veriliyor Alaattin Çakıcı, hakkında deniyor ki “7/24 ziyaretçi hakkı, dışarıdan yemek, Kars kaşarı -herhangi bir kaşar değil Kars Kaşarı- kahve getirilmesine izin verilmesi lazım. Siyasi mahpuslar tecride, işkenceye, hücre cezalarına mahkûm edilirken bir mafya liderine yapılan uygulama bu.

Yine, raporda ne deniliyor? “Türkiye’nin hiçbir yerinde hücre cezası verilemez.” Deniliyor, hekim raporu. “Koğuş kapısı, havalandırma, bahçe kapısı açık olmak kaydıyla yirmi dört saat hava almaya çıkabilir.” deniliyor. Mahpuslar çıplak aramayla defalarca aşağılanıp aranırken “Çakıcı’nın nasırlarını

tedavi etmesi için neşter bulundurmasına izin verilmelidir.” deniliyor doktor raporunda. Hasta mahpuslar hapisanede ölüme terk edilirken doktorlar Çakıcı'nın sağlığını en ince ayrıntısına kadar düşünmüş. Kurul raporunda deniliyor ki: “Cezaevi kantininde bulunmayan eski Kars kaşarı peyniri tüketmesi uygundur, buğulama ve ızgara da diyetinde önemli başlıktır. Haftada üç gün balık ve 2 defa ızgara köfte yemesi, cezaevinin belirlediği lokantadan buğulama ve ızgaranın avukatları tarafından cezaevine teslim edilmesi uygundur.” Diyetle haftada 1 kilo kaymak, taş fırında pişirilmiş Trabzon ekmeği ve Kabe hurması da yer alıyor.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Cezaevindeki hükümlüye Başkan, sağlık raporu...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani börek falan istememiş, değil mi?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Onu da istemiş.

Şöyle bir diyet raporundan bahsediyor sağlık kurulu: “İlaveten, yedi gün çorba, brokoli, enginar, makarna, pilav, sulu İzmir köfte, terbiyeli ekşi köfte ve bamyayı cezaevinin tayin ettiği restorandan avukatı tarafından alınıp teslim edilmesi uygundur.” diyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bu hangi raporda yer alıyor?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Cezaevinin raporu, sağlık raporu.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Cezaevindeki bir hükümlü için verilmiş sağlık raporu.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hatta sonrasında soruşturma açıldı cezaevi müdürünün şikâyetiyle, o soruşturma da kapatıldı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Valilik izin vermedi.

BURAK ERBAY (Muğla) – O yüzden haberiniz olmadı.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, valilik izin vermediği için soruşturma kapatıldı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ama cezaevi idaresindeki o müdür yardımcısını tebrik etmek lazım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, cesaret etmiş gerçekten, şikâyet etmiş ama üstü kapatılmış.

“Yemekler cezaevi yemekhanesinde pişirilmemelidir. Çorbanın ve yemeklerin türleri doktorun hastaya söylediği gibi her gün değişebilir. Her gün cezaevi dışından temin edilmelidir.” Y marka çatal, N marka kaşık için rapor yazılmış, bakın. Böyle bir öğünden sonra kahve de iyi giderdi deyip bilhassa S markadan sağlık kurulu raporunda kahve içmesi önerilmiş, o da yetmemiş, bardağın türü de yazılmış, “Bu bardakla içebilir, sağlık koşulları açısından bu gereklidir.” denilmiş. Sonrasında ne oluyor? Deniliyor ki: “Avukat ziyaretinde sigara, kahve, çay içmesi uygundur. Odasında misafir ağırlayabilir, psikolojisi açısından bu gereklidir, hastalığı ölümcül risk taşımaktadır. Sekiz ay da olur, zamanını koyamıyoruz, bir sene de olur, ölüm riski var. Bunlardan dolayı birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü derecedeki akrabaları ve yakın arkadaşlarıyla haftanın yedi günü saat 09.00-20.00 arasında hem sağlığı hem morali, helalleşmesi açısından -kişi sayısı koymadan- istediği isimlerle... Bu ziyaretler hastayı yeniden hayata bağlayabilir, yine de her şeyi Allah bilir.” diye bağlamış raporunda. “Bunlarla da odasında açık görüş yapabilir.” diyor, bakın, odasında. Şimdi, ne oluyor ondan sonra? Demin anlattım, bu durum açığa çıkınca, müdür şikâyet edince, daha doğrusu müdür tehdit edince müdür şikâyet ediyor, müdürün şikâyeti üzerine soruşturma açılıyor ancak soruşturma izni verilmediği için dosya kapatılıyor.

Şimdi, bu şekilde cezaevlerinde kuş sütünün eksik olmadığı koşullarda çete liderleri tutulurken, siyasi mahkumların -bırakın bütün bunları ya, bırakın- hayati risk taşımaya rağmen tedavileri yapılmıyor, tahliye edilmiyor, çok ağır koşullarda yaşamak zorunda bırakılıyor.

İnsan Hakları Derneğinin bir raporu; 1.182 tutuklu işkence ve kötü muamele, sağlık ve iletişim,

bilgiye erişim gibi nedenlerle hak ihlali başvurusu yapmış. Cezaevlerinde 604'ü ağır, 1.605 hasta mahpus bulunuyor. 2021 yılının ilk üç ayında 2'si ağır hasta, 13 mahpus cezaevinde yaşamını yitirdi. Coronadan ölenleri saymıyorum, o da ayrı bir vaka; tedavileri yapılmadığı için, gerekli önlemler alınmadığı için birçok mahpus da coronadan bugünlerde peş peşe ölüyor. Siyasi mahkûmlara uyguladığınız bütün bu hak ihlalleri onların cezaevlerinde ölmelerine yol açıyor.

Covid-19 salgınına fırsat bilerek siyasi mahpuslar dışında kalanlara ayrımcı infaz yasasıyla özel aflar çıkardınız, siyasi mahpusların koşulları daha da zorlaştı. Koşullu salıverme, açık cezaevine geçiş, denetimli serbestlik gibi imkânlar, geçen sefer oluşturduğunuz İdare ve Gözlem Kurulu keyfi, yanlı, ideolojik, kendi ideolojisinden baktığında “Bunların zaten ölmesi gerekir.” diye baktığı kişiler için iyi hâl koşullarını çok ağırlaştıran keyfi uygulamalarla kararlar, görüşler bildirdiler, infaz hâkimlikleri de bu yönde mahpusların tahliyelerini engelleyen, şartlı salıvermelerini engelleyen, denetimli serbestlik haklarını engelleyen kararlar verdiler. Birçok siyasi mahpus bu nedenle süreleri dolmasına rağmen hâlen içeride yatmaya devam ediyor. Hasta mahpuslar pandemi koşullarında risk altında bırakıldı, hastaneye, tedaviye erişimleri engellendi, bu ağır ihmal ve ihlaller birçok hasta mahpusun yaşamını yitirmesine yol açtı. Çıplak aramaya maruz kalmaya devam ettiler, özel alanların kamerayla gözlemlenmesi, koşulların yazın havalandırılmaması, kışın ısıtılmaması, temiz ve sıcak suyun olmaması, koşullara sürekli baskınlar düzenlenmesi, ayakta sayım zorlaması, sohbet, atölye ve spor haklarının keyfi biçimde kısıtlanması, haksız ve keyfi aramalarla eşyalara el konulması, görüş ve iletişim cezaları verilmesi, mahpusların mektuplarına Mektup Okuma Komisyonu tarafından sürekli her şeye sakıncalı olduğu gerekçesiyle el konulması, mahkemelerin yasaklama kararı olmamasına rağmen Yeni Yaşam, Evrensel gibi başlıca gazete ve dergilerin verilmemesi, hastaneye sevklerin eziyet ve cezalandırma yöntemi olarak kullanılması, sevk araçlarının tabutluk biçiminde -bakın, dikkat edin, bunu özellikle söylemek istiyorum Başkan Bey, özellikle dinleyin- cezaevi sevk araçları var; saatlerce kıvıldamadan durduğunuz daracık hiçbir şekilde kendinizi kıvıldatmadığınız tek kişilik hücreler yapılmış ve bu hücrelerde sabah alınıyor bu insanlar cezaevlerinden ve sağlık için gittilerse bütün mahpusların muayenesini bekliyorlar akşama kadar o aracın içerisinde, eğer adliye gittilerse adliye içerisinde bütün duruşmaların bitmesini bekliyorlar birlikte götürüldükleri kişilerle beraber ve o daracık bölümde panik atakları olan insanlar, hasta mahpuslar, herkes o daracık tabutluklarda götürülüp getiriliyorlar ve buna biz şimdi “İşkence yoktur.” mu diyeceğiz? İçişleri Bakanı diyor ki: “Bu ülkede işkence yok.” Bundan büyük işkence olabilir mi?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bu çok eski bir uygulama.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şu kişiye uygulanan şeyin kendisi bir işkence değil midir? Türkiye’de hapisanelerde uygulanan tecride, ayrımcılığa, hak ihlallerine, ceza infaz sisteminin bir intikam aracı hâline getirilmesine yönelik bugün cezaevlerinde açlık grevi devam ediyor, bundan haberiniz var mı? İnsanlar hak aramak için bu ülkede, yasada var olan hakkı bile uygulatabilmek için bedenlerini açlığa yatırmak zorunda kalıyorlar. Bunun mücadele biçiminin böyle olmak zorunda bırakan iktidar değil midir? Buna neden bir çözüm üretmiyor, neden buna gözünüzü kapatıyorsanız da bugün cezaevlerini daha da ağırlaştıracak keyfi uygulamaların daha da çok önünü açacak yeni uygulamalar getiriyorsunuz?

İhlal örnekleri: İzmir Şakran Kapalı Cezaevi, pandemi sürecindeyiz değil mi? On dört saat su kesintisi uygulanıyor şimdi ve denilmiş ki anonslarda: “Bu düzenli hâle gelecek.” Nasıl hastalıktan korunacaklar, nasıl hijyen sağlayacaklar?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – İzmir’de mi?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, İzmir Şakran Kapalı Cezaevi.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Şakran...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, cezaevlerinde denetimli serbestlik, koşullu salıverme durumu gibi aslında...

Çok yerde yaygın, su sorunu çok ciddi; her yerde yaygın, aynı zamanda kirli su meselesi var Başkan. Kirli su meselesi de var cezaevlerinde sadece su sorunu yok, suyun kirli aktığı, mikroplu aktığı noktalar da var.

Şimdi, şöyle bir durum da var: Mesela, Bandırma T Tipi Cezaevinde Metin Kılıçaslan var. Aslında cezasının şartlı salıverme süresini, denetimli serbestlik sürelerini doldurmuş ama Yargıtayda dosyası olduğu için, henüz bir karar verilmediği için, henüz infaza geçilmediği gibi gözüktüğü için tahliye olamıyor; Yargıtay, dosyasını bekletiyor. Şimdi, bir önceyi alıp durumundan dolayı bildiriyor da dilekçeleriyle. Bu konuda bir karar verilemez mi? Bir hak gasbı, aslında hürriyeti tahdit suçu işleniyor.

Yine, Maltepe 1 No.lu B Tipi Cezaevi: Covid testleri yapılmıyor, hastaneye sevki yapılmış ama test yapılmıyor. Hastaneye sevk varsa zaten bir durum olduğu için sevk yapılıyor. Neden test yapılmıyor? On dört gün karantinaya alıyorlar ama karantinaya aldıkları yer o kadar kirli ki orada hasta olmayan bir insanın bile hasta olmasına olanak veren bir yerden bahsediyoruz. İdare revire çıkmalarını sürüncemede bırakıyor, zor şartlar altında revire çıkabiliyorlar, kronik hastalığı bulunup sürekli ilaç kullanan mahpusların kullandıkları ilaçların temininde sürekli sıkıntı yaşıyor, bazen de revir personeli tarafından muadil ilaçlar verilerek geçirtilmeye çalışılıyor. Bakın, bu da Maltepe 1 No.lu L Tipi.

Gebze Kadın Cezaevi: Pandemi gerekçesiyle acil durumlar dışında hastane sevkleri hâlâ yapılmıyor. Sevkin yapıldığı durumlarda kelepçeli muayene dayatılıyor; sağlık hakkı açısından ve insan hakları açısından, biliyorsunuz, aykırı bir durumdur. Bu hâllerde mahpuslar tedaviyi kabul etmediği için hiçbir tedavi yapılmadan geri getiriliyor, tekrar on dört günlük karantina süreleri uygulanıyor ve yine bir hak gasbıyla karşı karşıya kalıyorlar. Kelepçeli muayene ve bütün bu kötü koşullarda götürülmeyi göze alamadıkları için de çoğu kez hastaneye çıkmak dahi istemiyorlar dolayısıyla hastalıkları çok daha fazla artıyor.

Mizgin Çiftçi isimli mahpusa Akdeniz anemisi teşhisi konulmuş, altı ayda bir kan takviyesi yapılması gerekiyor ancak son bir yıldır kan takviyesi yapılmadığı gibi, şubat ayı içerisinde hastaneye sevk edilmiş, kelepçeli muayene olmayı kabul etmediği için de doktorlar tarafından muayene edilmemiş, gardiyanların doktorla görüşmesinden sonra değerlerine bakmak için kan alındığı, kan değerinin düşük çıkması nedeniyle doktor tarafından hastaneye sevkinin istendiği, hastaneye yatışı yapıldıktan sonra üç dört ünite kan takviyesi yapıldığı, başka bir serviste ise birden fazla kişinin önünde kelepçeli olarak rahimden parça alma işlemi yapılmaya çalışıldığı ancak mahpusun bu şartlarda herhangi bir işleme izin vermediği, bu nedenle de işlemin yapılamadığı. Şimdi, bakın, ne oluyor? Zorlama; bu kelepçe meselesi yüzünden ve tabutluklar şeklinde götürülen sevkler yüzünden insanların sağlıklarıyla oynanıyor.

Mart ayı içerisinde Hacer, Halil Yusuf, Hacer Arat, Ruşen Erdem, Aslı Doğan, Rojda Tursun, Beyaz Yakut, Serap Burak, Behiye Kalenderoğlu, Helin Öncü, Mizgin Çiftçi, Nazime Avres, Gülistan Abdo, ve Gülizar Erman'la birlikte toplam 53 mahpusun Covid-19 testi pozitif çıkıyor. İlaçlar veriliyor ancak iyileşmeye yardımcı olacak herhangi bir destek, ek gıda, temiz hava gibi ihtiyaçlar karşılanmıyor, karantina boyunca telefon hakları kullandırılmıyor, görüşlere çıkarılmıyorlar. Bu sürede diğer koşullarda hastalık kaygısı olan mahpusların maske ihtiyacı, ancak avukatların idareyle görüşmesi sonucu karşılanabiliyor. İki haftalık karantina sonrasında testleri negatife dönen mahpusların koşullara alınması sağlanıyor.

Gebze Kadın Cezaevi: Gülistan Abdo. Ayak içine protez talebi var, doktor tarafından bu söylenmiş

ancak sürekli farklı gerekçeler sürülerek bu ihtiyacının karşılanmasının önüne geçiliyor.

Kandıra 1 ve 2 No.lu F Tipi Cezaevi'nde hastaneye sevkler pandemi gerekçesiyle askıya alınmış. Hastane sevklerinin yapıldığı zamanlarda da yine tekli ring araçlarıyla yapılıyor, kelepçeli muayeneler dayatılıyor, revire çıkışlarda problemler yaşanıyor, çoğu zaman, hemşire gelerek hücre kapısından şikâyetleri dinliyor. Böyle bir muayene olabilir mi? Hemşire geliyor, hücre kapısında diyor ki: "Neyiniz var?" Kronik rahatsızlıkları olanlar, ağrı kesicilerle idare etmeye çalışıyor; diş ve göz rahatsızlıklarına ilişkinse zaten dikkate alan yok, bu durumda hiçbir tedavinin de yapıldığını gözlemleyemiyoruz maalesef.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Toparlayalım Züleyha Hanım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Vallahi toparlayamıyorum çünkü çok örnek var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yani örnekler, benzer örnekler genelde.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yok, yok, anlatacağım, çok farklı örnekler de var çünkü bakın, cezaevlerini konuşuyoruz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bu konuda isterseniz, cezaevlerinin şartlarıyla ilgili, bahsedilen örneklerle ilgili...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – İşte, bulmuşken anlatıyorum, siz de bilin, belki bu koşulları düşünerek bu düzenlemelerde daha neye ihtiyaç var, onu da konuşuruz. Çünkü sadece var olan mesele, sizin getirdiğiniz mesele değil ki onlar da hak kaybına yol açıyor ama çok sıkıntı var, bunları bilmeniz gerekiyor.

Şimdi, Silivri 5 No.lu Cezaevi'nde 65 yaşın üzerinde bulunan mahpuslara ve 65 yaşın altında bulunup kronik rahatsızlığı bulunan mahpuslara genelde uygulanan aşının buralarda yapılmadığı tespiti var.

Silivri 1 No.lu Cezaevi'nde on beş gün olan karantina süresi yirmi güne çıkarılmış, hatta otuz güne kadar çıkarılabiliyor. Bakın, karantınaya alınması normal, sorun değil ama sorun, karantina süresince bütün haklarının elinden alınması meselesi. Şimdi, adli mahkûmlarda da aynı şey var, siyasilerde de. Diyorlar ki: "Karantina altında çocuğunuzla görüşemezsiniz." Eyvallah, bulaşıcı hastalık, görülmmez. Ama en azından sağlıklı bir bilgi alabileceği; aileleriyle, yakınlarıyla, arkadaşlarıyla bir sistem kurulmaz mı? Bu süre boyunca hiç bir bilgi alamıyorlar; ağır mı durumu, tedaviye ihtiyacı var mı, ne oluyor diye hiçbir bilgi yok; telefonla görüşme hakları da kullandırılmıyor. Aileler günlerce tedirgin bir hâlde acaba yakınlarına ne oldu diye merak ediyorlar.

Şimdi, bu hastalık yani corona süreci mahpusların haklarının teker teker gasbedilmesi, ailelerin çok daha zor durumda bırakılması için bir gerekçe olabilir mi? Ama uygulamayı bu şekilde yönlendiriyorlar.

Bolu F Tipi Cezaevi'nde farklı nedenlerle hastaneye sevk edilen mahpuslar hastane dönüşü yine karantinaya alınıyor ve burada aynı uygulamalar benzer şekillerde devam ediyor, üstelik bunlar da kronik hastalığı olanlar. Bir de şöyle bir sorun yaşanıyor: Aynı yerde tutuluyorlar. Şimdi, diyelim ki bir hastalık şüphesi var, alınıyor hasta olan olmayan test yapılmadığı için hepsi bir arada tutuluyor ve belki de Covid olmayana orada bir arada tutulmanın sonucu olarak Covid bulaşıyor. Şimdi, bu, nasıl bir tedbirdir? Nasıl bir sağlık tedbiridir?

Yine, Bakırköy Cezaevi'nde aynı sorunlarla karşı karşıya kalıyoruz; hastaneye sevklerin yapılmaması, yine tedavilerin yapılmaması, doktorlara ulaşamama, şikâyetlerin yazılı olarak ancak bildirilebilmesi, doktor görmeden yazılı olarak ilaçların mahpuslara aktarımı ve ilaç temininde de ciddi sıkıntılar yaşanıyor.

Şimdi, bunun yanında ne oluyor? Hasta mahpuslar meselesi en önemli gündemlerimizden bir tanesi. Gerçekten kendi yaşamlarını idame ettirecek durumları yok; bu konuda aslında bir hukuksal düzenleme de güya olmasına rağmen ama biz nedense ölmeden ya da ölümüne birkaç gün kala tahliyelerin dışında bir şey göremiyoruz. İnsanlar artık vedalaşma hakkını bile kullanamıyor cezaevlerinde. Ailesiyle son gününü geçirme hakkını bile elinden aldığınız bir ceza infaz sistemi ve uygulaması var. Şimdi, buna dair nasıl bir çözüm üretmeyi düşünüyorsunuz? O kadar keyfi tutumlar var ki bu belirlediğiniz kurumlar, aslında bugün de buraya yazdığınız kurumlar tarafsız olmadan, bağımsız kurullar olmadan bu konuda İnsan Hakları Derneği, cezaevi izleme kurulları, bağımsız kuruluşlar bu işte devreye girmeden bu sorunların çözülebile ihtimali var mı? İktidara bağımlı, sadece iktidarın aklıyla yürüyen, onun ideolojik yaklaşımıyla pratiğini hayata geçiren, hukuku böyle okuyan, böyle gören bir kurullar dizisinden ya da mahkemeler dizisinden, bağımsız olmayan bir yargı mekanizmasından bu konuda gerçekten hukuka uygun, adalete uygun, demokrasiye, özgürlüklere uygun bir uygulama bekleyebilir miyiz? Maalesef, bekleyemiyoruz.

Şimdi, yine, hasta mahpuslarla ilgili Tekirdağ 1 Nolu F Tipinde, 65 yaşının üstünde kronik rahatsızlıkları var. Covid-19 aşısı yapılmış ancak kalbi yüzde 90 derecede iflas etmiş -bakın, yüzde 90- kalbinde ciddi ritim bozukluğu var, 2 damarında tıkanıklık var, gece baygınlıklar geçiriyor, böbreği iflas etmiş, yer yer akciğerleri su topluyor, kolesterol seviyesi yüksek, özellikle ayakları şişiyor, geceleri ağrıdan uyuyamıyor, hücre arkadaşları her gece başında nöbet tutuyor, günde en az 15 tane yüksek dozajlı ilaç kullanıyor. -Doktoru kendisine dozajı daha da artıramayacağını, bu şartlarda iki yıl daha yaşamasının zor olduğunu söylüyor- yüzde 75 engelli raporu var, Tekirdağ Şehir Hastanesi Sağlık Kurulu tarafından 2 kere tek başına kalamayacağına ama hapis hane kalmamasına bir engel bulunmadığına dair rapor veriliyor. Sağlık kurulu önüne çıktığında kurulda yer alan kardiyoloğun kendisine “Sen git dağda asker öldür, gel benden rapor iste!” dediği aktarılıyor. Şimdi, bakın, ölümle karşı karşıya “İki yıldan fazla yaşamazsın.” deniliyor; bir doktorun nasıl bir ideolojik yaklaşımla aslında muayeneyi gerçekleştirdiğini ve buna bağlı olarak “Cezaevinde kalamaz.” diye rapor verdiğinin bir göstergesi budur.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi; mahpuslara tekli ring araçlarıyla hastaneye gitmesi dayatılıyor. 57 yaşındaki Kasım Karataş’ın kalbi yüzde 35 oranında çalışıyor, diğer kısmı çalışmıyor, beslenemiyor, kan akışı normal şekilde sağlanamıyor, şeker ve tansiyon hastalığı var. Kalbindeki rahatsızlık nedeniyle hastaneye kaldırılıyor; kendisine daha önce anjiyo yapılıyor, damarları açılmıyor. Tekrar anjiyo yapılamayacağı söyleniyor “Kaldıramazsın.” Deniliyor ve ayda bir, üç ayda bir kontrol için hastaneye gidip gelmesi gerekiyor ancak başka bir tedavinin de uygulanamayacağı söyleniyor. Bu kişi de hâlâ cezaevinde ve tedavisi de tabii ki bu koşullarda yapılamıyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, toparlayalım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Toparlayacağım inşallah.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Diğer maddelerde örnekleri devam edersiniz Züleyha Hanım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Onlarda da var da çok var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Benzer hep sağlık sorunları, nakiller vesaire.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bakın, Düzce T Tipi Cezaevinde eldiven, maske dağıtılmaya başlamış sonunda ısrarlarla ama temizlik malzemesi verilmiyor. Bu koşullarda hijyen nasıl sağlanacak?

Kandıra 1 No. ’lu F Tipi Cezaevi’nde 3 kişilik bir hücreye bir ay için 1 litre sıvı sabun dışında başka bir temizlik ve hijyen malzemesi verilmiyor, haziran sonu itibarıyla avukat görüşüne çıkan mahpuslarda ve infaz koruma memurlarında maske ve eldiven bulunmadığı iletilmiş.

Gebze Kadın Hapishanesi yirmi otuz günde bir ilaçlanıyor, avukat görüşüne ve telefona çıkan mahpuslara eldiven ve maske verilmiyor. Temizlik malzemeleri; sabit aralıklarla olmasa da arada sırada, idarenin belirlediği zamanlarda temizlik malzemesi veriliyor; bunun dışında temizlik malzemelerini ücret karşılığı almaları isteniyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Son cümlelenizi alalım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Son cümle değil, atlayarak gidiyorum. Sabah o kadar sözümlü kestiniz ki artık biraz...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hayır, ben söz verdim ısrarla, siz istemediniz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hayır, hayır; sizinle anlaştık, dediniz ki: “Öğleden sonra...” sonra “Hayır, ben vazgeçtim, şimdi.” diyorsunuz. Bu kadar da keyfilik olmaz!

Bakın, haberleşme hakları... Keyfi bir şekilde haberleşme hakkı engelleniyor; mektuplar, faksalar... Öyle bir keyfilik var ki “Bu kelimeyi beğenmedim.” diyor, mektubunu vermiyor, telgrafını iletmiyor, günlerce verilmiyor, haftalarca “Okuma denetiminden geçecek.” diye mektuplar iletilmiyor, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için gönderilen kartlar aylar sonra veriliyor, kitaplar yine benzer bir durumda.

Bakın, ben size kendi yaşadığım bir örneği vereyim: Bakırköy Cezaevi, diyor ki “Şu günlerde almam.” “Şu saatte almam.” “Aile, yakın görüşü geldiğinde almam.” “Sadece şu günde alırım.” Yahu, aileler kilometrelerce uzaktan geliyor, her an getirip o cezaevine kitap teslim etme, eşya teslim etme şansları yok, yoksul aileler zaten. Kitabı verdiğinizde şunu diyor: “1 kitap almam, 7 kitabı birlikte getirirseniz veririm, ayrıyeten tek tek kitap almam.” Neye dayanıyor 7 kitabı birlikte isterken? Kitaplar verildiğinde şunu diyor: “Bu kitap çok kalın, ben bunu 3 kitap sayarım, o yüzden, 7 kitap hakkınızın 3’ü aslında tek kitaba sayılmıştır, gerisini almıyorum.” Hangi hakla? Bu nasıl bir keyfiyettir? Kıyafetler götürüyorsunuz, üzerinde marka yazısı var ya da bir şey var -ki biliyorsunuz, son zamanlarda her şey artık markalı yapılıyor- yazı var diye kıyafet alınmıyor, kelebek var diye kıyafet alınmıyor, kuş var diye kıyafet alınmıyor; keyfilik haddini hesabını düşünebiliyor musunuz? Bu cezaevi idareleri acaba içeride neler yapıyorlar bu keyfilikle?

Haberleşme hakkının ötesinde -atlayarak geçiyorum çok uzun olmasın diye- telefon görüşleri keyfi olarak kısaltılıyor. Gelişmiş gidiler o toplam süresinden sayılıyor, bir saatten sayılıyor, o arada yarım saat gidiyor, telefonda bağlantıda bir sorun varsa orası da oradan sayılıyor ve yirmi dakikaya, on dakikaya inen telefon görüşmeleri ki şu an pandemiyle birlikte 2 kere onar dakika olan hak da kaldırılmış durumda birçok cezaevinde, bir defada yirmi dakikaya indirilmiş durumda, oysaki yakınlar açısından ve içerideki açısından farklı zamanlarda haber alabilmek için farklı zamanlarda görüşme hakkının sağlanması çok önemli çünkü bu arada ne yaşandı, ne oldu... Görüşme de yapılamıyor, yüz yüze görüşmeler de yok, en azından bunun sağlanabilmesi açısından görüşme sürelerinin dağıtılarak kullanılması gerekirken yine cezaevi idaresinin keyfi uygulaması sonrasında bu uygulama da teke indirilmiş durumda.

Sürelili ve süresiz yayınlar alınmıyor, yasaklanmamış kitaplar alınmıyor. “Beğenmedim.” diyor, almıyor. Hangi gerekçeyle? “Bu kitabı beğenmedim.” diyor. Yasaklanmamış bir kitabı nasıl içeri almazsınız? Evrensel, Birgün, Yeni Yaşam, Yeni Demokrasi gibi gazeteler içeri alınmıyor mesela. Hangi gerekçeyle alınmıyor? Yani sadece iktidarın ideolojik zeminine uygun, onların benimsediği, onların okuduğu yayınları mı cezaevi içerisine alacağız? Bir insanın düşüncesini belirleme, ideolojik zeminini belirleme haklarını kendinizde nasıl görüyorsunuz? Nedir bu tek tip insan yaratma modeliniz, bu uğraşınız?

Yine, Kürtçe meselesinde çok ciddi sıkıntılar var. Ana dilinden bahsediyorsunuz, ana dil hakkından

bahsediyorsunuz; ya, içeride, koğuşta Kürtçe trk söylendiği için disiplin soruşturmaları yapıyor, hakları gasbediliyor. Niye? Yasak mı? Kürtçeyi konuşmak, bir insanın kendi ana dilinde konuşması, kendi ana diliyle türküsünü söylemesi niye yasak oluyor?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gece yarısı falan mı yoksa?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hayır, gayet normal saatte. Merak etmeyin, onlar kendi koğuşlarındaki arkadaşlarının uyuma hakkına çok dikkat ederler, öyle bir sorunları yok.

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Kim onlar?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bakırköy Cezaevi.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Devam edelim, son cmleeyi alalım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Savunma hakları meselesi. Bakın, cezaevlerinde savunma hakkı meselesi de çok ciddi kısıtlamalara tabi tutulmuş durumda. Cezaevinde avukat arkadaşlarımız görüşme odalarında sıkıntılar yaşıyor. Çünkü açık görüş yapılamadığı için, kapalı Şekilde düzenlenen görüşler olduğu için zaten aslında gizlilik ihlalini ihlal eden durumlar yaşanırken öbür taraftan da oda sayısı az olduğu için avukat arkadaşlarımız görüş yapmak için saatlerce beklemek zorunda kalıyor; bu brandalı Şeylerden bahsediyoruz.

Şimdi, etkili başvuru hakkı, diğer bir sorun. Cezaevinden birçok Şikâyet dilekçesi geliyor. Bu konuda cezaevi idarelerine başvurular var ama cezaevi idaresine yapılan başvurular çoğu kez sonuçsuz kalıyor. Dışarıya yapmak istedikleri başvurular da çoğu zaman engelleniyor hatta bazen telefon -bugün telefon tartışması yapıyorsunuz ama- görüşmelerinde Şöyle sorunlar yaşanıyor: Cezaeviyle ilgili bir Şikâyet bildirdiğinde telefon görüşmesi kesiliyor. Neden ekiniyorsunuz? Eğer gerçekten bir ihlaliniz yoksa soruşturma konusu yapılmaktan niye ekiniyorsunuz? Bu konuda kamuoyunun bilgilendirilmesinden niye ekiniyorsunuz? Aslında bugün getirdiğiniz madde de benzer bir sonuca yol açacak, yine insanların Őikyetlerini ailelerine, yakınlarına bildirmesinin önüne geçecek düzenlemelerden bir tanesi olacak.

Yani, zetle Şöyle toparlayayım: Evet, mesele bir yanıyla yasalar; Ceza İnfaz Yasası'nın bir bütün olarak kendisi ve bugün getirmeye çalıştığımız yasanın kendisi. Evet, bazı iyi düzenlemeler var ama o da eksik; özellikle çocuklar meselesinde, çocuklu anne meselesinde yine tek yanlı bakmışsınız, çocuğun sorumluluğunu anneye yükleyerek erkeğin de ebeveyn olduğunu unutan bir yaklaşımla bir düzenleme yapmışsınız ama onun dışındaki meseleler sorunu çözecek değil daha da ağırlaştıracak düzenlemeler. O yüzden, bu düzenlemeler yerine gerçekten Őunları... Ceza ve Tefkifevleri Genel Müdürlüğü de buradaysa, lütfen bu sorunları nasıl zeceğimize bakalım, bu sıkıntıların nasıl halledileceğine bakalım. Cezaevinde yaşayan mağpuslar, cezaevinde olan mağpuslar insan hayatının gerektirdiği her türlü hakka sahiptir; sadece cezasını çekmek üzere oradadır, bunun dışında herhangi bir hak ihlali onlara karşı uygulanamaz; cezasını ekecekse çekecek, bitecek ki, bugün Şunu da çok iyi biliyoruz, cezaevlerine atılan binlerce insan aslında Őulu olduğu için değil, bu iktidara karşı muhalefet ettiği için, bu sistemi eleştirdiği için, bu ülkenin yaşanabilir bir ülke olmasını istediği için cezaevindeler. Abdullah Vekilimiz sabah anlattı, herkes terörist çünkü herkes, muhalefet eden herkes terörist. Bu ülkede böyle bir uygulama sürdüğü sürece cezaevleri dolacak.

Ha, bir de son bir Şey, cezaevlerinde doluluk oranı çok yüksek. İnsanlar lavaboların önünde, yerlerde yattığını söylüyor; bakın, bunu da hatırlatmış olayım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, getirilen teklifin birkaç maddesi dışında bizim de olumlu gördüğümüz maddeler var ancak ben özellikle 2'nci maddenin uygulamada çok sorun yaratacağını düşünüyorum, onu 2'nci madde de konuşacağım.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin bir yargı sorunu var, daha doğrusu sorunlu bir yargısı var. Bunu gidermeden iyi niyetle buna benzer ne kadar kanun getirsek de çıkarsak da kanunlaştırsak da yargıya olan güven ve adaletin dağıtılmasındaki zorlukları kesinlikle aşamayacağız, aşılmıyor zaten. Şimdiye kadar çok yaptık, hâlâ yapıyoruz ama yargının sorunu hiç değişmeden aynı şekilde devam ediyor.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, özellikle 2010 Anayasa değişikliğinden sonra yargıya güven hızla düştü. Bakın, önceleri yüzde 70'lerdeydi ki Sayın Adalet Bakanımız Gül de 2014'de, AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı olduğu dönemde "Önceden yüzde 70'ti yargıya güven, şimdi yüzde 20'lerin altına indi." demişti. Evet, ben de diyorum ki: Önceleri yüzde 70 olan yargıya güven, şimdi yüzde 20'lere inmiştir. Bu güveni arttırmadan bu ülkede biz adalet dağıtamayız. Bu güveni arttırmanın ya da hukuk devleti olmanın vazgeçilmezi neydi? Bağımsız ve tarafsız yargı. Bağımsız ve tarafsız yargıyı sağlamanın temel koşulu da Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmasıydı çünkü bütün hâkim ve savcıların ataması, özlük hakları oradan geçiyor.

Şimdi, bunun için öncelikle Anayasa değişikliğine ihtiyaç var ama yasal değişiklikler de gerekiyor. Dördüncü yargı reform paketinin yakın zamanlarda geleceği söylendi, bu yargı paketinin içerisine -bu kanunda- özellikle Hâkimler ve Savcılar Kanunu'yla ve Anayasa değişikliğiyle ilgili düzenlemelerin getirilmesini gerçekten çok önemsiyorum. Biz bu ülkede adaletsizliğe daha fazla tahammül edemeyeceğiz, bu millet bağımsız yargıya özlemini daha fazla saklayamayacak. Evet, biz bir an önce yargımızı bağımsız ve tarafsız hâle getirmeliyiz.

Bakınız, 1982 yılında ben hukuk fakültesine başladım, gerçi yargıya güven o zaman da biraz düşüktü ama 80 öncesinde yüzde 80'ler seviyesindeydi -bu normal bir şey, olur; keşke yüzde 90-95 olsa belki yüzde 100'ü yakalamak mümkün değil ama- 12 Eylül askerî darbesinden sonra düşmeye başladı, yüzde 70'lere düştü, şimdi yüzde 20'lere düşüyorsa bu ülkede çok ciddi ve ağır bir yargı sorunu var demektir. Bunu biz hep birlikte aşamazsak, bunu başaramazsak inanın, tarih bizi sorgulayacaktır yani bugün Türkiye'de yargıya güven bu düzeylerdeyse bunda yasama Meclisi üyeleri olarak hepimizin sorumluluğu vardır. Bu bilinçte öncelikle "Evet, yargının sorunları var." gerçeğini kabul ederek -edebilmeliyiz artık çünkü buna bu milletin de bu ülkenin de daha fazla tahammülü kalmamıştır- bunu fark edip buna göre çözüm getiremezsek şu getirdiğimiz yasalarla ne cezaevlerinin sorununu çözebiliriz ne yargının sorunu çözebiliriz ne de bu ülkede milletimizin istediği adaleti dağıtabiliriz.

Değerli arkadaşlarım, nasıl kalkınmış ülkelerde demokrasi ve hukuk devleti vazgeçilmezse bağımsız yargıda da Hâkimler ve Savcılar Kurulu bir vazgeçilmezdir. Bunun atamaları geçen hafta belki bir ittifakla yapıldı ama yine kanundan kaynaklı, Anayasa'dan kaynaklı sorunlarla hâlâ karşı karşıyayız yani o uzlaş yargının sorunlarını kesinlikle çözmedi, Hâkimler ve Savcılar Kurulunu bağımsız hâle getirmedi. Artık bu görülmelidir, buna göre tedbirler alınmalıdır, yoksa biz gerek bu Komisyonunda gerek Genel Kurulda bu tartışmaları hep yaşayacağız, adaletsizliğe hepimiz şahit olacağız. Bunun için açıkçası Sayın Başkanı da çok zorlamak istemiyorum, uzun konuşacağım dedim ama çok uzun konuşmayacağım, belki maddelerde de konuşacağım, bunu bu şekilde ifade etmek istiyorum.

Teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizdeki sorun, sistem sorunu arkadaşlar; sistem sorunu içerisinde bu sistemi çözmeden, demokrasi ve özgürlükleri getirmeden Türkiye’de ekonomi de düzelmez, yargı da düzelmez, eğitim de düzelmez, sağlık da düzelmez ve düzelmiyor.

24 Haziran 2018 seçimlerinde Sayın Cumhurbaşkanı çıkıp “Bu kardeşinize oy verin, uçuracağım.” dedikten sonra üç yılda yargı da uçtu, ekonomi de uçtu, eğitim de uçtu, sağlık da uçtu. Bakınız, bu sistemde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen bu ucube sistemde, tek kişinin karar verdiği sistemde yetkilerin paylaşılmadığı ve bağımsızlık ve tarafsızlığın bir kenara itildiği, demokrasi ve özgürlüklerin kenara itildiği, anayasal hak ve özgürlüklerin kullanılmadığı, sadece elimizde bulunan kırmızı kitapta anayasa hukukundan bahsedildiği düzende insanlar korkarak yaşıyor. İnsanlar acaba ifade özgürlüğünü kullanırsam başıma bir iş gelecek mi diye bakıyor, insanlar dava açma hakkını kullanırsam, hak arama özgürlüğünü kullanırsam başıma bir iş gelecek mi diye düşünüyor, insanlar çıkıp da toplantı ve gösteri yürüyüşleri yapmak istersem, bu konuda fikrimi belirtirsem acaba cezaevine gider miyim diye düşünüyor; tabii, bu düşünen insanlar da ifade özgürlüğünü ve hak arama özgürlüğünü anayasal hak ve özgürlüklerini kullanmak isteyen insanlar. Diğer türlü kullanan insanlar zaten suç işlemek isteyen ve cezasını çekmek için cezaevine giden vatandaşlar ki zaten nasıl olsa cezaevinden çıkıyor. Çıktı, geçen sene çıktı, 90 bin kişi çıktı. Ne oldu? Elimde, işte cezaevindeki rakamlar elimde. Şu anda Türkiye’de hâlihazırda 374 cezaevi var, 250.756 kişi kapasite, şu anda 276.438 mahpus bulunuyor, kapasite fazlası yüzde 9,7. Çıkanlar ne oldu, denetimli serbestlikler ne oldu? Yani, burada ilginç olan da bir şey var, Türkiye’deki demokrasi ve özgürlükleri ortaya koyan, olmadığını ortaya koyan, hukuk devletinin olmadığını ortaya koyan bir istatistik. Avrupa Konseyinin 2020 Ceza İstatistikleri Raporu’na göre Türkiye, 31 Ocak 2020 itibarıyla Rusya’yı da geçerek 100 bin kişiye düşen hapisane nüfusunda 357,2 kişiyle ilk sıraya yükseldi. Bir az önce ara verildiği zaman odama gittim, ya bu yüz binde 357,2 bir yanlışlık olmasın dedim, hesap ettirdim 85 milyona, doğru çıktı. Arkadaşlar, bu oran 2010 ila 2020 arasında yüzde 115,3 arttı. Ne demek? Rusya’yı geçmişiz ve 1’inciyiz, hapisane nüfusunda 100 bin kişide 357.2 arkadaşlar. Sonra Adalet Bakanlığının 2021 Yılı Performans Programı’na göre -sizin performans programınıza göre arkadaşlarım- Türkiye’de bu yıl, 2021’de 39 tane yeni cezaevi yapılacak, 4,5 milyar lira para ayrılmış durumda. Hayırlısı olsun Aydın’a da yapılacak, hayırlısı olsun. 4,5 milyar lira. Siz esnafa 5 bin lira hibe verdik diye övünüyorsunuz ama 39 tane cezaevi için de 4,5 milyar lira para ayırıyorsunuz ama hoş parayı da buldunuz. Nereden buldunuz? Benzinin geçen sene aynı tarihte 7,1’di litresi, şu anda 7,8 oldu. ÖTV zammı yaptınız geçen hafta benzine, mazota ve gaza yüzde 76’yla yüzde 84 arasında; 14,5 milyar parayı oradan buldunuz, 14,5 milyar paranın 4,5 milyarını cezaevine verirsiniz, 4,5 milyarını da esnafa verirsiniz bu işi çözersiniz.

Ya arkadaşlar, yani insanlar kendilerini ifade etmek istiyor, insanlara cezaevi vadediyorsunuz, insanlara artık millet bahçesi vadediyorsunuz; hikâye, hikâye bitti. 2004’te Avrupa Birliğine üye olmak için başvuruda bulunduğumuz zaman hatırlar mısınız gündüz vakti burada, Türkiye’nin her tarafında neler patlamıştı konfiterilerle beraber gündüz vakti, gece de değildi. Bir hikâye vardı, Avrupa Birliğine girme hikâyesi vardı. Avrupa mevzuatlarını, insan hak ve özgürlüklerini Türkiye’deki uygulamalara getirme hikâyesi vardı. O hikâye ne oldu? Özellikle FETÖ denilen terör örgütünün devletin her tarafına sızmasıyla beraber, onlara “ne istedilerse verdik” mantığınızı sizlerin ortaya koymanızla beraber yargıyı ele geçirdiler, her yeri ele geçirdiler; ondan sonra çıkıp 15 Temmuz’da darbe teşebbüsünde bulundular ve devleti bu hâle getirdiler ve bugüne geldik. Arkadaşlar, yargı mı kaldı, hikâye mi kaldı?

Geçen hafta Avrupa Parlamentosu ne kararı aldı? Tavsiye kararı aldı. Kararında şunu diyor: “Türkiye üyelik performanslarını yerine getirmemiştir, üyelik müracaatını iptal edelim kararı aldık.” Avrupa sevdası hikâyemiz bitti. Ne hedefimiz kaldı, Avrasya mı kaldı? Orta Doğu’da hâlimiz belli, her yerde hâlimiz belli. Arkadaşlar bakın, yargı, yasama yürütmenin elinde olduğu sürece, tek adamın elinde olduğu sürece Türkiye’nin geldiği nokta budur.

Şimdi bakıyorum ben, bakıyorum, soruşturma safhası, kovuşturma safhası, karar safhası, infaz safhası yargıda. Soruşturma safhası denilince aklıma ne geliyor arkadaşlar, CMK 160 geliyor. Ya, memlekette mafya, siyaset, ticaret tartışmaları var, bir tane suç örgütü lideri her iki günde bir çıkıyor, video yayınlıyor, birçok tartışmalar var, İçişleri Bakanı hakkında bir sürü iddialar var bir tek savcı CMK 160’a göre işlem yapmadı yahu, soruşturma açmadı. Elini kolunu mu bağlıyordu savcıların? Size bir şey söyleyeyim mi? Geçen gün bir savcıyla bir görüşmem oldu “neden soruşturma açmıyorsunuz?” dedim, etkili bir savcı “Açırsam benim hâlim ne olur?” dedi. İşte, getirdiğiniz nokta bu, devleti, yargıyı getirdiğiniz nokta bu. Soruşturma açmaktan korkan savcılar... TCK 279, “Resen soruşturma yapmayan kamu görevlileri altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.” Ya, savcılar, kamu görevlileri şu anda suç işliyor arkadaşlar, suç işliyor; geldiğimiz nokta.

Soruşturmaya geçtik, kovuşturmaya geldik. Ya, saraydan talimat alan hâkimlerle siz, kovuşturma safhasında bağımsız kararlar mı verebilecekseniz, nerede vereceksiniz? Ya, arkadaşlar, bu memlekette var ya, adamına göre, sanığına göre, davacısına göre, davalısına göre hâkim tayin ediliyor; görmedik mi? Gördük. Siz hâkimleri “Bizim tarafımıza göre karar vermediniz.” diye, özellikle siyasi davalarda, yerlerini değiştirirseniz, gezici mahkemeler oluşturursanız... Ya, İstanbul’a bakın, İstanbul’da Avrupa Adliyesinde bir heyet var. Heyet, ilk önce gitti Kaftancıoğlu davasına girdi, ondan sonra Sözcü davasına girdi, ondan sonra çıktı Gezi davasına girdi. Geziyor, heyet geziyor. O heyetin başkanını ve üyelerini takdir ediyorum ama şunu söyleyeyim; bugünler geçer. Ne geçer? Açık ve net söylüyorum: Hukuka uymayan, yasaya uymayan, adaletili kararlar vermeyen, sanığın kendi yapısına ve siyasi görüşüne karar veren heyetler bir gün yaptıklarının hesabını mutlaka verecektir arkadaşlar. Saraydan talimatlı hâkim, savcılarla kovuşturmada adalet sağlanmaz.

Onu geçtik şimdi, kararlar veriliyor, talimata göre veriliyor; sonra infaz hukukuna geldik. İnfazda bakıyorsunuz, vatandaş suç işlemiş cezaevine girmiş. İşlediği suça göre tahliye, işlediği suça göre infaz, işlediği suça göre, siyasi durumuna göre cezaevinde tecrit, siyasi görüşüne göre af, özel af, kişiye göre özel af arkadaşlar ya, böyle bir şey olabilir mi?

Antalya’da mart ayında yapılan İçişleri Bakanlığı KOM toplantısında Emniyet Genel Müdürlüğünün vermiş olduğu raporda 1’inci sırada, 2’nci sırada, 3’üncü sırada ismi geçen suç örgütü liderlerinden 1’inci sıradaki Çakıcı nerede? Özel afla çıkardınız. Nerede? Ya, İçişleri Bakanlığının Emniyet Genel Müdürlüğünün raporunun 1’inci sırasında bu vatandaş ya, suç örgütü lideri olarak. 453 tane adamı varmış, -bu rapor benim raporum değil, İçişleri Bakanlığının KOM raporu bu- 3’üncü sıradaki Sedat Peker nerede? Çıkıyor şimdi kasetler yayınlamaya devam ediyor. Arkadaşlar, devlet şu anda kurumlarıyla işini yapamaz hâlde, yönetilemez hâlde.

İnfaz hukukuna geliyoruz. Şimdi, infaz hukuku; bakıyoruz, infazla ilgili, değişikliklerle ilgili bir yasa teklifi gelmiş. Bu teklifte Ceza ve İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, TCK, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’da değişiklik yapıyor. Şimdi, sorunlu 3 madde, 4 madde var, güzel maddeler de var. Örneğin şu var: Hükümlülerin, tutukluların naklinde kullanılan araçlarla ilgili adliye binalarında bekledikleri durumlarda sıkıntı var, sağlık kuruluşlarında sıkıntı var. Bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek konusunda infaz kurumları

ve Tutukevleri İzleme Kurullarına yetki veriliyor, çok güzel. Bir de raporlama konusunda da izleme kurulları raporlama konusunda da Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumuna raporlama gönderilmesi karar verilmiş, çok güzel.

Şurada evraklarım var benim, bir saniye... Sayın Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz burada mı? Burada. Sayın Genel Müdürüm, ben Adalet Komisyonu üyesiyim, burada Adalet Komisyonu üyeleri var. Adalet Komisyonu üyesi olarak, bir hukukçu olarak, bir milletvekili olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir milletvekili olarak cezaevinde görüşmek istediğim hükümlü ve tutuklu olduğum zaman niye engel oluyorsunuz? Benim gibi birçok milletvekilinin görüşmesine niye engel oluyorsunuz? Biz burada kamu adına görev yapıyoruz. İşte, gönderdiğim son 2 ek, tarihleri de var burada; illa, Bakan Yardımcılarını, Bakanı arayıp da torpil mi yaptıralım? Cumhuriyet Halk Partisi Adalet Komisyonu üyesi Süleyman Bülbul, vermiş olduğu 15/3/2021, 24/3/2021 tarihli dilekçesinde ÇHD Başkanı Selçuk Kozağaçlı'yla, Aytaç Ünsal'la avukat iş insanı Osman Kavala'yla görüşmesine niye engel oluyorsunuz? Niye engel oluyorsunuz? O dönemlerde pandemi mi var? Hayır yok, araştırdık, yok. Siz burada getirmiş olduğunuz yasa teklifleriyle görüntü kurtarıyorsunuz. Siz ilk önce, buradaki milletvekillerinin görevini yapmasına engel olmayın, milletvekillerinin görevine engel olmayın. Benim gibi birçok milletvekilimiz var bunu yapamayan, gidemeyen Ankara milletvekilimiz var, Eskişehir milletvekilimiz var; devamlı karşılıksız kalıyor bunlar. Niçin karşılıksız kalıyor? O bakımdan bu çerçevede...

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Üstadım, Osman Kavala'yla görüşmeye giden milletvekilinin görevi arasında ne alaka var?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, bakın, çok önemli bir şey sordunuz. Osman Kavala ya da cezaevinde bulunan herhangi bir suçtan tutuklu bir hükümlüyle Adalet Komisyonu üyesinin ya da bir milletvekilinin görüşmesi hakkıdır -Türkiye'deki cezaevleri gerçeğini- cezaevindeki hükümlü ve tutuklularla görüşmesi normal bir şeydir. Bu, adaletin... Yasa yapan bir insanız biz ya, milletvekiliyiz biz ya. Cezaevleriyle ilgili bir yasa göndermişiniz, neden bahsediyoruz? Ben diyorum ki: Bir teklifte bulunuyorum, gazete girişleri şöyle olsun diyorum. Ben gittim cezaevine hükümlülerle görüşüyorum. Diyor ki hükümlü bana "Şu gazeteler gelmedi." Nereden öğreniyorum bunu? Doğrudan ben öğreniyorum arkadaş, cezaevlerindeki hak ihlallerini öğreniyorum. Bir milletvekilinin bir toplumda cezaevinde hak ihlalini öğrenmek kadar doğru bir görevi yok mudur? Doğru bir görevdir bu. Bunu ben öğrenmek zorundayım. İstedğim cezaevine gireceğim, istediğim cezaevinde görüşmelerde bulunacağım ve orada vatandaşım... Cezaevinde bulunan vatandaş değil mi? Cezaevinde bulunan bu memleketin haklarını, özgürlüklerini kullanan vatandaş değil mi? Tabii, ülkeyi büyük bir cezaevi hâline getirdiniz, içerisi de aynı, dışarıda da aynı diyorsunuz; ayrı mesele.

Ben devam ediyorum arkadaşlar, bakınız arkadaşlar, cezaevlerinin durumu bu. İçişleri Bakanı iki gün önce televizyon programında çıktı "İşkenceyle ilgili Türkiye'de bir sorun yoktur, Türkiye'de sadece uyuşturucu maddeyle ilgili, zanlılara yönelik kötü muameleyle ilgili iddialar vardır." diye bir açıklamada bulundu. Ya, arkadaş, bu İçişleri Bakanının zaten görev ve yetkilerini kullanmadığını biliyoruz, görevden alınması gerektiğini de söylüyoruz. Bu memlekette hukuk devleti ve özgürlükler varsa bu görevini yapamayan, hakkında mafya, ticaret ve siyaset iddiaları bulunan ama Emniyet Genel Müdürlüğünün ita amiri olan, kolluk kuvvetlerinin ita amiri olan, adli kolluğun ita amiri olan İçişleri Bakanı o koltukta durduğu sürece bu iddiaların araştırılması mümkün mü? Hangi savcı araştırır bu iddiaları? O nedenle bu İçişleri Bakanı gene doğru söylemiyor. Neden doğru söylemiyor? İçişleri Bakanının "İşkenceyle ilgili tespit yok." dedikten sonra anında Af Örgütü yalanladı. Af Örgütü Türkiye temsilcisi "Bizim raporumuzda Türkiye'de işkence iddialarıyla ilgili açıklamalarımız var ve bu konuda İstanbul Protokolü'ne uygun davranılmadığı konusunda Uluslararası Af Örgütü olarak Sayın Adalet

Bakanı Abdülhamit Gül'e eylem çağrısını imzaya açtık." diye açıklamada bulunuyor. İçişleri Bakanı doğruyu söylemiyor. Bir memlekette İçişleri Bakanı hep doğruyu söylemezse...

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Onlara inanıyorsunuz da Bakan Bey'e mi inanmıyorsunuz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ya, arkadaş, açıkça bakın, Uluslararası Af Örgütü. İşkence raporları var, onları getireyim mi, sana açıklayayım mı işkence raporlarını?

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Ya, bırakın onların hepsini.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani arkadaş, işkence raporları var Uluslararası Af Örgütünün. Haklısınız; AİHM'in kararlarını uygulama, Anayasa Mahkemesinin kararlarını uygulama, Uluslararası Af Örgütünün işkence raporlarını uygulama ondan sonra "O yok bu yok." de!

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Uluslararası örgütleri Filistin olayında gördük.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, bakın, Türkiye'yi bir cezaevi hâline getirdiniz, hak ve özgürlükleri kimse kullanamıyor. Dün bisiklet sürerken trafik kazasında ölen bir çocuğun anne babası Adalet Bakanlığının önünde eylem yapıyor, bir saatlik eylem. Adalet Bakanlığının önünde eylem yokmuş, "İleri gidin." dedi polis arkadaşlar. Dedim ki, ya Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmiyor, bunlar çocuklarının arkasından bisikletli ölümlere karşı, umudu yaşatmak amacıyla bir şeye gelmişler, sessiz eylem yapıyorlar. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nu ihlal etmiyorlar, barışçı bir gösteri yapıyorlar, bırakın diye ikna ettik. Öyle ikna olabildiler, o da 100 metre ileride açabildiler. Arkadaşlar, millet hakkını kullansın, vatandaş anayasal hak ve özgürlükleri kullansın, Türkiye bir cezaevi olmasın arkadaşlar, lütfen olmasın.

Şimdi, şeye geleceğim Başkanım, bitiriyorum.

Şimdi, biz çeşitli muhalefet partileri olarak, Cumhuriyet Halk Partisi olarak kanun teklifleri veriyoruz arkadaşlar, ben de kanun teklifi verdim Adalet esas Komisyonuna gelmiş (2/3624) ama siz "Hemen maddelere geçelim, konuşmalar uzamasın, geneli konuşmayın." dediğiniz zaman bunu söyleyemedik, elimizde kaldı. Konuyla ilgili, ceza tevkifleriyle ilgili.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz verdim, uzatalım dedim ama siz kabul etmediniz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hayır, bakın, yani burada da bir hak ihlali var. Şu kanun teklifini şuraya sunamamam da hak ihlali olur. Bakın, neler istemişim arkadaşlar? "Cezaevlerinde hijyenin sağlanması kişisel değerlendirme midir? Bu kapsamda bakıldığında yeterli miktarda temizlik malzemesinin temini idarenin sorumluluğundadır. Haberleşme ve iletişim, hapisanelerde çok önemlidir; bu kapsamda temel iletişim kaynağı olan mektup gönderme herkese belirli düzeyde eşit olarak sağlanmalıdır zira, ekonomik zorluklar nedeniyle mektup bile göndermekte zorlanan hükümlülerin olduğu bilinmektedir." Arkadaşlar, cezaevinde bulunan hangi cinsiyette olursa olsun, kadın, erkek, LGBT, kim olursa olsun, onların hakkını aramak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, yasama Meclisinde bulunan bütün milletvekillerinin görevidir.

Bakınız arkadaşlar, cezaevlerinde bulunanların birçok hak talepleri var. "Her bir kişinin ücretsiz olarak aylık toplam 10 adet mektup, faks ve telgraf gönderme hakkı vardır; aylık 10 adeti aşan gönderimlerin ücreti hükümlü tarafından karşılanır." demişiz. Arkasından "Gıdaların kurum kantininden temin edilmesi için her bir hükümlüye aylık olarak lira karşılığında bir kota belirlenir, bu kota kapsamında kurum kantininden hükümlüler ücretsiz olarak gıda temin ederler." demişiz. "Regl olan hükümlüler için ped, aylık olarak ücretsiz bir şekilde her bir hükümlüye verilir." demişiz, maske ve dağıtımı konusunda hükümlülerin haklarının geniş tutulması gerektiğini söylemişiz. "65 yaş üzerindeki kişilere ayda bir adet maske verildiği ve birçok hapisanede tuvaletlere temizlik ve hijyen malzemesinin konulmadığı

tespit edilmiştir. Bu nedenle hijyenin sağlanması kişilerin bireysel çabalarıyla gerçekleştirilmekte, bu ihtiyaçlar için idare tarafından temin edilmesi gereken bir düzenleme yapılması...” demişiz. Cezaevi idarelerinde koşullara sabun, çamaşır suyu ve dezenfektan ücretsiz dağıtılırken -bazı cezaevlerinde- şimdi, bazı hapisanelerde bu malzemelerin ücretsiz dağıtılmadığı bilinmektedir; bu nedenle ücretini ödeyemeyen, maddi durumu iyi olmayan kişiler yeterli malzemeye ulaşamadığından dolayı bunlara katkı sunulması için çeşitli teklifler içeren yasa teklifimizi sunmak istedik ama sunamadık, genelden 1’inci maddeye geçtik. Bunu inşallah Mecliste indiririz, hep birlikte çıkarırız.

Arkadaşlar, son olarak şunu söylemek istiyorum: Bizim, yasama Meclisi olarak Anayasa’daki hak ve özgürlükleri topluma yerleştirmek ve uygulamaları takip etmek ve bu çerçevede yasa maddeleri tesis etmek görevimiz var. Bunun için 5’inci maddede olan devletin amaç ve görevlerini, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi ve siyasal, sosyal ve ekonomik engelleri kaldırmaya ilişkin görevini yerine getirmesi için mutlaka alan açmak zorundayız, aynı zamanda bizim 17’nci maddede olan “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.” birinci fıkrasını ve üçüncü fıkradaki “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya ve muameleye tabi tutulamaz.” hükmünü yerleştirmemiz gerekir, 19’uncu maddedeki kişi hürriyetini ve güvenliğini yerleştirmemiz gerekiyor. Bunun için yapılacak tek şey, sistemdir, bunun için yapılacak tek şey, denge denetleme sistemidir, yasama Meclisinin etkinliğinin artırılmasıdır. Bu ucube sistemin tamamen gitmesi gerekmektedir, parlamenter, demokratik, güçlendirilmiş bir sistem gelmek zorundadır yoksa, yoksa, yoksa çok kötüye gidiyoruz, mafya liderlerinin her gün televizyonlara çıkıp devletin kurumlarıyla alay ettiği dönemleri geçiriyoruz, kurumların itibarının gittiği dönemleri geçiriyoruz. Bu nedenle bizim yapacağımız, Anayasa’daki bu tür değişikliklerle Türkiye’de hukuk devletini, demokrasiyi ve özgürlükleri getirmektir.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Erbay...

Burak Erbay, buyurun.

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Tüm arkadaşları, katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Evet, uzun süredir ilk defa böyle ilgili maddelerin bir arada olduğu bir torba yasa, bir yasa teklifiyle karşılaşılıyor; bu anlamda bir teklif bu. Bu sevindirici çünkü yakın zamanda gelen tüm gelen o önerilere baktığımızda, daha geçen hafta içerisinde bile...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Görüşülebilir hâle getirdiniz.

BURAK ERBAY (Muğla) – Evet, maalesef, ilgili maddeleri bir arada göremez hâle gelmiştik.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hep birbiriyle ilgili ama torba diyor, yine torbadan vazgeçmiyor.

BURAK ERBAY (Muğla) – Şu anda işte, ilgili olması güzel yani uzun süredir göremedik.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Alışkanlık, alışkanlık Başkanım.

BURAK ERBAY (Muğla) – Geçen hafta bile konkordatonun içinde işte, neydi, imar ruhsatlarıyla ilgili harçların olduğu yasalar bir araya gelmişti. Yani bunlardan uzaklaşıp gerçekten konuyla ilgili gerekli araştırmalar yapılarak tekliflerin gelmesi, tarafların fikirleri alınarak gelmesi sevindirici; doğru yasa yapma yöntemidir diye düşünüyorum. Bu anlamda da tabii ki de emek veren tüm herkese, bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyoruz, büyük emeklerle buraya geldiğini biliyoruz.

Hep de mücadeleimiz, söylediğimiz gibi, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilelebet yaşaması, çağdaş, muasır medeniyet seviyesine ulaşması ve bu noktada yasama faaliyetini yürüten milletvekilleri olarak

bu mücadeleye katkı verme, bu faaliyete katkı verme çabası içerisindeyiz. Her hafta hepimiz sekiz on saatlik yollardan geliyoruz, burada yürütülen faaliyetlere, çalışmalara katkı vermeye çalışıyoruz. Dediğim gibi, amacımız nedir? İşte bu, içerisinde beraberce bulunduğumuz ana kolonların, ana binanın sağlam bir şekilde ayakta kalması ve gelecek kuşaklara da bunu en doğru şekilde aktarma mücadelesi içerisindeyiz. Ancak maalesef bu son yaşananlara baktığımızda, ülkenin içinde bulunduğu duruma baktığımızda, bu ana kolonlarda ciddi bir çürümenin olduğunu görüyoruz. Bunlar gerçekten bizi üzüyor. Dediğim gibi, bir katkı vermeye, bir artı değer katmaya çalışsak da yaşananların maalesef hiç umut verici olmadığını görüyoruz. İşte yakın zamanda dinî referanslı bir terör örgütünün devletin tüm kanallarına kadar sızdığını gördük; hâlâ etkileri var, devam ediyor. İşte bir mafya yapılanmasının nerelere sızdığını, neler yaptığını, ne gibi faaliyetler içerisinde olduğunu görüyoruz; bırakın onların anlattıklarının doğru olup olmadığını, gelin, beraber Muğla'nın istediğiniz köşesini gezelim, bu ve benzeri hikâyeler o kadar çok ki. Ona gerek yok, İstanbul'a gidelim, İstanbul'da -vardır belki bildiğiniz, duyduğunuz- kendini gene devletin yapısıyla birlikte ifade eden yapıların ne işler çözdüğünü, ne işler çözmek için referanslar aldığını, yürüttüğünü hepimiz biliyoruz. Yarın göreceksiniz, bunlar yine başka videolarla ortaya çıkacak, er ya da geç çıkacak bunlar çünkü şu anda anlatılanlar, o zaman, daha önce konuşuluyordu birtakım videolarla ortaya çıkıyor şu anda yaşanmaya devam edenler de yarın gene çıkacak. O yüzden gerekli tedbirlerin alınması gerekiyor. O kadar çok konu var ki dediğim gibi. Bir de insanların kendini güvende hissederek yarınları umutla bakması gereken ama yaşanan o olaylar... İşte yakın zamanda "sanal para" diye bir şey yaşandı; insanların milyonlarca, milyarlarca dolar para kaybetmesinden bahsediyorum. Gerekli tedbirleri alamadık; başka yüzeysel konularla uğraşmaktan, başka birilerinin dayattığı konuları konuşmaktan tedbir alamadık.

Daha dün, kendi ilimde bir ilçenin belediyesinin sayfasından şöyle bir uyarı atılmış: İşte "Adınız terör örgütü soruşturmasına karıştı." diyerek kendini savcı olarak tanıtan insanlara itibar etmeyiniz." diye hâlâ birçok yerden SMS alıyoruz, internet sitelerinden duyurular yapılıyor. Bu ne? Bu, işte yarattığınız bu toplumun sonucu, bireylerin içerisinde olduğu psikoloji. Hâlâ üst düzey insanların, eğitilmiş insanların gidip bu yapılar, bu söylenen tehditlerle ilgili paralar yatırdığını görüyoruz. İşte şu az önce anlattığım, çizmeye çalıştığım tablonun sonucu bu, insanlarımız bu durumda. Telefonla talimat veriyor "Git, para çek." diyor. 50 bin lira, 100 bin lira götürüyorlar, para yatırıyorlar. Bunların içinde işte, sizin de maalesef siyaseten uzantılı olduğunuz, irtibatlı olduğunuz söylenen veya oluşturduğunuz tabloların sonucu bu arkadaşlar. Bir şeyler söylendiğinde karşı çıkıyorsunuz "Hayır, öyle değil." diyorsunuz ama işte bu, bakın, daha dün... Bu belediye de AKP'li belediye, uyarıyı yapan belediye, daha dün atılmış. Bireyler, insanlar bu durumda yani buradaki uyarıları dikkate almıyorsunuz, farklı şekilde algılıyorsunuz, başka yerlere çekmeye çalışıyorsunuz ama işte az önce, Komisyon ara vermeden önceki tavır. Yani arkadaşlara söz için "Tamam." diyorsunuz; "Öğle arası gelecek, ona göre söz vereceğim, buyurun." diyorsunuz, arkadaş hazırlık yapıyor ve söz istediği zaman "Konuşmadınız." diyorsunuz yani gerçekten çok çocukça bir tavidir. "Burası ciddi bir Komisyon." diye az önce beni uyardınız, ondan önceki tartışmada, "Burada olmaz öyle her şey." dediniz yani görünce inanmadım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Erbay...

BURAK ERBAY (Muğla) – Evet Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O durumu siz de bütün arkadaşlar da burada yakından gördü.

BURAK ERBAY (Muğla) – Evet Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ben şunu söyledim: Saat 13.30'a kadar geneli üzerinde görüşmeleri tamamlamayı planlıyoruz. Tamam mı? 13.30'a geldi, daha söz talepleri vardı. Söz taleplerini almak istemedi arkadaşlar, dediler ki: "Biz geneli üzerine oylamadan önce, maddelere geçilmesini oylamadan

önce konuşmak istiyoruz.” Ben de dedim ki: O zaman devam edelim, geneli üzerindeki görüşmeyi bitirdikten sonra ara veririz; buyurun, söz talepleriniz deyip tek tek düğmeye basıp sözleri verdim ama sizler hep sözleri birbirinize takdim ettiniz ve biz de oylamayı yapıp aramızı verdik.

BURAK ERBAY (Muğla) – Ama Başkanım, ben...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Oradaki problem bizden kaynaklanmadı. Sizin kanun teklifiyle ilgili....

BURAK ERBAY (Muğla) – Geleceğim Başkanım. Ama bu uygulamaları...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – ...konuşacağımız başka husus varsa devam edin.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bakın, kanun teklifiyle ilgili konuşmak üzere Komisyon üyesi olmayan bir milletvekili olarak buradasınız.

BURAK ERBAY (Muğla) – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Biz nezaket gösteriyoruz, sizi dinliyoruz, tamam mı? Ama kanun teklifiyle ilgili konuşmadığımız zaman Komisyon Başkanının sizin sözünüzü kesme hakkı var İç Tüzük'ten kaynaklanan ama bunu yapmıyoruz.

BURAK ERBAY (Muğla) – Başkanım, kesebilirsiniz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bunu yapmıyoruz. Siz burada Başkanlığa “çocukça” diyerek ifadeler kullanırsanız, sözünüzü keseriz biz de.

BURAK ERBAY (Muğla) – Başkanım, saygı duyarım kesebilirsiniz, yetkiniz var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Kimin çocukça hareket ettiği şimdi ortaya çıktı.

BURAK ERBAY (Muğla) – Peki, Başkanım, siz öyle diyorsanız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun, toparlayın.

BURAK ERBAY (Muğla) – Başkanım, toparlamaya çalışacağım ama bakın, yasama faaliyeti yapıyoruz, burada üst düzey bürokratlar var. Ülkenin geldiği tabloyu çizmedikten sonra...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Herkes dinliyor, evet.

BURAK ERBAY (Muğla) – Başkanım, teşhisi doğru yapmadıktan sonra tedaviye geçemeyiz.

Bakın, az önce yaşanan olayı da gözümle gördüm; milletvekili arkadaşımız kamerayı hazırladı.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hangi kamerayı hazırladı?

BURAK ERBAY (Muğla) – Kendi kamerasından kayıt yapmak üzere hazırladı milletvekili arkadaşımız.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Benden bahsediyor; isterseniz ben açıklarım.

BURAK ERBAY (Muğla) – Daha sonra siz “Öğle arası vereceğim.” deyince toparlandı.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ya burada kamera diye bir usul yok?

BURAK ERBAY (Muğla) – Başkanım, gördüm, yaşadık yani geçsin kayıtlara da. Hani ben yaşadığımı, gördüğümü biliyorum ama siz, onun öyle olmadığını iddia ediyorsunuz; o da ayrı. Ama orada kamerasını topladı, ondan sonra söz verdiniz, o da bir hazırlık yapmaya başladı, ondan sonra “Bitirdim.” dediniz. Yani gördük, neyse Başkanım, yaşananlar dediğim gibi oldubitti; neyse.

Bu doğrultuda yani kesebilirsiniz takdir sizin ama ben buradan şuraya gelmek istiyorum. Bir yasama faaliyeti yürütüyoruz, bu ülkeyi seviyoruz, bu bayrağı seviyoruz, insanlar birlik beraberlik

içerisinde şu ülkede huzurlu yaşasınlar, mutlu olsunlar, üretkenler emeğinin karşılığını alsın, kaygımız bu dediğim gibi çoluğumuzu çocuğumuzu bırakıp buraya geliyoruz, siz diyorsunuz ki “Sözünü keserim.” yapabilirsiniz, yetki sizdedir ama gerçekten bu tarz...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, bakın, konuyu yine yani... Durup dururken “Sözünüzü keseceğim.” demedim ben size.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam, demediniz; tamam.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Çocukça konuşunca onu söyledik.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam. Bunları da niye söylediğimi de açayım bir cümleyle bitireceğim ondan sonra maddelere de geleceğim, devam edeceğim.

Bakın, her yaptığımız bu tarz...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Değerli arkadaşlar, bakın, burası bir ihtisas komisyonu. Dilediğiniz kadar konuşabilirsiniz konuyla ilgili olarak ama sürekli aynı kelimeler, aynı cümleler; arkadaşların da tabii ki bir sabır noktası var. Yani şu anda 1’inci maddenin üzerinde konuşmalar gerçekleştiriyoruz. Burada tekrara düşmeden ifade etmek istediğiniz hususları edin, bu konuda özgürlük var, biz bunu zaten kısıtlayamayız.

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ederim Başkanım, sağ olun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hocam, daha 1’inci maddeye geçmedik ha! Biz geleceğiz daha.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Biz daha 1’inci maddeye geleceğiz şimdi, biraz sonra geleceğiz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

Buyurun, tamamlayın, bağlayın sözlerinizi.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam bağlayacağım Başkanım.

Yani şunu söylemeye çalışıyorum: Yapılan, çağdaş devletlerde olmaması gereken her türlü usul, tavır vatandaşa bedel olarak geliyor; buraya bağlamak istiyorum. Yaptığımız bu tavır, yani beni bu ülkesini seven bir genç olarak umutsuzluğa düşürdü Başkanım. Burada bir Adalet Komisyonu Başkanının az önce o gördüğüm tavrı umutsuzluğa sevk eder ve ben gittiğimde yarın dağ köyünde bunu anlatırım, anlatacağım da yani bu tavrı gözümle gördüm, yaptığımızı. Bu dediğim gibi bir şey kazandırmaz; sizi şu anda tatmin edebilir, işte konuşmayı kapatabilirsiniz, Komisyonunda başka maddelere geçebilirsiniz ama bizim temsil ettiğimiz o bireylere bir şey kazandırmayacağını düşünüyorum. Bu tarz her türlü geri kalmış uygulama da hem bizim dünya çapındaki ülkeler arasında geri kalmamıza sebep olur, yarın üreten çiftçimizin malını niye satamadığımızı da... İşte bu ve buna benzer geri kalmış uygulamalardan dolayı vatandaşımız bedel öder ama takdir tabii ki dediğim gibi sizindir, yetki sizde Başkanım.

Buradan da şuraya gelmek istiyorum: Hani her ne kadar yasa yapıyorsak da tabii ki içinde bulunduğumuz siyasi ortamlarda toplumların durumunu çizmek zorundayız, oradan da maddelere gelmek zorundayız ama işte içinde bulunduğumuz mafyanın durumu, yok -az önce denildi işte- terör örgütlerinin devlete sızması sonucunda da vatandaşlar haklı olarak birtakım beklenti içerisinde. Oy vermişler sizlere, yüzde 50’den fazla oy vermiş, beklenti içerisinde ama gerçekten yaşananlar, o ana kolonlar dedim ya, başta söyledim, bir çürümüşlük var artık yaşanan. Yirmi yıldır oluşturulan tablonun sonucunda acaba bir refleks gelir mi derken bugün sabah umut verici bir şey olmuş, AKP’li bir üst düzey yönetici, belediye başkanlığı yapmış birisi istifa etmiş. Kısaca da onu okumak istiyorum; bakın, bu tabloyu da kendi üyenizin söylemesinin önemli olduğunu düşünüyorum, açıklamasında da şunu söylemiş: “Benim için AK PARTİ artık ‘ak’ değildir.” sözleriyle başlayarak, “Ülkemin

Cumhurbaşkanından ‘Arkadaşlarımızın bir eksiklikleri, bir hataları varsa bunlar da araştırılacaktır. Burası bir hukuk devletidir. Babam da olsa bunu yapandan hesabını sorarım.’ demesini beklerken hak, hukuk, hakkaniyet ve adalet kavramlarının çok uzağına düşecek şekilde kısaca ‘Arkadaşlarımıza sahip çıkıyoruz.’ dedi.” diyor ve “2000’li yıllarda Tayyip Erdoğan safına geçtim, kendisiyle evinde yaptığım görüşmede bana ‘Bak, başkan, seçilemezsin sıkıntı olur.’ diye uyardığında ‘Ağabey, ben ikbal ve istikbal peşinde değilim, sizin davanız benim davamdır. Biz imam hatipliyiz; seçilmesem de Ulubatlı Hasan gibi şimdiden bayrağı dikmiş olurum.’ dediğim de yerinden kalkarak bana sarılmıştı. Şahsen ben, bu bilinç ve inançla katıldım onun hareketine.” İfadelerini kullanmış ve daha sonra da istifa sebebinde de açıklamasının sonunda ise istifa nedenlerinde “Bir, Süleyman Soylu’nun açıklamaları; iki; Mehmet Ağar ve Tolga Ağar’ın iddiaları; üç; Erkam Yıldırım hakkındaki iddialar.” demiş ve devamında da “Üzülerek gördüm ki biz aldatıldık. Bu dönemde mademki reis gereğini yapmıyor, bize düşenin gereğini yapalım.” deyip Adalet ve Kalkınma Partisinden istifa etmiş yani bu, belediye başkanlığı da yapmış biri Adalet ve Kalkınma Partisi içerisinde.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ– Evet, toparlayalım.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Başkanım, bu il başkanı olmadı için istifa etmiş olmasın, Hükümetin il başkanı adayı yapılmadığı için.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – 11 milyon üyemiz var.

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Burak Bey, CHP’den istifa eden vekiller var, onları burada açalım mı?

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Daha iki ay önce il başkanı olsaydı hiçbir sıkıntı yoktu.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Ondan sonra da başka konularda bir CHP’li bir iş yaptı diye hemen şey yapıyorsunuz.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Muharrem İnce’ye gidenleriniz oldu.

BURAK ERBAY (Muğla) – Toparlıyorum Başkanım.

Yani böyle bir tablo içerisinde yasa yapma faaliyeti çabası içerisindeyiz. O yüzden biz istiyoruz ki bu tabloları samimiyetle hep beraber sorgulayalım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tamamlayalım.

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşhisi hep beraber doğru şekilde yapalım yoksa hiçbirimiz birbirimizden üstün değiliz, ortak akılla bu soruna... Bakın, on beş yıl ağır ceza avukatlığı yapmaya çalıştık, defalarca bu cezaevlerinde bulundum. Gönül isterdi ki böyle bir düzenleme varsa, cezaevleri düzenlemesi yapılacaksa; arkadaşlar, sayın muhalefet vekilleri, bakın, böyle bir düşüncemiz vardır, alın bizim taslağımız bu ne yapıyorsanız, veyahut da çalışın, diyebilirsiniz bize fikirlerinizi bildirin deseniz; zaten işte, Ali Haydar Hakverdi arkadaşımız ve onların yürüttüğü bir çalışma vardı, sahada olan kişiler olarak işte gardiyan arkadaşların bize ilettiği, cezaevine girip çıkmış kişilerin bize ilettiği durumlar var ve bunlarla ilgili, daha olgunlaştırarak belki daha katkı sunabilirdik. Buraya gelmek istiyorum, yani, birilerini yok sayarak değil de bu uygulamaları yapıp... İşte geçenlerde mesela, Muğla’da E Tipi’nde bir arkadaşın annesi arıyor: “Oğlum, çocuğu götürdüler, corona olmuş duydum ama bilgi alamıyorum.” diyor. Arıyorum, nedir durum diye sorduğumda sağ olsunlar o anda bilgi verdiler ama çocuk dışarıdan sağlıklı girmiş, o geçici koğuşa aldıklarında orada dışarıdan gelen diğer çocuk corona olduğu için diğer 3-5 kişi de coronaya yakalanmış ve aynı kişileri orada tutmaya devam etmişler. Mesela, bu uygulama bu şekilde yanlış bir uygulama yani bunlarla ilgili konuları işte gönül ister ki sıkıştırmadan, acele etmeden, telaşa kapılmadan beraberce konuşalım. Dediğim gibi mesela, gardiyan arkadaşların bekledikleri birçok düzenleme var ama işte oradan müdahale, buradan müdahale... Elimizden geldiğince

katkı vermeye çalışıyoruz, dediğim gibi, gönül ister ki daha geniş zamanda tartışalım. Bundan sonra reform gelecek deniliyor, nedir bilmiyoruz. Bilgi verirseniz ona göre katkı vermek adına yani siz hepsini yanlış yapıyorsunuz demiyoruz samimiyetle gelmişiz burada, bir eksik... Daha sonra çünkü ne oluyor? Aralara o maddeler sıkıştırılarak düzenlemeye çalışılıyor; bunu daha önce İmar Affı'nda da gördük, çıkan o yargı reformunda da gördük, hep yolda kervan düzmeye çalıştık. Bunu yapacağımıza biraz daha fazla mesai yapalım, uygulamadan görüşler alalım, bunu daha doğru, daha sağlıklı yapalım demek istiyordum, kaygım buydu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

BURAK ERBAY (Muğla) – Ben teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Ali Haydar Hakverdi.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokrat arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Allah bana sabır vermiş, ben de saat 11.00'den beri bekliyorum sıramı, birkaç tur oldu, Komisyon üyesi de değiliz tabii ki.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Daha erken konuştun (!)

Daha dur ya!

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Farklı okumalara vesile oldu.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Umarım okuma fırsatınız olmuştur.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Ali Haydar Bey, iyi bir şey, güzel hazırlık yapmışsınız; tebrik ederim

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim.

Niyetimi de izah etmek isterim aslında. Ben, İnsan Hakları Komisyonu Cezaevi Alt Komisyonu üyesiyim, zaten Tali Komisyon olarak da Meclisten işaret edilmiş ama haricen arkadaşlarımız vasıtasıyla haberdar olduk. İşin pratiğini bilen, gören, incelemesini yapan, kurum içerisinde hem infaz memurlarının hem hükümlü, tutukluların hem idarecilerin sıkıntılarını bizzat tespit eden, gören, içinde bulunan bir arkadaşınız olarak böyle bir rapor hazırlamıştık daha önce. Bu sorun tespit ve önerilerimizi de hem Komisyon Başkanımıza, İnsan Hakları Komisyon Başkanımıza hem bir önceki dönem Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüze hem de şimdiki Genel Müdürümüze sunduk aynı zamanda Adalet Bakanlığına da çözüm önerilerimizle beraber ulaştırmıştık. Haberdar olunca da bu toplantıdan da bu gündemden -dün haberdar olduk- sizler için de hazırladık; çok sayıda bastırdık Sayın Başkanım, muhalefet iktidar ayrımı yapmaksızın arkadaşlarla paylaşmak istedik çünkü bir hususun kanununu yapacaksak pratiğini de bilebilmek lazım; o yüzden dâhil olduk ama Komisyon üyesi değiliz; dinleme nezaketi gösteriyoruz dedi Sayın Başkan. Nezaket için teşekkür ederiz kendisine.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Estağfurullah, yani görevimiz, nezaket derken.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ama biz de katkı sunmak istiyoruz ki onun için buradayız yani biz de başka başka yerlerden zaman ayırdık geldik ve Komisyonunda değiliz ama hani niyetimiz şu: İyi bir şey yapabilmek; iyiye iyi demek ama bir yanlış varsa düzeltmeye çalışmak, aksine eksik varsa da tamamlamaya çalışmaktır niyetimiz.

Şimdi, genel bir değerlendirmeye -sabahki tartışmaya da hiç girmeyeceğim ama- Sayın Başkanım,

siz bize dediniz saat 13.30'dan sonra konuşur musunuz? “Olur, konuşuruz.” dedik, hani sonuncuyuz, nasılsa Komisyon üyesi değiliz “Olur.” dedik, sonra “Arkadaşlar konuşmadan konuşmak uygun düşmez.” dedik; hadi “Kabul edenler... Etmeyenler...” gittiniz. Çok uygun düşmedi kanımca ama tekrar girmek istemiyorum tartışmaya.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gelişen durumu ben anlatmıştım yani tutanaklarda da bellidir nasıl geliştiği.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şimdi, cezaevinde 250.576 kapasitemiz var ama 283 bin olmuş 30 Nisan itibarıyla. Yaklaşık bir yıl önce, yanılmıyorsam -Sayın Genel Müdürümüz düzeltilebilir- 90 bin civarında, bu İnfaz Yasası'ndaki değişikliklerle bir tahliye olmuştu ama buna rağmen bir yıl içerisinde yine 30 bin fazla kapasite var ve cezaevlerinde hem memur eksikliği hem hükümlü, tutuklunun fazla olması hem de fiziki koşullar itibarıyla ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Bu ciddi sıkıntıların başında da genel itibarıyla ilk öncelik sağlıkta yaşanıyor.

Sağlık sıkıntısı ne? Sağlığa ulaşamama sıkıntısı. Bu noktada da Adalet Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokol'ün 5'inci maddesinde sayıların yeniden düzenlenmesi, bin mahkûma 1 aile hekimi yerine 2 aile hekimi istihdam edilmesi, mesai tam gün uygulanmalı, ayrıca mahkûm sayısına bakılmaksızın her cezaevinde tam gün 1 aile hekimi görevlendirilmeli, aynı zamanda bir dış hekimi sıkıntısı var, bunun da istihdamının sağlanması gerekiyor. Ama onun dışında, sağlığa ulaşma problemlerinde mesela mahkûmların bize en çok şikâyet ettiği, kelepçeli muayene. Bakın, kelepçeli muayeneye dair bir düzenleme var ama yeterli bir düzenleme değil. Doktorun inisiyatifine veya güvenlik memurunun inisiyatifine bırakan bir düzenleme var, ikisi topu birbirine atıyor ama olan mahkûma oluyor. Çift kelepçe, artı mahkûmun o kelepçeyle jandarmaya bağlanmasıyla sevki yapılıyor, hastaneye kadar giden mahkûm muayene dahi olamadan, o mahremiyet sağlanmadan geri dönüyor. Buna dair bir düzenleme yapmamız gerekiyor, eksik.

Bakın, aslında çok kıymetli bir iş yapıyoruz, istisna bir iş yapıyoruz. Neden? Tek kanun var burada, genelde torba vardı, tek kanun var. Tek kanun varken birçok şey burada daha ayrıntılı düzenlenip birçok sorunun önüne geçilebilirdi ama bir teati, karşılıklı fikir alışverişi, ön hazırlık yapılmadığı için gerçekten ciddi eksik kalmış. Derdimiz nedir? Bu sorunları en azından gücümüz yettiğince çözebilemek.

Benzer sıkıntılar var, bir tanesine teşekkür etmek isterim. Mesela, sevkle ilgili bizim de bir kanun teklifimiz vardı, “Sevkle ücretsiz yapılınsın.” diye 2 Mart 2020'de vermişiz. Sizin tarafınızdan gelen düzenlemede “Bir ekonomik araştırmayla bu sevkle yapılınsın.” deniliyor. Güzel, hani olumlu bir gelişme ama bunun alt maddelerinde o kadar çok ayrıntı sayılıyor ki -mahkûmun şunu almaması, bunu almaması, cezası olmaması- sevkini imkânı ve koşulu kalmıyor. Mesela, bunun hafifletilmesine, bu sevk koşullarının hafifletilmesine ilişkin bir düzenleme yapmak gerekirdi, bu eksik.

Onun dışında, yayın yasakları çok ciddi problem, keyfi uygulamalar var. Yani aynı kampüste, cezaevi kampüsünde aynı gazete birine veriliyor, diğerine verilmiyor, aynı kampüs içerisinde farklı cezaevleri yani aynı gazete. Biri diyor ki: “Biz vermiyoruz.” öbürü veriyor. Aynı kampüs içerisinde, olacak iş değil! Böyle keyfi uygulamalar var. Kimin keyfine kalmış? Oradaki yönetimin keyfine kalmış. E, keyfe bırakırsak böyle uygulamalar oluyor. Merkezî bir uygulama birliğinin kanunla yapılması, altına yönetmeliğin oluşturulması lazım. Özellikle yayın yasağının kaldırılmasını bir kanun teklifiyle çok rahat yapabiliriz.

Şimdi, görüş yasakları mesela, keyfi görüş yasakları var. Bir mahkûma elli yıl, altmış yıl totalde görüş yasağı veriliyor. Yani bir bakıyorsunuz ki -bu kanun metni uyarınca veriliyor- kişinin görüşüyle yani dış dünyayla tamamen iletişimini koparan yasaklar geliyor. Bunun önüne geçecek kanuni

düzenlemeler yapılması lazım, bunların hepsi eksik.

Onun dışında, başka en çok sıkıntı yaşadığımız şeylerden bahsetmek istiyorum, sohbet hakları. Mesela, şimdi güzel bir düzenlemeden daha bahsetmek istiyorum. Yarım saat ile bir saat arasında görüşçü hakkı düzenlenmiş; bunu değişik değişik uyguluyorlar cezaevinde. “Bunu bir buçuk saate çıkartalım.” demiş teklif; güzel, saat anlamında güzel ama şimdi, bakın, yarım saat ile bir saat arasında görüşçü hakkı uygulamasında bazı cezaevleri görüşçü ile mahkûmun bir araya gelmesinden başlatmıyor, daha erkenden başlatıyor, yirmi-yirmi beş dakikaya inen görüş süreleri oluyor ya da bazı cezaevlerinde kampüs içerisinde bile değişebiliyor, biri yarım saat görüşüyor, biri kırk beş dakika, biri bir saat. Ya, iki günlük yoldan gelen yakınlar var. Bunun somut, net, sabit bir saate bağlanması lazım. Demek lazım ki bu bir buçuk saat olsun, net ve farklı farklı uygulamalar olmasın. Şimdi, yarım saat ile bir saat arasında yarım saat ile bir buçuk saate çekmek bile benzer farklı uygulamaları doğuracak. O zaman diyelim ki: “Bir buçuk saat” maksat hasıl olsun ve diyelim ki: “Kişi birbirini gördüğü zaman başlasın bu.” Bu tip merkezî uygulamalarının birleştirilmesi... Hani, tamam, siz de bir an önce bitsin istiyorsunuz ama

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hayır, hayır, bir an önce bitsin diye değil.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ben de hızlı davranarak atlamak da istemiyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yok, bu uygulamalarla ilgili Cezaevleri Genel Müdürlüğümüz ve daire başkanlarımız da burada; hepsini tek tek not aldılar.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Memnun oluruz, birlikte tartışırız; belki değiştirecek şeylerimiz de olacak.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Belki açıklama yapmak gerekirse sizden sonra söz vereceğim onlara.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hayhay memnun oluruz.

Dilekçe hakkının ihlalden tutun da mesela, aile görüş hakkı, ona da değinmek istiyorum. Aile görüş hakkı, kabaca değineceğim “Pembe oda” dediğimiz görüş hakkı; ya, düzenlemede ödül. Bence bunun ödül olmaması lazım; yani “Sen iyi olursan eşinle pembe odaya girebilirsin.” böyle bir ödül olmaz. Bu bir hak olmalı, mesela ödül olmaktan çıkarılmalı. Ben utanç verici olarak değerlendiriyorum bunu.

Onun dışında, sevklerde düzenleme iyi olmuş, biz de destek oluyoruz. Dilekçe hakkının ihlali... Şöyle bir husus yaşadık Sayın Başkan, bunun da denetim altına alınması lazım. Mahkûmun bir milletvekili olarak bana gönderdiği mektubu sakıncalı bulunuyor, iptal ediyor; mahkûm, Anayasa Mahkemesine başvuruyor, ta oradan döndürüyor, iki yıl sonra bana dilekçesi ulaşıyor ama aynı mahkûmun bir iktidar vekiline gönderdiği aynı dilekçe gidiyor. Böyle uygulamalar var, böyle keyfî uygulamalar var. Bunların hepsinin önüne geçilebilmesi için gerçekten hani madem asıl yasa görüşüyoruz, “Torba yasa” deyip çok ayrıntılı birbirimizle tartışarak daha uzun süreli vaadiyle hani İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde yapıyoruz ya, bu, devede kulak kalmış, olmamış. İyi şeyler var mı? 2 tane iyi şey var, diğer kısmi yasal düzenlemeler var ama daha teknik bir araştırma fırsatımız varken böyle gelmeliydi. Gerçekten uygar, çağdaş, medeni bir cezaevi yani insan hakkı ile güvenlik dengesi arasında hassas o çizgide daha çok insan hakkı merkezli ama güvenliği de zafiyete uğratmayacak bir yasa metni hazırlamak varken biraz böyle devede kulak kalmış, uygun bulmuyoruz. Olumlu bulduğumuz şeyleri tabii ki kabul edeceğiz ama başka bir husus daha var itiraz ettiğimiz.

Şimdi, mektuplar zaten kayıt altına alınmıyor, bir komisyon tarafından inceleniyor ve kişinin yetkilisine ya da ilgisine gönderilirken burada bunları saklamadaki gaye nedir, mesela ben bunu kavrayabilmiş değilim. Neden bu kadar süre saklıyoruz, bir suretini alıyoruz? Bize anlatmaları lazım, gerekçe çok anlaşılıyor ya da dinleme. Biz biliyoruz ki hani avukatlıktan da biliyoruz, özellikle o

telefonda yüz yüze olan ama arada telefonla görüştüğümüz, “Kapalı görüş” dediğimiz görüşlerde o kayıtlar dinleniyor, biliyoruz; farklı bir şey varsa... Ama açık görüşte bir dinleme yok, bir ceza infaz memuru duyabileceği şekilde bir mesafede kalıyor. Şimdi, kendinizi şöyle düşünün: Ailenizle görüşüyorsunuz, çocuğunuzla görüşüyorsunuz ve ben evladımı farklı seviyorum kendimin içinde mesela, başka kelimelerle seviyorum, eşime başka şey ifade edeceğim; yani bu dinlendiği zaman bu, insanlık onuruna uygun bir tavır, tarz değil Sayın Başkan. Onların zaten kim geliyor açık görüşüne? Eşi geliyor ya da yazdırdığı sicili takip edilen kişiler gelebiliyor, herkes de gelemiyor, bir sicili varsa yönetim kabul etmiyor. Ya, böyle bir görüşte düşünsenize, mahkûmun yerine koyun bir anlık kendinizi, eşinizle dinlendiğinizi bile bile ayda bir yaptığınız açık görüşte rahat edebilir misiniz, iletişime geçebilir misiniz? Evladınızı nasıl seversiniz dinlenerek? Ben bu durumun insan hakkına aykırı olduğunu düşünüyorum.

Maddelerde de özelde söz almak isterim, sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Hakverdi.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Cezaevleriyle ilgili bir cümle ekleyebilir miyim?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz buradayken başka bir açıdan tabii ki mahkûm haklarının, tutuklu haklarının orada en üst düzeyde korunması lazım ama bir de çalışanlar var; özellikle müdür ve müdür yardımcılarının ek göstergeleri hâlâ çok düşük. Adliyede çalışan icra müdürü ve yazı işleri müdürü ve cezaevinde çalışan müdür ve müdür yardımcılarının da ek göstergelerinin en az 3600’e çıkarılması gerekiyor; bununla ilgili çalışma yapmanızı rica ediyoruz, her şeyi de Cumhuriyet Halk Partisi iktidarına bırakmayın lütfen.

Bu arada, gerçekten gardiyan arkadaşlarımız cezaevlerinde -iyilerinden bahsediyorum, kötülerini de buradan ayırarak söylüyorum- zor şartlarda çalışıyorlar ama bir Emniyet, kolluk kuvveti, bir bekçi kadar maaş almıyorlar.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Güvenlik sınıfına geçmeleri...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Güvenlik sınıfına geçmeleri gerekiyor. Allah rızası için bari cezaevlerinde bu sefer çalışanlar için de bir şeyler yapın. Ha, yapmazsanız da yapmayın, nasıl olsa Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında yapacağız.

Teşekkür ederim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir ekleme de ben yapayım Sayın Genel Müdür buradayken bir bilgilendirme yapayım, izin var mı?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Evet, teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

Ben bilgilendirmeyi çok kısa yapacağım. Şimdi, bu toplantı sırasında bir mahpus annesinin bana yazdığı mesajı aynen okuyacağım; doğruluğunu yanlışlığını Sayın Genel Müdür takip eder, takdir ederler. Silivri’deki genç bir mahkûm çocuğun annesinden geliyor.

“Çocuklarımıza kantinden aldıkları da artık verilmiyor. Parasıyla aldıkları poğaça, simit, patates, en önemlisi yumurta verilmiyor. Bu kadar zulüm etmesinler yavrularımıza, darbe yapanlarla uğraşınlar. Corona var; en çok da c ve d vitaminine ihtiyaçları olduğu dönemde bunları yapmasınlar. Biz anneler artık dayanıyoruz.”

Mektubu olduğu gibi okuyorum, Sayın Genel Müdür ya da ilgili bürokratlar buradaysa takdir

ederler, takip ederler; doğrudur ya da yanlıştır diye bir şey söylemeyeceğim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – İsim var mı Sayın Vekilim?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İsim vermem çok uygun olmaz, daha önce bu hatayı bir iki kez yaptık, uygulamada çok büyük sıkıntılar çıktı. Bir anne bize güvenerek bu konuyla ilgilenmemiz yönünde bunu yazıyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Anneyi değil, mahkûmun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yerini belirtse yeter.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Silivri 9’uncu kısmın kantiniyle alakalı bu; net, onu söylüyorum. Doğrudur ya da yanlıştır, takdir sizindir; biz size bunu bir vicdani sorumluluk olarak iletelim, zatialiniz takip edin efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, 1’nci maddeyle ilgili bir konuşma...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, şöyle yapalım: Cezaevleri uygulamalarıyla ilgili Cezaevleri Genel Müdürlüğünüzün söyleyeceği bir şey varsa söz verelim, yoksa...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – O açıklamalarla ilgili özellikle bazı şeylere temas etmekte fayda var Başkanım. Ali Haydar Bey’in temel noktadaki tespitleriyle beraber uygulamayı bütünleştirmekte fayda var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, buyurun Sayın Genel Müdür.

Şöyle, çok detaya girmeden, cezaevi şartlarıyla ilgili özellikle bahsedilen başlıklar...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Sayın Başkanım, Komisyonun çok kıymetli üyeleri; şahsım ve kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, söylenecek aslında çok şey var Sayın Başkanım. Sayın vekillerimiz konuları, sorunları, bazı noktalarda işte olumlu buldukları uygulamaları burada izah ederken biz de notlarımızı aldık; gerek olay bazında gerek cezaevi bazında hepsiyle ilgili notlarımız var, buna ilişkin söyleyebileceğimiz çok şey de var ama tercih edilirse bunu yapalım, ondan önce bir genel tablo çizmek zorundayım Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü olarak.

Buna şundan dolayı ihtiyaç duyuyorum: İnsan Hakları Komisyonunda da zaman zaman birlikte olduğumuz vekillerimiz var; ben orada da bazen geniş, bazen daha kısa olmak üzere bu vurguyu yapıyorum. Dünyanın neresine giderseniz gidin, cezaevleri, genel olarak belli oranda dışa kapalı kurumlar. Bu, orada 7/24 devam eden gerçek bir hayatın ama belirli bir oranda da dışarıdan izolesini gerektiriyor. Bu, şu anlama gelmiyor: Ya, biz cezaevlerini kapatırız dışa karşı, istediğimiz gibi yönetiriz, orada olabilecek sorunlardan istediğimizi paylaşıyoruz, istemediğimizi paylaşmıyoruz. Kesinlikle böyle bir şey söz konusu olamaz ama dünya örneklerine ilişkin uygulamalara da gittiğimizde, buna yönelik olarak da sürekli olarak bir bilgi güncellemesi yapıyoruz, belirli oranda kapalı tutmak zorundasınız. Nedeni şu: Oradaki gerek güvenliğe ilişkin gerek uygulamalara ilişkin toplumun her kesiminden haklı olarak mutlaka olumlu tepkiler de gelecektir, olumsuz tepkiler de gelecektir ama bu bizi doğru noktaya götürmez; biz bunları tabii ki alacağız, değerlendireceğiz.

Çok uzatmadan, genel olarak, bu yapıdaki bir sistemin, gerçek manada insan odaklı, çağdaş, infaz rejimine uygun olarak yönetilebilmesi için bana göre iki kriter var; toplantılarda ben bunu zikrediyorum, zikredeceğim. Bir tanesi mevzuat boyutu. Nasıl cezaevleri belli oranda dışa kapalı ise mevzuatın da bir o kadar açık olması gerekiyor. Bugün bunun için kanun, kitap karıştırmaya dahi gerek

yok, Google'a girdiğinizde bir cezaevi yönetimiyle ilgili ama kapalı cezaevi, ama yüksek güvenlikli cezaevi, ama açık cezaeviyle ilgili her türlü mevzuata ulaşabilirsiniz. Mevzuatımızı biz bir hukuk devleti ilkesi çerçevesinde, modern infaz sistemine göre uyarlamak zorundayız. Sabahtan beri zaten yaptığımız ve bundan sonraki süreçte de Genel Kurulumuzda devam edecek toplantının amacı zaten tam da bu. Yani bazen toplumun değişik meslek gruplarından veya hukukçu arkadaşlarımızdan şu görüş geliyor, diyorlar ki: "Ya, bu infaz kanununda ne kadar çok değişiklik oluyor." veya "İnfaz mevzuatında, yönetmeliklerde ne kadar çok değişiklik oluyor." Bu olacak, olmalı çünkü cezaevi hayatın 7/24 devam ettiği bir yapı.

Mektupları konuşuyoruz, birazdan konuşacağız. Mektup yazar nesillerdeniz genel itibarıyla bizden sonraki nesil sanıyorum artık hiçbir şekilde fiziki olarak mektup yazmayacak, daha çok mesaj yazıyor veya e-mail yazıyor. En son mektubu ben kendi adıma ne zaman yazdım hatırlamıyorum yani o kadar uzun zaman oldu ama bir mektubun cezaevindeki bir hükümlü için, bir tutuklu için ne kadar önemli olduğunu biliyorum; onu orada, cezaevinde, o kapalı sistem içerisinde hayata bağlayan en önemli unsurlardan bir tanesi. Fakat diğer taraftan da -takdir edersiniz- bugün 280 bin civarında kapalıda her türlü suç çeşidinden -bu adli suç olabilir, bu terör suçu olabilir ve çok farklı profilde yani hakikaten belki çok iyi insan ama- öyle veya böyle bir suça karışmış -tırnak içinde- "kader mahkûmu" diye tabir ettiğimiz insanlar; diğer taraftan profesyonelleşmiş suçlu tipleri; diğer taraftan organize suç örgütü üyesi veya lideri olan insanlar yani aklınıza gelebilecek her türlü profilde insandan bahsediyoruz. Bazen evimde ben bunu yaşıyorum, haberlerde bir haber geçiyor eşim izleyemiyor o haberi yani oradaki o suçlu profilinden dolayı, yüzünü buruşturuyor veya "Ya, değişti." diyor, -ona söylemiyorum bunu kaygılanmasın diye- ortalama toplumdaki bir bireyden bahsediyoruz. İnsanların iki dakikalık bir haberi izleyemediği, dinleyemediği bir yerde -bütün hükümlü, tutuklular böyledir demiyorum, sakın yanlış anlaşılmasın ama bu tarz bizim hükümlü, tutkularımız da var- biz bunlara 7/24 gerçek hayatın devam ettiği bir ortamı hukuk devleti sınırları içerisinde sunmak zorundayız.

"Güvenlik" denilince genellikle idarenin kendini sağlama alması gibi bir algı oluşuyor, doğrudur, belli oranda ama güvenlik, sadece idare yönünden geçerli değildir. Bugün içerideki bir hükümlü ya da tutuklunun oda arkadaşına veya aynı cezaevindeki başka bir bireye verdiği zarardan da biz sorumluyuz, hukuken de sorumluyuz, vicdanen de sorumluyuz. Oradaki insanların canının da malının da namusunun da her şeyinin bize emanet olduğunu biliyoruz, bilmek zorundayız. Belki bunu "Ya, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü kurumunu savunmak anlamında söylüyor." da diyebilirsiniz, buna da saygı duyarım ama biz bir hukukçu olarak -yani salonun tamamı öyle- öncelikle bir bireyiz, muhatabımızın da bir birey olduğunun farkındayız. Buradan şuraya geleceğim: Mevzuatımızı tam anlamıyla düzenledik, eksikliklerimiz var tamamladık, yanlışlıklarımız var doğrusunu yazdık, herkese açık tuttuk; bu birinci kısmı.

Uygulamalarımızı; en çok eleştiri de buradan gelecek, işin doğasında var. Tabii, sayın vekillerimiz haklı eleştiriler yaptılar, bazı konularda bize göre haklı olmayan yönler var. Hani bunlara somut olay üzerinden girmeyi de zaman anlamında çok doğru bulmuyorum çünkü buna ilişkin örneklerimiz var Sayın Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Örneklerle girmeye gerek yok, genel olarak...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Sadece bir örnek verip geçeceğim ama bunu söylersem konu daha iyi anlaşılır. Bir buçuk ya da iki ay kadar önce bu konulara duyarlı bir sayın milletvekilimiz bir gazeteye mülakat vermiş, gazetede şöyle bir başlık çıktı: "Türkiye 3 Binin Üzerinde Çocuk Anneleriyle Cezaevinde Yaşıyor." Tabii, biz zaten günlük bu taramaları yapıyoruz, günün her saatinde; aldım, ben kendi adıma üzüldüm, açık konuşayım, şundan dolayı:

Bizim bu rakamlarımız gizli saklı değil, bunlar soru önergeleriyle veriliyor, başka türlü veriliyor, bunlar açık rakamlar. O günün şartlarında -yaklaşık iki ay oldu- hemen güncel rakamları istedik, içeride 0-6 yaş grubunda çocuğu olan 313 annemiz var yani çocuğuyla birlikte yaşayan, çocuk sayısı da yanlış hatırlamıyorsam 345'ti; yani bu, şu anlama geliyor: Bazı annelerin 1'den fazla çocuğu var. Şimdi, 313 sayısı, manşet, 3 binin üzeri, 10 kat; bu birinci kısmı. 0-6 yaş grubunda bir çocuğun annesiyle kalması bir zorunluluk değil; hatta daha açık konuşayım, bizim tercih ettiğimiz bir şey değil çünkü 0-6 yaş grubunda çocuğu olan hükümlü bizim en çok yatırım yapmamız gereken hükümlü tipi. Sincan'da var, İnsan Hakları Komisyonu üyelerimiz gittiler, heyet olarak ziyaret ettiler; sağ olsunlar, hemen hepsinden de biz şunu aldık: "Böyle bir ortamı biz görünce hem çok mutlu olduk hem de çok duygulandık." çünkü o çocuğun orada cezaevinde olduğunu hissetmesi mümkün değil; anne ile çocuğun kalma yeri ayrı, oyun alanı ayrı, her türlü imkân sunulmuş, gündüz itibarıyla kreşine gidebiliyor. Bu bir yatırım gerektiriyor yani bu sadece Ceza ve Tevkifleriyle ilgili değil, Adalet Bakanlığıyla, geniş manada da devletle ilgili ama bir imkân da olsa biz bunu yapmak zorundayız. Şimdi, bir taraftan böyle bir imkân sunuyorsunuz... İaşeleri farklıdır mesela, 0-6 yaş grubundaki çocuk ve anne normal bir hükümlünün günlük 2 katı iāe alır miktar itibarıyla, bugün itibarıyla 23 liradır, normal hükümlü, tutuklu için 11,5 lira, onlar açısından 23 lira. Ama sizin devlet olarak mevzuatınızda da koymak suretiyle verdiğiniz bir imkân gazete manşetlerine göre 3 bin çocuğu biz zorla içeri almışız anneyle beraber, ona infaz yaptırıyoruz ve bunu toplumun önüne sunuyoruz. Tabii, buna ilişkin biz akşama kadar bütün işimizi, enerjimizi vermiş olsak yüzlerce açıklama yapmamız lazım Sayın Başkanım.

Çok uzatmayacağım, sadece birkaç noktayı vurgulayıp geçeceğim, konu iyi anlaşılın diye söylüyorum. Son yirmi yıl içerisinde cezaevi rakamlarından bahsedeceğim. Şu an itibarıyla bizim açık, hizmette bulunan, inşaatı bitmiş, personelinin ataması yapılmış, hükümlü, tutuklu kabulü başlamış 373 tane ceza infaz kurumumuz var. On dokuz yirmi yıl öncesine gidiyorum, 2002 yılı itibarıyla bizim ceza infaz kurumu sayımız 524'müş yani 524'ten biz bugün 373'e gelmişiz. Peki, bu arada bir sürü cezaevi yapmışız, onlar nereye gitti? Kapattığımız 366 tane ceza infaz kurumumuz var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Küçük onlar Müdürüm, Aydın'da 6-7 tane kapattınız, küçük onlar.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Birleştirdiğiniz Genel Müdürüm?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başka bir şey diyor, bir dakika...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Bir yere bağlamam gerekiyor müsaade ederseniz...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Süleyman Ağabey, sana muhalefet edilmiyor, başka bir şey diyecek, daha özellikle bir hāle gelmesinden bahsediyor; insani koşullar, sosyal yaşam alanları...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Aynen.

Bu süreçte toplamda 240 tane yeni ceza infaz kurumu yapılmış. Fiziksel imkânlar, fiziksel mekânlar cezaevi ortamında son derece önemli, bunları zaten bizzat gidince de görüyorsunuz, birtakım yazıları okuduğumuz zaman da anlıyoruz. Bunun ötesinde, sadece fiziksel imkânlar değil, aslında biz "mahpushane" konseptinden biz "ceza infaz kurumu" konseptine geçtik, "gardıyan" konseptinden "infaz koruma memuru" konseptine geçtik; bu basit bir kavram değişikliği değil.

Bireysel, personelden kaynaklı birtakım olumsuz davranışlar olabilir, hiç itirazım yok. Bugün 71 bin personeli olan bir kurumdan bahsediyoruz, bu yılki alımlarla 76.500 civarında olacak. Bizim, her meslek grubunda olduğu gibi işini son derece doğru yapan, düzgün yapan, insani duyguları gelişmiş, bilgisini, donanımını tamamlamış memurumuz olduğu gibi bazen ama kişisel nedenlerle, ama bilgi

eksikliğiyle bireysel manada yanlış yapmış personelimiz de olabilir fakat hiç kimse bugün itibarıyla sistematik bir kötü muameleden ya da işkenceden asla söz edemez.

Ben, bugün ne kadar aksini söylesem de bir kısım vekillerimiz -dinledik, saygı duyarım- olaylardan bahsetti belki bir örnek üzerinden çıkararak bunu genelleştirdi, dedi ki: “Cezaevlerinde şunlar, şunlar, şunlar oluyor. Cezaevleri kapatılıyor. Cezaevlerinde bilgi verilmiyor.” Ben de Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü olarak diyorum ki; hayır, böyle bir şey yok. Bireysel hatalar olabilir, bireysel yanlışlar olabilir; orada da bizim adli, idari mekanizmalarımız devreye girer.

Peki, bu işin içinden nasıl çıkacağız? Şimdi, kapalı bir sistemden bahsediyoruz, diğer taraftan da hak ve özgürlüğün çok değerli olduğu bir alandan bahsediyoruz. Bu dengeyi nasıl sağlayacağız? Burada yaptığımız bu toplantı aslında bunun bir parçası. Ben idare olarak geleceğim, bunun bilgisini vereceğim size, vermek zorundayım, milletvekilimiz soru önergesiyle somut olarak soracak; “A cezaevi” diyecek, “B cezaevi” diyecek, ben ona bilgi vereceğim, vermek zorundayım. Bugün, izleme kurullarımız var yerel bazda, belirli oranda onların üzerinden biz eksiklerimizi, yanlışlarımızı göreceğiz. Kamu Denetçiliği Kurumu gibi anayasal bir kurumumuz var, bize bu manada en fazla bilgi soran kurumlardan bir tanesidir. İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumumuz var, bu manada sürekli olarak biz bilgi vermek durumundayız. Bunlar yetmiyor, uluslararası anlamda, sözleşmelerden kaynaklı sorumlu olduğumuz kuruluşlar var. İşte, CPT gibi Avrupa İşkenceyi ve Kötü Muameleyi Önleme Komitesi; sınırsız yetkileri var, istediği cezaevinde, gidiyor, istediği alanı geziyor, benim ne bir idarecim ne bir memurum ona refakat dahi edemiyor. İşte, Sayın Vekilimiz burada -İnsan Hakları Komisyonunda zaman zaman bir araya geliyoruz- gidiyorlar, cezaevlerini geziyorlar, eksiklerimizi söylüyorlar, zaman zaman olumlu buldukları şeyleri söylüyorlar, mutlu oluyoruz. Bu denetim mevzuat ve uygulama anlamında bu yöntemle sağlanacak; yoksa bir taraftan iddialar gelecek, doğru olup payı olan iddialar olacak, bize göre doğru olmayanlar olacak; biz kendi savunmamızı yapacağız ve bu tip kurumlar da, bu tip uygulamalar da bize hakemlik yapacak.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ediyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Hemen bitiriyorum.

Bugün, deniliyor ki işte: “Cezaevi koşulları şu şekilde, bu şekilde.” Bireysel olabilir; 373 kurumdun, 71 bin personelden, 285 bin -sadece kapalı cezaevinde- hükümlü, tutuklunun olduğu bir alandan bahsediyoruz, aileleriyle birlikte bunu kattığınız zaman milyonları ifade ediyor. Bir hükümlü ya da tutuklu telefonda ya da mektup suretiyle en ufak bir olumsuzluğu ailesine bir şekilde söylese -buna saygı duyarım, hepimiz anneyiz, babayız, eşiz, kocayız, arkadaşız- orada yansıması 10 katı olacaktır. Buna ilişkin zaman zaman geliyor bize, yapıyoruz soruşturmayı, araştırmayı; aldığımız tepkiler şu oluyor: “Ya, o gün itibarıyla böyle bir sorunla karşılaşmıştım, canım da sıkındı, moralim de bozduktu, telefon görüşmesinde anneme böyle bir şey demiştim ama yok, benim öyle bir sıkıntım yok.” Bu tip örneklerimiz de var sayın vekillerim yani bunları da biz yeri geldiğinde sizlere arz etmek zorundayız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Genel Müdürüm, toparlayalım.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDRÜ YUNUS ALKAÇ – Hemen toparlıyorum.

Şu an itibarıyla -yani güncel rakamdır bunlar- 39.519 hükümlü ve tutuklumuz var. Bunların içinde ilkokul düzeyinde eğitim gören var, ortaokul, lise, yüksek lisans, doktora öğrencilerimiz var yani bu imkânların sağlandığı... Aslında imkân da değil bunlar bir haktr ve bu hakkı kullanma alanlarını biz oluşturuyoruz, oluşturmak zorundayız.

Görüşmelerden bahsedildi, bizim mevzuatımızda buna ilişkin hiçbir sorun yok, mevzuatı sürekli olarak geliştirmeye çalışıyoruz. Daha önce Komisyon toplantılarımızda da arz ettik, burada belki

bir defa daha üzerinden geçmekte yarar var, başlattığımız bir proje kapsamında cezaevlerinde artık görüntülü görüşme imkânı sunuldu. Şu an itibarıyla kadın cezaevlerimizin Tarsus dışında... Tarsus'ta ufak bir teknik sorunumuz var, gidereceğiz. Pilot olarak uygulamalar başladı, çocuk cezaevlerinde uygulamalar başladı. 2022 yılının sonuna kadar artık cezaevinde hükümlünün, tutuklunun görüntülü olarak ailesiyle, aile bireyleriyle görüşme gibi bir imkân olacak. Bizim, görüşmelerden ama ziyaretçi ama telefon görüşmesi anlamında hiçbir çekincemiz yok. Nedeni şu: Sayın Başkanım, Sayın Heyet; bir hükümlü ailesiyle bağları ne kadar güçlü olursa, insani noktada o duygusal yoğunluğu ne kadar fazla yaşarsa biz asayiş anlamında o kadar rahat ediyoruz. Yani bunlar bilimsel şeyler, elimizde istatistikî bilgiler var. Dolayısıyla görüntülü görüşme anlamında bu sadece mahkûma bir imkân değil, aynı zamanda güvenlik ve asayişi de sağlama. Yani benim orada hükümlünün de motivasyonunu yukarıda tutma anlamında da beklentilerim var, çok yönlü bakıyoruz.

Suyla ilgili konulara girildi. Hayatın 7/24 devam ettiği bir yapıdan ve bir sistemden bahsediyoruz. Şakran'dan bahsedildi, bilgi notu geldi Sayın Vekilim. Oradaki su kuyusunun göçmesinden kaynaklı, evet, sorun yaşandı, ciddi de bir sorun yaşandı. Bu su kuyusunun anında ödeneği tahsis edildi, çalışma başlatıldı, birkaç gün içerisinde, maksimum bir hafta içerisinde bitecek bir sorun. Yani buradan yola çıkarak "Bizim bütün cezaevlerimizde su sorunu var..." Bunu biz...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Buradan yola çıkarız. Başka cezaevlerinden de daha önceleri geldi, şu an isimlerini hatırlamıyorum. Hatta şöyle: Çok kirli bir su aktığı, bunun düzelmediği noktasında şikâyetler var.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Sincan'da oldu, yapıldı, şu an itibarıyla bir sorunumuz yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, tek tek lütfen...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Sincan'da... O yüzden bir yerden yola çıkarak bir şey söylemiyorum, isim ve zaman verme değil, mecburen bazı...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Uygulamalarla ilgili birebir siz şey yaparsınız...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Başkanım, çok kısa, belki birer cümleyle girmem gerekiyor. Yani Covid bir yılı aşkın süredir -sadece biz değil, dünya yaşıyor bunu- çok ciddi sorunlar getirdi tüm ülkeye, en çok etkilenenlerden bir tanesiyiz çünkü -gene söylüyorum- çok kendine özgü mekânlarda çok kendine özgü yaşam koşullarından bahsediyoruz. Pandemi tedbirleri noktasında, evet, yüz yüze görüşmelerde bir kısım kısıtlamalar oldu, sevklerde, nakillerde kısıtlamalar oldu. Fakat bunu bu kurumun başında olduğum için söylemiyorum, objektif bir hukukçu olarak söylüyorum, şu an itibarıyla Türkiye genelinde ölüm oranları sanıyorum 47 bin civarında, bizim cezaevlerinde pandemi sürecinde vefat eden sayımız 50. Bakın, 47 bin. Dünya genelinde artık milyonlara ulaşan yerler var, bizde 50 hükümlü ve tutuklumuz Covid kaynaklı olarak vefat etmiş ki bunların bir kısmında da kronik hastalıklar, kronik sorunlar var, yaş faktörleri var. Hani denildi ya "Covid'le ilgili hiçbir önlem alınmıyor." Ben sizlerin takdirine arz ediyorum, hiçbir önlem alınmadan böyle kendine mahsus, özellikli bir yapıda vefat sayısını 50'yle sınırlı tutmak herhâlde sadece Cenab-ı Allah'ın bize yardımı; öyle değil, biz görevimizi iyi yapıyoruz, yapmak zorundayız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, keşke hiç olmasaydı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Müdürüm, öyle güzel anlatıyorsun ki biz de cezaevine gidelim.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Aynen, dışarıdan daha güvenli bu durumda.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Kesinlikle.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Genel Müdürüm, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Ben de teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Konu çok ama maddelerde ihtiyaç duyulursa ayrıca bilgilendirme yapılır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Ayhan Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Adalet Bakanlığı yetkilileri buradayken Adalet Bakanlığı tarafından 11/11/2020 tarihinde ilana çıkmış personel alımının sözlü sınavları 5/4/2021 tarihinde bitmesine rağmen sonuçlar açıklanmamış, gençler merak ve heyecan içinde bekliyor, “Bir an önce açıklansınlar, biz de önümüzü görelim, ona göre bir yön tayin edelim.” diyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – 1’inci madde Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 1’inci maddeyle ilgili.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Değerli arkadaşlar, 1’inci madde Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu’nun 6’ncı maddesinde değişiklik getiriyor. “Hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri ve sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek.” maddesi ekleniyor. Bir de aynı zamanda raporlamada, biliyorsunuz, en az dört ayda bir rapor düzenlemekle ilgili olarak Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna rapor göndermek görevi veriliyor. Bu, olumlu bir durum.

İzleme kurulları hapisanede karşılaşılan her türlü zorluk, sıkıntı, hak ihlali, kötü muamele benzeri durum, tutum ve davranışlardan kaynaklı olarak başvuruları kabul etmektedir. Ben izleme kurulunda görev yaptım, yıllarca görev yaptım, Nazilli’de izleme kurulunda görev yaptım. Burada fıkraya eklenen 2’nci maddeyle sevk sırasında kullanılan araçlar ve infaz kurumu dışında bekletilen alanlar hakkında da inceleme yapma sorumluluğu getiriliyor.

Üçüncü fıkrada da esasen sevk ve nakil işlemleri sırasında görülen eksiklik ve aksaklıkları yetkili mercilere bildirmekle kurumlar sorumlu tutulmuşsa da eklenen yeni fıkrayla birlikte aksaklıkların görülmesi dışında bu konuda bilgi almak, mahpusları dinlemekle de kurul sorumlu tutuluyor. Zira sevk araçlarının hijyen anlamında çok kötü ve kalabalık olduğu ve bazı mahpusların sadece sevk aracına binmek istemediğinden hastaneye gitmekten kaçındıkları, hastaneye gidildiğinde de ayrımcı muameleyle maruz kaldıkları bilinmekte.

Dördüncü fıkraya eklenen ibarede raporlandırma faaliyetlerinde Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna dâhil ediliyor. Bu düzenleme olumlu olmakla birlikte ibarenin raporlandırma faaliyetlerine katkısı burada tartışılır nitelikte. Bu çerçevede bir diğer yandan kanun gerekçesinde uluslararası insan hakları kuruluşlarıyla doğrudan iletişim hâlinde olan veya insan hakları bakımından görüş ve önerilerde bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna da gönderilmesinin sağlanacağı belirtilmesi olumlu olsa da ancak İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu gerek mali gerekse yapısal olarak bağımsız değildir. Bu kapsamda evrensel hukuk kurallarıyla uyumlu değildir. Bu nedenle uluslararası alan kabul görülürlüğü de tartışmaya açık bir konudur. Zira, Birleşmiş Milletler bünyesinde olmuş olan ulusal insan hakları kurumları için küresel

birlik kapsamında TİHEK'in bir akreditasyonu yoktur. İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun hâlihazırda cezaevlerine ilişkin şikâyetleri kabul edilebilmektedir. Ayrıca ceza ve izleme kurulları da maddede bahsi geçtiği üzere bu şikâyetleri almada yetkilidir ancak bu kurumlar zaten bağımsız olmadığından Avrupa Komisyonu raporunda açıklandığı gibi işlevsizdir. Cezaevinde gerçekleştirilen ihlallerin önüne geçmenin ve ihlalleri engellemenin yolu bu madde hükmüne yapılan eklemelerle yeterli olmayacaktır. Gerçek çözümler ancak insan hakları ihlallerini izleme ve önleme mekanizmalarını içeren kurumların bağımsızlaştırılmasından geçmektedir. İnşallah hep birlikte yeni bir madde ihdas ederiz, bağımsız kurumlar hâline getiririz. Gerekçede izleme kurullarının incelediği yerler bakımından görev alanlarının genişletildiği ifade edilmektedir. Ancak bu kurumların mevcut görevleri ve sorumlulukları izleme, raporlama ve önleme araçları zaten içermektedir diyor.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Avrupa Birliği Avrupa Komisyonunun Türkiye ilerleme raporunda Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu hakkında bu çerçevede şu görüşlere yer verilmiştir arkadaşlar: "Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun -TİHEK'in- ikisi de operasyonel, yapısal veya mali olarak bağımsız değildir. Bu kurumların başvurularla ilgilenmedeki hızı ve etkinliği çok sayıda ihlal iddiası nedeniyle özellikle Türkiye'de endişe yaratmaktadır. TİHEK'e ulaşan 1.065 başvurudan 133'ü işlem ve soruşturma aşamasındadır. 2019 yılında 14 cezaevi, 3 polis gözaltı merkezi ve 1 geçiş bölgesi, 2 geri gönderme merkezi, 3 psikiyatri hastanesi, 4 yaşlı evi, 2 engelli sosyal bakımevi, 2 çocuk bakımevi ve 1 geçici barınma merkezi olmak üzere 37 kurum ziyaret edildi, 23 ziyaret raporu yayınlandı. TİHEK üyelerinin, bir, cinsiyet eşitliği; iki, kadın hakları ve LGBT hakları dâhil olmak üzere temel insan haklarına yaklaşımı ciddi endişeler uyandırmaktadır. Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi'ni birçok kez sözleşmenin Türk aile değerlerini korumadığını savunarak sorgulamışlardır. Türkiye, bu kurumun uluslararası insan haklarına tam olarak uymasını acilen sağlamalıdır. Kurum, uygulama raporlarını kamuoyuna açıklamalı, bu nedenle uygulamadan sorumlu kurumların hesap verilebilirliği sağlanmalıdır. İnsan hakları ihlallerini ulusal düzeyde önleme mekanizması olarak hareket etmesi gereken TİHEK, Birleşmiş Milletler İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme kapsamındaki temel gerekleri karşılamamaktadır. Ulusal önleyici mekanizma olarak işlev görmesi gereken TİHEK gibi, cezaevi izleme kurulları da büyük ölçüde etkisiz kalmaktadır. Bu mekanizmanın tam olarak işlevsel olmadığı düşünüldüğünde cezaevlerinde insan hakları ihlalleri üzerinde herhangi bir gözetim yoktur."

Bu çerçevede, Adalet Bakanlığından gelen bürokrat arkadaşlar bağımsız olması yönünde bir çalışma yaparlarsa, getirirlerse biz de yasalaşması konusunda çalışma yaparız.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

1'inci madde üzerinde önerge yok. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.41

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.20****BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Toplantıyı açıyorum.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı ilk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 18 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhuriyet başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda görevli ve yetkilidir.”

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bir dakika söz alabilir miyim çocuk tutuklularla ilgili?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ali Haydar Bey, sizin kısa bir söz talebiniz var herhâlde.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Genel Müdürüm cezaevlerinde kalan çocuk sayısı ile ilgili basında çıkan bir haberden bahsetti, bizim değil ama bizim partili bir arkadaşım. Araştırdık onu, arkadaşımın kendisiyle de konuştum, oradaki sayılar 18 yaş altı cezaevinde kalan çocuklar ve anneleriyle birlikte kalan çocukların toplamıymış Sayın Genel Müdürüm, o şekilde raporlamış. Heyetimizin bilgisine sunuyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tutuklu ve hükümlüler de var.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani 18 yaş altı çocukların tamamı ve anneleriyle beraber kalan çocukların toplamıymış.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

2’nci madde üzerinde söz talep eden Sayın Zeybek...

Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, bu 2’nci maddeyle ilgili ben açıkçası uygulama da yaşadım, onu da kısaca anlatacağım ama bu madde maalesef savcılar başsavcının vesayeti altına sokacaktır. Bu, uygulamada zaten böyle ama bunu yasal hâle getirmek çok riskli olur. Açıkçası, soruşturmalara müdahaleyi yasalaştırmak gibi bir durum bu 2’nci madde.

Ben 2005 yılında Antalya Cumhuriyet Savcılığına atanmıştım, önce Muğla’daydım orada... Daha doğrusu bu 2’nci madde şu anda uygulamada var zaten, uygulanıyor, fiilen uygulanıyor, mevcut. O Muğla’da yoktu. Antalya’ya geldim, orada bu madde uygulanıyor 2005’te ama şöyle idi ben gittiğimde, kıdemli, hatta en kıdemli bir ağabeyimiz bakıyordu cumhuriyet savcılarının verdiği takipsizlikler, iddianamedir, o bakıyordu. Ama şöyle bir şeyi vardı onun, bakıyordu, arardı yani işte “Şu böyle olmaz mı?” ya da “Şu maddede şöyle bir yanlışlık var, eksiklik var.” Hatta “Suçların nitelendirilmesinde de

şöyle olmaz mı?” falan derdi, onunla konuşurduk biz. Benim mesela çok ikna ettiğim oldu yani şu nedenle açtım dedik. Yani orta bir şey buluyorduk ve o anlamda da açıkçası yararlı görüyorduk çünkü yeni gelmiş arkadaşlar da vardı yani kuradan gelen arkadaşlar da vardı. Haklı olarak onlar tabii... Yani uygulamada özellikle usul açısından birtakım eksiklikler oluyordu, yine de bir tecrübe işi. Onlara falan çok faydalı oluyor idi ama 2010 yılının Ekim ayında yapılan HSK seçimlerinden sonra başsavcı değişti, vekiller değişti. Ondan sonra başsavcı o ağabeyimizden aldı görevi, başsavcı vekiline verdi. Ondan sonra iş artık o karşılıklı bir konuşmadan çıktı, tamamen, başsavcı vekili beğenmediği şeyi hatta şöyle bir uygulamaya döndü, beğenmediklerini “O dosyayı UYAP üzerinden bana gönder, ben bakacağım dosyaya.” Şimdi, açıkçası o dönemdeki ilk o görevi yapan başsavcı vekilimiz benden on beş yıl kidedimsizdi. Yani ben ona karşı kendimi çok daha liyakat sahibi görüyordum açıkçası. Şimdi, benim kararlarımda maddi hata olur, tamam ama yorumlayarak “Bu şu olur, bu bu olur.” noktasına geldiğinde, o zaman cumhuriyet savcılarının o etkinliği ya da işte... Tabii ki bağımsız değişler cumhuriyet savcıları yani hâkimler gibi olmuyor ama o işte vesayet altına sokulmuş oluyor o zaman. Başsavcı istediği dosyayı kendine aktaracak ya da işte vekiline aktartacak, istediği kararı verecek falan yani orada liyakat olmayacak. Bu nedenle, bu, uygulamada zaten böyle ama bunun yasalaştırılması çok daha büyük sıkıntı olur. Yani buna Meclisin alet olmaması lazım, yasalaşmaması lazım o maddenin.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bahsettiğiniz örnekte de bu olmadığı için o tür farklılıklar olmuş işte yani öyle bir de durum var.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ama şöyle: İşte, onlar doğru demiyorum, yanlış, şu anda yanlış yapılıyor ve bu yasalaştırılıyor.

BAKŞAN YILMAZ TUNÇ – Onu önlemek için bir mekanizma gerekmiyor mu böyle?

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ama işte, yanlışlık yasal hâle getirilmemeli.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Zeybek.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

2'nci madde, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 18'inci maddesine ek fıkrayı ekliyor. Bu maddede cumhuriyet başsavcısına başka anlamda uyuşmazlık mahkemesi yetkisi tanınmakta, kararlar arasındaki farklılıkları giderme gerekçesi sunulsa da bu kararlara müdahale yolunu da açabilir.

Memlekette tek adam rejimi var, tek, sistem tek, her şey tek. Adliyelerde eskiden adalet komisyonu başkanlıkları vardı, adalet komisyonu başkanlıklarında adliyeyle ilgili her türlü kararlar alınırdı. Bu komisyonda yapılan çalışmalarda bir paylaşım vardı, yetkilerin dağılımı vardı. Daha sonra, AKP iktidarında yargıya yapılan müdahalelerden sonra, özellikle bu FETÖ terör örgütünün 2010'daki müdahalelerinden sonra cumhuriyet başsavcılarında özel bir görevlendirme gibi bir şey oldu, tek, adliyelerde tek adam olma yoluna girdi. Bütün kararlarda, idari kararlarda karar verme yetkisi kendisine ait olduğu hâlde onlar ağırlık kazanmaya başladı. Bu çerçevede, onlara hem güç hem de adliyeyi yönetme yetkisi verildi. Orada bulunan adalet komisyonu başkanlıkları bir kenara itildi, fiiliyat buydu. Bunun sonuçlarını da görüyoruz şu anda; tek yetkili, özel yetkili cumhuriyet başsavcıları var, özel görevlerini yerine getiriyorlar, ondan sonra da geliyorlar... O özel görevleri neler? Bazı vatandaşlar hakkında -tabii, iddia bunlar- yurt dışına çıkma yasaklarını kaldırıyorlar, vatandaş yurt dışına çıkıyor, daha sonra gelmiyor, kaçıyor; ondan sonra da bir yıl sonra tutuklama kararı çıkarmak için talepte bulunuyorlar. Neresi? İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekili. Nerede? Adalet Bakan Yardımcısı şu anda.

E, olacağı bu. Demek ki bu iddia, iddia ama önemli bir iddia. CMK 160 uygulansın, araştırsınlar. Başsavcı vekili olması ya da savcı olması bazı işlerde araştırılmasına engel mi? Onun için bu madde de yine buna benzer bir madde.

3'üncü maddeyle birlikte değerlendiriyorum ben bunu, 2 ve 3 aynı, birbirine benziyor. Her iki madde de paketin öne çıkmayan ve iktidarın esas düzenleme amacı olarak görülüyor arkadaşlar bu. Tek adam, yargıyı yürütmeye bağlı bir sistem olayı. Başsavcılıklara savcılarının her türlü kararını denetleme yetkisi getiriliyor arkadaşlar yasa olarak. Biraz önce vekilim de söyledi, daha önce fiiliyattaydı, şimdi yasa olarak denetleme yetkisi getiriliyor. Başsavcılık, itiraz merci ya da üst makamı değildir, sadece idari amirdir. Bu düzenlemeye göre fiilen savcılığın denetim kurumu oluyor, amaçlanan ise biraz önce dediğim gibi siyasi iradenin hoşuna gitmeyecek takipsizlik kararlarının önünü kesmek. "Siyasi iradenin hoşuna gitmeyecek takipsizlik kararının önünü nasıl kesebilirim?" diye düşünülüp, taşınılmış, bu gelmiş. Amaçlanan ise bu: Savcılık takipsizlik kararı verince veya sulh ceza takipsizliğe itirazı reddetse bile, AKP aleyhine kararları bu yolla kaldırılabilecekler. Vallahi çok güzel; AKP aleyhine verilen kararlar, takipsizlik kararları, sulh cezadan itiraz kararları kaldırılabilir.

İkincisi de savcılarının üstünde kararların esasını denetleyen bir hiyerarşi kurumu getiriliyor arkadaşlar. Yani savcılığın vermiş olduğu kararların esasını denetleyen bir hiyerarşik kurum hâline getiriliyor. Savcı bağımsızlığının kurumsal ve şekli olarak da olsa tasfiyesi ve sonu getiriliyor. Bu yine bu sistemin, ucube sistemin yargıyı yürütmeye bağlama çalışmalarının bir ürünü. Bu nedenle çok tehlikeli bir madde; bu, tehlikeli bir madde; bu, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını ortadan kaldıracı, savcıyı tam anlamıyla tek adamın memuru hâline getirecek bir sistem. Artık talimat vermeye gerek kalmayacak, her yerde tek adamın tek mümessili, temsilcisi başsavcılar olacak, gerekli işleri yapacaklar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederim.

Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hem 2 hem 3'üncü madde, iki madde anlamında da konuşayım, tekrar 3'üncü maddede söz almayayım. Cumhuriyet başsavcıları -ağır ceza olan yerlerde ve bir kısmı da ağır ceza olmayan yerlerde de var artık- cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda hem görevli hem de yetkili olacak yani cumhuriyet başsavcısı artık her cumhuriyet savcısının kararını kanuna uygun mu, değil mi diye denetleyecek hem de savcılar arasında farklı yorum, farklı karar var ise bunları da gidermek için çalışacak. Yani zaten idari yönden başsavcıya bağlı savcılar varken şimdi de cumhuriyet başsavcısı, savcılarının yorumlarına kadar veya kararlarına kadar bağımsızlıklarını yok edecek bir madde, hem 2 hem 3'üncü madde. Bu, yalnız, hukuka uygun bir madde değil. Savcılar arasında yorum farklı olabilir veya görüş farklılığı olabilir veya başsavcıdan farkı düşünebilirler ama artık cumhuriyet başsavcısı, özellikle ağır ceza mülhukunda veya kendi bölgesinde savcılarının hem kararlarını denetleyebilecek hem de istediği şekilde yönlendirecek. Bu, uygun ve doğru bir madde değil; hem 2'nci madde hem 3'üncü madde anlamında söylüyorum. Çünkü cumhuriyet savcıları 5235 sayılı Kanun'un 20 ve 41'inci maddeleri gereğince cumhuriyet başsavcısı tarafından verilen adli ve idari görevlerini yerine getirmek ve gerektiğinde cumhuriyet başsavcısı yerine vekâlet etmek, cumhuriyet başsavcısının vereceği diğer görevi yapmakla görevli, bunda bir sıkıntı yok. Cumhuriyet savcılarının üzerlerinde bir vesayet hakkı hissetmeksizin bağımsız ve tarafsız bir şekilde faaliyetlerini devam ettirmeleri gerekiyor. O yüzden bu maddeler metinden ya da yasa teklifinden çıkartılmalıdır diye düşünüyoruz. Nitekim, uygulamada cumhuriyet başsavcılığı makamı siyasi etkiye muhatap ve maruz; bu, açık ve biraz idari

görevleri de olduğu için doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına bağlı ve bağımlı gibi çalışanları var. Ama öte yandan, cumhuriyet savcılığı tarafından verilen bu türden kararların kanuna uygunluğunun denetimi, diğer bir deyişle hukuki denetimi zaten usul kanunlarında var yani bir savcının verdiği kararın usule ve hukuka ya da kanuna uygun olup olmadığını denetleyecek mekanizmalar mesela Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 172 ve devamı maddelerinde var. Cumhuriyet savcıları tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlara karşı itiraz yolu varken cumhuriyet savcılarının vereceği her kararın özellikle kanuna uygunluğunu denetleme yetki ve görevini başsavcıya verdiğimiz zaman artık savcılık makamı yani cumhuriyet savcıları, cumhuriyet başsavcılarının, deyim yerindeyse –benzetmede hata olmaz- kâtipleri düzeyine kadar indirilmiş olacak.

Ben hem 2'nci hem 3'üncü madde için teklif sahiplerinin bu maddelerini tekliflerinden çekmelerini takdirlerine sunuyorum ve teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Emre, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, arkadaşlar söyledi Sayın Başkan, 2'nci, 3'üncü maddeyi birlikte değerlendirmek lazım. Gerekçesine demin bir daha baktım, niye böyle bir şeye ihtiyaç duyulduğuna yönelik bir netlik yok. Yani oradan o zaman şöyle bir yorum yapıyor: Tabii, Türkiye'de 5 bine yakın cumhuriyet savcısı var, 4.500-5.000; 81 il var. E, şimdi, 81 il başsavcılarını belirlediğiniz anda Türkiye'de tüm açılacak davaları denetim altına almış oluyorsunuz bu şekilde. Yani idari açıdan denetim başka bir şey ama bir cumhuriyet savcısının önündeki dosyayla ilgili çalışan, dosyaya bakan kişi olarak dava açıp açmama dâhil orada karar verecek kişi olarak bu şekilde vesayet altına alınması başka bir şey yani bunun kabul edilir bir yanı yok.

Bir de burada uygulamada oluşacak farklılıklar yani nasıl farklılıklar? Bir örnekle anlatabilir misiniz? Mesela kanun...Hangi ihtiyaç ortaya çıktı, nasıl sizlere ulaşıldı ve siz milletvekili olarak bunun hakkında kanun teklifi verdiniz? Yani bunu böyle somutlaştıralım deseniz, ben çok gerçekçi bir somutlaştırma olacağını düşünmüyorum, hani bunu söyleyebilirsiniz de.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerçekçi olabilir ya? Bir sorulm teklif sahibine, bittiyse.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Yok, söylesin ona göre şey yapalım. Belki çok ikna edici konuşacak, ikna olacağız biz de.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Özdemir. Hangi ihtiyaçtan doğdu?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Başkanım, aslında Rafet Vekilimiz söyledi. Önceki düzenlemede...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Rafet Vekilimiz çok iyi bir örnek verdi ama. Ben olumlu oy kullanacak zannettim.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Mevcut düzenlemede “Gözetim ve denetim yetkisi vardır.” diyor ve başsavcılarımız, savcılarımızın kararlarıyla ilgili, nihai kararlarıyla ilgili zaten bir gözetim, denetim yetkisine sahip. Bizim bunu getirmemizin sebebi? Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu gözetim ve denetim yetkisine açıklık getirilmesini istediği için bu düzenlemeyi getirdik.

Şimdi, Vekilimiz şöyle bir endişe dile getirdi, dedi ki: “Savcının bütün kararlarını başsavcı istediği gibi değiştirebilir, denetleyebilir.” Savcıların kararlarını, nihai kararlarını, takipsizlik kararlarını sulh ceza mahkemesi değerlendirir, dava açıldığında da ceza mahkemeleri değerlendirir. Dolayısıyla savcının kararını, başsavcının bir denetime tabi tutup bir sınırlaması zaten kanunen söz konusu değil ama mevcut düzenlemede bu gözetim ve denetim yetkisi zaten de var.

Ayrı bir konu da şu: Bizim bunu getirmemize asıl sebep olan şey Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 7'ye 6 bu konuda bunun mevzuata açıklık getirilmesine dair kararından dolayı biz bunu bu şekilde düzenledik. Ama şöyle bir gerçek de var: Şimdi, 6.800-6.900 savcımız var. Bunlardan yüzde 53'ünün görev süresi bir yıl, sıfır-üç yıl veya üç yıl-beş yıl arasında yani diğerlerine göre daha tecrübesiz. Bu savcılarımızın kararlarına bir bakış açısı bu. Ama mevcut düzenlemedeki hâliyle zaten Rafet Vekilimin de söylediği gibi kullanılan bir düzenlemeydi. Ceza Genel Kurulunun kararı sebebiyle konuyu daha açık hâle getirmek için yapılmış bir düzenleme.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Ceza Genel Kurulu hangi olay karşısında böyle bir karar vermiş? Nasıl bir karar o?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – “Savcının gözetim ve denetim yetkisi bunu kapsamaz, bunun ayrı bir mevzuatla düzenlemesi gerekir.” diye. Ben, şimdi, vekilim, size ulaştırayım. Buna açıklık getirmek için yaptığımız bir düzenleme. Bakın “gözetim ve denetim yetkisi vardır” ifadesini “görevli ve yetkilidir” yaptık.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şöyle bir örnek gösterebilir misiniz? Uygulamada burada yazdığı farklılıkların giderilmesi. Nasıl, uygulamada farklılık nasıl giderilecek?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Siz de vâkif olmuşsunuzdur. Bir savcının kararıyla ilgili zaten herhangi bir başsavcının bu konuda bir gözetim ve denetim yetkisi var, burada gördüğü eksikliği uyarıp düzeltebilir. Zaten yapılıyordu bu. Şimdi de bunun kanuni çerçevesini oluşturduk biz.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, işte sorun tam burada aslında Sayın Başkan. Zaten yapılıyordu yani yargıya zaten müdahale ediliyordu, şimdi bunu kanuni hâle getirmenin bir mantığı var mı? Başsavcıların savcılara hangi alanda nasıl dava açıp açmayacağına yönelik müdahalesi zaten skandal bir durum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yok, şöyle: Şimdi, Rafet Bey de ifade etti, “Savcılar başsavcının emrinde görev yapıyorlar, bir bütün hâlinde çalışıyorlar.” dedi anladığım kadarıyla.

Şöyle yapalım: Uygulamayla ilgili kim vardı?

Yargıtay 14. Ceza Dairesinden üyemiz, buyurun.

YARGITAY 14.CEZA DAİRESİ ÜYESİ MUSTAFA ARTUÇ - Şimdi, Sayın Vekilim de bahsetti, seksen senedir uygulamamızda gözetim, denetim yetkisi var. Takipsizlik verileceği zaman, bir mahzuru olduğu zaman başsavcı bey geri çeviriyor, iddianame düzenlediği zaman zaten çok fazla karışılıyor.

Bugün, buraya gelirken önce daireye uğradım, müzakere yaptık, ondan sonra ben buraya geldim. Şöyle bir dosya vardı: 11 yaşında bir mağdurumuz var, sanığımız amca, organ sokmak suretiyle, 16 defa falan organ sokmak suretiyle eylem gerçekleştirilmiş. Bu amcadan anne-baba şikâyetçi değil. Organ sokma... Raporda bir sıkıntı var, savcımız takipsizlik vermiş, ondan sonra başsavcıya geliyor iş, diyor ki: “Şu, şu, şu delilleri de toplaman lazım.” Deliller toplanıyor ve yirmi dört yıl ceza veriliyor. Şöyle oldu, buna benzer bir örnek genel kurula gitti, genel kurul dedi ki: “Efendim, takipsizlik kararı verilmiş, başsavcının bu takipsizlik kararını kaldırma yetkisi yok, o nedenle senin usulüne uygun açılmış bir dava olmadığından durdurman lazım ve artık işlem yapamazsın.” Usulüne uygun açılmış bir dava yok ve dört senedir sanık yatıyor. Şimdi, biz daire olarak bunu mümkün olduğu kadar uygulamıyoruz ama genel kurul böyle karar verdi. Yargıtayda bazı daireler bunu bu şekilde uyguluyor, önceden herhangi bir takipsizlik kararı verildiyse uyguluyor ama bazı daireler uygulamıyor. Burada bir tereddüt oluştu. Açıkçası şöyle: Gözetim ve denetim yetkisi var ve Sayın Vekilim de bahsetti. Hepimiz yargının içerisinde çeyrek asırdır bulunuyoruz, böyle bir tereddüt yaşamamıştık ama bir dairenin tereddüdünden dolayı genel kurulu kararı çıkınca burada artık böyle bir düzenlemeyi en azından tartışma zorunluluğu

doğdu. Sorunun ana kaynağı bu. Sayın Vekilim gerekçesini sormuştu.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Tamamlayayım konuşmamı.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Emre.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bakın, bu bir açıklama yani kanunun gerekçesini. Hani, bu bir gerekçe olabilir. Bu gerekçenin doğruluğu yanlışlığı başka bir tartışma konusu ama bu bir gerekçe. Yani, ilk bu kanunun geneli üzerinde konuşurken de ya, bunların hepsi gerekçesiz geliyor esasında, somut bir şey yok dediğim meselenin bu canlı örneği. Ancak şimdi çok çarpıcı bir örnek verebilirsiniz, çok bariz suç işlenmiş, buna rağmen cumhuriyet savcısının takipsizlik verdiği bir örnek verilebilir doğru. Ha, bunun tersi de verilebilir, muhakkak bu da şey olabilir yani başka bir olayda mutlak bir şekilde adam suçsuzdur ama başsavcının müdahalesiyle dava da açılabilir.

Şimdi, burada önemli olan nokta şu: Cumhuriyet savcıları görevini yaparken verdiği kararların denetim usulü nasıl olacak, öyle değil mi? Yani bu sorunun kaynağı buradan çıkmıyor mu? Şimdi, denetim yetkisi yargı organlarının kendi içerisindeki itiraz mekanizmalarının işletilmesi midir yoksa başsavcılığın vesayeti altına alınması mıdır? Yani bir anlamda Adalet Komisyonu bunu tartışarak karar vermiş olacak.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Tiryaki.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi cumhuriyet başsavcısına bir yetki veriliyor. Cumhuriyet başsavcısına verilen yetki sanki böyle İçtihadı Birleştirme Kuruluna verilen yetki gibi bir yetki aslında. Cumhuriyet savcıları soruşturmayı sonlandırdı. Bu nasıl olacak? 2 şekilde olabilir yani en yaygın biçimiyle söylüyorum; ya takipsizlik kararı olacak veya bir iddianame hazırlanacak kovuşturma evresine geçilecek. Bunlar arasındaki farklılıkları cumhuriyet başsavcısı giderecekmiş. Nasıl giderecek? Yani hani somutlaştırmayı istemiş ya Ceza Genel Kurulu, nasıl yapacak? Şimdi, cumhuriyet savcısının takipsizlik kararına kimlerin itiraz edebileceği belli, nasıl denetleneceği belli. Bunda bir boşluk var mı? Yok. Yani, hani mevzuatta bir boşluk yok, takipsizlik kararına kimlerin itiraz edeceği belli, gideceksin başvuracaksın, takipsizlik kararı kaldırılacak veya onaylanacak. 2 şeyi cumhuriyet başsavcısı, bu 2 kararı nasıl ortaklaştıracak yani, hani böyle bir yetki veriyorsunuz? Bence öncekiyle yani mevcut 5235’le arasındaki fark şu: 5235 sayılı Kanun’da yani 18’inci maddesinde, işte Yargıtayın bir kararından sonra böyle bir değişiklik gereksinimi ortaya çıktığı söyleniyor ama mevcut hâlinde hiç kararlara ilişkin bir denetim yetkisi gibi durmuyor aslında. Yani, hani böyle kararlara, onun yürüttüğü hukuksal işlemlerin denetlenmesi gibi durmuyor mevcut yetki, en azından ben öyle anlıyorum. “Ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet başsavcısının; ağır ceza mahkemesinin yargı çevresinde görevli Cumhuriyet başsavcıları, Cumhuriyet başsavcivekilleri, Cumhuriyet savcıları ile bağlı birimler üzerinde gözetim ve denetim yetkisi vardır.” Bu gözetim ve denetim yetkisi, kararlar üzerinde bir gözetim ve denetim yetkisi değil. Başsavcıya cumhuriyet savcılarının kararlarını denetleme yetkisi vermiş oluyorsunuz. Yani bu getirdiğiniz düzenleme, başsavcılara savcıların kararları üzerinde doğrudan denetim yetkisi gelmesi anlamına gelir. Ben bu yetkinin tehlikeli olduğunu düşünüyorum; bir.

İkincisi; böyle bir yetki verecekseniz, en azından bu yetkiyi nasıl kullanacağını da söylemeniz lazım. Yani 2 karar arasında bir uyumsuzluk var, içtihadı birleştirme kuruluna gittiğiniz zaman bir karar verecek. İçtihat niteliğinde olacak, değil mi? Farklı kararlar, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu tarafından bu aykırılıklar giderilecek. Peki, başsavcı bunu nasıl giderecek? Bu yetkiyi veriyorsanız ikisini de vermiş olursunuz. Diyelim ki bir iddianame hazırlandı,

dava açıldı. Hem bunu denetlemiş olacak, doğru mu? Yani savcılığın...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Hayır.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ama sonuçta bu da bir karar, “kararları” diyorsunuz. Bunu nasıl denetleyecek? Böyle bir yetkisi olabilir mi başsavcının? Olamaz. Öbürü ne?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Ama onunla ilgili özel düzenleme var.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Zaten var, onu söylüyorum.

Öbürü ne? Takipsizlik kararı. Takipsizlik kararına itiraz yetkisi verirsiniz. Yani eğer amacınız buysa, ikisi arasındaki farklılığı gidermek istiyorsanız dersiniz ki: “Başsavcı da takipsizlik kararına itiraz edebilir.” Değil mi? Hani bu anlaşılır bir şey. Ama siz “Bu iki karar üzerinde denetim yetkisi var.” diyorsunuz. Yetkisi bitti, iddianameyi hazırladı, dava açtı, başsavcı bu kararı nasıl denetleyebilir?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Denetleyemez.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – E, veriyorsunuz ama bu maddeyle. 2 karar var.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Vekilim, örnek verelim mi?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hayır, bu ayrı bir şey, ne anladığımız ayrı bir şey.

Burada söylediğiniz şey, savcıların kararları arasındaki uyumsuzluklar... Bu 2 şekilde olabilir, değil mi? 100 kişi vardır, 20’siyle ilgili takipsizlik kararı verilmiştir, 20’siyle ilgili iddianame hazırlanmış, dava açılmıştır veya benzer olaylar vardır. Bu kararlar arasında nasıl giderecek? Sadece takipsizlik kararlarını giderecekse o zaman dersiniz ki: “Takipsizlik kararına itiraz yetkisi verelim.” Eğer öbürü konusunda da yetki veriyorsanız... Böyle bir yetki veremezsiniz zaten, kovuşturma aşamasına geçen yetkiyi. Dolayısıyla bu, sorunlu bir yetki.

Hiç vesayet tartışmasına girmiyorum, o daha tehlikeli bir şey. Gerçekten, savcıların bağımsızlığı... Evet, başsavcının bazı denetim yetkisi elbet olmalıdır ama o denetim yetkisinin böyle görev dağılımı, planlama, bu şekilde anlaşılması gerekir. Başsavcının savcılar üzerindeki yetkisi, vesayet yetkisi olmamalıdır.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Başkanım...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ahmet Bey, söz mü istiyorsunuz?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Çok kısa Başkanım...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Düzenlemede şöyle bir hüküm var, belki gözden kaçtı diye söylüyorum: “Kararlar arasında oluşabilecek farklılıklar” tabirinin içeriğini dolduracak bir örnek vereyim size. Bu dolandırıcılık suçlarında çok karşılaşıyoruz; bazı savcılarımız bunu hukuki ihtilaf gibi değerlendiriyor, bazı savcılarımız bundan dolayı zarar gördüğünden bahisle dava açıyor. Şimdi, kararlar arasındaki farklılıklara dair, yoksa vekilimin söylediği nihai kararlarla ilgili itiraz mercileri zaten belli, başsavcıya böyle bir yük ya da böyle bir görev yüklememiz de kanunen mümkün değil çünkü kanunda onun karşılığı var. Ama savcılarının uygulamaları arasındaki farklılıkları gidermek için de... Böyle bir uygulamada bu farklılıkları gideren başsavcı varmış, Ceza Genel Kurulu demiş ki: “Sizin bunu netleştirmeniz ve bunu bir karara bağlamanız, bunu bir mevzuata bağlamanız gerekir.” dediği için... Daha somut söyleyelim, başsavcı diyecek ki: Dolandırıcılık suçlarında uygulama bu şekilde yapılmış, 2 savcı dava açmış, 1’i takipsizlik vermiş. Yani burada yargıda, uygulamada birliği

sağlamaya yönelik aslında...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ne yapacak?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Yargılama makamı yerine geçerek karar vermek için değil.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Başsavcı ne yapacak?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Ama bakın, açıklama...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Başsavcı ne yapacak? Yani burada bir yetki veriyorsunuz da neyin yetkisi?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ahmet Bey, burada şunu ortaya koymak lazım yani Zeynel Bey’in “Adalet Komisyonunun tartışması gereken husus” dediği: Şimdi, soruşturma makamı başsavcılık mı, savcı mı?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Başsavcılık.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Başsavcılık bunu kimler vesilesiyle, kimler vasıtasıyla yürütüyor? Burada başsavcılık bir kül hâlinde.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Başsavcılık savcılar vasıtasıyla yürütüyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bunu, savcılara dosyaları paylaştırarak veriyor. İsteddiği zaman o dosyayı değiştirebiliyor mu? Ondan alıp bir başkasına verebiliyor mu?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, mevcut uygulamada “Görüldü.” yapıyor. Bu “Görüldü.” adli bir işlem mi, idari bir işlem mi? Birlikte yürüttükleri için bu soruşturmayı, adli bir işlem aslında. Buna ilişkin bir karar okudum ben. Başsavcı “Görüldü.” yapmış, o başsavcı Yargıtay üyesi seçilmiş, Yargıtay üyesiyken o “Görüldü.” yaptığı dava onun dairesine düşmüş, o daire de “Sen bu davaya bakamazsın çünkü sen bu dosyada görüldü yapmışsın.” demiş. Sanki o davaya bakmış hâkim gibi nitelemişler. Yani burada görüldü işlemi bir adli işlem. Demek ki buradan şu çıkıyor ortaya: Yani başsavcı ile savcılar arasındaki ilişki, oraya kül hâlinde bakmak gerekiyor yani soruşturmayı yürüten başsavcılık. Yani o başsavcının birlikte yürüttükleri için taksim ettiği dosyalarla ilgili de demek ki adli bir görevi var, mantiken bu çıkıyor ortaya. Sizin bahsettiğiniz Ceza Genel Kurulu Kararı da aslında bu yönde.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Burada, Sayın Genel Müdürüm, uygulamayla ilgili sizin söylemek istediğiniz bir şey varsa Mevzuat Genel Müdürümüze intikal eden.

Buyurun Sayın Acar.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ NİYAZİ ACAR - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Zatıalinizi ve heyetinizi saygıyla selamlıyoruz.

Tabii, seksen yıllık uygulama bu şekildeydi. UYAP yani elektronik ortam devreye girmeden önce başsavcılar savcılardan gelen gerek takipsizlik gerek iddianameleri görürlerdi ve uygun olduğunu tespit ettiklerinde işleme alırlardı. UYAP devreye alındıktan sonra sistem içerisinde bir onay yani ekranda onay mekanizması devreye girdi. Şimdi, savcının hazırlamış olduğu son karar, takipsizlik ve iddianame kararı başsavcı tarafından ya onaylanıyor, mahkemeye tevzi ediliyor veya reddediliyor. Ret gerekçesini de yazıyor ekranda “Şu şu gerekçeyle reddediyorum.” diye, sistem tekrar baştan dönüyor. Böyle bir UYAP ekranı işin içerisinde. Burada özellikle Sayın Vekilimizin bahsettiği dolandırıcılık suçu sebebiyle hukuki ihtilaf veya dava açılması veya benzer olaylarda bir şüpheli hakkında takipsizlik kararı verilmesi

ve bir şüpheli hakkında dava açılması en tepedeki göz olarak bütününü görebildiği için başsavcımız, en azından kendi uhdesindeki iş ve işlemlerde bir yeknesaklık sağlanması, vatandaşta yargıya güveni zedelenmemesini, işte filancaya göre filanca tür kararlar çıkıyor, filanca gelince karar değişiyor gibi bir algı oluşmamasını temin etmek anlamında bu görevi yürütüyordu. Ceza Genel Kurulu kararının özü şu: Tamam, başsavcının savcılar üzerinde bir gözetim, denetim yetkisi var. Bunu iş bölümüyle uygulayabilir, bunu dosyayı ondan alıp öteki savcıya vererek uygulayabilir ama artık karar noktasına geldiği zaman bu gözetim ve denetim yetkisini -tırmak içinde- aşan bir kabuldür bu şekilde, epey de bir tartışılabilir ve herhâlde bir oy farkla çıktı. Meselenin kanuni seviyede ele alınmasının sebebi bu çünkü uygulama şu anda bir kaosa doğru gidiyor. Birtakım savcılarımız artık bir şekilde hani yapılan her onay işlemi bakımından problem çıkartıyor, bir kısım savcımız Ceza Genel Kurul kararını uygulamıyor. Yani ceza daireleri arasında da işte bozmalar veya onamalar noktasında Ceza Genel Kurul kararına lehte veya aleyhte atıflar var. Yani açıkçası bu kaosun bir şekilde giderilmesi heyetinizin huzurunda önem arz ediyor diye düşünüyoruz.

Arz ederim Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Söz talebi Sayın Kaboğlu'nda.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben çok kısa burada, yapılan konuşmalar çerçevesinde, soruşturmalara müdahale etmenin yasal dayanağını oluşturma riskine işaret edeyim, bunun dışında bir şey söylemeyeceğim. Fakat demin hızlıca geçti -söz istemiştım- teklif sahibi Sayın Ahmet Özdemir. 1'inci maddede koyduğunuz bu Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, burada hangisine başvuru yapılacağı, bir sıralama olup olmadığı, belki maddenin tümünü okuyunca bunu görebiliriz, zannediyorum orada bir sorun olabilir.

Bir de benim gözümde esas ana sorun şu: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru, evet, bir başvuru yolunun açılması önemli fakat özerkmiş gibi bir görüntü verilmesi esasen yanıltıcı olabilir çünkü etkili bir başvuru değil, benzerlerinden çok farklı biçimde idari hiyerarşi içerisinde örgütlenmiştir. Bu bakımdan belki bunun dikkate alınması, gözden geçirilmesi Genel Kurul aşamasına kadar yararlı olur diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, iki cümle de sabahleyin yaptığımız bu torbalamaya ilişkin olarak ben tarihlerini vermiştim ama sayılarını da vereyim de çünkü şöyle bir durum var: 7254 sayılı Yasa'ya konmuştu baz istasyonlarına ilişkin madde ve ek tedbirlere, OHAL tedbirlerine ilişkin 3 madde. Her 3'ünün temelinde de Anayasa Mahkemesi kararı vardı. Anayasa Mahkemesi kararına rağmen yeniden düzenleme söz konusuydu. Hatta, baz istasyonlarıyla ilgili olarak kaçak baz istasyonlarının affedilmesi, onların ödemesi gereken para cezalarının da kaldırılması söz konusuydu ve bunlar aynı gece aynı komisyona götürüldü, 7254 sayılı Yasa'yla yasalaştı; ne Adalet Komisyonu haberdar bundan ne de Anayasa Komisyonu ama biz Anayasa Mahkemesine götürdük. Diyelim ki bir süre sonra "Bunlar nasıl kabul edildi, Mecliste komisyonda neler konuşuldu?" biçiminde bir araştırma yapılırsa araştırmacıların bile ulaşması zor. Tabii ki belirttiğim üzere Anayasa Mahkemesinin de denetimi haydi haydi zor, bunun kayıtlara geçmesini istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Ağbaba....

VELİ AĞBABA (Malatya) – Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de geçmişte Cumhuriyet Halk Partisi Cezaevi Komisyonu üyesi olduğum için ve İnsan Hakları Komisyonu üyesi olduğum için birkaç konuyu dikkatinize sunmak istiyorum.

Şimdi, biliyorsunuz, milletvekillerinin denetim görevi var. Milletvekilleri denetim görevlerini yapmak için çeşitli kuruluşlara izinsiz gidebiliyorlar; işte hastaneyi ziyaret edebiliyorlar, okulları ziyaret edebiliyorlar ve burada bir denetim yapabiliyorlar. Şimdi, yalnız milletvekillerinin cezaevlerine giderken izin almaları gerekiyor; siyasi ve terör suçlarından, çete suçlarından ceza almış mahpuslarda izin almak zorundalar. Takdir edersiniz ki bunun da milletvekillerinin yapmış olduğu göreve ve seçilmişliğine bir leke gibi, bir saygısızlık olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Burada milletvekilleri nasıl ki adli mahkûmlarda cezaevi idaresine bildirecek gidiyorlarsa diğer mahkûmlara da mahpuslara da izinsiz gidebilmeli milletvekilleri. Hatta gönül ister ki milletvekillerinin o şartları tamamlayarak koşullara bile girmesi gerekir diye düşünüyorum. Bunu dikkatinize sunmak istiyorum, bu izin meselesi hakikaten ciddi bir mesele, bunun çözülmesi gerektiğini söylemek istiyorum. Hakikaten, milletvekili saygınlığıyla da bağdaşan bir durum değil.

Yine, geçmişte 2011 ile 2015 dönemleri arasında yoğun şekilde cezaevlerini ziyaret ettik, çeşitli raporlar yazdık. Orada çok çeşitli problemler var ama işte infaz koruma memurlarının problemleri var, mahkûmların problemleri var. Bizim o dönemde ziyaret ettiğimiz cezaevlerinde -aynı koşutta 3 kişi de kalıyorsa, 4 kişi de kalıyorsa, özellikle F tiplerinde 3 kişi kalan siyasi mahkûmlarla, 3 mahkûmla aynı anda milletvekilleri görüşebiliyordu. Şimdi, izin alırken tek tek izin veriliyor, aynı koşutta kalsa bile. Tabii, aynı koşuttaki insanların farklı görüşte olmasının çeşitli sakıncaları var, böyle bir şey istemiyoruz. Ama aynı koşutta kalan 3 mahkûmla farklı farklı görüşmek hem zaman açısından hem de bir anlamı yok yani bir anlamsız. Sonuçta milletvekilisiniz, aynı koşuttaki insanlarla niye ayrı görüşüyorsunuz, bunu anlamak mümkün değil. Eskiden izin istediğimiz zaman Adalet Bakanlığı 3 kişiyle aynı anda görüşme izni veriyordu. Şimdi, Sayın Bakanı arayınca veya işte orada, sağ olsunlar, cezaevindeki yönetimdeki arkadaşı arayınca, çok ısrar edince veriyorlar, bu da doğru bir şey değil.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Birlikte giden vekiller de...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Evet, onu da söyleyeceğim.

Şimdi, diyelim ki 3 mahpus var, o mahpusa 4 vekil gittiniz; her biriyle her vekil ayrı ayrı, tek tek görüşüyor. Yani vekiller beraber gitmiş, aynı anda görüşemiyor; bunun ne anlamı var bilemiyorum. Bunun da Sayın Başkan, düzeltilmesi gerekiyor. Ya, örneğin partinin komisyonları oluyor doğal olarak, aynı anda giremiyorsunuz. Ki şunu da söyleyelim: Cezaevinde yatan mahkûmlar, mahpuslar zaman zaman belki farklı siyasi nedenlerle yatıyor. Ya, biz geçmişte örneğin -şimdi de her zaman da saygın-Balyoz ve Ergenekon'dan yatan insanların yanına gidiyorduk, hakikaten insan utanıyor, yani işte bu ülkede Genelkurmay Başkanlığı yapmış, rektörlük yapmış, ne bileyim, çeşitli görevlerde bulunmuş insanlara böyle çok kötü muamele yapılıyordu. Bizim açımızdan da son derece zorlayıcı bir şey, bunun da giderilmesi gerektiğini söylemek istiyorum. Tabii, cezaevleriyle ilgili çok çeşitli problemler var, burada Ceza ve Tevkifevleri varsa onlara da söyleyeyim. Burada 2 tür mahkûm var diyoruz; bir hukuk, mahkemeler yoluyla cezaevine atılan insanlar; bir de gönüllü, sınavla mahpus olan insanlar var, bunlar da infaz koruma memurları. 3600'ü birçok memur hak ediyor ama en çok hak edenler de infaz koruma memurları. Onların da sorunlarının burada daha geniş kapsamda konuşulması gerektiğini düşünüyorum.

Ben söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Koç, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, esasında biraz önceki arkadaşların da dile getirdiği önemli olan husus şu: Bu kanuni düzenleme Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun kapsamında fakat aynı zamanda cumhuriyet başsavcılığının kuruluşunu da ilgilendiren bir yasa teklifi. Burada, şimdi, cumhuriyet başsavcılıkları kanun gereği il ve ilçelerin ismini almak suretiyle kurulur yani daha çok idari bir teşkilat hâlinde.

Şimdi, burada, Sayın Başkan, şöyle iki-üç tane sorun çıkacağını düşünüyoruz: Buradaki mevcut olan kanundaki şekliyle “Gerektiğinde adli göreve ilişkin işlemleri yapmak.” diyor cumhuriyet başsavcılıklarının görevlerine gerektiğinde fakat bunun hemen yanında bu idari bir mekanizmanın en alt sırasına, en alt bendine bu getirilen teklifle de kazai bir işlem tesis etme yükümlülüğü getiriliyor ya da yetkisi getiriliyor. Burada esasında bu madde altında veya bu maddenin mantığına uygun olabilecek bir bent olmadığını düşünüyoruz. Nedeni de şu: Biraz önceki hatip arkadaşlar da bunu dile getirdi, mevcut olan soruşturmayı yürüten ve aynı zamanda o dosya üzerinde hâkimiyet kuran bir savcının kararına müdahale etme yetkisi var. Bir diğer tarafta diyor ki: “2 farklı savcının soruşturmasını yürüttüğü dosyalar arasında bir mübânenet söz konusuysa benzer olaylarda ve bu aradaki çelişkiyi gidermeye yönelik yetkisi var.” Fakat şunu gel gör ki bu aynı il veya ilçe sınırları içerisindeki olan cumhuriyet savcılarının yetkisine müdahale etme, cumhuriyet başsavcılığına verilen bir yetki. Peki, hemen yanındaki ilde mevcut olan olaya benzer bir şey olursa ne olacak?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Metinden aslında şu anlaşılıyor: Orada 2 farklı karar arasındaki uyumsuzluğu giderme görevi değil, oluşabilecek farklılıkları gidermek için bir denetim imkânı getiriyor yani iki karar arasındaki uyumsuzluğu giderecek bir karar vermeyecek.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu, aynı zamanda o anlama da geliyor Sayın Başkan. O yüzden, bunu bence yeniden bir değerlendirmek gerekiyor, bunun yeniden bir süzgeçten geçirilmesi gerektiğini ben düşünüyorum. Çünkü gerçekten bu konuda şey olacak yani çeşitli sorunlar da beraberinde getirebilecek bir uygulama olur. O nedenle biraz daha üzerinde düşünelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Madde üzerinde önerge var, önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı

Antalya

Ayhan Erel

Aksaray

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla cumhuriyet başsavcılarının sorumluluk verilmektedir.

Düzenlemeyle cumhuriyet başsavcısına savcılarının verdiği takipsizlik kararını kaldırma sonucu doğuran bir yetki verilmektedir. Cumhuriyet başsavcısı, uygulamada ahenği sağlama görevi nedeniyle cumhuriyet savcılarının kararlarını zaten denetlemektedir. Ayrıca, bu yetkinin ne şekilde kullanılacağı

açık olmayıp cumhuriyet başsavcısının keyfiğine bırakılmıştır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 5235 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhuriyet başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda görevli ve yetkilidir.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Madde üzerinde söz talebi?

Sayın Zeybek buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yanlış anlaşıldığım için söz aldım, yoksa 2'nci madde ile 3'üncü madde aynı şeyi çıkarıyor.

Ben, evet, uygulamalardan bahsettim ama yanlış uygulamaları yasal hâle getirmeyelim dedim. Çünkü ben şunu gördüm: Soruşturma yapıyor... Ki özellikle illerde iş bölümü vardır; cinayet bürosu vardır, hırsızlık bürosu vardır, sahtecilik bürosu vardır falan. Şimdi, orada, cinayet bürosunda görevli arkadaş soruşturma yaparken cinayet bürodan alınıp bir başka yere veriliyor, oraya bir başka savcı atanıyor. Bu doğru bir hareket mi? Değil. Bence şu “gözetim ve denetimi” “Her şeyini denetler.” diye algılamamak lazım. Her soruşturmaya müdahale etmemeli. Ha, şu olur, ki ben taraftarımdır: Savcı yardımcılığını getirirsin, o zaman savcı ya da başsavcı, yardımcısını denetleyecek. Ama diğeri yardımcısı değil ki onun yani her soruşturmasına müdahale edilebilir mi? “Et.” diyorsun.

Bir de şu çok şeydir: Bakın, başsavcı aranır, hemen başsavcı... Ona da şahit oldum, arandığına değil de “Dosyayı resen hemen şu savcıya gönder.” ya da “Dosyayı bana gönder...” Bu yanlış mı? Yanlış. Ama şu maddeler kabul edilirse bu yasal bir hâl alır. Haklı, istediği dosyayı alır, istediği şekilde müdahale eder, istediği şekilde denetler. O soruşturma yetkisini, tamam, başsavcı, evet, denetleyecek, gözetim yapacak ama soruşturmaya müdahale de yapmayacak. Yani o kadar da yetkili kılındığında, o zaman, başsavcılar ne isterse o olur. Yanlış bir başsavcı çok kötü şeyler yaptırır savcılara. Onun için ben öyle dedim yani uygulamada böyle ama uygulamadakilerin bir kısmı hakikaten çok sorunlu hâle geliyor.

Bir de şu var: Açıkçası, her konunun yasayla düzenlenmesi çok doğru değil. Bırakacaksın yargıyı, onlar, başsavcılar kendi ihtiyacına göre gereken tedbirleri alır, yapar falan. İlçe savcılıklarında, daha doğrusu, başsavcılık olmayan ilçelerimiz var bizim yani 2 savcı var ama başsavcı yok, kıdemli savcı var. Kıdemli savcı denetleyecek mi? Denetlemez, daha doğrusu, bu kanun o yetkiyi vermiyor, normalde de yok zaten. O ilçelerde devam edecek yani savcılar kendi soruşturmasını yapacak, işte, yasal itiraz olacak, neyse ama sadece başsavcılık olan yerlerde uygulanacak. Açıkçası, yasal hâle getirilmesini sakıncalı görüyorum. Bu nedenle de her iki maddeye de karşıyım, karşı oy kullanacağım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Soruşturmayı sonlandıran kararlar... İddianame bu kararlardan mıdır?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 158/6'daki kovuşturmayla yer olmadığına dair karar da bunlardandır değil mi? Yani üç kararı biz burada konuşuyoruz.

Sayın Koç, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, buradaki olay aslında şuraya doğru geliyor: Cumhuriyet başsavcısı yani tek adam. Her konuda böyle bir heves oluştu son dönemlerde, ne varsa cumhuriyet başsavcısının yetkisinde olacak burada. Bu kadar da bütün yetkiyi cumhuriyet başsavcısında toplamak da çok doğru olmayacak çünkü gerçek anlamda bu soruşturmayı sonlandıracak olan bir savcı pekâlâ demokratik bir tavır sergileyebilir, farklı bir düşüncede olabilir ve soruşturmayı farklı bir tarzda yürütebilir yani bu yetkisi olsun. Fakat öyle bir şey yapacağız ki bütün yetkiyi cumhuriyet başsavcısına vereceğiz ve yine, tek savcı niteliğinde olabilecek yeni bir tarz yaratacağız. Bu nedenle de adalet sistemine, zaten sıkıntılı olan bir alana tekrar bir darbe daha vurmuş olacağız. Bu nedenle de bunun tekliften çıkarılması talep ediyoruz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılarında sorumluluk verilmektedir.

Düzenlemeyle, cumhuriyet başsavcısına savcılarının verdiği takipsizlik kararını kaldırma sonucu doğuran bir yetki verilmektedir. Cumhuriyet başsavcısı, uygulamada ahengi sağlama görevi nedeniyle cumhuriyet savcılarının kararlarını zaten denetlemektedir. Ayrıca bu yetkinin ne şekilde kullanıldığı açık olmayıp cumhuriyet başsavcısının keyfiliğine bırakılmıştır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4 - 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinin ikinci ve yedinci fıkrasında yer alan "mahkeme veya hakim" ibareleri "infaz hakimi" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerekçede yani bu kanunun değişiklik gerekçesinde, 7242 sayılı Kanun'la 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Yasası'nda yapılan değişiklikler gereği infaz aşamasında verilecek kararların infaz hâkimleri tarafından verileceği ancak uygulamada infaz hâkimlikleri ile hükmü veren mahkemeler arasında görev uyumsuzluğu doğduğu belirtiliyor. Özellikle bu maddede, hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastasının ve güvenlik tedbiri olarak alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılarına özgü sağlık kuruluşuna tedavi altına alınmasına karar verilen, suç işleyen alkol ya da uyuşturucu veya

uyarıcı madde bağımlısı kişilerin infaz hâkimi kararıyla serbest bırakılması düzenliyor yani serbest bırakılma derken tedavisi yapıldıktan sonra alınan tedbir yerine ulaşıldıktan sonra. Ama burada bizim bu görevi ya da bu yetkiyi infaz hâkimine değil, kararı veren mahkemeye vermemiz gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, buradaki 50'nci maddede öngörülen güvenlik tedbiri CMK'nin 223'üncü maddesi bağlamında hüküm niteliğini haiz. Burada görevli mahkemenin infaz hâkimi değil, kararı veren mahkeme olması gerekir. Bu konuda teklif sahiplerinin...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “Hâkimliği”, değiştiriyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Şimdi, infaz hâkimi karar verecek ama bu bir hüküm, hükmün kaldırılması. Ben diyorum ki infaz hâkimi değil, kararı veren mahkeme şartlar oluşursa bunu kaldırsın.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gülây Samancı

Konya

MADDE 4- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinin ikinci ve yedinci fıkrasında yer alan “mahkeme veya hakim” ibareleri “infaz hakimi” şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan “mahkeme” ibaresi “infaz hakimi” şeklinde değiştirilmiş, maddenin beşinci fıkrasına dayanılarak “virgül” ibaresinden sonra gelmek üzere “infaz hakimliğince” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gülây Samancı'nın önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Başka önerge yok.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde yer alan “koşullu salıverilmeden yararlandıktan” ibaresi “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına veya koşullu salıverilmesine karar verildikten” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Evet, 5'inci maddede önerge yok.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 5'inci kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Bu madde hükümleri;” ibaresi “Yukarıdaki fıkralarda yer alan hükümler;” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(7) İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya

adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilmesi halinde cezasının infazı, çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun ölmesi veya babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhal infaz olunur.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Madde üzerinde...

Sayın Erel, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az ceza alan hükümlü annelerin bu cezasının ertelenmesi yönünde bir uygulama, çok güzel bir uygulama ama eksik bir uygulama yani cinsiyet ayrımı yapmadan çocuğun babasına da bu hakkı vermek gerekiyor. Bunu ortadan kaldırarak “anne” yerine “hükümlünün” denilmesi daha uygun olur diye düşünüyoruz, madem çocuğun aile ortamında yetişmesi amaçlanıyor, bu sevgiden, şefkatten mahrum kalmaması amaçlanıyor. Özellikle kız çocuğu olan babalar böyle bir empati yaparlarsa kızlarıyla arasında olan duygusal bağ göz önüne alındığında bence bu ayrımı ortadan kaldırıp bütün hükümlülere bu hakkın verilmesi daha uygun olur diye düşünüyorum.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Tercih etmeleri yani ikisi de tutuklu olduğu için... “Hangisi çıkmalı, bunu aileye mi bırakmak gerekir?” diye söylüyorum.

AYHAN EREL (Aksaray) – Hayır, çocuk 15 yaşına gelinceye kadar baba da içeride olsa ertelensin, anne de olsa ertelensin yani.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – İki de mi ertelensin diyorsunuz?

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – O ancak şey de olabilir yani birisi ölmüşse...

AYHAN EREL (Aksaray) – Anladığım kadarıyla buradaki amaç çocuğun anne sevgisinden, anne şefkatinden mahrum kalmaması.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Üstün yarar yani sevgi, şefkat, bakım, gözetim hepsi içinde.

AYHAN EREL (Aksaray) – Ama yani bunu cinsiyet ayrımı yapmaksızın bütün hükümlülere koymak gerekir diye düşünüyorum, takdir tabii ki Komisyonun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ayhan Ağabey, sana katılmakla beraber biraz sonra başka bir teklifim olacak buna benzer.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz, babalara da diyorsunuz.

Sayın Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Güzel bir düzenleme ama bu düzenlemeyi biraz daha geliştirelim. Madem anneler için, bir kadın için bir pozitif ayrımcılık yapıyoruz, burada kız çocuğu olan anneleri 18 yaşına kadar artıralım yani 15 yaşında erkek çocuk evvallah ama kız çocukları varsa kız çocuk için 18 yaşına kadar bunu genişletelim.

Bir de ölüm diyoruz fakat Türk Medeni Kanunu’nun 31’inci maddesine göre ölümle ilgili olarak gaiplik kararı verilenleri de bunun içine dâhil etmemiz gerekiyor çünkü orada bir eksiklik olacak.

Yalnız, bu arada, ben teklif sahiplerine bir şey söyleyeceğim: Annenin çocuğu var, biz infazı erteledik ama başka çocuklar da doğarsa bu konuda ne düşünüyorsunuz? Onu da bir açıklarsanız

sevinirim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu düzenlemede tabii, olumlu bir yan var ama Türk Medeni Kanunu'nda erginlik yaşı 18 olarak tanımlanmıştır. Doğal olarak tüm hakkı ve yükümlülükleri oluşturan yaş 18 olarak tariflendiğine göre 15 yaş yerine 18 yaşın burada esas alınmasının çok daha doğru olduğunu düşünüyorum çünkü kanunlar arasında bir uyumun söz konusu olması lazım. Eğer “çocuk” diye bir tanımla yola çıkıyor isek 18'in altının tamamını da oraya dâhil etme zorunluluğumuz olur. 15 tabii, Ceza Kanunu'nda bazı şeylerin karşılığı olarak alınıyor ama hak ve ehliyet açısından baktığımız zaman, borçlanma ve ehliyetleri kullanabilme anlamında baktığımız zaman aslanan 18 yaştır Türk Medeni Kanunu'nda. Öyle olursa daha doğru olacağı inancındayım, bunu tashih etmek çok mümkün görünüyor burada. Düzenlemenin olumlu olduğunu düşünüyorum. Cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin yapılması gerektiği görüşüne de katılıyorum Sevgili Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Tiryaki...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, teklif diyor ki: “...on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi halinde cezasının infazı, çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir.” Bu 15 yaş neye göre belirlenmiş? Teklif sahipleri söylerse gerçekten seviniriz. Yani, niye 13 değil, niye 18 değil, niye 7 değil; 15 yaş? Fakat genel olarak düzenlemeyi olumlu buluyoruz yani ceza infaz sistemine getirilecek yeni bir şey, genel olarak olumlu ama içinde sıkıntılar var.

Birincisi, bu haktan yararlanmanın toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi koşuluna bağlanması, keyfî muamele ve ayrımcılığa yol açabilecek bir koşul gibi duruyor önümüzde. Yaşadığımız çok örnek var ceza infaz kurumlarında. Toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi şart koşulduğu için cezaevlerinde tahliye edilmeyen çokça insan var, aslında infazları tamamlanmış fakat üçte 2'lik, dörtte 3'lük infazı tamamladığı hâlde benzer koşullarla tahliye edilmeyen binlerce insan var. Ülkenin bir türlü çözilemeyen ve vicdanları yaralayan hasta tutsakların hukuki süreçleri bunun en can alıcı örneği. Onlarca hasta mahpus toplum güvenliği için tehlike oluşturma gereğiyle tahliye edilmiyor. Tüm bu sebeplerle bu ibarenin tekliften çıkarılması gerektiğini savunuyoruz çünkü çok genel, çok soyut, infaz kurumu yönetimine bırakıldığında keyfî uygulamalara yol açacak bir ibare.

İkincisi şu: 15 yaşından küçük çocuğu bulunan anneler için infaz ertelemesi babanın ölmüş olmasına veya ceza infaz kurumunda bulunuyor olması koşuluna bağlanıyor. Bu maddenin babanın hayatta olsa dahi çocuğun bakım yükümlülüğünü karşılamadığı durumları da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekiyor. Neyi kastediyoruz? Kastettiğimiz şeyler şunlar: Örneğin, baba hakkında bir gaiplik kararı verilmişse anne bu infaz ertelemesinden yararlanmayacak mı? Yine, baba tarafından çocuk terk edilmiş olabilir, veyahut bağımlı olabilir. Eğer asıl amaç çocuğun üstün yararının korunması ise burada da daha kapsayıcı bir ibarenin kullanılmasının yararlı olacağını düşünüyoruz.

Özetle, maddeye ilişkin temel 2 önerimiz bu. Bir, “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını öneriyoruz. İkincisi de kapsamın genişletilmesini öneriyoruz. Ayrıca, benzer bir haktan yararlanma, bu ebeveynlik anne ve babanın ortak sorumluluğu yani sadece annelere, kadınlara bu sorumluluğun yüklenmesinin de ebeveyn yükümlülüğü açısından sorunlu olduğunu düşünüyoruz, bu açıdan da bir eşitliği savunmak gerektiği kanısındayız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Ahmet Bey, siz söz mü istemiştiniz?

YÜCEL BULUT (Tokat) – Başkanım, bir kısa sorumuz daha var, onu da tamamlayalım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Şimdi, tekrara düşmeden sadece bir hususu sormak istiyorum ben merak ettiğim için. Burada baba hayatta fakat evlilik birliği devam etmiyor, baba da öyle bakım külfetini üstlenemeyecek biri de değil ama evlilik birliğinin durumuna göre bir düzenleme buraya eklenebilir mi eklenemez mi, bu bunu kapsayacak mı? Evet, velayet annede ve tam o sırada da cezanın infazına başlanmış, babanın da gayet mali durumu iyi ama velayet annede. Bu gibi durumlarda nasıl bir usul uygulanacak, bunun da bir açıklanmasını istiyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Bulut.

Sayın Özdemir, buyurun.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Başkanım, düzenlemeyi yaparken... Önce “15 niye?” dedi vekillerimiz, onu... Şimdi, daha küçük yaşta annenin ya da babanın şefkatine ve yardımına muhtaçken hani 15’ten sonra biraz daha kendi ayakları üzerinde durabileceğini değerlendirdik ama Genel Kurula geldiğinde parti gruplarımızla da bunu görüşürüz. Bunu daha geliştirmek istiyoruz, biz bunun iyi olmasını istiyoruz yani iyi netice almak istiyoruz bu konuda. O yüzden bu önerilerdeki görüşleri Genel Kurul aşamasında parti gruplarımızla da görüşerek buradaki en iyi sonucu almak niyetindeyiz, önce onu söyleyelim. İkincisi...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Burada adım atsak. Ya, ben bu Komisyonlarda bu cümleyi o kadar çok duydum ki ve Genel Kurulda hiçbir adım atılmıyor.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Atacağız.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yani, bu hani meşhur şey ya, komisyona havale edelim, onlar görüşsün, biz de Genel Kurula havale edelim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ahmet Vekilim, bu konuyu takip edeceğiz bakalım.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Sayın Vekilim...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yani, burada gerçekten sonuçta yaklaşık olarak üç yıldır milletvekilliği yapıyoruz, Genel Kurula böyle bir tartışma daha sonra gidildiğinde değiştiğini görmedim. Mutabıksak...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Sayın Vekilim, bunun bir kıymeti, söylediğimin bir kıymeti yok mu? Sizin söylediğinizin, vekillerimin söylediğinin...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Çok kıymetli, ben bu yüzden burada çözelim diyorum yani.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Tamam, o zaman sorun yok.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Orada çözülmediği için burada somut adım atalım

diyorum.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Şimdi, şunu söyleyelim devamında: Hani, sizin sakınca olarak söylediğiniz “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut bir tehlike” kavramı İnfaz Yasası’nın 16’ncı maddesinde daha önce düzenlenmiş. Burada, evet, sizin de sakınca olarak öngördüğünüz şeyin aslında emniyet supabı şudur: Bu konuda savcının önerisi ama mahkemenin kararıyla buna karar verilecek. Daha önce mevcut bir düzenleme olduğu için bu ibareyi buraya yazdık. Kötüye kullanılmasının da önüne geçecek unsur, savcının kararı ve hâkimin denetimidir. Anne babanın hangisine bu denetim yetkisinin verilmesi, kız çocukları için 18, erkek çocukları için 15, bunlar bu düzenlemenin daha geliştirilmesiyle ilgili bizce makul karşılanan öneriler ama birkaç farklı öneri var. Dolayısıyla, bunların en makul olanına karar vermek bizim de istediğimiz bir şey. O yüzden bu konudaki bütün önerileri dikkate alacağız. Bugün burada neticelendiremesek bile Genel Kurulda bunu gerçekten makul bir şekilde neticelendireceğiz.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Evlilik birliği durumu?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Evlilik birliği içerisinde olanlar, yani evlilik birliği dışında olanlar bizim maddemizin kapsamında değil.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Pardon... Yani baba, evlilik birliği ile çocuğun ne ilgisi var?

YÜCEL BULUT (Tokat) – Şöyle bir ilgisi var...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Boşanmışlar.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Boşanmış olabilir. Baba yani...

YÜCEL BULUT (Tokat) – Tamam efendim.

Şimdi, burada şöyle bir durum çıkacak ortaya...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şahsi münasebetin tesisi devam ediyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aslında Medeni Kanun buna uygun.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Şimdi, velayet annede...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Baba ölmüş ya da cezaevinde...

YÜCEL BULUT (Tokat) – Şimdi, hayır, baba dışarıda, ölmemiş, cezaevinde de değil, velayet de annede.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ha, velayet annede.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Çok makul bir soru.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Ve cezanın infazına başlanacak ama bu hanımefendi başvurduğu zaman buradan yararlanmak için eşinin cezaevinde olmadığı, dışarıda olduğu ve hayatta olduğu gerekçe gösterilerek belki de bundan yararlanamayacak, istifade edemeyecek.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Muvazaalı boşanma nedeni olabilir mi?

YÜCEL BULUT (Tokat) – O da olabilir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O zaman anlaşmalı boşanma yaparlar onlar.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Ya da baba dışarıdaysa bu haktan yararlanamayacaklar ama velayetin değiştirilmesiyle ilgili bir talep olur. Burada zaten o zaman çocuğun üstün hakkı gözetilerek mahkeme başka bir karar verir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bence onu yargının takdirine bırakmak gerek.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, buyurun Sayın Koç.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, gerçekten sayın vekilin sorduğu soru çok önemli.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yani bu, uygulamada çok ciddi sorunlara neden olacak. Kendisine teşekkür ediyoruz, çok önemli bir mesele, bence bunun üzerinde biraz tartışmamız lazım. Yani çünkü bazı olaylarda öyle bir şey ki velayetin babaya verilme ihtimali bile yok, aralardaki sürtüşme, çocuğa ilişkin olan tavırlar veya işte, davaya yansıyan olaylar...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şahsi ilişki de kurulmamış olabilir, değil mi?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu nedenle bence biraz daha tartışalım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, bunu o zaman Genel Kurul aşamasına kadar tartışalım.

Abdullah Bey, siz bir şey mi...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Özdemir, bitti değil mi sizin?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Evet Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bitti, tamam, teşekkürler.

Sayın Abdullah Güler, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, ben de bir yer... Geçmiş yıllarda da konuştuk ama burayla da çok ilgili olduğunu ifade ederek Ayhan Erel ağabeyimizin de giriş cümlesinde bahsettiği üzere Anayasa'mızın 41'inci maddesi yani temelde bu kanun teklifinin gerekçesine baktığımızda ailenin korunması, çocuğun gelişim çağında gerek anne gerek baba noktasındaki bu hukuk ilişkisinin ve Türk toplum yapısında da bunu gözetme noktasında bir hassasiyet. Bu, bir af değil, herhangi bir şekilde ceza indirimi değil, bir infaz ertelenmesi. Yani nihai evrede ceza hukuku sistematigi içerisinde bir değerlendirme olarak dikkate alınmamalıdır.

Yine, buna benzer, Anayasa'mızın 41'inci maddesini burada ben -İbrahim Kaboğlu Hocam'a atıfla beraber- okuyacağım ve ondan sonra bir şey ifade edeceğim: "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı da kurar."

Şimdi, burada biraz önce de Değerli Genel Müdürümüz bir açıklama yaptı. 2021 yılı yani bu değerlendirmenin ve düzenlemenin etki sahasına baktığımızda, 2021 yılı başlangıcı itibarıyla cezaevlerimizde, şu anda ceza ve infaz kurumlarımızda 0-6 yaş çocuk sahibi olan ve hükümlü hâle gelip cezası infaz edilen annemizin sayısı 313, çocuk sayısı da 345 yani birden çok çocuk sahibi olan annemiz de var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hangi tarih itibarıyla Sayın Güler bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 2021 Ocak-Şubat mıydı Sayın Genel Müdürüm?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Son rakamlar.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Bizdeki rakamlar niye 800 civarında?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır.

Turan ağabey, sen konuşmadayken Genel Müdürümüz bazı değerlendirmeler yaptı. Bir gazete

manşeti, 3 binin üzerinde...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, öyle değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yok, yok. 3 bin manşetiyle beraber... Yani etki sahasını ben anlatmak istiyorum. Yani bu 313 değil de 350'dir, önemli değil yani ben sayıyı ifade ediyorum.

Şimdi, bu sayıdan bölge istinaf mahkemesinde ve Yargıtay süreci devam etmekte olan ancak şu anda kesinleşmiş ve mahkûmiyeti hükümlü hâle gelmiş ve mahkûmiyeti ceza infaz kurumlarında başlamış olan bir cezai müeyyide yani infaz ertelemesi gibi düzenlediğimiz bir husus var. O da nedir? Erken yaşta evlilik dediğimiz hususlar arkadaşlar. Şimdi, erken yaşta evlilik kapsamında olup da evlilik kurulmuş olması yani evlilik kurulmuş, gerek mağdurun gerekse de yasal temsilcisinin herhangi bir şikâyeti bulunmayan ancak Türk Ceza Kanunu'nun 102 ve 103'üncü maddeleri kapsamı içerisinde...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Abdullah Bey, bence hiç tamamlama, bu iyi bir yere gitmeyecek. Şimdiden söylüyorum iyi bir yere gitmiyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakika, bir şey diyeceğim. Hayır, bir dakika, hiç alakası yok. Şu anda yasal...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yani çocuk hükümlüyü konuş ama bunu hiç tamamlama.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Tiryaki, niye tamamlama özgürlüğü yok mu, ifade özgürlüğü yok mu sizde?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakika ya, hayır, bir dakika... Yasal olarak evliliği şu anda Türk Medeni Kanunu kapsamı içerisinde tanınmış, şu anda aile birliği kurulmuş, Anayasa'mızın 41'inci maddesi gereğince de devletin gözetim, kontrol ve denetim hakkından şu anda yararlanan ailelerimizden koca cezaevindeyken anne baba hukuku kapsamı içerisinde, eşler arasındaki denge içerisinde ve çocukları da varsa bu manada bunların sağlanması açısından da sadece bu mahkûmiyet kapsamında geçen sene 645'ti yani bu şekilde ailenin eşi bu ceza maddesi kapsamında cezaevinde olan 645 mahkûm ve hükümlü var. Dolayısıyla, İstinaf ve Yargıtay süreci, temyiz süreci de devam eden davalarla beraber çok daha fazla sayıda bu kapsamda olan aile yapılarımız var. Bu aile yapısının da bu kapsamda, on beş yıllık bir süreyi de değerlendiriyorsak yine ceza infaz indirim veya af olmaksızın belirli aile birlikteliğini sağlamadığını ceza ertelemesi konusu içerisinde de değerlendirilmesini, Adalet Komisyonumuzun, hukukçu arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin değerlendirilme hususunda bir gündem olarak burada kayıtlara geçmesi açısından da ifade ediyorum Değerli Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ha, bu arada bir de bir hususu dile getireyim ek bir bilgi olarak. Şimdi, Turan Bey cezaevleriyle ilgili hususlarla... ilgili Silivri Cezaevi merkezinden aldığımız teknik verilerden bahsediyorum. Şu anda kantinlerde manav ürünleri dâhil, bunların içerisinde her türlü meyve sebze günlük ürünler de dâhil kantinlerde satışı devam ediyor. Yine, gıda, temizlik ürünleri, market ürünleri bu kapsam içerisinde.

Bir de bir husus var, açık cezaevi içerisinde mevcut fırın dediğimiz o tesislerde çalışan açık cezaevindeki mahkûmların hüküm infazında çalıştırılan mahkûmlar var. Onlar bu Covid iznine çıkarıldığından dolayı oradaki poğaçaya ve fırında üretilen belli ürünler ile yine pişirilmiş yumurta temininde zorluk yaşıyor. Çünkü açık cezaevindeki...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Doğru yani burada kötü niyet yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, buradaki gıdalar yani o tür talep edilenin bütün hepsi

sağlanmış ama poğaça ve günlük üretilen mamuller açısından açık cezaevindeki fırınlar kullanıldığı için ve hem sağlık ve hijyen koşulları dışarıdan temini konusunda ciddi sıkıntılar ve sağlıklı bir verim elde edilemediği için buradan temin ediliyor. Açık cezaevindekilerin de Covid izninden dolayı burada bir aksaklık meydana geldiği için, bu dönem içerisinde...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Aslında olmaması lazım Sayın Genel Müdürüm, kapalıdan açığa bir yılı kalanlar o ihtiyacı karşılamıyor mu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – O ustalık ve fırında çalıştırma imkânları zafiyete uğradığı için Başkanım...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Pardon.

Bunu hemen bir cümle şey yapalım.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Pandemi süreciyle birlikte açık cezaevlerindeki hükümlülerimiz Covid iznine gittiği için Sayın Başkanım, çok sınırlı sayıda o bahsettiğiniz, 8 bin civarında...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Kaç kişi var açıkta şu anda?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Şu anda bizim açık cezaevlerinde 77 bin civarında -net rakamı da verebilirim ama ortalama, yuvarlak konuşuyorum- hükümlümüz var. Ancak bunların 8 bin civarı şu an fiilen cezaevinde devam ediyor, açık cezaevinde. Diğerleri yani yaklaşık 69 bin kısmı izinde. Bundan dolayı da özellikle kampüs cezaevlerinde işte, Sayın Vekilimizin de söylediği Silivri gibi, Sincan gibi, buradaki temel hizmetler açık cezaevi üzerinden yürüdüğü için birtakım noktalarda, evet, aksamalar var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O zaman onu bir yıl yerine bir buçuk ya da iki yıl yapsaydık belki o ihtiyaç karşılanmış olurdu.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Takdir edersiniz yani bu Covid, ucu açık olduğu için tablo zaten biraz daha hafiflediği anda biz Covid iznindeki hükümlülerimizi de geri çağıracağız, hep onun planlaması içerisindeyiz. Bunlar süre içerisinde düzelecektir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Emre, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir şeyin altını net tekrardan çizelim. Türkiye Büyük Millet Meclisinde zaman zaman siz bunu gündeme getiriyorsunuz. Siz tarif ederken işte “erken yaşta evlilik mağdurları” diye tarif ediyorsunuz. Bizim Ceza Kanunu’ndan anladığımız, okuduğumuz, somut olaya göre çocuğun nitelikli cinsel istismarına af düzenlemesi. Bunu daha evvel, biliyorsunuz, geçtiğimiz 25’inci, 26’ıncı Yasama Döneminde getirdiniz ve kamuoyunda olan olağanüstü tepki sonrasında geri çekmek durumunda kaldınız. Kendi partinizin milletvekilleri dahi o anda salonu terk etti. Yani birlikte, bunları çok iyi hatırlıyoruz. Dolayısıyla, geçtiğimiz dönem, bir-bir buçuk yıl önce bunun Mecliste gelip de yasalaştığına ilişkin bir söylenti bile Türkiye’de büyük infial yarattı. Yani toplumu bu denli huzursuz etmeye kimsenin hakkı yok. Bakın, bu konuşmalar dahi dışarıya böyle çıkıyor. Şimdi, o zaman çok açık bir şekilde ben size şunu söyledim, dedim ki: Ya, sürekli mağdur çocuklardan bahsediyorsunuz, sizin kafanızdaki şey ne, hangi çocuklar, nasıl mağdur, tek tek dosyalarını getirir misiniz? Bu dosyaları bir görelim, nasıl mağdur olmuşlar? Yani 14 yaşında bir çocuğun -15 yaş altı, 14, 13, artık kaç yaşındaysa- kendisinden 15 yaş büyük biriyle evlendirilmesinde ne iradeden bahsedilebilir ne sonrasında ailenin korunmasından bahsedilebilir. Bu kanunu, bakın, siz çıkardınız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yaş farkı azsa, 14-15... Akranlarsa...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – “Akran arası ilişki anlamında ne kadar örneğiniz var?” diye ben size sorduğumda o zaman böyle bir örnek doğru dürüst önüme getiremediniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 80 küsur kişi.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bakın, ben size şunu söyleyeyim, dedim ki: Siz...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama bir dakika, burada yanlış bir bilgi var.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bir dakika anlatayım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evliler şu anda.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Ama bir bitireyim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şu anda evli yani Türk Medeni Kanunu’nda...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Ya, Abdullah Bey onu anladık, şu an evli olduğunu anladık.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, hayır, evli değilmiş gibi...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Yani 5 kere de söyleseniz ben biliyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evlenmeye zorlama gibi bir şey anlattınız da öyle değil, evli şu anda.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Hayır, diyorum ki: 15 yaş altında bir çocuğun iradesinden bahsedemeyiz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, şu anda evli.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Abdullah Bey’ciğim, onu anladım, zaten kanunen 18’den sonra evlenebilir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İyi de evlenmiş şu anda.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Benim kastettiğim de 15 yaş öncesinde iradeden bahsedemeyiz. O anda çocuğun nitelikli cinsel istismar suçu gerçekleşmiş mi kanunumuza göre? Gerçekleşmiş. Daha sonra buna mağdurun faili affetmesiyle ortadan kalkacak bir şey olarak bakmamak lazım, hele bugünkü Türkiye yapısında. Kaldı ki siz bu kanunu getirdikten sonra -ki siz getirdiniz- çocuğun nitelikli cinsel istismarı -sizin döneminizde- cezası dörtte 3 infaza gitti, ceza miktarı bu oldu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ceza miktarı arttı.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, bakın, ne oldu biliyor musunuz? Bunun sonucunda Türkiye’de çocukların, 15 yaşın altındaki çocukların evlilik oranı diye bir şey... Bu oran, istismar oranı düştü yani daha fazlaydı, oransal olarak baktığınızda da kanunun faydası var. Ha, siz, somut “Üzerinden geçmiş sene, efendim, aile kurmuşlar...” Şimdi, öyle baktığınız zaman toplamda emin olun bunun -zaten çıkarılmasını düşünemiyorum- konuşulması dahi özellikle kırsalda küçücük çocukların zorla evlendirileceği süreçlere kapı arıyor. Toplum, alt katmanlarında bunu böyle okumaz yani. Dolayısıyla, bu yani hem getiren açısından hem söyleyen açısından... O geçtiğimiz dönem söylentisi bile infial yarattığında, bakın, ben Adalet Komisyonu CHP sözcüsü olarak “tweet” atmak zorunda kaldım. Bana gelen telefonlara dedim ki: Ya, arkadaşlar, ortada dolaşan bu teklif Komisyona gelmedi, yasalaşmadı, Meclisten de geçmedi. Emin olun, işte 20 bine yakın “retweet” aldı ve Türkiye öyle rahatladı, o kadar infial uyanmıştı, televizyon programlarında falan bu konu konuşuluyordu. Dolayısıyla, bu konudaki ısrar inanın akıllara şunu getiriyor: Yani özel olarak hani kurtarılmak istenen biri mi var bu şeyde? Aile ise ben size diyorum ki bu sayılarda hani hafızam da gayet iyi- daha önce konuşulduğunda da 300 civarı aile denmişti, şimdi 645 dediniz, bizim tabii elimizde Bakanlık ya da UYAP’tan ilgili verileri alma diye

bir şey yok ama ben bunu şöyle gelenekle, görenekle açıklanamadığı gibi daha sonra da aile kurmakla açıklanamayacağını düşünüyorum ve böyle bir şey, ilerde oluşabilecek muhtemel tecavüzlerin de herkesi faili yapar çünkü toplum bunu böyle okumaz, onu da söyleyeyim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

Sayın Züleyha Gülüm, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Vallahi isterdik ki bu lafi hiç açmış olmasaydınız yani hiç bu lafi etmiş olmasaydınız

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Niye ya?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şöyle, anlatıyorum “Niye ya!” değil, anlatıyorum.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) - Sayın Başkanım, konumuz bu değil ki ya, gündemimize dönelim, gündemimize dönelim ya.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Siz dediniz ki “İfade özgürlüğü yok.”

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - İfade özgürlüğünü kısıtlamıyorum...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, tabii, 6’ncı madde çocuklar bakımından bir düzenleme getirdiği için, çocuğun korunması anlamında orada bir irtibat kurdu ve bir açıklama yaptı. Yani çocukların mağduriyeti açısından ve ailenin korunması açısından baktığı bir husus var, o nedenle yani gündeme getirilmesi çok normal ve doğaldır yani.

Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ya, keşke çocukları koruyan bir şeyi gündeme getirseydi tam tersine, aksine ...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – İşte bu niyetle söylüyor yani babası cezaevinde, anne ve çocuklar dışarıda ve bu çocuklar babaları cezaevindeyken büyüyorlar ve babasız büyüyorlar. Burada bir aile kurulmuş, Medeni Kanun’a göre bir evlilik birliği...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şimdi, bakın, ben sözüme devam edebilir miyim? Tecavüze dayalı bir aile kurumunu mu savunuyoruz?

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) - Hiç kimse savunmuyor onu, hiç kimse savunmuyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tecavüz değil bu, Abdullah Bey’in bahsettiği tecavüz değil.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Tecavüzdür, çocuğun rızası yoksa tecavüzdür. 15 yaş altı çocuk, 18 yaş altı çocuk rıza tartışması mı yapıyorsunuz?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hayır, Abdullah Bey’in bahsettiği konu farklı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Züleyha Hanım, bizim beyanlarımızı siz kendi düşünce dünyanın içinde eriterek bizi itham ediyorsanız biz de sizi farklı itham ederiz, böyle yapmayın.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Yaptığımız şeyi söylüyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Benim buradaki somut açıkladığım net şu: Burada çocuğu konuşuyoruz, aileyi konuşuyoruz, babanın, annenin gözetim borcundan bahsediyoruz ve ilgisinden bahsediyoruz. Bu kapsam içerisinde olan aileler var, sayısı da belli. Biz burada tecavüzü ve istismarı en yüksek sesle reddeden, bunun kanun düzenlemesi teklifini getiren bir partiyiz, bir grubuz. Bu aile yönünü de sadece bu kapsam içerisinde daraltılmış, sayı belli, ölçü belli -demin de rakamlar verdim bunları da konuşmakta fayda var diyoruz. Siz de fikrinizi söylerseniz, buradan tutup tecavüzden, bilmem neyden farklı yerlere getirirseniz başka bir niyetiniz olduğunu söylerim, o yüzden de sınırlarınızı lütfen iyi koruyun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Şimdi, bakın, söylediğiniz şeyi farklı şekillerde söylemek olayın somut durumunu değiştirmiyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - O size göre farklı, bu kanun belli.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Tamam ben de konuşuyorum, siz konuşurken ben sustum, dinledim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Aile diyorum, çocuk diyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Şimdi, bir çocuğa yönelik tecavüz meselesi sonradan evlendi diye tecavüzü normalleştirmez, meşrulaştırmaz. 15 yaş altı bir çocuk açısından rıza tartışması yapılamıyorsa her koşulda aslında çocuğa yönelik bu cinsel istismar suçu varsa, rıza tartışması yapılamıyorsa sonrasında evlenmiş olması rızanın varlığını -burada bir rıza var- gönüllü bir evlilik gibi bir tartışmayı hiçbir şekilde açamaz. Yani biz şu Türkiye gerçeklerini sanki bilmiyoruz. Türkiye’de birçok kız çocuğu maalesef zorla evlendirildiği için ya da tecavüze uğradığı için, artık bu saatte kendisi erkek egemen yapıdan kaynaklı olarak, toplumda kadın dışlandığı için, o çocuk dışlandığı için bundan sonra başka biriyle evlenme, sevgili olma ihtimali ortadan kalktığı için rızası da gönlü de olmadığı hâlde bu tecavüzcülerle evlendirilmek durumunda kalıyorlar. Zaten tecavüzün gerçekleşmesinin asıl nedeni de bu. Erkekler şöyle bakıyor: Eğer ben -eskiden yumuşatılıp kız kaçırma denirdi hatırlarsanız- rızası olmasa da kaçırırsam, ondan sonra tecavüz de edersem zaten o noktadan sonra...

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Tüm erkekleri şey yapmayın, erkekler...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir saniye, bir saniye, konuşuyorum.

Tırnak içinde, “Namus kirlendi, dolayısıyla da artık ailesine dönemez, bundan dolayı benimle evlenmek zorunda kalır.” diye bu uygulama yapılıyor zaten, bunun yaygın uygulanma nedeni bu zaten: Bir sürü davada biz bunu biliyoruz. Ya, ben kendi en yakın tanıdığım...

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Milattan önce!

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hayır, hâlen öyle, en yakın tanıdıklarımın hâlen öyle biliyorum.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Bizim bölgelerimizde öyle bir şey yok yani.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Dolayısıyla da bugün evlenmiş olmaları, bugün kız çocuğunun o kendi iradesinin geçerli olmadığı koşullarda evlenmiş olması tecavüz suçunun olduğunu ortadan kaldırmıyor. Kaldı ki 15 yaş altının yasada zaten rıza tartışması yapılamaz, bir yaş sınırından bahsediyoruz; 15-18 açısından cebir, zorlama vesaire yoksa zaten bir problem olmuyor. Şimdi 15 yaş altını tartışmış oluyorsunuz. Burada da şimdi siz bütün bu yasal düzenlemeleri es geçerek, çocuğun aslında toplumdaki durumunu es geçerek evlenmiş olması, çocuk sahibi olması gibi kriterleri getirdiğinizde ne olacak? Kusura bakmayın ama normalleştirilmiş olacaksınız.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, böyle bir önerge yok yani şu anda böyle bir önerge verilmiş değil.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – “Belli sayıda” diyorsunuz ya.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Burada Abdullah Bey konuşmasında... Şimdi görüştüğümüz madde on yıla kadar ceza almış annelerin, babaları vefat etmiş ya da cezaevindeyse cezasının ertelenmesi söz konusu. Tabii, burada Abdullah Bey şunu ifade etti: Yani burada on yıla kadar ceza alan annelerin çocuklarını düşünüyoruz, çok olumlu bir düzenleme ailenin ve çocuğun korunması anlamında, bir de böyle bir sosyal problem var. Bununla ilgili de bir fikir beyan etmiş olması burada o anlamda önerge verildiği anlamına gelmez, hemen farklı boyutta çekilmesi doğru olmaz.

Siz tamamlayın, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yani eğer bunu bu şekliyle değil de şu an bizim infaz yasasındaki maddeler çerçevesinde bir durum varsa eyvallah, tartışmayalım ama bunun ötesine taşan bir yerden bu tarz geçmişte de tartışılmış olan ve aslında -arkadaşların anlattığı gibi- kadınların yoğun tepkisi üzerine geri çekilmiş olan, kamuoyunun onay vermediği bir mesele burada yeniden bir gündem yapılmak ve bu şekilde bir düzenleme yapılmak isteniyorsa konuşalım. Ha, diyorsanız ki “Yok böyle bir mesele bu toplantı açısından.” o zaman ben de tartışmayı kesiyorum; olmamasını tercih ederim zaten.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakika...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Yücel Bey...

YÜCEL BULUT (Tokat) – Buyurun Abdullah Bey, cevap verin.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Güler, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkadaşlar demek ki bizleri çok dinlemiyorlar kendi düşüncelerini de ifade etmek için, demek ki bizim konuşmamızı fırsat bekliyorlar. Biz söze başlarken Ayhan Erel ağabeyimizin bir teklifi vardı, burada önergesi yok, gündemde de yok; bu da değerlendirilsin. Yücel Bey, bakın, farklı bir şeyler var kapsam içerisinde... Bu da değerlendirilsin.

Biz milletvekiliyiz, yani bir sorunu dile getirmekle burada insanların farklı sorunları... Bu kapsam içerisinde aile dedik, çocuk dedik, geçmiş yıllarda bu gündeme geldi, bak böyle bir durum da var, babasız büyüyen birçok çocuk var, buraya da geldiler yani muhalefette birçok milletvekilimizi o mağdur insanlar ziyaret de ettiler, basın toplantısı düzenlediler. Acaba bu çocukların aileleri bu konuda düşünülebilir mi, konuşulabilir mi, bunu ifade ettik, kendi fikrimizdi. Konuşulamayacağını, karşı çıkacağınızı ifade edebilirsiniz, diğer milletvekillerimiz farklı düşünebilir. Yani bu doğallığın içinde sanki bir önerge varmış gibi konuşmanızı da çok yadırgadım Züleyha Hanım, bunu da ifade edeyim yani.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – “Değerlendirebiliriz.” dediniz, yoksa sorun yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

Sayın Bulut...

YÜCEL BULUT (Tokat) – Sayın Başkan, şimdi, biz elbette ki metni destekliyoruz. Genel olarak bu maddeyle ilgili de anladığım kadarıyla kimsenin esas ve felsefesine ilişkin bir itirazı yok ama bu tartışmalardan bir şey çıkıyor: Metin, bütün ihtimalleri göz önünde bulunduran, doyurucu, istismarın önünü kapatacak bir metin boyutuna da herhâlde -bu madde- ulaşmamış ve Genel Kurul aşamasına kadar da bence biraz tartışılması da gerekiyor yani. Şimdi, o kadar çok ihtimal var ki nazara alınması gereken, bunlar ileride hem çok ciddi istismar alanları yaratır hem de bu maddeyi uygulanamaz ve çok tehlikeli bir madde hâline sürükleyebilir. Mesela, bir şey söyleyeceğim; infazı durdurulmuş bir bayanın -çok özür diliyorum, tabirim yanlış anlaşılmasın- doğurganlığı devam ettiği sürece bu hâl ve şartta bu infaz yapılamayacak gibi bir durum var. 1 çocuğu var 3 yaşında, onu baz alarak infaz erteleme verdik, 15 yaşının dolmasını bekliyoruz, iki sene sonra hanımefendinin 1 çocuğu daha oldu, üç sene sonra, beş sene sonra 1 çocuğu daha oldu derken bu infazın eğer eşi de hasbelkader ağırlaştırılmış müebbet almış yatıyorsa içeride...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Zaman aşımı işlemiyor.

YÜCEL BULUT (Tokat) - Efendim?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Diyor ki “Nasıl olsa zaman aşımı işlemiyor, elbet bir gün bitecek.”

YÜCEL BULUT (Tokat) – Hayır, şimdi şöyle; bir gerçeği bakın kabul edelim yani bu örgütlü yapılar için bir çıkış kapısı olabilir. Ben, burada kayda girsin istiyorum bu uyarımın. Ne dediğim de zannedersem herkes tarafından anlaşıldı. Bu bir çıkış kapısı hâline getirilebilir ve istismara açık bir hâl alabilir. Dolayısıyla, arkadan yeni çocuklar olmaya devam ettiği sürece devletin bunu infaz etme imkânı olmadığına göre, ülkemizde de aşağı yukarı her on yılda, on beş yılda bir infaz yasası yahut da af çıktığına göre neredeyse bu cezaların önemli bir kısmını infaz edemez noktaya gelebiliriz. Dolayısıyla, bunun daha net bir çerçevesi çizilmesi lazım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Çok teşekkür ederiz Yücel Bey.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Hayır, bitmedi Sayın Başkanım, müsaade buyurun.

Şimdi, zaman aşımının işlemediğini biliyorum da Ahmet Bey şöyle bir durum var; dediğim gibi on yılda bir infaz düzenlemesi yapıyoruz ya da af geliyor. Dolayısıyla da bu zaman dilimi içerisinde bakın “15 yaşını doldurana kadar.” diyoruz 1 yaşındaki 1 çocuğu için bu izni alsa bile bu on dört yıllık bir dilim demektir.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Ama babanın tahliye olmasını düşünün.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Baba ağırlaştırılmış müebbet aldı mesela, tahliye olmuyor. Bir başka ihtimal, baba cezaevindeyse diye tespit yapmışız, yine çok sık yaşanan başka bir vaka için söylüyorum ben bunu, şimdi, baba firariyse ne yapılacak mesela bu durumda? Bir: Baba yurt dışında firari, bu durumda kadın yararlanacak mı yararlanmayacak mı? İki: Baba Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değil, bir başka hukuka tabi, yurt dışında, yabancı vatandaşla evlenenler için bu durum nasıl cereyan edecek? Üç: Mesela kadının infazı durdurulduktan sonra çok uzun bir zaman diliminden bahsediyoruz yani on beş senelik bir zaman dilimi. Bu on beş senelik zaman dilimi içerisinde cezasının infazı durdurulan kadın hangi hukuki rejime tabi olacak? Adli kontrol uygulanacak mı? Yurt dışına giriş çıkış yasağı uygulanacak mı? Pasaport alabilecek mi? Bulunduğu mahalli terk edebilecek mi? Ne gibi tedbirler uygulanacak? Bunlar uygulanmayacaksa, infazı durdurulan her kadın çok rahatlıkla pasaportunu alıp, yurt dışına gidip bir daha dönmeme yolunu da tercih edebilir. Bunlar da istismar alanları herkes bunu yapacak diye söyleyiyorum.

Bir başka ihtimali daha söyleyeyim, bitireyim. Sadece bu metnin -tekrar söylüyorum biz bu metni destekliyoruz- biraz daha revizyonu gerektiğine inanıyoruz. Evlilik dışı çocuklarda durum ne olacak? Babalık davası devam ediyor ya da baba hiç belli değil ama kadının o sırada infazı başladı. Baba hiç belli değilse mesela, bu tip durumlarda bu kadın nasıl bir rejime tabi olacak?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Doğru, burada haklısın.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yalnız, baba firardaysa o yararlanamaz, infaz kurumunda olması lazım.

Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, hukukta süje tarifini biliyorsunuz, anne karnından koştuktan sonra oluşan bir tariftir. Yani, burada da bu tanımı yaparken menfaati korunan süjenin doğmuş bir çocuk olduğu esasıyla hareket edebiliriz. Kötü niyetle kullanılabilir ihtimali olan bir iyi normu, kenarlarını doğru belirleyerek hayata sürmemizde fayda var, kötü niyetle kullanılabilir diye tümüyle yok saymamız doğru olmaz. O zaman infazın ertelenme tarihi itibarıyla süje vasfını kazanmış bir çocuk açısından bunu kullandırmamız kâfi olur. Devam eden süreç içerisinde kötü niyetle eğer bunun ihlal edilme durumu varsa orayla sınırlamak gerekebilir, tümüyle yok saymak doğru olmaz bu hükmü. Bu bana göre çağa uygun, insana uygun, çocuğun üstün menfaatine uygun bir norm

olarak değerlendirilebilir. Çocuğun üstün menfaatinin başka yerlerde ihlal edilme ihtimaline karşı da o daraltma yapılabilir yani infazın ertelenecek olduğu tarih itibarıyla süje vasfını, hukuken bir süje olma vasfını kazanmış çocuk açısından bunu kullandırmamız yerinde olur diye düşünüyorum, daha geliştirilebilir. Yok saymamızın doğru olmayacağını düşünüyorum.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Biz de zaten aynı şeyi söylüyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Size katkı anlamında söylüyorum Sevgili Dostum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Başkanım, sanıyorum Genel Müdürümüz bir cevap verecekti.

Buyurun Sayın Genel Müdür.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Cevap değil ama küçük bir katkı yapmamın iyi olacağını düşünüyorum.

Şimdi, tabii, biz madde üzerinde konuşuyoruz ama 17’nci maddeye bunu bir fıkra olarak getirdik. 17’nci maddenin zaten kendi içerisinde bir düzenlemesi var. Başlık, hükümlünün istemiyle infazın ertelenmesi. Orada zaten yürürlükte olan birtakım konular var, biz ona ilave yapıyoruz. Burada ya baba hükümlü olarak ceza infaz kurumunda olacak ya ölmüş olacak. Hani az önce “Yeni bir çocuk meselesi nasıl olacak?” derken sanıyorum bu, o konuda genel olarak zaten bir şey veriyor.

İkinci olarak, burada, maddede belki en önemli vurgulamak istediğim nokta şu: Bu otomatik bir düzenleme değil. Yani madde Meclisten geçtiği takdirde bu kapsamda olan herkes yararlanabilecek diye bir şey yok. Burada Başsavcılığın bir değerlendirme yapması gerekiyor. İşte, deniyor ki “Toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağını...” Bu, aynı zamanda sayın vekilimizin haklı olarak ileri sürdüğü belki birtakım istismalar noktasında da uygulama içerisinde zaten yerini bulacak diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Çok teşekkürler.

Sayın Başkan, şimdi, belki uzadı biraz ama şu açıdan sağlıklı diye düşünüyorum, özellikle Ahmet Bey’in de belirttiği gibi, Genel Kurula kadar bunu gözden geçireceğiz diye: Sadece 27’nci Yasama Döneminde burada 3 yasada; 5235, 5237, 5275 sayılı Yasalarda 10 kez değişiklik yapmışız. Bu şekilde hızlı hızlı, ondan sonra, birkaç hafta sonra yeniden oluyor. O nedenle hani biraz süre uzadı.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Daha da yapılacak yani yeni yargı paketlerinde yine değişiklikler var.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama işte hep böyle geçiştirildiği için bu bakımdan önemli bence bu tartışmalar ve bunun, tabii, takipçisi olmamız gerekir Genel Kurula kadar.

Abdullah Bey, bana yollama yaptığı için iki cümle de...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O yollama yapmadı, atıf yaptı Hocam.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Atıf yaptım Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Türkçesi yollama.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Anayasa maddesini...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bana da yaptı, şöyle...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Hocamdan öğrendiğimiz kadarıyla...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Şu bakımdan, dün de Genel Kurulda 6251 sayılı Yasa'nın yani İstanbul Sözleşmesi'nin Onaylanmasına Dair Kanun'un yürürlükte olduğunu savunurken beni en iyi dinleyen, en dikkatli dinleyen vekillerden biriydi Abdullah Bey. Bu bakımdan, her ne kadar burada aykırı bir fikirle tartışmaları alevletmiş olsa da esasen İstanbul Sözleşmesi'nden neden çıkılmaması gerektiğinin bir göstergesidir bu. Çünkü İstanbul Sözleşmesi'nin de amacı esasen çocuk gelinliğin ortadan kaldırılması. Dün belirttiğim üzere, GREVIO raporu Meclisin denetimine sunulmalıydı, çocuk gelinler de vardı burada. Bu açıdan bu tür temel ulusal konular bizim aramızda ayrışma yaratmamalı. Bu açıdan, mesela İstanbul Sözleşmesi on yıl süreyle ne kadar katkıda bulundu, buna bakmamız gerekir. Yürürlükte kalsaydı belki de 2030 yılında bu yarayı ortadan kaldırılabildik. Bu bakımdan, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkışın Anayasa'ya aykırı olduğu konusunda da zannediyorum bir gün buluşacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz.

Söz isteyen yok herhâlde.

6'ncı madde üzerinde önerge var, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 6 - "13/12/2004 tarihli ve 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 17'inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "Bu madde hükümleri;" ibaresi "Yukarıdaki fıkralarda yer alan hükümler," şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(7) İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün; kız çocuklarında 18, erkek çocuklarında 15 yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması, babanın ölmüş olması veya ölüm tehlikesi içinde kaybolması nedeni ile gaipliğine karar verilmesi ya da ceza infaz kurumunda olması durumunda cezasının infazı, kız çocuklarında 18, erkek çocuklarında 15 yaşının doldurulmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir. Erteleme süreci içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun ölmesi, babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi, gaiplik kararının kalkması ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması halinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhal infaz olur"

Alpay Antmen

Rafet Zeybek

Zeynel Emre

Mersin

Antalya

İstanbul

Süleyman Bülbül

Aydın

Gerekçe:

Teklifle toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün kız çocuklarında 18, erkek çocuklarında 15 yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması, babanın da ölüm tehlikesi içinde kaybolması ve bu

durumun TMK'nin 31'inci maddesince belgelenmiş olması şartı sonucunda gaipliğine karar verilmesi veya ceza infaz kurumunda olması durumunda toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi hâlinde cezasının infazı kız çocuklarında 18, erkek çocuklarında 15 yaşının doldurulmasına kadar cumhuriyet başsavcılıklarına erteleme imkânı verilmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştü Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

“MADDE 6 - 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 17'nci maddesinin 6'ncı fıkrasında yer alan “Bu madde hükümleri;” ibaresi “Yukarıdaki fıkralarda yer alan hükümler;” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(7) İnfazına başlanmış olsa bile 10 yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen ebeveyn hükümlünün, on beş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması durumunda, diğer ebeveynin çocuğun bakım yükümlülüğünü yerine getirmesinin mümkün olmadığının ispat olunması kaydıyla, cezasının infazı çocuğun on beş yaşını doldurmasına kadar infaz hâkimliğince ertelenir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun ölmesi veya diğer ebeveynin bakım verebilecek duruma gelmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması halinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhal infaz olunur.”

Gerekçe:

Teklifte yer alan “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi” ifadesi oldukça muğlak olup hukuken öngörülebilir değildir ve dolayısıyla uygulamada keyfi muamele ve ayrımcılığa sebep verebilecektir. Ayrıca 15 yaşını doldurmamış çocuğu bulunan anneler açısından infaz ertelenmesi yoluna gidilebilmesi, babanın ölmüş olması veyahut ceza infaz kurumunda bulunuyor olması şartlarına bağlanmıştır. Bu şartlar sınırlı sayıda sayılmış olduğundan, örneğin, babanın hayatta olduğu ve fakat hakkında gaiplik kararı verildiği durumlarda 15 yaşını doldurmamış çocuğu bulunan annelerin bu haktan yararlanamayacağı sonucu çıkmaktadır. Ek olarak, çocuk bakımı sadece annenin yükümlülüğünde olan bir konu değil, ebeveynlerin ortak sorumluluk alanlarıdır. Bu sebeple maddenin sadece kadın mahpuslar açısından değil, 15 yaşında çocuğu olan ebeveynler açısından düzeltilmesi ve haktan faydalanmak üzere seçimin eşlere bırakılması gerekir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 6'ncı maddesiyle eklenmesi öngörülen (7) numaralı fıkrasının ilk cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“(7) infazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve anne ya da babanın ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, cezasının infazı, çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir.”

Ayhan Erel
Aksaray

Hasan Subaşı
Antalya

Gerekçe:

Teklifle infazına başlanmış olsa bile toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlünün onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve anne yada babanın ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda cezasının infazının çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar cumhuriyet başsavcılığınca ertelenebilmesine imkân tanınmaktadır. Erteleme süresi içinde zaman aşımı işlemeyeceği gibi çocuğun ölmesi veya anne ya da babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde erteleme kararı kaldırılarak ceza derhâl infaz edilecektir.

Kadın ve erkek hükümlülere eşit şekilde bu hakkın tanınması Anayasa'nın eşitlik ilkesinin bir gereğidir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Madde ihdasına ilişkin bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3236) esas numaralı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre
İstanbul
Rafet Zeybek
Antalya

Turan Aydoğan
İstanbul
Süleyman Bülbül
Aydın

Alpay Antmen
Mersin

“MADDE – 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 43'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Mahkûma verilen bu ceza aksi yönde bir mahkeme kararı bulunmadığı müddetçe bir yıl içerisinde toplamda üç aydan fazla olamaz.”

Gerekçe:

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 43'üncü maddesinde yapılacak değişikliklerle, cezaevlerinde uzun süreli uygulanan ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası nedeniyle oluşan hak ihlallerinin önüne geçmek, tecrit altındaki mahkûmun dış dünyayla olan bağlantısını keyfi uygulamalardan korumak ve bu hakkı kanunla güvence altına almak amaçlanmaktadır.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bir cümle söyleyeyim isterseniz?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bunu şundan ötürü verdik: Cumhuriyet Halk Partisinin İnsan Hakları Komisyonunda, Mecliste görev yapan arkadaşların cezaevindeki gözlemleri, raporları sonrasında böyle

bir ihtiyaç olduğu değerlendirildi. Onların önerisiyle böyle bir teklifi Komisyonun takdirine sunduk.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 5275 sayılı Kanununun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasına “Çocuk hükümlüler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 7'nci madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3632) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştü Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

“MADDE 7- 5275 sayılı kanununun 54'üncü maddesinin I inci fıkrasında yer alan ‘Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘giderleri Adalet Bakanlığınca karşılanmak üzere’ ibaresi eklenmiş ve (b) bendi madde metninden çıkarılarak diğer bendler buna göre teselsül ettirilmiştir.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Tiryaki, buyurun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Şimdi, Sayın Başkanım, şöyle bir sorun var: Bu nakil isteği birkaç şekilde oluyor. Mesela diyelim ki vatandaş ailesiyle birlikte Ankara’da yaşıyor, İstanbul’da bir cezaevinde hüküm infaz ediliyor. Şimdi, Ankara’ya ailesinin yanına gelmek isteyen bir vatandaş neden bu nakil masraflarını karşılasın ki? Yani ailesinin bulunduğu yer dışında bir ceza infaz kurumunda bulunmasına kendisi karar vermemiş ki. Şimdi, şöyle bir şey olsa anlaşılır: Diyelim ki Ankara’da yaşayan birisi, Ankara’da yargılandı –çok genel bir şey olsun diye söylüyorum-yargılandıktan sonra ona bir seçenek sunuldu “Sen hangi cezaevlerinde kalmak istiyorsun?” diye. Dedi ki: “Ben İstanbul’da, Tekirdağ’da, Edirne’deki cezaevlerinde kalmak istiyorum.” Oraya gitti, aradan iki yıl geçti, dedi ki: “Ya, ben artık orada kalmak istemiyorum, Balıkesir’e gitmek istiyorum eğer uygunsa, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü uygun görüyorsa.” Şimdi, bunu bir şekilde seyahat gibi değerlendirebilirsiniz yani Adalet Bakanlığının bu konuda bir görevi yoktur diye düşünürsünüz ve “Adalet Bakanlığı bunun giderini karşılasın.” diyebilirsiniz. Peki, vatandaş Batmanlı, Batman’da yaşıyor, anası, babası, kardeşleri Batman’da yaşıyor, eşi ve çocukları Batman’da yaşıyor ve Tekirdağ Cezaevinde. Bu vatandaş ailesinin yanına gelmek istiyor, neden giderlerini kendi karşılasın?

Daha kötüsünü söyleyeyim Sayın Başkan: Şimdi, yasada bir değişiklik yok ama, hani, ben, partinin Yüksek Seçim Kurulu Temsilciliğini de yapıyorum, bu vatandaşın oy hakkı elinden alındı. Kendi isteği dışında, kendi ikamet adresi dışında bir cezaevine gönderen Adalet Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı kendi ikamet dışındaki bir yere gönderdiği için “Oradaki belediye seçimleri için oy kullanamazsın, oradaki milletvekili seçimi için oy kullanamazsın, Türkiye çapında olduğu için sadece Cumhurbaşkanlığı seçimi için oy kullanabilirsin.” diyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tutuklular bakımından mı?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tutuklu için de geçerli bu. Tabii, tutukludan bahsediyorum, hükümlü için değil, hükümlülerin oy kullanma hakkı yok, kısıtlı onlar.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tutuklu zaten...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tutukluların oy kullanmasının önünde bir engel yok fakat Yüksek Seçim Kurulu oy kullanma hakkını bile elinden alıyor.

Ayrıca, mevzuat, bu vatandaşın nakil isteği durumunda, nakil istediğinde “Bunun giderlerini de kendin karşılayacaksın.” diyor. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, aile birliği kapsamında bir kararı var. Ailesinin ikamet adresinin bulunduğu yere nakil isteğinin reddedilmesini Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı buldu. Fakat buna rağmen Adalet Bakanlığı hâlâ hükümlülerin buldukları yere yani ikamet adreslerinin, ailelerinin olduğu yere nakil taleplerini reddediyor. Kabul ederse de yasa diyor ki: “Parasını verirsen göndereceğiz.” Şimdi, bir değişiklik yapıyorsunuz, yaptığımız şey bu sadece. “Yoksulluğunu kanıtlarsa, ekonomik durumu bunu karşılamaya yetmiyorsa o durumda Adalet Bakanlığı karşılar.” diyorsunuz. Eğer bu konuda bir adil düzenleme yapmak istiyorsak, ikametinin yani tutuklandığında, yargılandığında bulunduğu ikametinin olduğu yere nakil istemesi durumunda bu giderlerin Adalet Bakanlığı tarafından karşılanacağını kurala bağlamak belki ara bir çözüm olabilir ama bizim genel görüşümüz kesinlikle nakil giderlerinin tamamının Adalet Bakanlığı tarafından karşılanmasıdır. Teklif sahipleri bunu uygun bulmuyorsa, Ceza ve Tevkifevleri için bu makul değilse en azından ikamet adreslerine nakil talep etmeleri durumunda bu giderlerin Adalet Bakanlığı tarafından karşılanmasının doğru olacağını düşünüyoruz çünkü kendi rızaları dışında ikamet adresleri dışındaki cezaevlerine gönderiliyorlar.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7’nci madde kabul edilmiştir.

Madde ihdasına ilişkin bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3632) esas numaralı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Alpay Antmen

İstanbul

İstanbul

Mersin

Rafet Zeybek

Süleyman Bülbül

Antalya

Aydın

MADDE 12- : 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 62’nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Hakkında aksi yönde bir mahkeme kararı bulunmayan kitap, gazete ve dergi vb. süreli ve süresiz yayınların, tutuklu ve hükümlülere verilmesi engellenemez, tutuklu ve hükümlülerin koğuş ve hücrelerinde bulundukları bu yayınlara adet sınırlaması veya yasak getirilemez.”

Gerekeç:

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 62’nci maddesinde yapılacak değişiklikle cezaevlerinde kişinin ıslahı ile birlikte toplumla uyumlu hale gelebileceği ve entelektüel gelişiminin de sağlanabileceği koşulları yaratmak amacıyla hücre ve koğuşlarda bulunduran kitap, dergi ve gazete vb. süreli, süresiz yayınlara yönelik yasak ve

sınırlamaları kaldırarak, mahkûmun dış dünya ile olan bağlantısını keyfi uygulamalardan korumak, cezaevlerinde bu yönlü bir uygulama birliği oluşturmak, oluşabilecek hak ihlallerini engelleyerek bu hakkı kanunla güvence altına almak amaçlanmaktadır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 5275 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarına sırasıyla aşağıdaki cümleler ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Hükümlü, usul ve esasları Adalet Bakanlığınca belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilir.”

“Bu iletiler alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilir.”

“(5) Kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Bunlar, amacı dışında kullanılamaz, kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir. Bu hüküm dördüncü fıkra bakımından uygulanmaz.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu madde değişikliği daha önce Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldükten sonra 7316 sayılı Yasa görüşmeleri sırasında çıkarılmıştı, şimdi yeniden getiriliyor. Anayasa’ya aykırılık iddialarına tabi olacak bir madde değişikliği. Terör suçlarından hükümlülerin mektup, faks ve telgrafları dijital olarak kaydedilebilecek ve fiziki olarak saklanabilecek. Soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemişse bir yıl sonunda silinecek. Özel hayatın gizliliği kuralına yani Anayasa madde 20’ye doğrudan aykırı. Ayrıca, hükümlüler arasında doğrudan eşitsizlik yarattığından dolayı “Kanun önünde eşitlik” çerçeveli Anayasa madde 10’a aykırı. Diğer yandan da mektup, faks, telgrafların saklanma usulüne dair bir kural da ortaya konulmamış. Bu açıdan kişisel verilerin korunmasına dayalı Anayasa madde 10’a aykırı. Zira “Kanunda açıkça belirten hâller dışında ve herhangi bir soruşturma veya kovuşturmayla konu edilmemişse” ibareleri de oldukça muğlak. Zira, hangi durumlarda veya kim tarafından kaydedilen mektupların incelemeye konu olabileceğine dair bir düzenleme de yoktur. Bunun yanı sıra “Tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarıyla iletişimin, kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlüler” ifadeleri yine muğlak, keyfiliğe yol açması muhtemeldir. Anayasa’nın 22’nci maddesi olan haberleşme hürriyeti ve madde 13’de yer alan “Temel hak ve özgürlükler özlere dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirten sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.” hükümlerine aykırı.

Yani açıkça eşitlik ilkesinin, avukat-müvekkil gizliliğinin ihlali söz konusu. Terör ve örgüt suçlarında kişinin avukatına yollayacağı şeylerin kaydedilmesi Anayasa’ya açıkça aykırı. Suç tipi bakımından ayırım yapılmaksızın avukat-müvekkil gizliliğine mutlaka uyulması zorunludur. Bu nedenle getirilen düzenleme adil yargılanma ve savunma hakkının ihlali niteliğindedir ve çekilmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu maddeyle hükümlülere elektronik haberleşme yöntemleriyle mektup, e-posta gönderip alma olanağı tanınıyor, bu güzel bir değişiklik. Teknolojiden yararlanacaklar ama bu madde daha önce de torba yasayla Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmişti, daha sonra Meclis Genel Kurulunda geri çekilmişti. Biraz üzerinde oynamalar var ama burada özellikle eskisinden farklı olarak hangi hükümlülerin bu fıkra kapsamında kalacağına ilişkin sınırlama getirilmiş. Fakat bu sınırlama bile aslında Anayasa'ya aykırı çünkü Sayın Süleyman Bülbül'ün de dediği gibi iletişimin gizliliği, özel hayatın gizliliği gibi hükümler var ve burada daha da önemlisi idareye keyfiyet tanınıyor, keyfi uygulamalara sebep olabilecek bir madde ve kapsamı da çok geniş.

Yine hükümlüye gelen veya hükümlü tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilecek veya fiziki olarak saklanabilecek. İşte, bu eskisinden farklı olarak kayıt ve saklamaya yönelik amir hüküm takdir yetkisine evriliyor. Diğer bir deyişle, ilk hâlinde “kaydedilir ve saklanır” ibareleri lafzen değiştirilerek “kaydedilebilir ve saklanabilir” şeklinde kaleme alınıyor ve yine burada karar mercisi idare yani cezaevi yönetimi oluyor. Bu anlamda mahkûmlar ya da tutuklular lehine düzenlemeler var ise de bu maddeye bilhassa Adalet Bakanlığı tarafından bir yönetmelik çıkarılacak. Burada hukuk devleti ilkesi, ölçülülük, orantılılık, elverişlilik ilkeleri, temel hak ve hürriyetlerin niteliği, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması, kişinin dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, haberleşme hürriyeti, düşünce ve kanaat hürriyeti gibi pek çok noktadan Anayasa'ya aykırılıklar görebileceğiz. Burada bu kısıtlamaların kaldırılması ve idareye keyfi yetkinin verilmemesi gerekiyor. Özellikle iletişim konusunda bir izleme veya saklama olacaksa bile bunun ancak mahkeme kararıyla olması yerinde olur ve gereklidir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Antmen.

Sayın Tiryaki...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sayın Başkan, buradaki sorun şu: Sınırsız, ucu açık bir yetki veriliyor. Yani belirli suçlardan mahkûm olanların -bazı suçlar sayılıyor ve bu suçlardan mahkûm olanların- mektup, faks, telgraf ve benzeri bunlara gelen bütün dijital, bütün iletişim kayıtları dijital olarak kaydedilebilecek yani bir sınırı yok. Bu suçlardan mahkûm olan bütün hükümlüler açısından geçerli bir şey yani hiçbir ayırım yapılmayacak. Yönetim istediği hükümlüyü yasanın bu maddesine dayalı olarak sınırsızca kayıt altına alabilecek. Her yıl sonunda bunları imha etmesi bir sonraki yıl tekrar bunların kaydedilmesinin önünde engel oluşturmayacak. Anımsarsanız Fetullahçıların aldığı bir karar vardı, Ankara Adliyesinde Türkiye çapında dinleme kararı almışlardı, Türkiye çapında sınırsız bir karar almışlardı. Yani istedikleri telefonun dinlenmesi için mahkemeden bir karar almışlardı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Nereden almışlardı?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ankara'dan.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ankara'dan mı almışlardı?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Muğla) – Tek yerden.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tek yerden bütün Türkiye'deki her yurttaş için dinleme kararı almışlardı. Şimdi, bu böyle bir düzenlemeye benziyor. Evet, sınırlama bütün hükümlüler için değil

ama kapsamı o kadar geniş ki ve bunlara dair hiçbir sınır koymuyorsunuz yani çünkü bir yargı kararı yok, bir gerekçe sunmanız gerekmiyor. “Ben böyle takdir ettim.” deyip bütün kayıtları dinleyebilirsiniz ve bunu 2’nci yıl da yapabilirsiniz, 3’üncü yıl da yapabilirsiniz, 4’üncü yıl da yapabilirsiniz, 10’uncu yıl da yapabilirsiniz. Yirmi yıl cezaevinde kalan bir kişinin yirmi yıl boyunca bütün iletişim bilgilerini kayıt altına alabilirsiniz, dijital olarak kaydedebilirsiniz. Haberleşme özgürlüğünün bu biçimde yok sayılacağı başka bir örnek mevzuatta yoktur diye düşünüyorum.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Sayın Vekilim, elektronik mektup bu sadece.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hayır, “hepsi için” diyor.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Yok, yok, diğer maddede o. Bu elektronik mektup.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hayır, hayır, hepsi.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hayır, onu da söylüyor yani ama orada her yıl silindiği için yirmi yıla...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Yok, hayır elektronik mektubu konuşuyoruz şu anda sadece.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Mektup, faks, telgraflar...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Evet, tamam, dinleme yok. Dinlemeyi anlatıyorsunuz da.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hayır, dinlemeyi anlatmıyorum. Ben bunların kaydedilmesini...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – “Sınırsız dinleyebilir.” dediniz de.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Kaydedebilir diyorum, sınırsız kaydedebilir. Yıl sonunda bunları tekrar imha edip bir sonraki yıl tekrar kaydedebilir.

Şimdi sorun şu: Mektup inceleme komisyonları zaten var, telgraflar zaten inceleniyor, bununla ilgili bir sorun yok ki inceliyor zaten, onun için istemiyorsunuz, başka bir şey istiyor olmalısınız. İstedığınız şey bunların hepsi kayıt altına alınsın. Kayıt altına alınsın derken bir yerde beklesin, depolansın. Ben diyelim ki o cezaevindeki bütün bu suçlardan hükümlü olan herkesin istediğim zaman istediğim yıl bütün kayıtlarını inceleyebileyim, birileri tarafından incelenebilsin. Bunun haberleşme özgürlüğünün ihlali anlamına geldiğini düşünüyorum.

Konuşma meselesine gelince onu daha ayrıntılı olarak söyleyeceğim 9’uncu maddede ama bu sınırsız yetkinin verilmesinin ciddi bir hukuka aykırılık olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz. Bitti mi?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle bir olumluluğa değinmek istiyorum. Bunun Plan ve Bütçe Komisyonundan alınıp Adalet Komisyonuna getirilmesi önemli ama keşke İHİK de işletilseydi paralel komisyon olarak, özellikle bu 2 madde, 8 ve 9’uncu maddeler İHİK’in uzmanlık alanına giriyor; bu bir eksik. Üçüncü olumlu taraf metinde kısmen de olsa bir değişiklik yapılmış, iyileştirme yapılmış; şöyle ki: “Kaydedilir” ve “saklanır” yüklemeleri “kaydedilebilir” ve “saklanabilir.” şeklinde bir esneklik tanınmış. Bu da olumlu fakat bu hâliyle bile Anayasa açısından, insan hakları açısından ve Avrupa Sözleşmesi açısından önemli aykırılıklar içeriyor. Burada yapacağım konuşma sadece bu konunun uzmanı sıfatıyla değil... Sayın

Genel Müdür sabahleyin bize önemli bilgiler verdi, o açıklama yaparken ben de dört yıl öncesine kadar hapishanelerde görevli olan yüksek lisans ve doktora öğrencilerimin, onların bana aktardıkları sorunları düşündüm. Dolayısıyla bu maddenin bu şekilde yasalaşması durumunda sadece mahpus haklarının ihlali bakımından değil; aslında, hapishane görevlilerinin de karşılaşılabileceği sorunları dikkate almak bakımından değerlendireceğim. O bakımdan, kısmen somut olacak, ayrıntılı olacak. Şöyle ki: Önce, kapsam açısından bakacağım; sonra, uygulama açısından ve daha sonra da somut öneriler yönünden.

Şimdi, bu metinlerin dijital olarak kaydedilmesi ve fiziki olarak saklanması... Teklif metni öncelikle belirli suç tiplerini saymaktadır ve bu çerçevede “tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere” ifadesi kullanılmaktadır, bu ifade belirsizdir. Söz konusu hak sınırlamasının uygulamada bu ifade nedeniyle keyfi şekilde tüm hükümlüler ya da teklif metninde sayılsın ya da sayılmasın belirli suç tiplerinden mahkûm olmuş tüm hükümlüler açısından genel bir idari uygulama hâlini alması sonucunu doğurabilecektir. Gerçekten, söz konusu ibarenin işaret ettiği kapsam herhangi bir nesnel ölçüt çerçevesinde ortaya konulmamıştır. Bir hak sınırlama koşuluna tekabül eden söz konusu ibarenin kapsamı öngörülebilir değildir, nasıl anlaşılacağı tamamen uygulayıcının keyfililiğine terk edilmiştir. Bu açıdan, söz konusu uygulamanın muhatabı olan kamu görevlileri aşırı ihtiyatlı davranabilirler bu yazım karşısında ve aşırı ihtiyatlı, rezervli tutumları hak sınırlanmasının dar değil, geniş yorumlanmasına elverişli bir mecraya sürüklenecektir.

Bu itibarla, anılan ibare itibarıyla söz konusu düzenleme kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını içerecek şekilde özel ve aile hayatı hakkı ile haberleşme özgürlüğüne ve bu çerçevede, yasallık ilkesine aykırı bir sınırlama getirmektedir. Bu bakımdan, Anayasa'nın sadece 20'nci ve 22'nci maddelerine değil, aynı zamanda 13'üncü maddesine de güvence ve sınırlama ilkesine de aykırıdır ama daha önemlisi -madde 2- hukuk devletinin alt ilkeleri olan hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik gereklerine aykırıdır. Şimdi, bu birinci saptama. Bunun yazılış tarzı itibarıyla sorunlu olduğunu göstermektedir ve göstermek için belirledim.

İkinciye, teklif metni, yukarıda belirtilen nedenlerle, biraz önce belirttiğim nedenlerle, uygulamada kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını içerecek şekilde özel ve aile hayatı hakkı ile haberleşmenin gizliliğine yönelik olarak genel ve sistematik sınırlamalara yol açma ihtimali taşımaktadır. Bu çerçevede, Avrupa Mahkemesinin 2 önemli kararı var: Birincisi, 2008 yılındaki Petrov/Bulgaristan Kararı; ikincisiye, 1998 Petra/Romanya Kararı'dır. Bu 2 karar da ceza infaz kurumu müdürlerinin otomatik şekilde yargısal kararlardan tamamen bağımsız olarak başvuru yolları öngörülmeden gerçekleştirdikleri mektup kontrolünün Avrupa Sözleşmesi'ne aykırı olduğu vurgulanmış ve ilgili devletler sözleşme madde 8'in ihlaliyle mahkûm edilmiştir. İşte, bu nedenle, uygulamada tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarıyla iletişimin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlüler -yani yasanın ifadesi- ölçütün belirsizliğine bağlı olarak keyfi, genel ve sistematik hak sınırlamalarına yol açacak olan söz konusu düzenleme bu açıdan yasallık ilkesine, 13'üncü maddenin belirlediği nedensellik ilkesine ve ölçülülük ilkesine aykırı olacağı gibi, madde 20 ve 22'ye de aykırı olacaktır, özel yaşamın korunması ve haberleşme özgürlüğüne.

Bu çerçevede, tabii ki benim eleştirim, kapsam, maddenin yazım biçimi ve uygulamada ortaya çıkacak olan tehlikeleri işaret etmekle sınırlı değil, aynı zamanda, somutlaştırıcı öneriler de var, bu da üçüncü başlığı oluşturmakta. Teklif metnindeki sınırlama amaçlarının soyut niteliğinin yol açacağı keyfi hak sınırlaması tehlikesine karşı bir güvence olmak üzere anılan sınırlama amaçlarının kullanılmasına yönelik olarak somut bir neden bulunması konusunun, somut nedenin düzenlemeye eklenmesi gerekmektedir.

Bir dördüncü nokta ise: Metinde öngörülen, tırnak içerisinde, kişi, toplum ve kurum güvenliğinin

sağlanması amacı gereksiz ve belirsizdir. Gereksizdir zira, kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi amaçları kişi, toplum ve kurum güvenliğini demokratik bir toplumda gerekli ölçüde sağlamak açısından yeterlidir, bunlar var, bunlar yeterli. Yine, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun başka maddelerinde de kullanılıyor olmakla birlikte toplum güvenliğinin sağlanması amacının kapsam ve sınırları açık ve belirli değildir, son derece geniş yorumlanabilecek bir ibaredir. İşte, geniş yorumlanabilecek, soyut ibare olması uygulamada keyfi birtakım kötüye kullanımlara neden olacaktır. Bu açıdan, biraz önce bu yönüyle de ve metinde yer alan "toplum ve" ibaresi özellikle az önce değindiğim Avrupa Mahkemesinin her iki kararına da aykırılık oluşturması ve Anayasa'nın 13'üncü, 20'nci ve 22'nci maddelerine aykırılık oluşturmaları açısından sakıncalıdır. Ve nihayet, Anayasa'nın 20'nci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesine göre kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir. Burada yasallık ilkesi açısından "düzenlenir" hükmüne rağmen, teklif metni hükümlülerin kişisel verilerinin korunmasını isteme haklarının gerektirdiği güvenceleri öngörmemiştir. Nasıl öngörmemiştir? Bir, söz konusu kişisel verilerin kim tarafından ve ne şekilde saklanacağını; iki, kötüye kullanımları engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu; üç, kişisel verilerin korunması hakkına yönelik sınırlamalara karşı açık bir başvuru usulünü; dört, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemiş iletişim kayıtlarının en geç bir yıl sonunda kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü; beş, herhangi bir soruşturmaya ve kovuşturmayla konu edilmiş iletişim kayıtlarının ne zaman, kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü belirlememiştir. Düzenleme, kişisel verilerin korunmasına yönelik gerekli güvenceleri yasa düzeyinde açık biçimde içermemesi ve keyfi uygulamalara neden verecek olması bakımından da Anayasa madde 13 özgürlük güvencelerine ilişkin madde ve yeniden, haberleşmenin gizliliğine ilişkin 20'nci maddeye aykırıdır.

Arz olunur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Hocam.

Sayın Koç, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, bu maddede de sevgili hocamız Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları ışığında bir değerlendirme yaptı, diğer arkadaşlar da tabii, haklı olarak bazı sakıncaları dile getirdiler ama kanun teklifinin geneli üzerindeki değerlendirme esnasında biz, dikkat ederseniz, Terörle Mücadele Yasası'nın çok geniş bir şekilde tanımlandığına ve bundan dolayı çok doğru, çok ciddi mahrumiyetler ve hak ihlallerinin yaşandığına ilişkin geneli üzerinde konuşma yaparken bunları tek tek dile getirmiştim. Oradaki düşüncelerimi ve ileri sürmüş olduğum hususları tekrar ederek... Dolayısıyla, bu kanun teklifinde yine başta olmak üzere "terör suçları" demek suretiyle geniş tanımlanan Terörle Mücadele Yasası'ndan kaynaklı ve gerçek anlamda muhalefeti, demokratik kitle örgütlerini ve bilim dünyasını etkileyebilecek nitelikte olması nedeniyle de bu kanunda böyle bir düzenlemenin yapılmış olmasının da doğru olmadığını belirtmek istiyoruz.

Teknik açıdan baktığımız zaman, bu maddede zaten bu tür faks ve iletileri engelleyebilecek olan hususlar 8'inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen okuma komisyonları, eğer yoksa üst amirlikçe yani kurumun en üst amirince denetleme yapılabileceğine ilişkin bir hüküm söz konusu. Bu ne demek? Bu, şu demek: Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; bu, aynı zamanda herhangi bir hak talebinde bulunan, herhangi bir aykırı düşünce ileri süren ve aynı zamanda kuruma da çok gerçek anlamda bir keyfilik getirebileceğine ilişkin kaygılarımız var ve nitekim uygulamada da bu söz konusu.

Öte taraftan, şimdi, bu kanun teklifi ihdas edilirken acaba değerli arkadaşlar bu konuda -bu kanun teklifinde imzası bulunan arkadaşlarımız bu konuya bir açıklık getirirlerse de ayrıca iyi olur- engellilerle ilgili bir usul, bir eksiklik olduğunu düşünüyorlar mı? Bununla ilgili herhangi bir husus eklenebilir mi buraya? Mesela, görme engellisi, duyma engellisi... Bununla ilgili, Adalet Bakanlığının teknik altyapısını hazırlamakla ilgili bir şey söyleniyor ama bunun eksik olabileceğini biz düşünüyoruz. Öte taraftan, gerçekten mahremiyeti etkileyebilecek ve bunu da ihlal edebilecek hususlar içereceğini de biz belirtmek istiyoruz.

Diğer taraftan, şimdi, bunun, doğrudan doğruya kişi hak ve hürriyetlerini etkileyen, Anayasa tarafından güvence altına alınan ve aynı zamanda üst norm olarak belirlenen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8'inci maddesine de çok aykırı olabileceğini biz düşünüyoruz.

Peki, çerçeve ne şekilde olmalı bu kanun metninde? Burada demokratik bir toplum için gerekli olan kriterler, kıstaslar kesinlikle korunmalı, çerçevenin başında bu yer almalı.

Öte taraftan, haklar ile özel infaz rejimi -burada çünkü özel bir infaz dayatılmaya çalışılıyor- arasında adil bir dengenin kurulması. Bu adil denge nedir? Gene kişi hak ve hürriyetlerine, kişinin özel yaşamına halel getirmeyecek, aynı zamanda demokratik bir toplumun önüne engel olmayacak tarzda olmalı.

Haberleşme hakkının güvence altına alınması... Haberleşme hakkını eğer bu kanuni düzenlemeyle... Bir sonraki maddede de benzer kriterleri dile getireceğiz. Burada bir sıkıntı oluşturabilecekse ve halel getirecekse bunun önüne de geçilmesi ve çerçevenin bu yönüyle bu şekilde çizilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Sınırlamanın, mümkün olduğu oranda, kişinin haberleşme özgürlüğüne, kişinin mevcut olan, zaten kısıtlanmış olan yaşamını etkilemeyecek oranda dar yorumlanması gerektiğine dair bir çerçevenin de buraya dercedilmesi gerekiyor.

Bir diğer husus: Bakın, meşruluk kazanıp kazanmamasına ilişkin bir ceza uygulama sistemi de gerçek anlamda da teorik anlamda da değer vermemiz gereken bir alan. Nedir bu meşruluk kazanıp kazanmayacağına ilişkin husus? Bakın, biz Terörle Mücadele Yasası'nın çok geniş tanımlandığını ve çok geniş kitleleri etkilediğini söylüyoruz. Bu nedir? Düşünce hürriyetinin bu kapsamda olduğunu söylemekle birlikte, bu tür uygulamaların ve bu tür müeyyidelerin aynı zamanda ikinci, üçüncü, dördüncü defa bir bilim insanını veya düşünce hürriyetinden kaynaklı maruz kalan ve bu Terörle Mücadele Yasası'nda mağdur olan kişileri veyahut da hak savunucularını da ciddi bir şekilde etkileyebileceğini düşünüyorum. Bu nedenle bu yasa düzenlemesinin aynı zamanda toplum ve bilim dünyasında bir meşruiyet sorununu da doğurabileceğini belirtmek isteriz. Mevzuatın belirsiz olması; bakın, biraz önce konuşmacılar da bunları dile getirdi, mevcut olan, elde edilen bilgiler veya el konulan faks veya mektuplar ne şekilde muhafaza edilecek, kimler tarafından muhafaza edilecek, bunun ölçüsü, sınırı ne olacak? Bu konu belirli değil ve mevzuatta bir belirsizliğe neden olacak. Bu sadece Adalet Bakanının belirleyeceği birtakım kriterlerle veya belirleyeceği teknik kurulun oluşturabileceği bir olayla sınırlı olmadığını biz düşünüyoruz.

Öte taraftan, Türkiye'nin en önemli sorunlarının başında yer alan demokratik alandaki muhalefete yönelik olan cezalandırma anlayışının burada da bu tür cezaevindeki uygulamalarıyla ve kişinin haberleşme hürriyetine getirilebilecek olan kısıtlamalarla da yeniden 2'nci, 3'üncü, 4'üncü defa kişiyi cezalandırmayla karşı karşıya bırakabileceğini biz düşünüyoruz. Bu nedenle bu kanun teklifinin evleviyetle geri çekilmesi, eğer geri çekilmeyecekse de bu şekildeki kriterlerin çerçeve olabileceği şekilde yeniden ihdas edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Tiryaki ve arkadaşları Sayın Koç ve Sayın Züleyha Hanım, önergeyi... Siz gerekçeyi açıkladınız aslında.

Gerekçesi açıklanan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, bir sorun var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Size şimdi söz veriyorum.

Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Evet, şimdi, bu maddeyle ilgili esasında Kaboğlu Hocam çok net olarak ortaya koydu ama kayıtlara geçmesi gerekiyor, böyle bir sorumluluğumuz var çünkü bir insan hakkı sınırlaması bu aynı zamanda, insan hakkı sınırlaması böyle vasatı bir çalışmayla falan olabilecek bir şey değildir. 13'üncü maddeyi göz önüne alarak ölçülülük ve kanunilik ilkesini bir arada düşünmek gerekiyor. Ayrıca, sınırlama sebebiyle bağlılığı sağlayacak şekilde bu düzenlemeleri yapmak gerekiyor. Çok geniş ve rahat kullanılabilir bir şekilde bunların yapılması 13'üncü maddenin, Anayasa'nın 13'üncü maddesinin ruhuna aykırı bir durum yaratır ki aynı zamanda Sayın Hocam da diğer konuşmacılar da belirttiler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8'inci maddesinin ihtilaf konusu olmuş kararlarındaki ruha da aykırılık söz konusu olabilir bu şekilde bir düzenleme söz konusu olur ise. Anayasa'nın 20 ve 22'nci maddelerine aykırılığı da aynı tartışma içerisinde düşünmek gerekiyor. Aslında, bu kanunu 16/6'ncı maddesinde buradaki düzenlemenin bir benzeri varken, hemen hemen aynıysa varken bunu tekrar burada da getirip başka bir ölçü koyar gibi koymak bu müktesebat karşısında rahatsız edici. Bunun gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum ve bu şekilde beraber geçmesinin uygun olmadığını düşünüyorum. Çıkarılarak ya da değiştirilerek ele alınması gereken bir madde olduğunu düşünüyorum. Kayıtlara geçmesi anlamında uzun tutmadan dile getirdim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 8'inci maddesiyle eklenmesi öngörülen (5)'inci fıkrasında yer alan “veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen” ibarelerinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı

Antalya

Ayhan Erel

Aksaray

Gerekçe:

Düzenlemeyle keyfi uygulamaların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Burada yalnız bir husus var. Şimdi, mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Şimdi, dijital olarak kaydedilenler silinir; tamam, bir yıl sonra silinecek ama mektup, faksların ve telgrafların silinmesi söz konusu olmayacağından imha edilir olması lazım. Orada “silinir veya imha edilir” şeklinde bir emsal teşkil etmemek üzere bir sözlü önergeyi takdirlerinize

sunacağım. Silinir veya imha edilir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Birbirini tamamlayıcı bir kavram oldu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, bu şekilde...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, “veya” koyarsanız her ikisi açısından da alternatif yol olur. Onu ayırarak “dijital veriler silinir, diğerleri imha edilir” diye yazmak lazım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şimdi, şöyle: “Dijital olarak kaydedilir veya fiziki olarak saklanabilir.” denmiş. Oradaki “veya” ile...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İşte, ayrı ayrı söylemekte fayda var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hayır, zaten...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Özur dilerim, siz ısrarcısınız, bu maddeyi geçireceksiniz de sizin söylediğimize yardımcı olmak adına ifade ediyorum. “Dijital veriler silinir.” Diğerleri açısından da “İmha edilir.” diye yazmak lazım yoksa yanlış anlaşılır, alternatif 2 yola döner.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Alternatifli değil, şöyle: “Veya” olursa silinebilecekler silinir, imha edilecekler de edilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Peki Başkanım, peki.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bu hususu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sözlü önerge doğrultusunda yapılan değişiklikle maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8’inci madde kabul edilmiştir.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 5275 sayılı Kanununun 83 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir saatten fazla” ibaresi “bir buçuk saatten fazla” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Önceden bilgilendirilmek suretiyle, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan ve terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülerin birinci ve ikinci fıkra kapsamındaki kişilerle yapacakları görüşmeler, kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla kurum yönetimi tarafından dinlenebilir ve elektronik cihazlar da dahil olmak üzere kaydedilebilir. Bu fıkra uyarınca tutulan kayıtlar, amacı dışında kullanılamaz ve kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz. Bu kayıtlar herhangi bir soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Çok kısa...

Hükümlü ziyareti esasında görüşmelerin dinlenmesi, kayıt altına alınması ve buna ferî hükümler düzenleniyor bu maddede hükümlüyü ziyaret edebileceklerle ilgili olarak ve cumhuriyet başsavcılığınca izin verilen ziyaretçilerin hükümlüyle konuşmaları belli suçlarda kayıt altına alınacak ama buna da kurum müdürü ya da kurum yetkilisi karar verecek. Aslında bu madde özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin gizliliği gibi birçok Anayasa maddesini ihlal ediyor ama bu maddede ısrarlı olunacaksa iznin en azından infaz hâkimliği veya sulh ceza hâkimliği iznine bağlı kılınması daha da iyi olur görüşümdedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, yine bu madde değişikliği... Plan ve Bt Komisyonunda görüşüldükten sonra, 7016 sayılı Yasa görüşmeleri sonrasında çıkarılan madde yeniden önümüze gelmiştir.

Hükümlülerin ziyaret süresi bir saatten bir buçuk saate çıkarılıyor. Aynı Şekilde, madde düzenlemesi Anayasa'nın birçok maddesine aykırı; kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliği ve eşitlik ilkelerinin ihlalini içermekte. Kayıtların nasıl tutulacağı ve hangi durumlarda incelemeye alınacağı hakkında bir ibare mevcut değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Bülbül.

Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, tabii, bu kanun teklifinin gerçek anlamda aslında özünü teşkil eden 2 madde, 7'nci maddeden itibaren 8'inci ve 9'uncu madde. İkisinde de aynı Şey, biraz önce hem teklifin geneli üzerinde konuşmamızı yaparken hem 8'inci madde üzerindeki itirazlarımızı yaparken aynı Şekilde, oradaki itirazlar... Kişi güvenliği, haberleşme hürriyeti ve Anayasa'daki çekirdek haklara halel getirebilecek nitelikte bir düzenleme bu.

Şimdi, burada teknik anlamda yine getirilmek istenen bu kanun teklifiyle ilgili diyor ki: "Bir yıl sonra silinir bu kayıt eğer bir soruşturmaya tabi olmamişsa." Peki, bu silme meselesinden sonra taraflara bu bir Şekilde bildirilecek mi? Bir de bu tarafın yani bu konuşmanın veya kaydın bir de üçüncü, başka bir tarafı daha var; bu kişinin kişisel haklarına, haberleşme hürriyetine herhangi bir zarar getireceğini düşünmüyor musunuz ya da düşünülmedi mi? Bir tarafı tamam, hükümlüdür veya cezaevindeki kişi; e diğer tarafta konuşan kişiyle ilgili olan bir hakkın ihlali söz konusu olmayacak mı?

Dolayısıyla biz bu maddenin tamamına baktığımız zaman, hele hele terör suçlamasıyla ilgili, terör suçunun kapsamıyla ilgili bir değişiklik olması hâlinde Türkiye'deki bütün temel infaz yasası ve ilgili yasaların tamamının elden geçmesi gerekiyor. Dolayısıyla çok acele edilen bir kanun düzenleme teklifi, biz bu nedenle daha fazla mağduriyetlere neden olmaması adına bunun geri çekilmesini teklif ediyoruz, öneriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler.

Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOğLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi burada öncelikle hatırlatmak gerekir ki mahpus, özgürlüğünden alıkonulmuştur ama haklarından yoksun kılınmamıştır. Şimdi bu denge çok önemli ve benim gördüğüm burada mahpusun, özgürlüğünden alıkonulmuş kişinin haklarının da elden geldiğince nesnel-nesnel olmayan ölçütlerle sınırlanmaya gidilmesi. Bu açıdan öncelikle bizim de bağlı olduğumuz Avrupa Cezaevi Kurallarından 2 aktarımda bulunacağım.

Ziyaretler, mahpusların aile ilişkilerini mümkün olduğunca normal bir düzeyde sürdürmelerine ve geliştirmelerine imkân sağlayacak Şekilde düzenlenmelidir. İkcinci, devam etmekte olan bir ceza soruştuması emniyet, güvenlik ve düzenin muhafaza edilmesi, suç işlenmesinin önlenmesi ve suç mağdurlarının korunması için gerekli görülmesi hâlinde haberleşme ve ziyaretler kısıtlanabilir ve izlenebilir ancak adli bir merci tarafından konulan özel kısıtlamalar da dâhil olmak üzere bu tür kısıtlamalar yine de kabul edilebilir asgari bir iletişime izin vermelidir. Şimdi, açıkcası gönül isterdi ki

bu maddeyi yazarken, yeniden yazarken bu Avrupa Cezaevi Kurallarının bu 2 hükmü dikkate alınsın ama geç değil, bunun dikkate alınması yine mümkün olabilir. Şöyle ki yine saptamalarımı birkaç başlık altında somut önerileri de getirmek suretiyle sıralayacağım.

Sayın Başkan, biraz önce bir düzeltme yaptırınız ama ben en az 6 öneride bulunmuştum bunlar belirsiz diye, siz birini giderdiniz; keşke birden çoğunu gidermek amacıyla öneride bulunsaydınız.

Şimdi, burada, 9'uncu maddede, madde metninde düzenlemenin uygulama alanına ilişkin olarak belirli suç tipleri sayılmış olmakla birlikte teklif konusu maddede ilgili suç tiplerine alternatif bir koşul olarak öngörülen "tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarıyla iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülerin" ifadesinin anlamı belirsizdir, bunu koymak lazım yasal metin açısından. Düzenlemedeki hak sınırlamasının hakkında uygulanabileceği bağımsız bir hükümlü kategorisine tekabül edilen söz konusu ibarenin herhangi bir nesnel ölçüt çerçevesinde sınırları belirlenmiş değildir. Bir hak sınırlama koşuluna denk düşen söz konusu ibarenin kapsamı öngörülebilir değildir ve nasıl anlaşılacağı tamamen uygulayıcının öznel bakışına bağlıdır. Keyfilliğine terk edilmiş dememek için bunu kullandım. Söz konusu ibare, genel bir idari uygulamanın sonucu olarak ya da hata yapma riski almak istemeyen ceza infaz kurumları yetkililerinin aşırı ihtiyatlılık sonucu maddedeki hak sınırlamasının dar değil, geniş yorumlanmasına elverişli niteliktedir. Sayın Genel Müdürümüz bu konuyu en iyi değerlendirebilecek kişidir. Parantez olarak belirteyim, geçen yıl bu vakitler bekçilerin yasasını burada görüşürken, kötüye kullanıma elverişli olduğunu defalarca vurguladık, Anayasa Mahkemesine götürdük; şimdi Türkiye genelinde o yetkileri nasıl kötüye kullandığına tanık oluyoruz bekçilerin. Burada da çok farklı ama bu konuları çok iyi tartışmak gerektiği için bu parantezi açıp kapatmak zorunda kaldım.

Bu itibarla, anılan ibare itibarıyla söz konusu düzenleme özel ve ailevi yaşam hakkı ile haberleşme özgürlüğüne, yasallık ilkesine aykırı bir sınırlama getirmektedir. Bu açıdan, Anayasa'nın yasallık ilkesine -madde 13- özel yaşam, ailevi yaşam -madde 20- ve haberleşme özgürlüğüne -madde 22- ve hâliyle hukuk devletinin alt ilkeleri olan hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin gereklerine -yani Anayasa madde 2'ye- aykırılık teşkil etmektedir. Bu, birinci saptamam.

İkinci saptamam ise hak sınırlama koşulu olarak öngörülen söz konusu ölçünün belirsizliği yani ölçü ne olacak, sınırlamanın ölçüsü ne olacak? Bunun belirsiz niteliği ve öngörülebilir bir kapsam taşımaması, onun, uygulamada hükümlülerin somut durumlarıyla ilgili gerçek bir inceleme yapılmasından vazgeçileceği yani ondan mesafeli durulacağı ihtimalini beraberinde getirmektedir. Bu, belirli suç tiplerinden mahkûm olmuş hükümlüler açısından genel ve sistematik idari sınırlamalara yol açma sonucunu, doğma riskini beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, bu açıdan da teklif metni yine yukarıda belirttiğim üzere Anayasa madde 13'te öngörülen nedensellik ilkesine, ölçülülük ilkelerine ve aynı nedenlerle madde 20'deki özel yaşama ve madde 22'deki haberleşme özgürlüğüne aykırıdır.

Biraz önce belirtildiği gibi Sayın Koç'un belirttiği gibi burada 2 hak öznesi var: Evet, mahpus özgürlüğünden alıkonulmuştur, hakkından değil ama mahpusu ziyaret eden kişi özgür bir kişidir; siz, onun hak sınırlamasını özgür kişiye de teşmil ediyorsunuz. Dolayısıyla, özgür kişi ile özgürlüğünden alıkonulmuş olan kişiyi burada eşit bir konuma getirmemiz de yine anayasal açıdan mümkün değildir.

Şimdi, bunun yanı sıra, öneri olarak, teklif metnindeki sınırlama amaçlarının soyut niteliğinin yol açacağı keyfi hak sınırlaması riskine karşı bir güvence olmak üzere, anılan sınırlama amaçlarının kullanılmasına yönelik olarak somut bir sebep bulunması koşulunun düzenlemede eklenmesi gerekir. Somut bir neden eklememiz gerekir, yasallık ilkesi gereği nedenin yasada yer alması gerektiği için -çünkü nedensellik koşulu bunu beraberinde getiriyor- şu nedenle diye koymak lazım.

Dördüncü bir nokta ise geniş bir muhatap yelpazesi söz konusudur yani bu sınırlamanın uygulanacağı

kategoriler oldukça geniştir. Teklif metninde öngörülen dinleme ve kayıt alma yetkisi, hükümlülerin özel yaşam ve ailevi yaşam haklarına ve haberleşme özgürlüğüne müdahale oluşturmaktadır. Mahpus olmak -belirttiğim gibi- özgürlükten alıkonulmaktır, haklardan alıkonulmak değildir.

Dolayısıyla, bu görüşmenin, hükümlünün en mahrem görüşmelerinin, yalnızca kurum yönetiminin, anılan son derece geniş sınırlama sebeplerinden birinin bulunduğunu saptaması ve buna bağlı olarak karar vermesi sonucu elektronik cihazlarla kaydedilmesi, kişilerin kendilerini sansürlemesi sonucunu doğurur -yani kendi ifadelerini, davranışlarını sınırlaması- ve hâliyle bu da yine özel ve ailevi yaşam hakkını sınırlar.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet Hocam, toparlayalım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii, toparlıyorum.

Çünkü çok önemli bu Sayın Başkan, not da alıyorlar. Zaten bu metni Sayın Özdemir'in kendisine iletteceğim çünkü çok çok önemlidir, bu yasanın omuriliği bu. Bu bakımdan, izninizle, birkaç dakika içerisinde toparlayacağım.

Bu açıdan, hükümlünün görüşmelerinin elektronik cihazlarla kayıt altına alınması suretiyle getirilen hak sınırlamasını çerçevelemek bakımından kişinin muhatabıyla olan yakınlığını dikkate almak uygun olacaktır. Bu bakımdan, Avrupa Mahkemesinin kararında, yine, biraz önce belirttiğim Petrov/Bulgaristan Kararı'nda bu ölçüt dikkate alınmadığı için mahkûmiyet kararı verilmiştir. Tabii ki bunu okumayacağım zaman almamak için.

Bu bakımdan, somut öneri bakımından, maddeye kişinin mahkûm olduğu suçun niteliğinden bağımsız olarak -suç kategorilerinin ne kadar geçişken olduğunu arkadaşlar söylediler- hükümlünün eşyle ve birinci ve ikinci dereceden kan hısımlarıyla olan görüşmelerinin mutlak bir zorunluluk olmadıkça kaydedilemeyeceğine ilişkin bir ekleme yapılması ve hükümlünün görüşmelerinin kaydedilmesine ilişkin olarak bu şekilde dereceli bir denetim rejiminin öngörülmesi uygun düşer yani bu çok önemli, bir babanın kızıyla görüşmesi, bir kadının kocasıyla görüşmesi, bunlar gerçekten bunun özünü oluşturuyor. Bu da 13'üncü maddede belirtilen ölçülülük ilkesine uygunluk açısından önemli bir husustur.

Beşinci nokta ise teklif metninde öngörülen “kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması” amacı gereksiz ve belirsizdir; gereksizdir zira kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi amaçları kişi, toplum ve kurum güvenliğini demokratik bir toplumda gerekli ölçüde sağlamak açısından yeterlidir.

Yine, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun başka maddelerinde de kullanılıyor olmakla birlikte “toplum güvenliğinin sağlanması” amacının kapsam ve sınırları açık ve belirli değildir özellikle mahpus görüşmeleri açısından. “Kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesi” amaçları varken gereksiz olan ve son derece geniş yorumlanabilecek ve uygulamada keyfi sınırlamalara yol açabilecek bu amaç, zikrettiğim üzere, Anayasa'nın 13'üncü, 20'nci ve 22'nci maddeleriyle uyumlu değildir.

Ve nihayet, Anayasa'nın 20'nci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesine göre “Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.” Elektronik cihazla kayıt imkânı öngören teklif metni, hükümlülerin kişisel verilerinin korunmasını isteme haklarının gerektirdiği güvenceleri öngörmemiştir, şöyle öngörmemiştir: Bir, söz konusu kişisel verilerin kim tarafından ve ne şekilde saklanacağını; iki, kötüye kullanımları engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu; üç, kişisel verilerin korunması hakkına yönelik sınırlamalara karşı açık başvuru usulünü; dört, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmemiş iletişim kayıtlarının en geç bir yıl sonunda kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü; beş, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmiş iletişim kayıtlarının ne zaman, kimin tarafından silineceğini

ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü belirtmemiştir. Bu açıdan da düzenleme, kişisel verilerin korunmasına yönelik gerekli güvenceleri yasal düzeyde açık bir şekilde içermemesi ve özel ve keyfi uygulamalara neden olacak olması bakımından Anayasa madde 13 ve 20'ye aykırılık teşkil etmektedir. Dikkate alınması umuduyla...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Özdemir, buyurun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Başkanım, benim bir söz talebim vardı, isterseniz bitireyim sonra cevap versin Ahmet Bey, olur mu?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Öyle mi?

O zaman buyurun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Çünkü hâlâ öyle bir sorun yaşıyoruz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Tiryaki.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, az evvel söyledim, gerçekten sınırsız ve bütün mahpusları etkileyecek bir yetki veriliyor. Neden? Madde şöyle düzenlenmiş: Kimlerin görüşmeleri dinlenebilecek? Terör suçlarından hükümlü olanlar, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olma suçlarından hükümlü olanlar, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olanlar, tehlikeli hâlde bulunanlar -çok soyut biçimde tehlikeli hâlde bulunanlar ifadesi var- dışarıyla iletişimi...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tehlikeli hâlde bulunanlar, soyut değil aslında.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tehlikeli hâlde bulunanlar var mı yasamızda, kimler tehlikeli diye sayıyor mu?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tehlikeli suçlular belli.

Onları teklif sahibi açıklayabilir.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – ...kurum güvenliği açısından tehlikeli olanlar yani bunların hepsi dinlenebilecek.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tehlikeli suçları özellikle...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Peki, hangi görüşmeleri dinlenecek? Zaten hükümlülerin görüşmecilerine ilişkin ciddi sınırlamalar var. Kimler görüşmecileri? Yani 5271 sayılı Yasa'yla görüşme hakkı tanınan kişiler kimler? Eşler, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlar, vasiler ve 3 görüşmeci, ayrıca savcılıkça izin verilenler. Yani görüşme hakkı yasayla sınırlandırılmış ve bu kişilerin tamamının yapacağı görüşmeler bu kapsamda dinlenip kayıt altına alınabilecek. Hangi amaçla dinlenecek? Yine, orada meşhur, soyut diyebileceğimiz amaçlarla, kamu düzeninin korunması amacıyla; kutsal bir amaç, zaten her şey kamu düzeninin korunması amacıyla yapılıyor. Kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılabilecek. Suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla yapılabilecek. Kim tarafından? Kurum yönetimi tarafından. Bu "kurum yönetimi" kavramı da önemli; sanki cezaevi yönetimi dışında, Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdürlüğünün sıralı bütün yönetim kademeleri tarafından böyle bir karar alınabileceği izlenimi yaratıyor.

Geneli üzerine söz almamıştım, çoğu konuşmacı dile getirdi. Gerçekten Anayasa'nın özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20'nci maddesine açıkça aykırı bir düzenleme bu. Anayasa'nın haberleşme hürriyetini düzenleyen 22'nci maddesine aykırı. Ayrıca, Anayasa 90'a göre, iç hukukun bir parçası

hâlinde değerlendirilecek. Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları var, Nelson Mandela Kuralları olarak biliniyor. Bu kuralların “Dış Dünyayla İlişkiler” başlıklı 58’inci maddesine de aykırıdır bu düzenleme. Yine, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesinin (CPT) 2 no.lu Genel Raporu’nun 51 no.lu paragrafına da aykırı. Ben sadece atıfta bulunuyorum. Ayrıntılarını söylemeyeceğim, dile getirmeyeceğim. Yine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı” başlıklı 8’inci maddesine de aykırı.

İbrahim Hocam ayrıntılı bir değerlendirme yaptı ama birkaç tane AİHM kararı var, onlarla ilgili değerlendirme... O verilen kararlara dair birkaç şeyi söylemek belki konuyu daha iyi anlamamızı sağlayabilir. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 8’inci maddeye dair yapılan başvurularda değerlendirmelerini şöyle yapıyor, temel ilkeleri şu: Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8’inci maddesi bağlamında, bir bireyin özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkında yapılan herhangi bir müdahalenin hukuki olmasını, meşru amaç gütmesini, demokratik bir toplumda gerekli olması şartlarını aynı anda taşımaması kurala bağlıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahkûmların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebileceğini kabul ediyor ancak bu durumda dahi “Hükümlü ve tutukluların haklarına yönelik herhangi bir sınırlama makul ve ölçülü olmalıdır” diyor. Burada, bu yasa düzenlemesinde makul ve ölçülü bir sınırlama olmadığı çok açık. “Yasayla öngörülebilir.” diyor Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. Bir yasa düzenleniyor. Dolayısıyla, bu açıdan bir sorun olmadığı düşünülebilir. “Müdahalenin yasal dayanağının oluşturulan mevzuatın ilk olarak ulaşılabilir, yeterince açık ve belirli bir eylemin gerektirdiği sonuçlar açısından öngörülebilir olması gerekir.” diyor fakat burada getirilen teklifte hangi filler nedeniyle böyle bir karar alınacağına dair bir düzenleme yok. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre, hükümlü ve tutukluların özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı ceza infaz kurumu idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır; Messina/İtalya Kararı. Bu hakka getirilen sınırlamalar suç ve düzensizliğin önlenmesi için güvenlik nedeniyle uygulamaya konulmuş olsa da haklı bir gerekçeye dayanmalıdır; Gülmez/Türkiye Kararı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, tutukluların yakınlarıyla ziyaretçi odasında yaptıkları görüşmelerin güvenlik endişesiyle sistematik bir şekilde kaydedilmesinin görüşme odalarının tutuklunun yakınlarıyla mahrem konuları konuşmasını da içeren özel hayatını sürdürmesi işlevinin de inkârı anlamına geleceğini vurgulamıştır. Ceza infaz kurumundaki görüşme odasında yapılan konuşmaların haberleşme ve özel hayat kavramı içinde yer alabileceğini vurgulamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre mahkûmların yakınlarıyla yaptığı görüşmelerinin izlenmesi ve kaydedilmesi onların belli bir mahremiyete sahip olduğu düşüncesini ortadan kaldırmadığından konuşmaların kaydedilmesinin özel hayata müdahale olarak kabul edilmesi gerekmektedir. (Wisse/Fransa kararı)

AİHM’e göre, tutukluların görüşme odasında yaptığı konuşmaların kaydedilmesi şeklindeki uygulamanın muhatabı olabilecek uygun kişiler kategorisini belirleyen ve bu kişilere muhtemel ciddi suiistimallere karşı tam koruma sağlayacak güvenceleri öngören iç hukuk kuralına dayanması gerekmektedir. Bu kapsamda AİHM kararlarında, idare tarafından yapılacak sistematik dinleme ve kaydetme tedbirlerinin süresinin belirlenmesi gerektiği hususu ile kayıtların tutanaklarının hazırlanması ve kayıtların silinmesi ya da imhasına ilişkin koşulların düzenlenmesinin önemine vurgu yapılmıştır. (Wisse/Fransa, Kruslin/Fransa kararı)

Mevzuat, eğer mahpusların haberleşmelerinin izlenmesine yönelik tedbirlerin süresini veya bunları haklı kılan sebepleri düzenlemiyorsa, eğer ilgili alanda yetkililere tanınan takdirin kullanılmasının kapsamı ve biçimini yeterli açıklıkla belirtmiyorsa veya eğer makamlara çok geniş bir takdir yetkisi

birakıyorsa sözleşmeyle uyumlu değildir. (Labita /İtalya; Niedbała /Polonya; Lavents /Letonya kararları)

Mağpusların haberleşmeleri üzerinde bir derece kontrol kabul edilebilirdir ve mağpusluğun olağan ve makul gereklilikleri dikkate alındığında, tek başına sözleşmeyle uyumsuz değildir. (Silver ve Diğerleri /Birleşik Krallık, Golder/Birleşik Krallık kararları)

Ancak, böyle bir kontrol sözleşme madde 8/2'ye uygun olarak güdülen meşru amaçların gerektirdiklerini aşmamalıdır. Tutukluların telefon iletişimi dâhil dış dünyayla iletişimini izlemek gerekli olabilirse de uygulanan kurallar ulusal makamların keyfi müdahalesine karşı mağpusa uygun koruma sağlamalıdır.

Müdahale, madde 8/2'de ortaya konan hukuka uygunluk gerekliliklerini yerine getirmelidir. Kamu makamlarının hangi durumlar ve koşullarda bu gibi tedbirlere başvurmaya yetkili olduğuna dair herkese bir gösterge vermek için kanun hükümleri yeterince açık olmalıdır. (Lavents/Letonya kararı)

Ulusal makamların mağpusun haberleşmesini izlemelerini dayandırdıkları kanun hükmünü belirtmek, mahkeme önündeki davalı hükümetin görevidir. (Di Giovine /İtalya kararı)

Hukuka uygunluk gereklilikleri yalnızca ulusal hukukta bir yasal dayanak olması değil; aynı zamanda kanunun, açık, etkileri bakımından öngörülebilir ve hareketlerinin sonuçlarını öngörebilecek konumda olması gereken ilgili kişiler için erişilebilir olmasını gerektiren niteliğini de ifade eder. (Silver ve Diğerleri /Birleşik Krallık kararı)

Ulusal hukuk, müdahaleye izin verdiği durumda, cezaevi makamlarının kötüye kullanımını engellemek için güvenceler de içermelidir. Tedbirin uzunluğu veya onu gerektirebilecek sebepler hakkında hiçbir şey söylemeden, yalnızca haberleşmesinin “sansürlenebileceği” kişi grubunu ve yetkili mahkemeyi tespit eden bir kanun yeterli değildir. (Calogero Diana/İtalya kararı)

Mahkeme, mağpusların haberleşmesinin izlenmesiyle ilgili ulusal hükümlerin ulusal makamlara çok fazla serbestlik tanıdığı ve “haberleşmenin izlenmesinin bu nedenle otomatik, bir yargı mercii kararından bağımsız ve itiraz edilemez gözükmesine” neden olacak şekilde, cezaevi müdürlerine “mağpusun rehabilite edilmesi süreci için uygun olmayan” herhangi bir haberleşmeyi saklama yetkisi verdiği durumda, ihlal tespit etmektedir. (Petra /Romanya kararı) Ancak, takdir hakkı tanyan bir kanunun bu takdirin kapsamını belirtmesi gerekmektedir. (Domenichini /İtalya kararı)

Yüzlerce karar var. Niye söylüyorum Başkan? Ben, bu konuda yeterli bir inceleme yapılmadığını, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8/2 kapsamında yeterli bir değerlendirme yapılmadığını ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararlar göz önünde bulundurulmadan bunların yapıldığını düşünüyorum. Aslında daha pek çok karar var yasanın bu hükmünün uygulanması durumunda açıkça Avrupa İnsan hakları Sözleşmesinin 8/2'nci maddesi ihlal edilmiş olacak ve Türkiye defalarca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından mahkûm edilebilecektir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Özdemir, buyurun.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Başkanım.

Genel Kuruldaki metne göre bugün düzenlediğimiz metinde aslında ciddi bir farklılık vardı, orada sadece “hükümlüler” diyordu, şimdi burada “terör suçları ve örgütlü suçlardan mahkûm olanlar” diye. Aslında cezaevinde bulunan 283 bin mahkûmun yanında şu anda 27-28 bin kişinin dinlenmesi söz konusu olacak.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tehlikeli hâlde olanlarla ilgili...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Tehlikeli hâlde, onunla ilgili açıklama yapacağım...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hayır, kurumda iletişimi kurum açısından zararlı olabilir diye bu suçlar dışındakiler de yasanın bu hükmü uyarınca kapsama alınabilir.

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Vekilim, ikincisi “Kişiye önceden haber vermek suretiyle...” diye başlıyor madde, kişinin bilgilendirilmesi söz konusu. Bir de bu düzenleme sahadan alınan verilerle yapılmış bir düzenleme yani daha somut bir örnek verelim, adam öldürme suçundan mahkûm olan birinin böyle bir risk taşıdığı düşünülemez yani ailesiyle konuşacak ya da bildirdiği 3 kişiyle konuşacak; daha çok, örgütlü ve çıkar amaçlı suç örgütlerinin dinlenmesi ya da bunların risk oluşturduğu değerlendirilerek bu düzenleme getirilmiş.

Vekilim “tehlikeli hâlde bulunanlar” kavramı İnfaz Yasası’nın 9’uncu maddesi (3)üncü fıkrasında düzenlenmiş “Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetimi altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar...”

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Her hükümlü bu kapsama girebilir mi, giremez mi?

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Giremez.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yani şunun için söylüyorum: Sadece “terör suçları” “örgütlü suçlar” diyorsunuz ya, öyle değil, arkasından gelen suçlar...

AHMET ÖZDEMİR (Kahramanmaraş) – Vekilim, bu düzenlemeye gitmemize sebep olan asıl şey şu: Anayasa Mahkememizin başvuru numarası 2017/38098 numaralı ve 3/6/2020 tarihli Kararı bizim bu düzenlememizin altlığı aslında. Orada da şöyle diyor: “Kapalı görüşlerde yapılan konuşmaların idare tarafından kamu düzeninin ve ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması ile suç işlenmesinin önlenmesi gerekçesiyle dinlenemeyeceği ve kaydedilemeyeceği kural olarak söylenemez. Ancak ziyaret anında yapılan görüşmelerin teknik araçla dinlenip kaydedilmesinin özellikle haberleşmenin gizliliği, özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına yönelik ağır bir müdahale içerdiği de gözetilerek sistematik dinleme ve kaydetmenin sınırlarının idarenin takdir yetkisinin kapsamını da içerecek bir kanunla belirlenmesi gerekir.” diye Anayasa Mahkemesinin gösterdiği yolla bu düzenleme oluşturuldu.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

9’uncu madde üzerinde 3 adet önerge var, önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3632) sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştü Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçesini açıklamışlardı.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3236) esas numaralı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin birinci paragrafının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

Süleyman Bülbül

İstanbul

Antalya

Mersin

Aydın

MADDE 9 - 5275 sayılı Kanun'un 83'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan "yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere" ibaresi "görüşün başladığı andan itibaren bir buçuk saat olmak üzere" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan "veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarıyla iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen" ibareleri ile "kamu düzeninin korunmasıyla kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla" ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı

Ayhan Erel

Antalya

Aksaray

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

Madde ihdasına ilişkin bir önerge var:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3632) esas numaralı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Alpay Antmen

İstanbul

İstanbul

Mersin

Rafet Zeybek

Süleyman Bülbül

Antalya

Aydın

MADDE 11- 5275 sayılı Kanunun 86'ncı maddesinin sekizinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya üçüncü cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Görüşme hakkına sahip özel kişilerin kurum güvenliğinin korunması amacıyla alınan tedbirlere aykırı davranışları ve istekleri nedeniyle görüşme hakları, aksi yönde bir mahkeme kararı bulunmadığı müddetçe, kurumun en üst amirince bir yıl içerisinde toplamda üç ayı geçmemek şartıyla, bir aydan üç aya kadar kısıtlanabilir."

"Görüşme hakkına sahip özel kişilerin, Mahkeme kararı ile bir yılda üç aydan fazla görüşme hakkı kısıtlandığı takdirde, mahkûm bu zaman diliminde başka bir ziyaretçi belirleme hakkına sahiptir."

Gerekeç:

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 86'ncı maddesinde

yapılacak değişlikle cezaevlerinde bir yılı bulan veya süresiz uygulanan görüşme hakkına sahip özel kişilerin, görüş kısıtlaması nedeniyle oluşan hak ihlallerinin önüne geçmek, tecrit altındaki mahkûmun dış dünyayla olan bağlantısını keyfî uygulamalardan korumak ve bu hakkı kanunla güvence altına almak amaçlanmaktadır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 5275 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "asgari bir ay arayla" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 5275 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "asgari bir ay arayla" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun teklifinin tümünü oylamadan önce redaksiyon yetkisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcüler; Mustafa Arslan, Muhammed Fatih Toprak, Orhan Kırçalı, Gülay Samancı. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi için pazartesi saat 12.00.

Çok teşekkür ediyoruz değerli arkadaşlar, sağ olun.

Kapanma Saati:20.23

